

«Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών»
«Πρόγραμμα Σπουδών Επιστήμες της Αγωγής»

Πτυχιακή / Διπλωματική Εργασία

«Οι Τάξεις Υποδοχής στην Ελλάδα: προκλήσεις, προοπτικές
και ο ρόλος του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας. Μελέτη
περίπτωσης»

"Reception Classes in Greece: challenges, perspectives and
the role of the Principle of the School Unit. A case study of
a High School in Athens"

Εισηγήτρια: Κατσουράνη Μαρία»

A.M.: 129354

Α΄ Επιβλέπων καθηγητής: Σιμόπουλος Γεώργιος

Β΄ Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Καρακατσάνη Δέσποινα

Πάτρα, Μάιος 2023

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η διερεύνηση των προοπτικών και των προκλήσεων των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε Σχολική Μονάδα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με Τάξεις Υποδοχής και του ρόλου του Διευθυντή ως προς την ίδρυση και την απρόσκοπτη λειτουργία των τάξεων αυτών. Για να επιτευχθεί ο ερευνητικός στόχος, επιλέχθηκε η Μελέτη περίπτωσης σε Λύκειο με Τάξεις Υποδοχής λόγω της προσωπικής επαφής της ερευνήτριας με αυτό και του ενδιαφέροντος κλίματος που παρατηρήθηκε. Χρησιμοποιήθηκε ποιοτική μεθοδολογία με ημιδομημένες συνεντεύξεις κατά βάση τυχαία δειγματοληψίας με κάποιες περιπτώσεις σκόπιμης δειγματοληψίας, όταν κρίθηκε ότι θα βοηθούσε καλύτερα στην εξαγωγή ασφαλέστερων ερευνητικών αποτελεσμάτων. Επίσης χρησιμοποιήθηκε Παρατήρηση, για να υπάρξει πιο διακριτική προσέγγιση των ανηλίκων μαθητών. Επιλέγησαν συνολικά 28 συμμετέχοντες κυρίως εκπαιδευτικοί και 3 μαθητές από μια σχολική μονάδα της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δ' Αθήνας και 1 διευθυντής από τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Πειραιά. Η Έρευνα διεξήχθη σε 2 Φάσεις. Η πρώτη φάση διενεργήθηκε κατά το 2021 στην οποία συμμετείχαν 9 ενήλικοι και 5 ανήλικοι. Κατά τη Δεύτερη φάση το 2023 περιλήφθηκαν στην έρευνα: 11 ενήλικοι και 4 ανήλικοι συμμετέχοντες. Με την εφαρμογή Τριγωνοποίησης πραγματοποιήθηκε η συλλογή δεδομένων από τρεις οπτικές γωνιές: των διευθυντών, των εκπαιδευτικών και των μαθητών της ίδιας σχολικής μονάδας και του διευθυντή από την άλλη σχολική μονάδα. Τα ερευνητικά αποτελέσματα απέδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί των Τάξεων Υποδοχής βιώνουν έντονες προκλήσεις και διχάζονται μεταξύ κυρίως θετικών, αλλά και αρνητικών απόψεων για την εργασία τους σε σχολεία με Τάξεις Υποδοχής. Ο ρόλος του διευθυντή αναδείχθηκε καταλυτικός για την ίδρυση, τη λειτουργία, αλλά και την αναστολή λειτουργίας των Τάξεων αυτών. Πολύ σημαντικός αποδείχτηκε και ο ρόλος του συλλόγου εκπαιδευτικών. Επιπλέον φάνηκε πόσο θετικά αντιμετωπίζουν τις Τάξεις Υποδοχής οι μαθητές στο σύνολο της σχολικής μονάδας παρά τους αρχικούς ενδοιασμούς. Τέλος, επισημάνθηκε η ανάγκη για το μελλοντικό σχεδιασμό επιμορφωτικών προγραμμάτων, που να αποσκοπούν στην ενίσχυση της διαπολιτισμικής ετοιμότητας και την εξοικείωση με τις μεθόδους και τις εκπαιδευτικές πρακτικές της συμπερίληψης των εκπαιδευτικών, συμπεριλαμβανομένων και των διευθυντών, που υπηρετούν σε σχολεία με Τάξεις Υποδοχής, αλλά και σε σχολεία με πολλούς μαθητές με διαφορετική καταγωγή.

Λέξεις – κλειδιά: γκετοποίηση, γονική εμπλοκή, διαπολιτισμική δεξιότητα, διαπολιτισμική εκπαίδευση, ενσυναίσθηση, ένταξη, ΖΕΠ, μεταναστευτική πολιτική, μετανάστης μαθητής, πολυπολιτισμικότητα, πρόσφυγας μαθητής, συμπερίληψη, Τάξεις Υποδοχής, ταυτότητες

Abstract

The purpose of this paper was to investigate the perspectives and challenges of teachers working in a Secondary Education School Unit with Reception Classes and the role of the Principal in terms of the establishment and smooth operation of these classes. In order to achieve the research purpose, the Case Study in a High School with Reception Classes was chosen due to the very positive image of the researcher about it. Qualitative methodology was used with semi-structured interviews on a random sampling basis with some instances of purposive sampling when it was judged that it would better assist in deriving safer research results. Observation was also used in order to have a more discreet approach to minor students. A total of 28 participants, mainly teachers and 3 students, were selected from a school unit of the Directorate of Secondary Education of Athens and 1 principal from the Directorate of Secondary Education of Piraeus. The Research was conducted in 2 Phases. The first phase was carried out in 2021 in which 9 adults and 5 minors participated. During the Second phase in 2023, 11 adult and 4 minor participants were included in the research. By applying triangulation, data was collected from three perspectives: the principals, teachers and students at the same school and the principal from the other school. The research results proved that teachers of Reception Classes experience significant challenges and are divided between mainly positive, but also negative opinions about their work in schools with Reception Classes. The role of the school leader proved to be a catalyst for the establishment, operation or suspension of these Classes. The role of the teachers' association proved to be very important. In addition, it was shown how positively the students in total treat the Reception Classes despite the initial negative assumptions. Finally, the need for the future design of training programs aimed at strengthening the intercultural readiness of teachers, including principals, who serve in schools with Reception Classes, but also in schools with many students of different origins, was highlighted.

Μαρία Κατσουράνη

Οι Τόποι Αποδοχής στην Ελλάδα: προκλήσεις, προοπτικές και ο ρόλος του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας.
Μελέτη περίπτωσης

Keywords: ghettoization, parental involvement, intercultural competence, intercultural education, empathy, integration, ZEP, immigration policy, immigrant student, multiculturalism, refugee student, inclusion, Reception Classes, identities

«Πολλοί λαοί ή άτομα συμβαίνει να θεωρούν περισσότερο ή λιγότερο συνειδητά ότι κάθε ξένος είναι εχθρός [...]. Όταν αυτή η ανομολόγητη αλυσίδα αποτελέσει τη μείζονα πρόταση ενός συλλογισμού, τότε στο τέλος της αλυσίδας βρίσκονται τα στρατόπεδα συγκέντρωσης».

Primo Levi

Περιεχόμενα

«Οι Τάξεις Υποδοχής στην Ελλάδα: προκλήσεις, προοπτικές και ο ρόλος του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας. Μελέτη περίπτωσης»	1
"Reception Classes in Greece: challenges, perspectives and the role of the Principle of the School Unit. A case study of a High School in Athens"	1
Περίληψη	2
Abstract	3
Εισαγωγή	7
A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	11
1. Το σημερινό διαπολιτισμικά προσανατολισμένο σχολείο και η λειτουργία Τάξεων Υποδοχής εντός αυτού.	12
2. Σύγχρονες προκλήσεις στην εκπαίδευση	15
2.1. Σύγχρονη πολυπολιτισμική παγκόσμια εκπαίδευση	15
2.2 Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός απέναντι στις σύγχρονες εκπαιδευτικές προκλήσεις	16
2.3. Σύγχρονες προκλήσεις στην ελληνική εκπαίδευση	18
2.4. Διαπολιτισμική εκπαίδευση	20
2.5. Παράγοντες επιτυχούς φοίτησης αλλοδαπών φοιτητών - Παράγοντες χαμηλής σχολικής επίδοσης και σχολικής διαρροής	21
3. Ο θεσμός των Τάξεων Υποδοχής εντός των ΖΕΠ σήμερα	24
3.1. Η λειτουργία των Τ.Υ στις ΖΕΠ στην Ευρώπη	24
3.2 Περιεχόμενο των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας και των Τάξεων Υποδοχής	26
3.3 Η λειτουργία των Τ.Υ και των ΖΕΠ στην Ελλάδα	27
B' ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	30
4. Μεθοδολογία Έρευνας	31
4.1. Ερευνητικός σκοπός - ερευνητικοί στόχοι	31
4.2. Ερευνητικά ερωτήματα	31
4.3 Ερευνητική Μέθοδος	32
4.3.1. Εργαλείο έρευνας	35

4.4.Δείγμα έρευνας	36
4.5.Εγκυρότητα - Αξιοπιστία.....	38
4.6.Σημασία παρούσας έρευνας.....	39
5.Αποτελέσματα της έρευνας	41
6.Ανάλυση και ερμηνεία των ερευνητικών	44
6.1 Περιορισμοί και δυσκολίες της έρευνας.....	44
6.2 Τα κύρια ευρήματα της Έρευνας.....	47
6.2.1.Δείκτης:Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών εργαζομένων στα σχολεία με Τάξεις Υποδοχής	48
6.2.2.Δείκτης: Προβληματισμοί- Προκλήσεις Εκπαιδευτικών/λοιπών εργαζομένων για την ίδρυση και τη λειτουργία των Τ/Υ	53
6.2.3 Δείκτης: Προβληματισμοί εκπαιδευτικών μετά την αναστολή λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής.....	60
6.2.4 Δείκτης: Ο Διευθυντής και ο ρόλος του στη λειτουργία των Τ/Υ	63
6.2.5.Δείκτης σχέσης μαθητών μεταξύ τους με Τάξεις Υποδοχής ΖΕΠ και μετά το κλείσιμό τους	72
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	77
7.1.Η συμβολή της έρευνας στην υπάρχουσα γνώση.....	77
7.2 Πρακτική εφαρμογή των ερευνητικών αποτελεσμάτων.....	81
7.3Νέα Ερωτήματα και ερευνητικές ανάγκες.....	82
Βιβλιογραφία	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α(2021 και 2023).....	88
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β (ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ 2023)	95

Εισαγωγή

Σε πολλά σημεία του πλανήτη σημειώνονται πολεμικές συγκρούσεις επιδρώντας καθοριστικά και στο εκπαιδευτικό σύστημα των εμπόλεμων μερών (Qaimari,2016). Το διεθνές κίνημα ανθρώπων για μια καλύτερη και ασφαλή ζωή έχει εντατικοποιηθεί με τη μορφή μεταναστευτικών ροών παγκοσμίως και ειδικά προς την Ευρώπη, για τις οποίες ορθότερο είναι να χρησιμοποιείται ο όρος «μεικτές ροές», γιατί τελικά οι λόγοι που κάνουν κάποιον να εγκαταλείψει την πατρίδα του είναι πολύπλοκοι καθιστώντας έτσι συχνά δυσδιάκριτο το διαχωρισμό των ανθρώπων αυτών ως μεταναστών ή προσφύγων και ακόμα πιο σύνθετη την αντιμετώπισή τους (Στεργίου & Σιμόπουλος,2019). Ο κόσμος έχει ήδη φιλοξενήσει 230.000.000 διεθνείς μετανάστες συμπεριλαμβανομένων τυπικών, οικονομικών Μεταναστών, προσφύγων και αιτούντων άσυλο, με αποτέλεσμα οι βιομηχανικές χώρες να αγωνίζονται, για να βοηθήσουν τους μετανάστες στη χώρα υποδοχής τους οικονομικά, κοινωνικοπολιτισμικά και πολιτικά, προκειμένου να εξασφαλίσουν για τις ίδιες εσωτερική κοινωνική γαλήνη και ανάπτυξη (Guofang & Pramond,2019).

Καθοριστικά επηρεάζονται και οι χώρες υποδοχής από τις μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές, αφού ανατρέπονται ποικιλότροπα οι κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές τους ισορροπίες, γεγονός που εκλαμβάνεται άλλοτε θετικά και άλλοτε αρνητικά, ανάλογα με τις συγκυρίες. Οι προηγούμενες αλλαγές οδηγούν στην πολυποίκιλη αντιμετώπιση των ατόμων με μεταναστευτικό και προσφυγικό ως πρόβλημα, ως άτομα με δικαιώματα, ως αντικείμενα φιλανθρωπίας, ως αποδέκτες αλληλεγγύης και τέλος ως πρόκληση για τις κοινωνίες υποδοχής και τα εκπαιδευτικά τους συστήματα. Η Ευρώπη πάντως σήμερα μοιάζει σε αρκετές περιπτώσεις να φοβάται τελικά τους ανθρώπους αυτούς ενδεχομένως λόγω της συχνής αποτυχίας της να εφαρμόσει την ένταξη οδηγώντας τους έτσι σε «κλειστές» κοινότητες που τηρούν πιστά τη διαφορετική για τη Δύση θρησκεία τους, την ισχυρή διαφορετικότητα και τη μη επιδίωξη ενσωμάτωσης (Στεργίου & Σιμόπουλος,2019). Όπως είναι λογικό από τα παραπάνω, το σχολείο στις χώρες αυτές ως κοινωνικός θεσμός υφίσταται έντονα τις αλλαγές και ενίοτε επιχειρεί να προσαρμοστεί, όχι όμως πάντα με επιτυχία (Κουτούζης, Κυρίδης, Μαλούτας, Παπαδάκης, Συρίγος,2012). Μέσα στη νέα πολυπολιτισμική πραγματικότητα είναι αναγκαίο να μην εθελουφλεί μπροστά στη διαφορετικότητα και να μην αδρανεί μπροστά στην καταπίεση των αλλοδαπών μαθητών, όποτε αυτή παρατηρείται. Άλλωστε μόνο με ένα σχολείο ανοιχτό στην κοινωνία, θα καταστεί

δυνατή η δημιουργική ενσωμάτωση της ετερότητας και θα αποφευχθούν δυσάρεστες κοινωνικές κυρίως συνέπειες (Κοντούρη,2016).

Σε κοινωνίες συνεχώς μεταβαλλόμενες, όπως οι ευρωπαϊκές, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες αποτελώντας πλέον συστατικό τους στοιχείο αναγκάζονται να αναπτύξουν πολλαπλές ταυτότητες, συχνά επιβεβλημένες από ξενοφοβικούς ανθρώπους και ανεπαρκείς πολιτικούς, προκειμένου να επιβιώσουν στα νέα περιβάλλοντα προσπαθώντας να συνδυάσουν στοιχεία που έχουν φέρει από τη χώρα καταγωγής (Μάνος, Παπαδόπουλου, & Μακρυγιαννη,2017). Αυτό συμβαίνει κυρίως στους μετανάστες, οι οποίοι διαχωριζόμενοι από την ιδιότητα και τα δικαιώματα του πρόσφυγα αντιμετωπίζονται περισσότερο ξενοφοβικά και ως αιτούντες άσυλο στερούνται δικαιωμάτων. Γι' αυτό το αίτημα του ασύλου είναι αναγκαίο να εξετάζεται εξατομικευμένα (Στεργίου & Σιμόπουλος,2019).

Οι διαρκείς μετακινήσεις των προσφύγων και των μεταναστών και η συχνή γκετοποίησή τους παρεμποδίζουν την είσοδο των παιδιών τους στα σχολεία. Γενικά, τα ανοργάνωτα εκπαιδευτικά συστήματα και η συχνά ανοργάνωτη μεταναστευτική πολιτική των χωρών υποδοχής δημιουργούν πολλά προβλήματα στους αλλοδαπούς μαθητές. Είναι σημαντικό να συνειδητοποιηθεί ότι συχνά η εκπαίδευση των μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο ενδέχεται να ενισχύσει οικονομικά και κοινωνικά τη χώρας υποδοχής. Επομένως, βασικός στόχος της χώρας υποδοχής πρέπει ολοκλήρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από όλους ανεξαιρέτως τους μαθητές, διαφορετικά θα αυξηθεί περαιτέρω η σχολική διαρροή, γεγονός που παρατηρείται ήδη στην Ευρωπαϊκή ένωση με τον αριθμό των προσφύγων μαθητών/τριών που εγκαταλείπουν το σχολείο να είναι διπλάσιος από των γηγενών (Στεργίου & Σιμόπουλος,2019). Αν δε ληφθούν κατάλληλα μέτρα, προκειμένου να συνεχίσουν τις σπουδές τους και να ενταχθούν στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής, ο ΟΗΕ προειδοποιεί ότι δε θα αποφευχθούν μελλοντικά προβλήματα στις χώρες υποδοχής (UNESCO,2019).

Βέβαια, η πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση από μόνη της δεν επαρκεί, αν δε συνδυαστεί με υψηλή ποιότητα διδασκαλίας, μάθησης και υποστήριξης ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών. Ωστόσο δεν ισχύει αυτό σε όλες τις χώρες, ειδικά για τους μετανάστες και πρόσφυγες μαθητές/τριες, με αποτέλεσμα η εκπαίδευση να καταντά φορέας κοινωνικών προκαταλήψεων και ρατσιστικού λόγου προκαλώντας αρνητικές συνέπειες στην εξέλιξη τους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή,2019•Παπαδημητρίου,2010). Γι' αυτό προτάθηκαν συγκεκριμένες εκπαιδευτικές πολιτικές, όπως τάξεις προετοιμασίας, Τάξεις Υποδοχής, ΖΕΠ, οικοδόμηση δεσμών μεταξύ των οικογενειών και του σχολείου, επειδή όμως εφαρμοστήκαν ασυντόνιστα,

τελικά οδήγησαν σε επικίνδυνες ανισότητες και προκαταλήψεις δυσχεραίνοντας την ανάπτυξη της αίσθησης του ανήκειν των μεταναστών (UNESCO,2019).

Λόγω των παραπάνω ραγδαίων και διαρκών αλλαγών που υφίσταται και η ελληνική κοινωνία και μαζί και η ελληνική εκπαίδευση και βιώνοντας μέσα από το χώρο του ελληνικού σχολείου τις αγωνίες και τους προβληματισμούς των εκπαιδευτικών μπροστά στη νέα παγιωμένη πλέον πολυπολιτισμική πραγματικότητα επιλέχθηκε να διερευνηθεί λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ σε Λύκειο της Αττικής. Επιχειρήθηκε μέσα από μια μελέτη περίπτωσης να αναλυθούν οι προβληματισμοί των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στις Τάξεις Υποδοχής, καθώς και οι προκλήσεις και οι προοπτικές, όπως τις αντιλαμβάνονται οι ίδιοι, καθώς και ο υπεύθυνος για την ίδρυση και λειτουργία τους, ο Διευθυντής της σχολικής μονάδας.

Αρχικά θεωρείται ότι το παραπάνω θέμα θα δια φωτίσει όλους τους εμπλεκόμενους φορείς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που ασχολούνται με μαθητές/τριες με προσφυγικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο, όπως Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, εκπαιδευτικούς, Διεύθυνση σχολείου, μαθητές/μαθήτριες, σχετικά με τα προβλήματα, τις δυσκολίες, αλλά και τις θετικές προοπτικές που εμφανίζονται εντός των σχολικών μονάδων που φιλοξενούν Τάξεις Υποδοχής. Ένας άλλος λόγος που επιλέχθηκε το συγκεκριμένο θέμα είναι ότι το ερευνητικό ενδιαφέρον στην Ελλάδα για τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση είναι περιορισμένο και δεν έχει δοθεί η πρότερη ερευνητική σημασία που έχει δοθεί στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Επίσης αξίζει να διερευνηθεί ο ρόλος του Διευθυντή όσον αφορά στην ίδρυση και λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής, αν είναι τυπικός ή ουσιαστικός. Τέλος, έχουν σχεδόν αγνοηθεί ή έστω υποτιμηθεί οι προβληματισμοί και οι προοπτικές των εκπαιδευτικών που εργάζονται στις Τάξεις αυτές, όπως και οι προκλήσεις που υφίστανται καθημερινά στο χώρο εργασίας τους. Επιπλέον ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι λόγοι που οδηγούν σε αναστολή λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής παρά την κοπιώδη προσπάθεια ίδρυσης, όπως συνέβη αιφνιδιαστικά στη συγκεκριμένο σχολείο που διερευνήθηκε. Από τα παραπάνω ευελπιστούμε το συγκεκριμένο ερευνητικό πεδίο να προκαλέσει μελλοντικό ερευνητικό ενδιαφέρον. Ένα τέτοιο πολυσύνθετο θέμα δεν είναι δυνατό να εξαντληθεί από μια Μελέτη περίπτωσης, αλλά η παρούσα έρευνα ενδέχεται να προκαλέσει τη διεξαγωγή νέων ερευνών, καθώς και ενίσχυση της σχετικής θεωρίας και πράξης.

Με αφετηρία τη διαπίστωση από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση ότι οι έρευνες που ασχολούνται με τις Τάξεις Υποδοχής και το ρόλο του διευθυντή για την ίδρυση και

λειτουργία τους στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπως και οι προβληματισμοί των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε αυτές είναι περιορισμένες, θεωρήθηκε αρκετά ενδιαφέρουσα η υλοποίηση μιας ποιοτικής έρευνας με επίκεντρο μια σχολική μονάδα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, προκειμένου να προστεθούν νέες πληροφορίες και να καλυφθεί το όποιο ερευνητικό κενό.

Επιπλέον η παρούσα έρευνα θεωρήθηκε ενδιαφέρουσα και σημαντική προκειμένου να αξιοποιηθεί μελλοντικά για τη συμπλήρωση της θεωρητικής γνώσης πάνω στο ρόλο του διευθυντή ως προς την ίδρυση και τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής και τους προβληματισμούς των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε αυτές, για να αποφευχθούν προβλήματα κατά τη λειτουργία τους, τα οποία ενδεχομένως να οδηγήσουν σε προβληματική λειτουργία ή ακόμα και στην αναστολή της λειτουργίας τους, όπως συνέβη και στην περίπτωση του διερευνηθέντος σχολείου. Λάβαμε υπόψη και τους προβληματισμούς των μαθητών. Μέσα από τη συνειδητοποίηση των αναγκών, των προβλημάτων, αλλά και των προσδοκιών που προκύπτουν μέσα από τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, θα μπορούσαν να αποφευχθούν προβλήματα, να επιτευχθεί βελτίωση στη λειτουργία τόσο των Τάξεων Υποδοχής όσο και της σχολικής μονάδας γενικά και να αναπτυχθεί η καλλιέργεια ενός κλίματος συνεργασίας και συμπερίληψης για εκπαιδευτικούς και μαθητές.

Στην παρούσα έρευνα επιλέχθηκε και εφαρμόστηκε η ποιοτική έρευνα που αποτελεί καταρχήν μια δυναμική και ερμηνευτική διαδικασία στηριζόμενη στις εμπειρίες των συμμετεχόντων στην έρευνα, ώστε να γίνουν εκείνοι οι πρωταγωνιστές και όχι ο ερευνητής, αφού αυτοί είναι η «ψυχή» του σχολείου και όχι από μόνα τους τα προγράμματα σπουδών και τα ΦΕΚ. Γι' αυτό και στη συγκεκριμένη έρευνα που αφορά σε ένα θέμα ιδιαίτερα ευαίσθητο και που προκαλεί ποικίλες αντιδράσεις επηρεαζόμενο από την περιρρέουσα κοινωνική, πολιτική και οικονομική κατάσταση κρίνεται σημαντικό να διερευνηθούν οι ιστορίες εκπαιδευτικών, εργαζομένων στη σχολική μονάδα, του Διευθυντή/ντριας και μαθητών/τριών αναφορικά με τις συνθήκες λειτουργίας, τις προοπτικές και προκλήσεις που διαμορφώνονται εντός των Τάξεων Υποδοχής και το ρόλο που διαδραματίζει ο διευθυντής της σχολικής μονάδας σε αυτόν το θεσμό. Μέσα από συνεντεύξεις και παρατηρήσεις της Διεύθυνσης, των εκπαιδευτικών και των μαθητών επιχειρήθηκε η συλλογή των ερευνητικών δεδομένων και η εξαγωγή όσο το δυνατόν αξιόπιστων και έγκυρων συμπερασμάτων.

Μαρία Κατσουράνη

Οι Τεχνικές Υποδοχής στην Ελλάδα: προκλήσεις, προοπτικές και ο ρόλος του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας.
Μελέτη περίπτωσης

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Το σημερινό διαπολιτισμικά προσανατολισμένο σχολείο και η λειτουργία Τάξεων Υποδοχής εντός αυτού.

Η πρόσβαση των παιδιών στο εκπαιδευτικό σύστημα οποιασδήποτε χώρας είτε είναι γηγενή είτε πρόσφυγες ή μετανάστες από μόνη της δεν επαρκεί, αν δε συνοδεύεται από ποιοτική διδασκαλία και δεν υπακούει στις ανάγκες των μαθητών/τριών αδιακρίτως. Γι' αυτό και το εκπαιδευτικό σύστημα είναι αναγκαίο να στηρίζεται στην ισότητα εκπαιδευτικών δικαιωμάτων των παιδιών μεταναστών ή προσφύγων με τους γηγενείς συνομηλίκους τους στη χώρα υποδοχής (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019• Παπαδημητρίου, 2010). Στην Ευρώπη παρά τη γενική πρόοδο των διαδικασιών η εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών με προσφυγικό υπόβαθρο είναι ανολοκλήρωτη, με την κεντρική κρατική εξουσία συχνά να ολιγωρεί και το κενό της να καλύπτουν μερικώς οι ΜΚΟ (Στεργίου & Σιμόπουλος, 2019). Ουσιαστικά από το 2015 επιτέλους η Ελλάδα και η Ευρώπη γενικά ανακαλύπτουν την εκπαίδευση των προσφύγων και από το 2018 η Ελλάδα διαμορφώνει πλέον πολιτικές για την εκπαίδευση των προσφύγων (Πανταζής, 2007).

Πιο συγκεκριμένα, το σημερινό σχολείο έχει ανάγκη από διαπολιτισμική συνεργασία, δηλαδή ισότιμη διαπραγμάτευση και σύνθεση ετεροτήτων (Μητακίδου, 2007). Κυρίως, όμως χρειάζεται τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση λόγω της θετικής και εμπλουτιστικής συμμετοχής που μπορεί να προσφέρει στην εκπαιδευτική διαδικασία ως αντιστάθμισμα στη σημερινή έξαρση του εθνικισμού και του ρατσισμού. Η σημασία της έγκειται κυρίως στην οπτική της για το πώς το σχολείο αναφέρεται στον Άλλο, αφού ακόμα και πριν από την άφιξη των προσφύγων και των μεταναστών η ομοιογένεια των σχολικών τάξεων ήταν μια φανταστική και όχι πραγματική κατασκευή (Δραγώνα, Σκούρτου, & Φραγκουδάκη, 2001). Επιπλέον είναι απαραίτητο εργαλείο για επιτυχείς αλλαγές στο σχολείο οδηγώντας στην αποδοχή του διαφορετικού πολιτισμικού κεφαλαίου και τελικά στην ομαλή σχολική και κοινωνική ένταξη των παιδιών μεταναστών, προϋποθέτοντας όμως την υποστήριξη όλων των φορέων σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο (Σταματόπουλος, 2007• Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου & Συμεού, 2008). Τέλος, η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση εστιάζει στο πώς το εκπαιδευτικό σύστημα μέσω ρυθμίσεων και διαδικασιών θα στοχεύσει στην οικονομική και πολιτιστική σύνδεση της εκπαίδευσης των μεταναστών και προσφύγων μαθητών/τριών με την ευρύτερη κοινωνία. Γι' αυτό και είναι πολύ σημαντική η ίδρυση εντός των υπάρχουσών σχολικών μονάδων

τάξεων με διαπολιτισμικό προσανατολισμό (Παυλόπουλος, Μπεζεβέγκης, & Γεωργαντή,2012).

Με την ισχύ των παραπάνω θα είναι δυνατό να προχωρήσει η διαδικασία της σχολικής και κοινωνικής ένταξης, που αποτελούν προαπαιτούμενα ενός επιτυχημένου σχολείου. Πιο συγκεκριμένα, η σχολική ένταξη αποσκοπεί στην όσο το δυνατόν καλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων του ατόμου σε ένα περιβάλλον με λιγότερους περιορισμούς και αποτελεί τη βασική προϋπόθεση της κοινωνικής ένταξης. Έτσι, τα παιδιά μεταναστών και προσφύγων παρά τη μη προνομιούχα τους κοινωνική τάξη μέσω της σχολικής και κοινωνικής τους ένταξης θα μπορούν να αποκτήσουν ευκαιρίες συμμετοχής στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ζωή ξεπερνώντας κάπως το πολιτισμικό σοκ που βίωσαν κατά τη μεταναστευτική εμπειρία (Παπαδημητρίου,2019 • Σταματόπουλος,2007).

Σύμφωνα με τα παραπάνω είναι απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία του σχολείου και της κοινωνίας μέσα σε πολυπολιτισμικές συνθήκες η αποτελεσματική διάδραση σε πολιτισμικά ετερογενείς ομάδες και η ελεύθερη αποτελεσματική επικοινωνία, με σκοπό την αλληλοκατανόηση, την αλληλοαποδοχή και την επιθυμητή ένταξη μεταναστών και προσφύγων, οι οποίοι θα αναγνωρίζουν νόμους και βασικές κοινωνικές αξίες της χώρας υποδοχής και εκείνη με τη σειρά της θα σέβεται τις ταυτότητες και τα δικαιώματα τους (Guofang & Pramond,2019•Σκούρτου,2011). Γι' αυτό, ιδιαίτερα σημαντική διαδικασία εντός του σχολείου είναι και η καλλιέργεια της ταυτότητας των μεταναστών και προσφύγων. Παρόλα αυτά, το ελληνικό σχολείο εμμένει στο μονοπολιτισμικό προσανατολισμό του, χωρίς να κάνει ουσιαστικό άνοιγμα στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Είναι αναγκαίο να γίνει κατανοητό πόσο απαραίτητος είναι ο εκσυγχρονισμός των εσωτερικών δεσμών του σχολείου υπερβαίνοντας την εθνοκεντρική, μονοπολιτισμική και μονογλωσσική προσέγγιση (Πανταζής,2007). Παρόλα αυτά το ίδιο το εθνικό κράτος νομιμοποιεί την προνομιακή μεταχείριση των ντόπιων εις βάρος των ξένων, αντιμετωπίζοντας τους υποτιμητικά και θεωρώντας τους απειλή (Πανταζής,2007). Επιπλέον συντηρείται και μια γενικότερη εκπαιδευτική ανισότητα εις βάρος των μεταναστών και προσφύγων μαθητών/τριών προερχόμενη από την ελλιπή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Επομένως, η βάση του προβλήματος είναι και εκπαιδευτική, αλλά και πολιτική, αφού η αντιμετώπιση των προσφυγόπουλων είναι συχνά επιπόλαια και επιφανειακή, χωρίς να αντιμετωπίζεται συνολικά το πρόβλημα (Παπαδημητρίου,2019•Σκούρτου,2011).

Η παραπάνω ανισότητα καλείται να περιοριστεί όσο είναι δυνατόν μεταξύ άλλων πολιτικών με την ίδρυση των ΖΕΠ και των Τάξεων Υποδοχής κυρίως στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

και με το Νόμο 3879/2010 εισάγεται ο θεσμός των ΖΕΠ και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (edu.klimaka.gr.,2022). Είναι πλέον αποδεκτό ότι η τοποθέτηση προσφύγων και μεταναστών μαθητών μαζί με ντόπιους μαθητές στο σχολείο συμβάλλει στην οικοδόμηση κοινωνικής συνοχής αποτελώντας κατά αυτόν τον τρόπο μια εκπαιδευτική πολιτική κατάλληλη για την αντιμετώπιση αναγκών των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών, η οποία ασχολείται κυρίως με τις δυσκολίες εκμάθησης της δεύτερης γλώσσας για την εξασφάλιση γλωσσικής και πολιτισμικής συνοχής στην ευρύτερη κοινωνία (Παυλόπουλος, et al.,2012•UNESCO,2019).

2. Σύγχρονες προκλήσεις στην εκπαίδευση

2.1. Σύγχρονη πολυπολιτισμική παγκόσμια εκπαίδευση

Ξεκινώντας με την παραδοχή ότι οι επιτυχημένες αλλαγές στην εκπαίδευση έχουν το χαρακτήρα έργων του Picasso, δηλαδή προσεγγίζουν το θέμα από όλες του τις διαστάσεις δίνοντας έμφαση στις επιπτώσεις της αλλαγής στην ουσία και όχι στην επιφάνεια και ότι όλα τα ιστορικά και κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά της κοινωνίας αντανακλώνονται στα σχολεία προκύπτει το συμπέρασμα ότι για επιτυχείς αλλαγές εντός τους χρειάζεται επαναπροσδιορισμός του περιεχομένου του Αναλυτικού Προγράμματος, των μεθόδων και της στοχοθεσίας. Όλα τα προηγούμενα χρειάζεται να απηχούν τη σχολική κουλτούρα, τις αξίες, τις παραδόσεις και τις στάσεις των εμπλεκομένων στη σχολική μονάδα, καθώς και τις επικρατούσες κοινωνικές συνθήκες (Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου & Συμεού, 2008).

Σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρώπης η πρόσβαση μεταναστών και προσφύγων μαθητών στην εκπαίδευση είναι η βασική προϋπόθεση για κοινωνικοποίηση και αντιμετώπιση προβλημάτων μετάβασης στην καινούργια χώρα, η οποία σημαίνει σχολική προσαρμογή και ολοκλήρωση της βασικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Παυλόπουλος, et al., 2012).

Ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε, σε όλες σχεδόν τις χώρες το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου είναι υψηλό για τους μετανάστες μαθητές, οι οποίοι μειονεκτούν σημαντικά στις σχολικές ικανότητες και έχουν υποστεί εμπειρίες bullying στο σχολείο (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019). Αντί σε μια εποχή όμως, όπως η τωρινή, στην οποία η επαφή και η σύνδεση με διαφορετικούς ανθρώπους και πολιτισμούς είναι απαραίτητες, η παιδαγωγική επιστήμη να ισοδυναμεί με την αγωγή για ειρήνη και αποδοχή, παρατηρείται περιχαράκωση με την ανοχή της κρατικής πολιτικής, η οποία προκαλεί ποικίλα προβλήματα στο σχολείο και στην κοινωνία (Ζωγράφου, 2003•Μάμμου, 2015). Επιπλέον, τα αναλυτικά προγράμματα σε αρκετές χώρες εξακολουθούν να επικεντρώνονται στην κατάρτιση βασικών δεξιοτήτων για ταχεία απασχόληση στη χαμηλά αμειβόμενη εργασιακή αγορά κατά την ενηλικίωση των προσφύγων και μεταναστών/στριών, χωρίς να καλύπτουν το ετερογενές εκπαιδευτικό επίπεδο των νεοαφιχθέντων (Guofang & Pramond, 2019). Επομένως, η σχολική αποτυχία των προσφύγων και των μεταναστών μαθητών/τριών καταλήγει να είναι μονόδρομος σε ένα σχολείο που δεν αξιοποιεί τις ήδη κατακτημένες γλωσσικές και επικοινωνιακές τους ικανότητες, που μεταφράζει την κοινωνική διαφορά σε φυσική ανισότητα και που τέλος αξιολογεί του μαθητές των λαϊκών τάξεων και τους πρόσφυγες βάσει των ελλείψεων τους,

ενώ κατά τον Schulz η ανισότητα θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται με ισότητα ειδικά σε χώρες που υπάρχει μεγάλος έλεγχος του εκπαιδευτικού περιεχομένου και των διαδικασιών από την κεντρική εξουσία (Δραγώνα, et al.,2001•όπ.ανάφ. Κουτούζης, et al.,2012).

Σήμερα επικρατεί η άποψη ότι οι παρεμβάσεις για την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής μονάδας και την αποφυγή των προβλημάτων λόγω της ετερογένειας των μαθητών/τριών είναι αναγκαίο να εκδηλώνονται όχι μόνο εντός του σχολείου, αλλά με επίκεντρο το σχολείο και να συνδέονται άμεσα με την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Κατά τον Ο.Ο.Σ.Α τα βασικά στοιχεία του σχολείου του μέλλοντος είναι η συμμετοχή στην κοινότητα, τα δίκτυα συνεργασίας μεταξύ γονέων, τοπικής κοινωνίας και εκπαιδευτικών και η σχολική αυτονομία (Storey,2007). Επιπλέον οι διευθυντές χρησιμοποιούν ακόμα και διαμεσολαβητές για τη διευκόλυνσή τους. Χρησιμοποιείται κάποιες φορές και συμμετοχικό μοντέλο ή υιοθετείται ο διαμοιρασμός των εθνοτικά διαφερόντων μαθητών για αποφυγή του στίγματος. Άλλοι υιοθετούν χωριστά τμήματα των ξένων μαθητών με εκμάθηση της μητρικής τους γλώσσας ως έκφραση σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα. Άλλοι προτείνουν ενισχυτική διδασκαλία αξιοποιώντας το πολιτισμικό κεφάλαιο των μαθητών, αφού έχει διαπιστωθεί πόσο σημαντική είναι η αξιοποίηση της προηγούμενης εμπειρίας στην αλληλεπίδραση με τους γηγενείς μαθητές (Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου&Συμεού,2008).Τέλος, η επικρατούσα τάση είναι η κεντρική εξουσία να θέτει μόνο γενικότερους στόχους, τους οποίους στη συνέχεια να εξειδικεύουν οι σχολικές μονάδες, ώστε να διατηρείται αυτονομία ως προς τη λειτουργία του σχολείου (Κουτούζης, et al.,2012).

2.2 Ο σύγχρονος εκπαιδευτικός απέναντι στις σύγχρονες εκπαιδευτικές προκλήσεις

Η εκπαιδευτική ποιότητα κυριαρχεί παγκοσμίως στις συζητήσεις με τους εκπαιδευτικούς να αναδεικνύονται ως οι καθοριστικοί παράγοντες εξασφάλισης της εκπαιδευτικής ποιότητας, αλλά και ταυτόχρονα να αμφισβητούνται ως προς την κατάρτιση τους. Ειδικά στα σχολεία σε μειονεκτικές περιοχές παρατηρούνται ακόμα περισσότεροι προβληματισμοί για τη στάση και την επάρκεια των εκπαιδευτικών απέναντι στην πολυπολιτισμική πραγματικότητα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η απρόσκοπτη λειτουργία του σχολείου και αναγκάζονται λόγω συνθηκών να αποκτήσουν σύνθετες ικανότητες επίλυσης συγκρούσεων και εξάλειψης της βίας, του ρατσισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών προσφύγων και μεταναστών/τριών (Ζωγράφου,2003).

Οι Έλληνες εκπαιδευτικοί από την πλευρά τους συχνά αποδεικνύονται ανεπαρκείς στη διαχείριση μεικτών τάξεων και διακατέχονται ενίοτε από στερεότυπα και προκαταλήψεις κατά των μεταναστών και προσφύγων στερούμενοι συνήθως της απαραίτητης θεωρητικής κατάρτισης (Σκούρτου,2011). Επιπλέον τους δυσκολεύει η αδυναμία χρήσης και κατανόησης της ελληνικής από τους μαθητές τους και η χαμηλή τους αυτοεκτίμηση οδηγώντας τους συχνά στην περιθωριοποίηση. Γενικά, οι Έλληνες εκπαιδευτικοί σε μεγάλο βαθμό είναι μονοπολιτισμικοί και γι' αυτό υποκύπτουν σε διαστρεβλωμένες ερμηνείες στάσεων, κινήτρων και μαθησιακών προσδοκιών των μαθητών με προσφυγικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο και καταλήγουν να μην πιστεύουν στη μελλοντική σχολική τους επιτυχία. Στον αντίποδα υπάρχουν και οι αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί, οι οποίοι συνειδητοποιημένα επιχειρούν να «συναντηθούν» με τους μαθητές τους και τη διαφορετική τους κουλτούρα, απέναντι στην οποία αισθάνονται πολιτισμικά άνετα, χωρίς να συμπεριφέρονται ως θεματοφύλακες της ελληνικής κληρονομιάς (Στεργίου & Σιμόπουλος, 2019). Γι' αυτό είναι απαραίτητη από την πλευρά τους η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής δεξιότητας (Σκούρτου,2011).

Παγκοσμίως η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών διέρχεται κρίση ποσοτική και ποιοτική και η κατάσταση επιδεινώνεται λόγω της ελλιπούς προετοιμασίας των εκπαιδευτικών στις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, γεγονός που δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο το εκπαιδευτικό τους έργο γενικά και ειδικά στις ΖΕΠ στις οποίες βιώνουν αδιέξοδο, όταν καλούνται να διδάξουν εκεί. Γι' αυτό και αργούν να ξεπεράσουν το αρχικό σοκ, αφού υστερούν στον απαραίτητο θεωρητικό και πρακτικό διαπολιτισμικό εξοπλισμό έχοντας ταυτόχρονα να αναμετρηθούν με μια ιδιαίτερα παρεμποδιστική γραφειοκρατία. Οι ίδιοι αντιλαμβάνονται πόσο αναγκαίες είναι κάποιες ποιοτικές μεταρρυθμίσεις, που θα συγκρουστούν με την παραδοσιακή συγκεντρωτική εκπαίδευση και η καλλιέργεια της ανθεκτικότητας, προκειμένου να μπορούν να ανταποκριθούν στις νέες κοινωνικοεκπαιδευτικές συνθήκες και στις επαγγελματικές τους απαιτήσεις (Wener,Vanderlinde,Tuytens,&Aelterman,2015). Επιπλέον απαραίτητο κρίνεται να εκπαιδευτούν πάνω στη διαπολιτισμική ετοιμότητα και επάρκεια, καθώς και στην ικανότητα διαχείρισης της διαπολιτισμικής τάξης στα σχολεία είτε με Τάξεις Υποδοχής είτε χωρίς (όπ. ανάφ. στο Ντούρας,2009). Δεν αρκεί πλέον οι δάσκαλοι να έχουν γνώσεις μόνο για βασική διδασκαλία, αλλά χρειάζεται μαθητοκεντρική, διαφοροποιημένη διδασκαλία για την κάλυψη των μαθητικών αναγκών γενικά και των μεταναστευτικών και προσφυγικών αναγκών ειδικά, προκειμένου να αρθούν οι διακρίσεις (Guofang&Pramond, 2019).

Ας προστεθεί στα παραπάνω ότι ο Έλληνας εκπαιδευτικός νιώθει συχνά μόνος και χωρίς ουσιαστική υποστήριξη από το Υπουργείο Παιδείας και έρχεται αντιμέτωπος με ελλείψεις και αναχρονιστικό πνεύμα στα αναλυτικά προγράμματα, τα οποία είναι επικεντρωμένα κυρίως στα ελληνικά δεδομένα (Μάμμου,2015). Επίσης, δεν είναι δύσκολο να συνειδητοποιήσει από νωρίς ότι στις ΖΕΠ γενικά και στις Τάξεις Υποδοχής ειδικά απουσιάζει σχεδόν οποιαδήποτε επιμόρφωση. Επιπλέον νιώθει συχνά να αγωνίζεται μόνος χωρίς τη συμμετοχή και τη βοήθεια της κοινωνίας και χωρίς τη σύμπραξη των μεταναστών και προσφυγών γονέων είτε λόγω αδυναμίας τους είτε λόγω αδιαφορίας (Χατζηδάκη,2006).Γι' αυτό και έχει ανάγκη από διαπολιτισμική συνεργασία, αυθεντική συνεργασία και αυθεντική πληροφόρηση σχετικά με τα παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες και τις ανάγκες τους (Μητακίδου,2007). Τέλος, είναι σημαντικό να εμπλακεί με κοινωνικούς φορείς σε σχέδια δράσης για τη βελτίωση της ζωής εντός και εκτός σχολείου. Ωστόσο, ο Έλληνας εκπαιδευτικός συμμετέχει πολύ περιορισμένα σε εθελοντικές δράσεις (Μάμμου,2015·Πανταζής,2015). Τέλος, ο σημερινός του ρόλος θα μπορούσε να προσδιοριστεί επιπλέον ως του διαπολιτισμικού διαμεσολαβητή, του ενεργητικού ακροατή, του σύμβουλου και του συμπαραστάτη στη διαχείριση ψυχικών τραυμάτων που φέρουν σήμερα πολλά παιδιά, ειδικά όσα έχουν βιώσει πόλεμο ή άλλες έντονες καταστάσεις και έχουν ξεσπιτωθεί (Ντούρας,2009 • Ντέλλη,2018 • Πανταζής, 2015 • Qaimari,2016).

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, ο εκπαιδευτικός είναι απαραίτητο να εφαρμόσει νέες εκπαιδευτικές μεθόδους, συνεργατική οικοδόμηση γνώσης, να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες και να εμπνέει σεβασμό εντός και εκτός της σχολικής μονάδας καλλιεργώντας μια διαλεκτική σχέση μεταξύ των μαθητών/τριών με μητρική γλώσσα την Ελληνική και των μαθητών/τριών με μεταναστευτικό ή προσφυγικό υπόβαθρο (Γεραρής,2013). Είναι απαραίτητο να λειτουργεί πάνω από φυλετικές και εθνικές διακρίσεις, αλλά και να αναγνωρίζει τη διαφορά αλλοδαπών μαθητών και ντόπιων, για να αποφευχθεί η άνιση μεταχείρισή τους. Όλα αυτά θα επιτευχθούν μέσα από μια απρόσκοπτη και στοχευμένη επιμόρφωση (Σκούρτου,2011).

2.3.Σύγχρονες προκλήσεις στην ελληνική εκπαίδευση

Μέσα σε 20 χρόνια η Ελλάδα έγινε χώρα υποδοχής μεταναστών και προσφύγων από χώρα αποστολής που ήταν για πολλές δεκαετίες. Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία στις αρχές του 2019 στην Ελλάδα ήρθαν 60.000 άνθρωποι εκ των οποίων οι 3.500 ήταν ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά. Αρκετά από αυτά συμμετείχαν σε εκπαιδευτικά προγράμματα και φοίτησαν

σε ελληνικά σχολεία μεταξύ των οποίων και σε ΖΕΠ (Παπαδημητρίου,2019). Στην Ελλάδα η άφιξη εκατοντάδων χιλιάδων οικονομικών μεταναστών και προσφύγων έχει είτε προσωρινό είτε μόνιμο χαρακτήρα. Οι αλλαγές στην πληθυσμιακή ομοιογένεια και η διεύρυνση του πολιτισμικού χάρτη της Ελλάδας, σε συνδυασμό με τις πρωτόγνωρες κυρίως οικονομικές συνθήκες άλλαξαν σημαντικά την ελληνική κοινωνία. Αποκορύφωμα των παραπάνω είναι προβλήματα συνύπαρξης ντόπιων με μετανάστες και πρόσφυγες, όπως αυτά παρουσιάζονται μέσα από τα ΜΜΕ και κατασκευάζονται συχνά και από ακροδεξιά μορφώματα. Λογικό είναι το ελληνικό σχολείο να επηρεαστεί από όλα αυτά και, ανάμεσα σε άλλα προβλήματα που ήδη αντιμετωπίζει κυρίως λόγω της οικονομικής κρίσης, να χρειαστεί μια επαναχάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής. Παρά τις όποιες προσπάθειες, συμπεριλαμβανομένης και της παλαιότερης ίδρυσης της Γενικής Διεύθυνσης Μεταναστευτικής Πολιτικής, στην ουσία απουσίαζαν συγκεκριμένα μέτρα για την εξασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Πανταζής,2007).

Στην Ελλάδα οι γλώσσες των μεταναστών και των προσφύγων γίνονται μέρος ενός πολιτικού ή και κοινωνικού προβλήματος, ενώ παράλληλα γεννιέται η ανάγκη υπενθύμισης ότι οι γλώσσες είναι παγκόσμιο αγαθό. Γι' αυτό η εκπαίδευση είναι αναγκαίο να καταστεί διαπολιτισμική, γιατί έτσι θα αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα τα εκάστοτε προβλήματα μεταξύ εκπαιδευτικών, μαθητών/τριών γηγενών και μαθητών/τριών μεταναστών ή προσφύγων (Σκούρτου,2011). Η ελληνική πολιτεία δεν είναι δυνατό να αγνοεί συστηματικά ακόμα και τη διδασκαλία της αλβανικής στους μαθητές που την έχουν μητρική γλώσσα (Σκούρτου,2011). Επιπλέον, οι κοινωνικοπολιτισμικές αλλαγές που συμβαίνουν πλέον στην πολυπολιτισμική κοινωνία δεν μπορούν να αγνοηθούν, αλλά είναι αναγκαίο να προσαρμοστεί η εκπαιδευτική πολιτική σ' αυτές, προκειμένου να αποφευχθούν μελλοντικές αντιθέσεις (Πανταζής,2007). Τέλος, όπως πρόκυψε από τα παραπάνω, στο ελληνικό σχολείο είναι αναγκαίος ο επανασχεδιασμός προγραμμάτων, οι στοχευμένες παρεμβάσεις και οι υποστηρικτικές δράσεις.

Ακολουθώντας το παραπάνω πνεύμα η ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι αναγκαίο να σταματήσει να αποσκοπεί επιφανειακά στην ένταξη, τη συμφοίτηση και την εμβύθιση χωρίς συγκεκριμένες υποστηρικτικές δομές εντός σχολείου, γιατί έτσι θα μετατρέψει τους μαθητές να παρακολουθούν ως απλοί ακροατές στην ηλικιακή τους τάξη χωρίς μέριμνα για βαθμολόγηση και χωρίς δυνατότητα παρακολούθησης μαθημάτων ελληνικής γλώσσας σε κρατικά ινστιτούτα επιμόρφωσης (Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου&Συμεού,2008). Επιπλέον, η Ελλάδα δίνοντας έμφαση ακόμα στον ελληνοχριστιανικό πολιτισμό επηρεάζει αρνητικά τη

σχέση με τους μετανάστες διατηρώντας ακόμα συμπλέγματα κατώτερότητας και εθνικιστικές αντιλήψεις (Ζωγράφου,2003). Έτσι, οδηγεί σταδιακά στο στιγματισμό και στη ρατσιστική θυματοποίηση εξαιτίας ανυπόστατων στερεοτύπων και απουσίας οργανωμένων κρατικών πρακτικών, λαών, όπως οι Αλβανοί, οι Πακιστανοί ή ατόμων αφρικανικής καταγωγής κτλ.(Μανιτάκης,1997). Θύμα των παραπάνω αρνητικών συνθηκών έγινε και η ελληνική εκπαίδευση λόγω της διατήρησης των ανισοτήτων και της αδυναμίας συστηματικής προστασίας των παιδιών προσφύγων και μεταναστών προκαλώντας έτσι αύξηση της σχολικής διαρροής (Γκόβαρης,2001 • Μυλωνάκου-Κεκέ,2003). Ενώ εμφανίστηκε δημοκρατικός ο χαρακτήρας της ως προς τη μαζική πρόσβαση των μαθητών χαμηλής κοινωνικής καταγωγής, τελικά από τη δεκαετία του '80 παρουσιάστηκε διαφοροποίηση και κοινωνική ανισότητα (Maloutas,et al.,2019). Επιπλέον, παρόλο που δημιουργήθηκαν μικρότερες μονάδες και σχολεία με ΖΕΠ και Τάξεις Υποδοχής, η αδυναμία συμπόρευσης με τη μονάδα που τα φιλοξενεί, η έλλειψη εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού και κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού για τα σχολεία αυτά που διαθέτουν πολλούς ξένους μαθητές, δυσχέραναν την ομαλή και ισότιμη αντιμετώπισή τους (ΚΑΝΕΠ,2016).

Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι στη διδασκαλία των ελληνικών σε μειονοτικά σχολεία, σε διαπολιτισμικά και σε ΖΕΠ δεν πρόκειται μόνο για εκμάθηση ελληνικών μέσα σε ένα σταθερό πλαίσιο, αλλά για μια διαδικασία διαμόρφωσης σχέσεων εμπιστοσύνης με τα ελληνικά ως γλώσσα φορέα της κυρίαρχης κουλτούρας. Γι' αυτό και απαιτείται ολιστική προσέγγιση στα όρια της κοινωνικής πολύμορφης δράσης (Σκούρτου,2011). Το αισιόδοξο είναι ότι στα Γυμνάσια, σε αντίθεση με τα Λύκεια, το εκπαιδευτικό υλικό ακολουθεί το αναλυτικό πρόγραμμα με καινοτόμα στοιχεία παιδαγωγικής για τη διδασκαλία της ελληνικής και των άλλων μαθημάτων και διατίθεται υλικό διαβαθμισμένης δυσκολίας με δυνατότητες επιλογών στους εκπαιδευτικούς ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών. Τέλος, το σίγουρο είναι ότι χρειάζεται χρόνος, για να δοκιμαστούν οι νέες ιδέες, καθώς και η σταθερή παρουσία επιμορφωτών ειδικά στο Λύκειο, όπου οι εκπαιδευτικές δυσκολίες είναι πιο μεγάλες (Σκούρτου,2011).

2.4.Διαπολιτισμική εκπαίδευση

Μέσα από τη Διαπολιτισμική εκπαίδευση συνήθως καθίσταται δυνατή η αμοιβαία αναγνώριση της πολιτισμικής ποικιλίας, της ισότητας και του σεβασμού όλων των πολιτισμών και η υιοθέτηση αντισταθμιστικών μέτρων υπό κατάλληλες προϋποθέσεις, όποτε

κριθεί απαραίτητο, όπως η λειτουργία των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, των Τάξεων Υποδοχής, των τμημάτων ένταξης, των ειδικών πολιτιστικών προγραμμάτων κ.ά. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση σε γενικές γραμμές αναγνωρίζει την ετερότητα και αντιστέκεται στις σχέσεις εξουσίας εντός της κοινωνίας, χωρίς όμως να συγκρούεται ανοιχτά με το ρατσισμό. Επιδίδει μια συνολική θεώρηση του κόσμου καλλιεργώντας την αυτενέργεια των μαθητών σε συνδυασμό με αξίες και της χώρας προέλευσης και της χώρας υποδοχής (Ζωγράφου,2003).Τέλος, αποσκοπεί στη μείωση εκπαιδευτικών και κοινωνικών ανισοτήτων, προάγει τη δημοκρατία, την ισότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη (Κοντούρη,2016).

Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και από την Εγκύκλιο του 2016 της Διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, η οποία κάνει λόγο για ανάγκη ομαλής ένταξης των παιδιών στο κοινωνικό σύνολο, για το δικαίωμα εκπαίδευσης σε όλους και για την προσφορά ενισχυμένων και διαφοροποιημένων προγραμμάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, καθώς και για την ομοιόμορφη κατανομή αλλόγλωσσων παιδιών, με τους εκπαιδευτικούς να είναι υπεύθυνοι για τη διάγνωση των αναγκών των παιδιών. Τέλος, βασικός της στόχος είναι η ένταξη και η συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία, τη σχολική ζωή και την επαφή με φυσικούς ομιλητές της γλώσσας (Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου & Συμεού,2008).

Η Ελλάδα ασχολήθηκε πρόσφατα με τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, αφού ήταν μια χώρα έντονα μονοπολιτισμική, με την πολιτισμική ετερότητα να διαμορφώνεται με γρήγορο ρυθμό σε νησιά, μικρές κοινότητες και χωριά λόγω των ειδικών συνθηκών που διαμορφώθηκαν εκεί μετά την αύξηση των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών (Δραγώνα, et al.,2001). Παρά τους νόμους που θέσπισε το ελληνικό κράτος για την ομαλή ένταξη των μεταναστών με σκοπό την ευημερία τους, καθώς και του συνόλου της ελληνικής κοινωνία, η διαπολιτισμική εκπαίδευση κατέληξε να μην αφορά στο σύνολο των παιδιών ανεξάρτητα από καταγωγή, αλλά μόνο στα παιδιά των αλλοδαπών κάνοντας έτσι ένα λανθασμένο διαχωρισμό και οδηγώντας σε αποσπασματική άσκηση της, καθώς και σε έλλειψη μακροπρόθεσμου σχεδιασμού, περιορίζοντάς την τελικά στο σχολείο και όχι σε άλλους τομείς της ζωής.

2.5. Παράγοντες επιτυχούς φοίτησης αλλοδαπών φοιτητών - Παράγοντες χαμηλής σχολικής επίδοσης και σχολικής διαρροής

Μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για τις χώρες υποδοχής είναι ο σχεδιασμός και η παράδοση αποτελεσματικών γλωσσικών πολιτικών και προγραμμάτων για την ένταξη των

μεταναστών στη χώρα υποδοχής (Guofang & Pramond, 2019). Ενδεικτικοί παράγοντες επιτυχίας των αλλοδαπών μαθητών είναι η προσωπική τους ικανότητα, η αυτορρύθμιση γνώσης, οι δεξιότητες, η προσαρμοστικότητα στο σχολείο και η συμμετοχή στη σχολική εργασία. Για να επιτευχθούν τα παραπάνω είναι αναγκαίο να δοθεί έμφαση στις διμερείς σχέσεις με τις χώρες προέλευσης και να υπάρξει ουσιαστικός σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των πολιτών και κατοίκων με ταχύρρυθμη ένταξη των μεταναστών/τριών και των προσφύγων στο πολιτικό σύστημα σε συνδυασμό με μια καλή τοπική διοίκηση (Πανταζής, 2007). Τέλος, το σχολείο οφείλει να είναι φιλόξενο και με τα μη εξοικειωμένα σε αυτό παιδιά, όπως είναι οι πρόσφυγες και οι μετανάστες, να μεταδίδει γνώσεις σε όλους χωρίς διακρίσεις υπέρ των προνομιούχων παιδιών, να σέβεται την πολιτισμική προπαίδεια των λαϊκών παιδιών και να αξιοποιεί την προηγούμενη γνώση που φέρνει ο μαθητής στο σχολείο (Δραγώνα, et al., 2001).

Από την άλλη κατά τον Coleman η τυπική ισότητα στο σχολείο καταλήγει σε κοινωνική ανισότητα οδηγώντας τους κοινωνικά κατώτερους, όπως οι μετανάστες, στην έξοδο από το σχολείο. Οι άνισες ευκαιρίες, η δύσκολη εκμάθηση της γλώσσας διδασκαλίας, η παραμέληση της μητρικής γλώσσας, η πολιτισμική υποτίμηση και η έλλειψη ερεθισμάτων από την οικογένεια κάνουν τα παιδιά μετανάστες ή πρόσφυγες να αισθάνονται εχθρικό το σχολείο εγκαταλείποντάς το νωρίς. Επίσης η αντιμετώπιση της διαφορετικής κουλτούρας των μεταναστών ως κατώτερης ή ανύπαρκτης και του διαφορετικού ως ελλείμματος κάνουν τους μαθητές/τριες μετανάστες και πρόσφυγες να νιώθουν παρείσακτοι στο σχολείο (Δραγώνα, et al., 2001 • Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019). Όσο το σχολείο τροφοδοτεί το μοντέλο ελλείμματος τόσο ο μετανάστης θα απομονωθεί εκδηλώνοντας προβλήματα συμπεριφοράς και θα φύγει κυρίως μετά το Δημοτικό, γιατί μέχρι τότε νιώθει πιο εύκολα ότι ανήκει κάπου (Γεραρής, 2013 • Kyridis, Palaiologou, Gialamas, & Evangelou, 2010). Τέλος, μεγάλο ρόλο στη σχολική διαρροή διαδραματίζει η ηλικία άφιξης των μεταναστών. Όσο πιο νωρίς έρθουν τόσο πιο ομαλά θα ενταχθούν (Kyridis, et al., 2010 • UNESCO, 2019).

Θα μπορούσαμε να προσθέσουμε ως σημαντικό παράγοντα σχολικής διαρροής και την προσωρινή παραμονή τους στην Ελλάδα, μέχρι να μεταβούν στις χώρες που επιθυμούν πραγματικά, η οποία δυσχεραίνει την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Σοβαρό εμπόδιο αποτελούν και τα MME με τη συστηματική προβολή μιας αρνητικής εικόνας του μετανάστη και του πρόσφυγα εμφανίζοντάς τους ως απειλή για την ασφάλεια και την πολιτιστική ακεραιότητα (Δραγώνα, et al., 2001 • Ευρωπαϊκή επιτροπή, 2019 • UNESCO, 2019).

Επομένως, χρειάζεται μια φυσική και δημοκρατική διδασκαλία με τη συνδρομή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και την αποδοχή της γλωσσικής πολιτισμικής ποικιλομορφίας μέσα σε κλίμα αλληλεπίδρασης και ανεκτικότητας (Μητακίδου, 2007). Γι' αυτό η ισχυρή παρουσία μεταναστών σε συνδυασμό με τα εμπόδια οικονομικής και κοινωνικής ένταξης των προσφύγων και με τον παγκόσμιο οικονομικό ανταγωνισμό έχουν παρακινήσει πολλές χώρες υποδοχής να επανεξετάσουν τις μεταναστευτικές πολιτικές τους (Guofang & Pramond, 2019).

3.Ο θεσμός των Τάξεων Υποδοχής εντός των ΖΕΠ σήμερα

3.1.Η λειτουργία των Τ.Υ στις ΖΕΠ στην Ευρώπη

Παρά την ολοένα αυξανόμενη ανομοιογένεια σε γλωσσικό, κοινωνικό, οικονομικό και εκπαιδευτικό επίπεδο τα προγράμματα σπουδών και οι πολιτικές σε αρκετές χώρες εξακολουθούν να περιορίζονται στη μονογλωσσία αγνοώντας τη μητρική γλώσσα των νεοαφιχθέντων προσφύγων ή μεταναστών. Επιπλέον οι πολιτικές και τα προγράμματα δεν ανταποκρίνονται ουσιαστικά στις ανάγκες τους αγνοώντας το διαφορετικό τους επίπεδο, τις διαφορετικές τους εμπειρίες, τη διαφορετική τους επάρκεια στη γλώσσα υποδοχής και τα ποικίλα προσωπικά τους προβλήματα (Guofang & Pramond,2019).

Λίγες χώρες βλέπουν την ένταξη ως αμφίδρομη διαδικασία, ενώ η πλειοψηφία θεωρεί τους μετανάστες πολιτιστικές απειλές κρίνοντας ότι η ένταξή τους πρέπει να γίνει εις βάρος της καταγωγής τους, ενώ παρατηρείται ακόμα και η υιοθέτηση ενός ορθόδοξου μοντέλου ενσωμάτωσης όχι μόνο στην εκπαίδευση, αλλά και στη νομοθεσία περί ιθαγένειας (Guofang & Pramond,2019). Για παράδειγμα η Γερμανία, μια χώρα με πολλούς πρόσφυγες στηρίζεται στη μονογλωσσία όσον αφορά στη μεταναστευτική πολιτική, τη σχολική γλώσσα και τις γλωσσικές πολιτικές (Guofang & Pramond,2019). Έτσι, οι νεοαφιχθέντες συνήθως τοποθετούνται σε προπαρασκευαστικές τάξεις ή σε προπαρασκευαστικά μαθήματα ή σε κανονικά προγράμματα σπουδών, ανάλογα με τις ικανότητές τους, όπως συμβαίνει με τις ΖΕΠ στην Ελλάδα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή,2019). Μια αρχική αξιολόγηση των νεοαφιχθέντων μεταναστών/στριών και προσφύγων συμβάλλει θετικά σε αποφάσεις για τον τρόπο τοποθέτησης των μαθητών στο σχολείο, την παροχή υποστηρικτικής μάθησης για κάλυψη ατομικών αναγκών, την αξιολόγηση της προηγούμενης μάθησης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή,2019). Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία οι προπαρασκευαστικές τάξεις ή μαθήματα μπορούν να παρέχουν περισσότερο χρόνο και χώρο για τη διδασκαλία και την εκμάθηση της γλώσσας διδασκαλίας από ότι διαθέτει η πλήρης ενσωμάτωση στη βασική εκπαίδευση. Ωστόσο υπάρχουν προπαρασκευαστικά τμήματα που παρεμποδίζουν την ένταξη λόγω διαχωρισμού των μαθητών μεταναστών από τους ντόπιους μαθητές. Η μακρά χωριστή διάταξη στην εκπαίδευση έχει αρνητικά αποτελέσματα στην ένταξη των μεταναστών μαθητών. Γι' αυτό και 33 εκπαιδευτικά συστήματα με προπαρασκευαστικές τάξεις

περιορίζουν το χρόνο που ξοδεύουν στη διαχωριστική πρόβλεψη στα 1,2 έτη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή,2019).

Τα σχολεία όμως είναι αναγκαίο να παρέχουν σε όλους τους μαθητές τις ίδιες εκπαιδευτικές ευκαιρίες, ανεξάρτητα από το πώς ζουν, πού ζουν, από τα επίπεδα ικανοτήτων τους και όχι να γίνονται αλυσίδες μετάδοσης της ανισότητας. Η λύση επιχειρήθηκε να δοθεί με τη λειτουργία των Ζωνών Εκπαιδευτικής Δράσης και των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, οι οποίες εφαρμόστηκαν για την εξάλειψη των προβλημάτων ισότητας, την καινοτομία στην επίλυση κοινωνικών ανισοτήτων και την εκπαιδευτική βελτίωση σε μειονεκτούσες περιοχές με τη συνδρομή της οικογένειας και της τοπικής κοινωνίας. Ουσιαστικά οι Ζώνες προέκυψαν στη Γαλλία (Storey,2007). Η Αγγλία και η Γαλλία αναγνωρίζουν ότι στα σχολεία μειονοτικών περιοχών που επιλέγονται για τη λειτουργία ΖΕΠ οι τρέχουσες εθνικές πολιτικές έχουν αποτύχει να αναστρέψουν τα μειονεκτήματα (Γκόβαρης,2001 • Μυλωνάκου-Κεκέ,2003). Αρκετοί διευθυντές εγκατέλειψαν τις ΖΕΠ, παρόλο που συνειδητοποίησαν την αναγκαιότητα της καινοτομίας και των νέων εργασιακών και μαθησιακών συνθηκών τους λόγω της πίεσης και της βιασύνης των βρετανικών κυβερνήσεων (Miller,&Gibson,2012 • Storey,2007).

Στη Γαλλία η προσπάθεια άμβλυνσης εκπαιδευτικών ανισοτήτων ακολούθησε τη λογική των ίσων ευκαιριών μέσα από ένα παραδοσιακό συγκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά σημειώθηκε μείωση επιδόσεων και διατήρηση των ανισοτήτων. Γενικά όλα κινούνται γύρω από το τρίπολο: κεντρική εξουσία, σχολείο, τοπική κοινωνία για την επίτευξη της σχολικής επιτυχίας. Επιλέχθηκε η άνιση αντιμετώπιση της ανισότητας με μετεξέλιξη και διεύρυνση των ΖΕΠ με διάφορα όμως προβλήματα (Κουτούζης,et al.,2012). Οι ΖΕΠ επομένως θεωρήθηκαν λύση στα προβλήματα κοινωνικής δικαιοσύνης και την αποφυγή αστικών συγκρούσεων (Storey,2007).

Η Ευρώπη έχει υπάρξει σταθερά τόπος υποδοχής μεταναστών και έτσι τα εκπαιδευτικά συστήματα αναλαμβάνουν το καθήκον διδασκαλίας των νεοαφιχθέντων μεταναστών μαθητών, οι οποίοι δεν έχουν καμία γνώση της γλώσσας διδασκαλίας, γεγονός που εμποδίζει την εκπαίδευση και την ένταξη τους στη χώρα υποδοχής. Γι' αυτό, τα σχολεία πρέπει να επιλέξουν ελεύθερες διαδικασίες και μεθόδους αξιολόγησης για τον προσδιορισμό των αναγκών των παιδιών (Eurydice,2019). Στην Ελλάδα θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη για την εύρυθμη λειτουργία των ΖΕΠ η εξατομικευμένη διδασκαλία (Eurydice,2019). Τέλος, είναι απαραίτητο να δοθεί έμφαση στις ολιστικές ανάγκες των μαθητών μεταναστών και

προσφύγων και όχι μόνο να εστιάζουν στην ακαδημαϊκή ανάπτυξη και τις δυνατότητες τους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019).

3.2 Περιεχόμενο των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας και των Τάξεων Υποδοχής

Οι ΖΕΠ και οι Τάξεις Υποδοχής ουσιαστικά αποτελούν θεσμική αναγνώριση του προβλήματος των ανισοτήτων και έναν τρόπο άμεσης παρέμβασης του κράτους για την ενίσχυση υποβαθμισμένων περιοχών. Όπου εφαρμόζεται η πολιτική τους, υποβοηθάει στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων. Στοχεύουν στη μαζικοποίηση της εκπαίδευσης και στις ίσες ευκαιρίες σε άνισες κοινωνίες. Επίσης αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των ελλείψεων σε επίπεδο υποδομών και εκπαιδευτικού προσωπικού, στην ανάπτυξη εντός σχολείου και στην αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού περιεχομένου. Εναρμονίζονται με σοσιαλδημοκρατικές, αλλά και με φιλελεύθερες πολιτικές, ανάλογα με τις περιστάσεις. Προάγουν την πολιτική θετικής διάκρισης, της οποίας βασική παραδοχή είναι ότι οι εκπαιδευτικές ανισότητες είναι συνάρτηση πολλών παραμέτρων εντός και εκτός σχολείων, όπως η φτώχεια, η ανεργία, το πολιτισμικό περιβάλλον σε υποβαθμισμένες περιοχές (Κουτούζης, et al., 2012). Με τον όρο υποβαθμισμένες περιοχές εννοούνται περιοχές με άμεσα χαμηλές εκπαιδευτικές επιδόσεις και χαμηλούς δείκτες από τους οποίους εξαρτώνται οι παραπάνω επιδόσεις. Στις συγκεκριμένες περιοχές επιδιώκεται η ενδυνάμωση των σχολείων τους για την ενίσχυση της σχολικής επίδοσης, της παιδείας και του πολιτισμού λόγω καταγεγραμμένων υψηλών ποσοστών αποτυχίας, αναλφαβητισμού και πρόωρης εγκατάλειψης, καθώς και περιστατικών βίας και παραβατικότητας (Κουτούζης, et al., 2012).

Στις ΖΕΠ δάσκαλοι και σχολεία συνήθως αντιμετωπίζονται ως μέρος του προβλήματος από την τοπική κοινωνία και την ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα, με την αναποτελεσματικότητά τους να γίνεται συνήθως αντιληπτή μετά από ένα σύντομο διάστημα λειτουργίας τους (Miller & Gibson, 2012). Στα νέα πάντως σχολεία οι εκπαιδευτικοί είναι αναγκαίο να είναι πρωτοποριακοί και γεμάτοι προθυμία για αλλαγές. Γι' αυτό η απασχόλησή τους στις ΖΕΠ προϋποθέτει τον απαραίτητο χρόνο και σχεδιασμό. Πάντως οι ΖΕΠ και οι Τάξεις Υποδοχής έχουν κριθεί συχνά αναποτελεσματικές, ακόμα κι αν έχουν σχεδιαστεί, για να είναι ριζοσπαστικές, ευφάνταστες και προορισμένες να λύσουν προβλήματα και να αντιμετωπίσουν παγιωμένες συνθήκες (Miller & Gibson, 2012). Μεγάλο μέρος της ευθύνης για τη σωστή λειτουργία των ΖΕΠ έχουν οι ίδιες οι σχολικές μονάδες, γι' αυτό και

αναλαμβάνουν τη διαμόρφωση δική τους πολιτικής εντός ανταγωνιστικού πλαισίου, με ιδιαίτερα σημαντικό το ρόλο του συλλόγου διδασκόντων, καθώς και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Τέλος, η συστηματική λειτουργία τους επηρεάζεται από τις περιοχές στις οποίες θα ιδρυθούν και γι' αυτό η ένταξη περιοχών σε ΖΕΠ εξαρτάται από έντονα προβλήματα και μεγαλύτερες ανάγκες παρέμβασης (Κουτούζης, et al.,2012).

Για την εύρυθμη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής στις ΖΕΠ είναι αναγκαίες αλλαγές, όπως η επιμόρφωση και η υποστήριξη των εκπαιδευτικών, η γόνιμη συνεργασία μεταξύ σχολείων που εντάσσονται στις ΖΕΠ, το πλέγμα σχέσεων, τα κατάλληλα εκπαιδευτικά προγράμματα, η βελτίωση υποδομών, η συνεργασία με την τοπική κοινωνία και κυρίως με την τοπική αυτοδιοίκηση, καθώς και η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής (Κουτούζης, et al.,2012). Επιπλέον, όπως προαναφέρθηκε, ενώ οι κυβερνήσεις έχουν υπερβολικά φιλόδοξες απαιτήσεις και στόχους από τη λειτουργία τους, ωστόσο δε φροντίζουν ιδιαίτερα για τον κατάλληλο σχεδιασμό, τη σωστή αξιολόγηση και την έγκαιρη διάχυσή τους. Γι' αυτό συχνά η επιτυχία τους είναι μερική και αποσπασματική παρά τις εκάστοτε καινοτόμες δραστηριότητες και ούτε και οι εθνικές εγκύκλιοι μπορούν να διαχειριστούν την ποικιλομορφία τους. Την παραπάνω δυσλειτουργία έρχεται να καλύψει η τοπική αυτοδιοίκηση.

Είναι δεδομένο ότι οι ΖΕΠ δεν είναι ποτέ ίδιες, αφού ποικίλλουν και οι οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές δυνάμεις με τις οποίες συνυπάρχουν είτε περιφερειακά είτε εθνικά (Storey,2007). Κάθε τύπος σχολείου οφείλει να απαντά γρήγορα στις ποικίλες εξελίξεις και να λειτουργεί σταθεροποιητικά και βελτιωτικά μέσα από τη συλλογικότητα, τους κοινούς στόχους, την υπευθυνότητα, τη δια βίου μάθηση, την υποστηρικτικότητα, τον αμοιβαίο σεβασμό και τη διαφάνεια, αλλά ειδικά το σύγχρονο σχολείο είναι αναγκαίο να μετατραπεί σε τόπο αγώνων, ελέγχου και αυτογνωσίας (Stoll,1998).

3.3Η λειτουργία των Τ.Υ και των ΖΕΠ στην Ελλάδα

Οι ΖΕΠ και οι Τάξεις Υποδοχής έχουν ως στόχο την ενίσχυση των μαθητών από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και την ισότιμη ένταξη όλων των μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα μέσω υποστηρικτικών δράσεων. Ωστόσο στην Ελλάδα υπολείπεται έναντι άλλων χωρών, αντί να αποτελεί προτεραιότητα ο θεσμός των ΖΕΠ παρά τις βελτιωτικές κινήσεις που έχουν γίνει (Ζωγράφου,2003). Για την ίδρυση τους ο Διευθυντής του σχολείου σε συνεργασία με τον οικείο Συντονιστή υποβάλλουν έκθεση στους προϊσταμένους των Περιφερειακών

Διευθύνσεων. Στις Τάξεις Υποδοχής επιπέδου 1 κατατάσσονται όσοι δεν ξέρουν τη γλώσσα (ένα έτος φοίτησης) και στις τάξεις υποδοχής επιπέδου 2 το ζητούμενο είναι ο μαθητής/τρια να μπορέσει να φοιτήσει αρμονικά στην κανονική τάξη (διετής φοίτηση) (Κολούμπα,2017). Οι ΖΕΠ προετοιμάζουν τα παιδιά να αντεπεξέλθουν κατά τη φοίτησή τους στις κανονικές τάξεις μαζί με τους γηγενείς μαθητές/τριες. Παλιότερα υπήρχαν και φροντιστηριακά τμήματα. Στόχος τους είναι η ισότιμη ένταξη όλων των μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα μέσω υποστηρικτικών δράσεων για βελτίωση της σχολικής επίδοσης. Μετά από 4 χρόνια λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής υπήρχε έντονη η δυσαρέσκεια για τις καθυστερήσεις στις προσλήψεις διδακτικού και επιστημονικού προσωπικού. Ωστόσο είναι χρήσιμο να σημειωθεί ότι θεωρητικά είναι καλά σχεδιασμένες, αλλά πρακτικά δεν υλοποιήθηκαν όσα είχαν θεσμοθετηθεί (Πανταζής,2015 • ΖΕΠ,2020). Επιπλέον, παρατηρείται συχνά έλλειψη καταρτισμένου εκπαιδευτικού προσωπικού και εκπαιδευτικών παρεμβάσεων από νωρίς (Οικονόμου,2015).

Στις μειονεκτικές περιοχές που φιλοξενούν ΖΕΠ η ποικιλομορφία στο μαθητικό δυναμικό αντιμετωπίζεται ως έλλειμμα και πηγή πρόκλησης προβλημάτων, με αποτέλεσμα το εκπαιδευτικό σύστημα να οδηγείται στην υποκατηγοριοποίηση σχολείων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνει και τα σχολεία με Τάξεις Υποδοχής. Στα παραπάνω συμβάλλει και η έλλειψη εξειδικευμένης επιστημονικής καθοδήγησης και κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού (ΚΑΝΕΠ,2016).

Γενικά στην Ελλάδα παρατηρήθηκαν αδικαιολόγητες καθυστερήσεις και απουσία πρωτοβουλιών για την έναρξη λειτουργίας πολλών Τάξεων Υποδοχής, καθώς και για την πρόσληψη ειδικών συνεργατών (Κοντούρη,2016). Εξαιτίας και της οικονομικής κρίσης έγινε περικοπή σε προγράμματα ενίσχυσης των ΖΕΠ και αυξήθηκαν οι πολυπολιτισμικές συγκρούσεις εντός σχολικής κοινότητας. Μέσα σε αυτό το αρνητικό κλίμα και η κατάρτιση των εκπαιδευτικών πάνω σε ειδικές παιδαγωγικές και διδακτικές προσεγγίσεις περιορίστηκε πολύ, με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να μην μπορούν με ευκολία να σχεδιάζουν κατάλληλες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για κάθε μαθητή/τρια ανάλογα με τις ανάγκες του/της (Ντούρας,2008 • Ντέλλη,2018 • Κολούμπα,2017).

Πιο συγκεκριμένα, στην Αθήνα όπου είναι έντονος ο σχολικός και οικιστικός διαχωρισμός η σχολική επίδοση φαίνεται να επηρεάζει και την κοινωνική αναπαραγωγή συμβάλλοντας στη συνέχεια και στη δημιουργία κοινωνικής ιεραρχίας και αντίστροφα. Παρατηρείται λοιπόν ότι η μεγάλη πλειονότητα των μαθητών φοιτούν στο σχολείο της γειτονιάς, με την οποία τελικά σχετίζεται η μέση σχολική επίδοση με εξαιρέσεις πάντα. Αν και δεν υπάρχει

υψηλό ποσοστό αντιστοιχίας μεταξύ του τύπου του σχολείου και της σχολικής επίδοσης, ωστόσο περιοχές χαμηλής κοινωνικής στάθμης που κατοικούν αρκετοί πρόσφυγες και μετανάστες επιλέγονται τελικά για τη λειτουργία ΖΕΠ. Σχολεία χαμηλών επιδόσεων είναι συγκεντρωμένα κυρίως στους δήμους Κερατσινίου, Νίκαιας, Περάματος και σε άλλους δήμους, όπου ορίζεται η λειτουργία ΖΕΠ. Σε σχολεία, όπως τα παραπάνω, με υψηλό ποσοστό προσφύγων και μεταναστών μαθητών, επηρεάζεται η σχολική επίδοση (Maloutas, et al.,2019). Η υπερσυγκέντρωση μαθητών/τριών προσφύγων σε συγκεκριμένα σχολεία είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθεί λίστα αναμονής στα τυπικά σχολεία και μετά από μήνες αναμονής κατέληγαν να φοιτούν σε σχολεία τύπου γκέτο, αφού σε άλλα σχολεία πίεζαν γονείς με ξενοφοβικές αντιλήψεις τους διευθυντές να μη δεχτούν μαθητές με προσφυγικό ή μεταναστευτικό υπόβαθρο. Το 2018-2019 έχουμε 4050 μαθητές να φοιτούν σε Τάξεις Υποδοχής. Πάλι όμως βρέθηκαν μαθητές με προσφυγικό ή μεταναστευτικό υπόβαθρο να μην μπορούν να συμμετέχουν στη Δημόσια Εκπαίδευση. Το 2017-2018 δημιουργούνται οι πρώτες Τάξεις Υποδοχής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στο χώρο του Λυκείου, κυρίως σε επαγγελματικά και εσπερινά (Στεργίου & Σιμόπουλος,2019).

Τέλος, θετική πρόταση για τις ΖΕΠ στην Ελλάδα θα ήταν να ακολουθήσει ίσως το παράδειγμα της Σουηδίας, της Νορβηγίας και της Λετονίας, δηλαδή να εξετάζονται οι γλωσσικές δεξιότητες των προσφύγων, να υπάρχουν Τάξεις Υποδοχής με μειωμένο ωράριο και υποχρεωτική αξιολόγηση δεξιοτήτων των νεοαφιχθέντων μεταναστών και προσφύγων και στη γλώσσα διδασκαλίας και στη μητρική τους γλώσσα και μετά από δύο χρόνια να τοποθετούνται στις τάξεις του Γενικού Λυκείου και να λαμβάνουν πρόσθετη εκπαιδευτική στήριξη, όποτε αυτό απαιτείται (Eurydice,2019).

Μαρία Κατσουράνη

Οι Τεχνικές Υποδοχής στην Ελλάδα: προκλήσεις, προοπτικές και ο ρόλος του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας.
Μελέτη περίπτωσης

Β' ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

4. Μεθοδολογία Έρευνας

4.1.Ερευνητικός σκοπός - ερευνητικοί στόχοι

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθούν οι απόψεις εκπαιδευτικών και Διεύθυνσης εργαζομένων σε Λύκειο της Αττικής με Τάξεις Υποδοχής σχετικά με την προοπτική και τις προκλήσεις που βιώνουν κατά την εργασία τους στις Τάξεις Υποδοχής και στις κανονικές τάξεις της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας. Επίσης επιδιώχθηκε να εξεταστούν οι προβληματισμοί εργαζόμενων (όχι μόνο εκπαιδευτικών) και μαθητών για τις προκλήσεις και τα προβλήματα εντός της σχολικής μονάδας. Πιο συγκεκριμένα, επιχειρήθηκε: 1)Να εξεταστούν παράγοντες που υποστηρίζουν ή δυσχεραίνουν τους εκπαιδευτικούς/ εργαζόμενους, τους μαθητές και το Διευθυντή/ντρια κατά τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής και της Σχολικής Μονάδας συνολικά. 2)Να διερευνηθεί ο ρόλος της διεύθυνσης στην ίδρυση και τη λειτουργία των ΖΕΠ. 3)Να αναλυθούν οι προβληματισμοί εκπαιδευτικών/εργαζομένων, μαθητών και διεύθυνσης αν είναι προτιμότερο ένα σχολείο με ή χωρίς Τάξεις Υποδοχής

4.2.Ερευνητικά ερωτήματα

Η ερευνητική ανάγκη να αναλυθούν και να τεκμηριωθούν οι προβληματισμοί και οι προσδοκίες των εκπαιδευτικών, της Διεύθυνσης και των μαθητών σχετικά με τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής, καθώς και να διερευνηθεί ο ρόλος του Διευθυντή στην ίδρυση και λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής οδήγησε στη διατύπωση των παρακάτω ερευνητικών ερωτημάτων:

- 1)Πώς αξιολογούν οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές και η διεύθυνση του Λυκείου τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής;
- 2)Ποιους παράγοντες προτεραιοποιούν οι εκπαιδευτικοί/εργαζόμενοι και ο διευθυντής για την υποστήριξη των μαθητών με μεταναστευτικό ή προσφυγικό υπόβαθρο;
- 3)Πώς επηρεάζει η σχολική ηγεσία την πορεία ανάπτυξης και λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής;
- 4)Πώς αξιολογούν οι εκπαιδευτικοί την εργασία τους στο συγκεκριμένο σχολείο με λειτουργία Τάξεων Υποδοχής και πώς χωρίς αυτές;

Τα παραπάνω ερευνητικά ερωτήματα προέκυψαν μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και το θεωρητικό μέρος της έρευνας μέσω των οποίων εντοπίστηκαν προβλήματα εντός των Τάξεων Υποδοχής που επηρεάζουν συνολικά τους εργαζόμενους της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας, αλλά και τους μαθητές/τριες της με μητρική την ελληνική γλώσσα ή κάποια άλλη, καθώς και αναζητήθηκαν προσδοκίες μικρών και μεγάλων κατά τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής. Επίσης διαφάνηκε από την έρευνα ο ρόλος του Διευθυντή/ντριας ως προς την εξασφάλιση ή μη της απρόσκοπτης λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής. Ενδιαφέρουσες φάνηκαν οι προτάσεις εκπαιδευτικών, διεύθυνσης και μαθητών, προκειμένου να ξεπεραστούν τυχόν προβλήματα. Για την πιο αποτελεσματική υλοποίηση της έρευνας, την αποφυγή ασαφειών και, για να διευκολυνθεί στη συνέχεια η ανάλυση των αποτελεσμάτων, καθώς και η εξαγωγή συμπερασμάτων, δόθηκε μεγάλη προσοχή στην ξεκάθαρη διατύπωση των ερευνητικών ερωτημάτων.

4.3 Ερευνητική Μέθοδος

Η ποιοτική προσέγγιση, γνωστή και ως ερμηνευτική, απαιτεί τις ερμηνείες των ερευνητών, για να ανιχνευθούν έννοιες ενσωματωμένες σε δεδομένα. Καλύπτει πολλούς κλάδους και θέματα και γι' αυτό είναι κατάλληλη για τη συγκεκριμένη έρευνα. Η επιλογή της ποιοτικής μεθόδου έγινε βάσει του συγκεκριμένου ερευνητικού προβλήματος, αφού η ποιοτική μέθοδος θεωρείται η πιο κατάλληλη για θέματα που ή έχουν διερευνηθεί ανεπαρκώς ή δεν έχουν ακόμα διερευνηθεί. Επιτρέπει στον ερευνητή να αναζητήσει απαντήσεις σε συγκεκριμένες ερωτήσεις μελετώντας, μιλώντας και καταγράφοντας αλληλεπιδράσεις (Cresswell, 2016). Ο ερευνητής είναι το κύριο όργανο που διεξάγει την έρευνα σε ένα φυσικό περιβάλλον και αποπειράται να ερμηνεύσει κυρίως τις εμπειρίες των συμμετεχόντων.

Επιλέχθηκε η Μελέτη Περίπτωσης, επειδή μας κινητοποίησε το ενδιαφέρον το συγκεκριμένο σχολείο μέσω της αρμονικής λειτουργίας των εκπαιδευτικών/εργαζομένων του παρά τις αρκετές δυσκολίες, τις αρνητικές συγκυρίες και την ελλιπή θεσμική στήριξη, του τρόπου λειτουργίας της Διεύθυνσης και της συμπεριφοράς των μαθητών/τριών ιδίως κατά την έρευνα του 2021. Συμπεριλήφθησαν αρχές ποιοτικής προσέγγισης, επειδή ως αναδυόμενη και δυναμική διαδικασία δίνει δυνατότητες τροποποίησης ή και ριζικής αλλαγής σε οποιαδήποτε φάση της έρευνας, γεγονός που μας χρειάστηκε ιδιαίτερα μετά το αιφνιδιαστικό κλείσιμο των συγκεκριμένων Τάξεων Υποδοχής. Επίσης αποσκοπεί στη βαθύτερη καταγραφή απόψεων Διευθυντών και εκπαιδευτικών ΖΕΠ, γεγονός που και αυτό στάθηκε

ιδιαίτερα βοηθητικό, προκειμένου να μπορέσουμε να μπούμε στη θέση του συγκεκριμένου έμψυχου υλικού της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας που μέσα σε λίγους μήνες αναγκάστηκε να αναπροσαρμόσει τον τρόπο λειτουργίας, τη σχολική του ρουτίνα, τις ανθρώπινες σχέσεις που είχε διαμορφώσει.

Γι' αυτό και στη συγκεκριμένη έρευνα που αφορούσε σε ένα θέμα ιδιαίτερα ευαίσθητο και που προκαλούσε εκρηκτικότητα, ειδικά μετά το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα, και που επηρεάστηκε από την περιρρέουσα κοινωνική, πολιτική και οικονομική κατάσταση, κρίθηκε σημαντικό να διερευνηθούν οι ιστορίες εκπαιδευτικών, εργαζομένων στη σχολική μονάδα και μαθητών αναφορικά με τις συνθήκες λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής, καθώς και ο ρόλος που διαδραμάτισε ο διευθυντής/ντρια της σχολικής μονάδας σε όλα αυτά

Ως εργαλείο ερευνητικό επιλέχθηκε η ημιδομημένη συνέντευξη για τους εκπαιδευτικούς και τη διεύθυνση μέσα από ανοιχτού τύπου ερωτήσεις ως διαδικασία παραγωγής παρά συλλογής δεδομένων, για να εκφραστούν εμπειρίες και απόψεις χωρίς καθοδήγηση του συνεντευξιαζόμενου και για να δοθεί δυνατότητα εμβάθυνσης στο θέμα. Για τους μαθητές/τριες που πήραν μέρος με τη γονική συγκατάθεση ή με την άδεια της Διεύθυνσης η συνέντευξη είχε πιο πολύ τη μορφή χαλαρής συζήτησης και αφέθηκαν τα παιδιά να αλληλεπιδράσουν και να κατευθύνουν την κουβέντα με τον αυθορμητισμό και το έντονο συναίσθημα που τα διακρίνει.

Άλλη ποιοτική τεχνική που ακολουθήθηκε ήταν η Παρατήρηση δραστηριοτήτων σε δύο φάσεις: η μία φάση κατά το 2021 και η άλλη φάση κατά το 2023. Κατά την πρώτη φάση για ένα μικρό χρονικό διάστημα τριών μηνών και με πιστή τήρηση των πρωτοκόλλων κατά του COVID πραγματοποιήθηκε κατά τα διαλείμματα και κατά τη συχνή προσέλευσή τους στο γραφείο του Διευθυντή και των εκπαιδευτικών. Επιλέχθηκε η Παρατήρηση δραστηριοτήτων, προκειμένου να διερευνηθεί πιο συστηματικά πώς λειτουργούσε συνολικά το συγκεκριμένο σχολείο. Κατά τη δεύτερη φάση παρακολουθήσαμε τα παιδιά πάλι εκτός τάξης στα διαλείμματα και σε κοινές δραστηριότητες, όπως στο μάθημα της Γυμναστικής και κατά την προετοιμασία μιας εκδρομής.

Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με τους διευθυντές (νυν και τέως) της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας και μιας άλλης σχολικής μονάδας που διατηρούσε τη λειτουργία Τάξεων Υποδοχής, προκειμένου να γίνουν καλύτερα κατανοητοί οι λόγοι που οδήγησαν στην αναστολή μια αξιόλογη συνολική προσπάθεια, καθώς και τι βοήθησε την άλλη σχολική

μονάδα να συνεχίσει απρόσκοπτα τη λειτουργία της. Στη συνέχεια οι συνεντεύξεις αφορούσαν εκπαιδευτικούς και εργαζομένους (κατά τη 2^η ερευνητική φάση) οι οποίοι επιθυμούσαν πραγματικά να μοιραστούν τις εκπαιδευτικές τους εμπειρίες, με σκοπό την εξαγωγή, όσο το δυνατόν, πιο γόνιμων ερευνητικών συμπερασμάτων. Επίσης ήταν πολύ χρήσιμη και φορτισμένη συναισθηματικά η συζήτηση με τους μαθητές. Θεωρήθηκε πολύ σημαντικό το να διερευνηθεί η αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικών, μαθητών και συνολικά των εμπλεκομένων στη σχολική ζωή της συγκεκριμένης Σχολικής Μονάδας και σε συνδυασμό με την Παρατήρηση επιδιώχθηκε η Τριγωνοποίηση των ευρημάτων, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα σύνδεσης τους με μελλοντικές έρευνες, ώστε μέσα από την εξειδίκευση, την περιγραφή και την επαγωγή να εξαχθούν πιο έγκυρα και αξιόπιστα συμπεράσματα. Ο ερευνητής μέσα από την παραπάνω διαδικασία είχε τη δυνατότητα να μάθει από τα υποκείμενα της έρευνας του και να επιλέξει τους συμμετέχοντες και το χώρο διερεύνησης για βαθύτερη κατανόηση και διερεύνηση του ζητήματος και τελικά ο ερευνητής να δει τον κόσμο μέσα από τα μάτια του υπό διερεύνηση υποκειμένου και να γίνει έτσι εφικτή η κατανόηση των προβληματισμών και των προθέσεων των εκπαιδευτικών, της Διεύθυνσης και των μαθητών/τριών σχετικά με τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας (Κοντούρη,2016).

Η Μελέτη περίπτωσης στη δική μας έρευνα αποσκοπούσε στη συγκέντρωση ερευνητικών δεδομένων για τη βαθύτερη ερμηνεία των απόψεων του Διευθυντή, των εκπαιδευτικών και των μαθητών των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Αττική σχετικά με τις συνθήκες φοίτησης μαθητών διαφορετικής καταγωγής και πολιτισμικού κεφαλαίου, τα αναδυόμενα προβλήματα, την ανίχνευση των πρακτικών ζητημάτων που προκύπτουν από την αντιμετώπιση τους δίνοντας μια ολιστική εικόνα της κατάστασης, τους προβληματισμούς κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς και τη διερεύνηση του ρόλου της Διεύθυνσης ακολουθώντας έναν τρόπο δυναμικό και όχι τελεσίδικο. Η παρούσα έρευνα ενδέχεται να λειτουργήσει ως προσχέδιο ριζικά τροποποιούμενων ερευνητικών ερωτημάτων, δεδομένου ότι οι συνθήκες ήταν ιδιαίτερα ευμετάβλητες και απαιτούσαν διαρκή προσαρμογή στους τρόπους συλλογής δεδομένων και τον τόπο διεξαγωγής της. Προσπαθήσαμε, όσο ήταν εφικτό, να διεισδύσουμε στον τρόπο σκέψης των ερωτώμενων στοχεύοντας πάντα στη βαθύτερη κατανόηση του ερευνώμενου θέματος. Επιπλέον, υπήρχε η δυνατότητα ευελιξίας και επιλέχθηκε προσέγγιση του θέματος με ευαισθησία, γιατί ανάμεσα σε άλλα, είχαμε να διαχειριστούμε όχι μόνο ανήλικα, αλλά και ταλαιπωρημένα παιδιά, ακόμα και ασυνόδευτα με όποιες δυσκολίες συνεπάγεται αυτό από μόνο του ως συνθήκη (Creswell,2015).

Επίσης η κατανόηση του πλαισίου είναι πολύ σημαντική για την πραγματοποίηση μιας έρευνας, αφού αποτελεί μια κατάλληλη είσοδο για συνειδητοποίηση της ανθρώπινης συμπεριφορά εντός αυτού. Αποσκοπεί στην κατανόηση μιας συγκεκριμένης κατάστασης και την αποκωδικοποίηση και ερμηνεία γεγονότων και ενεργειών. Στο συγκεκριμένο σχολείο οι συμμετέχοντες ήταν σε θέση να βοηθήσουν πολύ να γίνουν κατανοητές οι τρέχουσες συνθήκες, καθώς και με τη συνδρομή του Διευθυντή είχε ήδη αναπτυχθεί ένα πολύ θετικό έως και φιλικό κλίμα, το οποίο συνέβαλε ο ίδιος να μεταδοθεί και στους συμμετέχοντες. Επομένως επιτεύχθηκε η επιθυμητή εξοικείωση με το πλαίσιο των συμμετεχόντων στην έρευνα, τους οποίους η ερευνήτρια κατά την έρευνα του 2021 δεν τους γνώριζε σχεδόν καθόλου. Η ερευνήτρια όντας και η ίδια εκπαιδευτικός και έχοντας τοποθετηθεί στην αρχή της σχολικής χρονιάς του 2021 στο συγκεκριμένο σχολείο μπορούσε να κατανοήσει καλύτερα στάσεις και συναισθήματα που αποκάλυπταν ακόμα και οι σιωπηρές συμπεριφορές εκπαιδευτικών, μαθητών και της Διεύθυνσης κατά τη διεξαγωγή της Παρατήρησής τους ή κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων (Qaimari,2016 • Vanderlind, et al.,2015).

4.3.1.Εργαλείο έρευνας

Επιλέχθηκε η ημιδομημένη συνέντευξη, η οποία στηρίζεται σε έναν πυρήνα προγραμματισμένων ερωτήσεων εκ των προτέρων από τον ερευνητή και στη συνέχεια εξελίσσεται ανάλογα με τις αντιλήψεις, τη στάση και τις προθέσεις του συνεντευξαζόμενου (Creswell,1995). Οι προγραμματισμένες ερωτήσεις ήταν κοινές για όλους, προκειμένου να επιτευχθεί η ανταλλαγή απόψεων πάνω στα βασικά ερευνητικά ερωτήματα και για να προκύψει ένα κοινό ερευνητικό προϊόν .

Στην πορεία της συνέντευξης οι ερωτήσεις προσαρμόστηκαν στους συμμετέχοντες για περισσότερη εμβάθυνση και κατανόηση των αντιλήψεων τους. Κατά τους Lincoln και Cuba (1985) η ημιδομημένη συνέντευξη είναι κατάλληλη, όταν ο ερευνητής στοχεύει να ερμηνεύσει έννοιες από την προοπτική των ερωτηθέντων και τελικά η ακολουθία των ερωτήσεων εξαρτάται από τη διακριτική ευχέρεια του. Αναπτύχθηκε ένα ερωτηματολόγιο, για να εφαρμοστεί από την αρχή της Μελέτης, το Μάρτιο του 2021 έως το τέλος του τετραμήνου το Μάιο του 2021, για να αναλυθούν αρχικά και να αξιολογηθούν οι συμπεριφορές, οι στάσεις, οι εμπειρίες των συμμετεχόντων και στη συνέχεια οι επιδράσεις της έρευνας στις προθέσεις και τις στάσεις των συμμετεχόντων. Και αντίστοιχα η ίδια διαδικασία ακολουθήθηκε από το Μάρτιο μέχρι το Μάιο του 2023, προκειμένου να

διερευνηθεί η νέα πραγματικότητα που διαμορφώθηκε στην ίδια σχολική μονάδα μετά το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής και να αξιολογηθεί το αποτύπωμα που άφησαν στο σχολείο αυτό οι Τάξεις Υποδοχής όσο διάστημα λειτούργησαν. Επίσης διατυπώθηκαν και σταθερές ερωτήσεις, που χρειάζονταν μονολεκτική απάντηση, αλλά κυρίως ανοιχτές, αφού με αυτές ήταν δυνατή η σε βάθος διερεύνηση του ζητήματος και μέσα από τις περιγραφικές απαντήσεις τους δόθηκε στους ερωτώμενους η ευκαιρία να μοιραστούν τις γνώμες τους με δικά τους λόγια. Οι συνεντεύξεις είχαν κυμαινόμενη διάρκεια 15 λεπτών έως μιας ώρας. Εξαίρεση ήταν ο τέως διευθυντής, ο οποίος μας μίλησε 45 λεπτά ηχογραφημένα και πάνω από μια ώρα σε χαλαρή συζήτηση. Επίσης κάποια παιδιά (ειδικά το 2021) που μιλούσαν σπαστά ελληνικά δεν ξεπέρασαν το δεκάλεπτο συζήτησης. Τέλος, η νυν διευθύντρια και ο διευθυντής από το άλλο σχολείο δεν ήθελαν να ηχογραφηθούν καθόλου. Τηρήθηκαν τα πρωτόκολλα έρευνας και θεωρούμε ότι δεν παρεμποδίστηκε η καθημερινή λειτουργία τη σχολικής μονάδας, αφού δε διαταράχτηκε το Ωρολόγιο πρόγραμμα κατά τη διάρκεια της παρούσας έρευνας και αξιοποιήθηκαν τα διαλείμματα και τα κενά στο πρόγραμμα (Joskin,2013 •Bolduerama, et al.,2020).

4.4.Δείγμα έρευνας

Κατά τον Patton(1980) και τον Creswell(2015) δεν υπάρχουν κανόνες για το μέγεθος του δείγματος στην ποιοτική έρευνα. Οι συμμετέχοντες επιλέγονται σύμφωνα με τις δυνατότητες τους και τις πληροφορίες που μπορούν να προσφέρουν πάνω στα ερευνητικά ερωτήματα. Στη συγκεκριμένη έρευνα εφαρμόστηκε κυρίως τυχαία δειγματοληψία για τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές της σχολικής μονάδας. Με εξαίρεση κάποιες περιπτώσεις συνεντευξιαζόμενων στους οποίους χρησιμοποιήθηκε σκόπιμη δειγματοληψία, επειδή η ερευνήτρια θεώρησε ότι μπορούσε να εξασφαλίσει χρήσιμες πληροφορίες μέσω αυτών των ατόμων, να βοηθηθεί να μάθει περισσότερα για το φαινόμενο και να δώσει φωνή σε άτομα αναγκασμένα συνήθως σε έρευνες να σιωπούν, ώστε να διαφωτιστεί και από άλλη οπτική γωνία η παρούσα έρευνα (π.χ. σχολικός φύλακας, εργαζόμενοι στο κυλικείο κτλ.). Επίσης επηρεάστηκε από αναφορές του διευθυντή για κάποια άτομα στα οποία έτρεφε μεγάλη εκτίμηση. Τέλος, με σκόπιμη δειγματοληψία εντοπίσαμε τις δυο μαθήτριες που μας μίλησαν το 2023 μέσα από μαθήτρια, φίλη τους που φοιτά στο σχολείο της ερευνήτριας.

Περιλήφθησαν στην έρευνα κατά την πρώτη Φάση το 2021: 9 ενήλικοι και 5 ανήλικοι συμμετέχοντες. Κατά τη δεύτερη φάση το 2023 περιλήφθηκαν στην έρευνα: 11 ενήλικοι και 4 ανήλικοι συμμετέχοντες.

Οι εκπαιδευτικοί ήταν όλοι με διδακτική εμπειρία άνω των 5 ετών και γι' αυτό οι προβληματισμοί τους ήταν πλούσιοι. Ειδικά ο τέως διευθυντής και δυο εκπαιδευτικοί στην έρευνα του 2021 είχαν εμπειρία περίπου τριάντα χρόνων. Ο αριθμός μεταξύ γυναικών συμμετεχουσών στην έρευνα και ανδρών συμμετεχόντων ήταν ισόποσα μοιρασμένος. Με τη συγκατάθεση τους πραγματοποιήθηκε παρατήρηση των ιδίων και των μαθητών τους κατά τα διαλείμματα ή κατά τη διάρκεια των κενών τους. Ζητήθηκε συγκατάθεση για τους ανήλικους συμμετέχοντες από τους γονείς τους και ακολουθήθηκαν οι κανόνες ερευνητικής δεοντολογίας του ΕΑΠ, που προϋποθέτουν ξεκάθαρη συγκατάθεση των συμμετεχόντων. Οι συμμετέχοντες επέλεξαν οι ίδιοι αν θα συμμετέχουν ή όχι. Ιδιάζουσα ήταν η περίπτωση της νυν διευθυντριάς, η οποία ήθελε να πει μόνο κάποιες σκέψεις και παράπονα, χωρίς όμως να ηχογραφηθεί, γιατί από ιδεολογία, μας είπε, δε ήθελε να ηχογραφείται. Δεν είχε όμως κανένα πρόβλημα να γράψουμε αυτά που είπε στην έρευνα. Επίσης, ο διευθυντής του άλλου σχολείου δεν ήθελε να ηχογραφηθεί λόγω αρνητικής αρχικά διάθεσης και καχυποψίας μήπως χρησιμοποιηθούν όσα είπε σε κάποιο Μέσο Κοινωνικής Δικτύωσης, αλλά και αυτός δεν είχε πρόβλημα να γραφτούν όσα είπε. Επιμείναμε στη συμμετοχή του, για να βγάλουμε κάποια συμπεράσματα ως προς το πώς κατάφερε να διατηρήσει τις T/Y, σε αντίθεση με το σχολείο που αποτέλεσε το αντικείμενο μελέτης, στο οποίο ανεστάλη η λειτουργία τους. Για τα ανήλικα ασυνόδευτα το 2021 μας έδωσε άτυπα την άδεια και πήρε την ευθύνη ο τέως Διευθυντής, όσο και αν δεν τηρήθηκαν οι απαιτούμενες διαδικασίες, «γιατί ήθελε να ακουστεί η φωνή τους και να εκφραστεί η αγάπη τους για το σχολείο τους».

Οι τρεις εξωδιδακτικοί εργαζόμενοι στη σχολική μονάδα της έρευνας του 2023 δούλευαν πάνω από δέκα χρόνια στο συγκεκριμένο σχολείο και λόγω της θέσης τους γνώριζαν πολλά πρόσωπα και καταστάσεις. Επίσης είχαν πολύ στενή σχέση με τα παιδιά και γι' αυτό μας έδωσαν πολύ ενδιαφέρουσες πληροφορίες. Ήταν πολύ σημαντική η συνείσφορά τους στην παρούσα έρευνα, ειδικά αν ληφθεί υπόψη ότι συνήθως δεν περιλαμβάνονται σε παρόμοιες ενδοσχολικές έρευνες

Η ερευνήτρια πέρασε συνολικά 15 μέρες στη σχολική μονάδα κατά το 2021 και 15 περίπου μέρες κατά το 2023 πραγματοποιώντας συνεντεύξεις στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές παρακολουθώντας τους στις συναναστροφές τους και σημειώνοντας συμβάντα. Στο άλλο σχολείο πήγαμε δυο μέρες για τη συζήτηση με το διευθυντή του εκεί σχολείου.

Ενδιαφέρουσα είναι η άποψη του Forster(1989) η οποία θεωρούμε ότι ανταποκρίνεται στην έρευνα μας, που αναφέρει ότι η συνεργασία είναι ιδιαίτερα σημαντική, ειδικά όταν η έρευνα έχει μεγάλη χρονική έκταση. Τέλος, μέσα από την επίλυση αποριών και συζητήσεων με τους/τις συμμετέχοντες/ουσες στην παρούσα προχώρησε η οικοδόμηση διαπροσωπικών σχέσεων με την ερευνήτρια (Joskin,2013).

4.5.Εγκυρότητα - Αξιοπιστία

Η μελέτη περίπτωσης στη συγκεκριμένη έρευνα θεωρούμε ότι δε στερείται αξιοπιστίας ευρημάτων και αυστηρότητας, αφού στηρίχθηκε στην Τριγωνοποίηση ευρημάτων, η οποία συνιστά εκ φύσεως μια αυστηρή και σκληρή διαδικασία. Επιπλέον, θεωρούμε ότι η παρούσα έρευνα ενισχύθηκε ως προς την αξιοπιστία των δεδομένων της, αφού στη συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε Μελέτη περίπτωσης σχολείου και ενισχύθηκε η ανάλυση και οι θεωρητικές προτάσεις με έννοιες και συμπεράσματα άλλων παρόμοιων καταστάσεων και ερευνών στο σχολικό περιβάλλον. Κυρίως όμως ενισχύθηκε αρκετά με την Παρατήρηση, με τις συνεντεύξεις μαθητών και διευθυντή από άλλο σχολείο, αλλά και με το ότι η παρούσα έρευνα υλοποιήθηκε σε δυο χρονικές φάσεις απομακρυσμένες μεταξύ τους, άρα και πρόσφορες για την εξαγωγή χρήσιμων και ενδιαφερόντων συμπερασμάτων για μελλοντική χρήση ειδικά για το τι δεν πήγε καλά και ανεστάλη η λειτουργία ενός τόσο επιτυχημένου «πειράματος» που έλαβε χώρα στο συγκεκριμένο σχολείο (Creswell,2015 • Joskin,2013).

Οι παρατηρήσεις που πραγματοποιήθηκαν από την ερευνήτρια και οι γραπτές σημειώσεις που κρατήθηκαν σε συνδυασμό με τις συνεντεύξεις ενδέχεται να εμβαθύνουν περισσότερο στη συλλογή των ερευνητικών δεδομένων και να οδηγήσουν ενδεχομένως σε ασφαλέστερα συμπεράσματα (Vanderlind,et al.,2015).

Η εγκυρότητα είναι το πλεονέκτημα μια ποιοτικής έρευνας, γιατί υποδηλώνει ότι τα ευρήματα είναι παραστάσεις των νοημάτων του ερευνητή, των συμμετεχόντων, των αναγνωστών της μελέτης. Και πιστεύουμε ότι αυτό επιτεύχθηκε. Αν η εγκυρότητα αφορά στη συνοχή του ερευνητικού σχεδιασμού για την καταγραφή των ερευνητικών προθέσεων, δηλαδή ο σχεδιασμός πρέπει να είναι ο κατάλληλος για το σκοπό και για την απάντηση στα ερευνητικά ερωτήματα, μέσω της παρούσας έρευνας θεωρούμε ότι και τα παραπάνω υλοποιήθηκαν. Η κατασκευή και το περιεχόμενο των ερευνητικών ερωτημάτων σχεδιασμένων για τη συλλογή δεδομένων μέσω κυρίως της συνέντευξης και της παρατήρησης, καθώς και η εξασφάλιση της διεξοδικής τους κάλυψης, που αποτελούν βασικά

στοιχεία της εγκυρότητας, συντάχθηκαν με αρκετή φροντίδα από την ερευνήτρια (Cohen,et al.,2000 • Creswell,2015 • Hall,2007).

Η αξιοπιστία επικεντρώνεται στην αληθοφάνεια των αποτελεσμάτων που περιγράφονται στην παρούσα έρευνα. Για αυτό στηριχτήκαμε στη χρήση Τριγωνοποίησης πολλαπλών δεδομένων (συνέντευξη, παρατήρηση, συμπληρωματικές συνεντεύξεις) στον έλεγχο των συμμετεχόντων μέσα από την ερευνήτρια, την ανάλυση αρνητικών περιπτώσεων, τη διεξαγωγή ομότιμων συζητήσεων για ενίσχυση της ακρίβειας της έρευνας (Creswell,2015 • Joskin,2013).

4.6.Σημασια παρούσας έρευνας

Η έρευνα για την αποτελεσματικότητα της πολιτικής των θετικών διακρίσεων μέσω των ΖΕΠ δεν έχει καταλήξει σε ασφαλή συμπεράσματα και έχουν διατυπωθεί ενστάσεις για τον κοινωνικό στιγματισμό των σχολείων ενταγμένων σε ΖΕΠ και την απροθυμία των εκπαιδευτικών να εργαστούν στα παραπάνω σχολεία (Κουτούζης,et al,2012). Δεν έχουν δημοσιοποιηθεί πολλά κείμενα με επαρκή ανάπτυξη του διαμορφωμένου στρατηγικού σχεδιασμού που υλοποίησαν είτε τοπικά είτε εθνικά σχετικά με τις Τάξεις Υποδοχής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (ΚΑΝΕΠ,2016).

Η παρούσα έρευνα προσαρμόστηκε, για να παρακολουθήσει τις απόψεις των ανθρώπων για τις προκλήσεις, τους προβληματισμούς, τις συγκρούσεις εντός και εκτός της συγκεκριμένης σχολικής κοινότητας συγκρίνοντας το διάστημα που λειτουργούσαν οι Τάξεις Υποδοχής και το διάστημα που αναστάλη η λειτουργία τους. Διαφάνηκε ότι η πλειονότητα εκπαιδευτικών και μαθητών δεν προσαρμόστηκε απόλυτα επαγγελματικά και μαθησιακά και προέκυψε η ανάγκη επιμόρφωσης και θεσμικής στήριξης. Τέλος, διαπιστώθηκε ένας βαθύς προβληματισμός ως προς το πώς να διαπραγματευτούν τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας την εκπαιδευτική ή τη μαθητική τους ταυτότητα μέσα σε ένα συγκρουσιακό κοινωνικό πλαίσιο, όπως είναι το σύγχρονο σχολείο με Τάξεις Υποδοχής ή χωρίς (Qaimari,2016).

Παρά το μικρό αριθμό συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα λόγω της σύνθεσής του μπορεί να βοηθήσει σε άλλα μελλοντικά εκπαιδευτικά προγράμματα και να συνδράμει με τη σειρά του στην ανάπτυξη περαιτέρω ικανοτήτων και στην αύξηση εκπαιδευτικών προθέσεων (Bolduerama, et al.,2020). Επιπλέον σε τοπικό πλαίσιο η μελέτη αυτή θα μπορούσε να

παρέχει ανατροφοδότηση σε υπεύθυνους χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής και σε άλλους ενδιαφερόμενους, καθώς και σε ευρύτερο πεδίο σχετικά με θέματα που αποκαλύφθηκαν στις Τάξεις Υποδοχής ΖΕΠ και γενικά στο σχολικό περιβάλλον. Ενδέχεται να επιτρέψει την καλύτερη κατανόηση των Τάξεων Υποδοχής τόσο από την τοπική κοινότητα όσο και από εξωτερικούς αναγνώστες/τριες και ερευνητές/τριες (Joskin,2013). Στο μέλλον θα είναι ιδιαίτερα σημαντικό να χρησιμοποιηθεί ένα εκτεταμένο δείγμα και να συγκριθούν μέθοδοι με εκπαιδευτικούς από διαφορετικές περιοχές. Θεωρούμε ότι θα είναι αρκετά χρήσιμο να προστεθεί στη βιβλιογραφία μια πρόσφατη μελέτη που να διερευνά τη Δευτεροβάθμια και ειδικά το Γενικό Λύκειο, γιατί το ερευνητικό βάρος έχει δοθεί κυρίως στις Τάξεις Υποδοχής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ή στα Γυμνάσια (Κοντούρη,2016). Επιπλέον πιστεύουμε ότι είναι σημαντικό, έστω και λίγο, το να γίνει ξεκάθαρο στους διδάσκοντες και άλλων σχολείων ότι δεν υπάρχει χώρος και χρόνος για επαγγελματική απολίθωση και ότι είναι περισσότερο αναγκαία η προσαρμογή στις νέες εκπαιδευτικές απαιτήσεις και κοινωνικές συνθήκες (Κοντούρη,2016).

Πολύ σημαντικό είναι να αναδειχτεί από την παρούσα έρευνα ο καταλυτικός ρόλος του συγκεκριμένου τέως Διευθυντή στην επίλυση προβλημάτων και στην απρόσκοπτη λειτουργία των συγκεκριμένων Τάξεων Υποδοχής στη συγκεκριμένη ΖΕΠ. Χωρίς αυτόν όλα θα ήταν πιο δύσκολα για τη διεξαγωγή της έρευνας μας. Στάθηκε πρότυπο παιδαγωγού και ηγέτη εμπνέοντας με το παράδειγμα του τους συνεργάτες του και την ερευνήτρια. Τέλος, η παρούσα έρευνα έδωσε ιδιαίτερη σημασία στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς που συχνά παραγκωνίζονται και βιώνουν μια άγονη κρατική οργάνωση και λειτουργία του σχολείου.

5.Αποτελέσματα της έρευνας

Κατά την υλοποίηση της έρευνας σε δύο φάσεις διαπιστώθηκαν αρκετά ενδιαφέροντα ζητήματα, τα οποία ενδεχομένως δε θα είχαν διαφανεί, αν η όλη έρευνα είχε ολοκληρωθεί το 2021, κατά την πρώτη δηλαδή φάση διεξαγωγής της. Οι αλλαγές εντός της ίδιας της σχολικής μονάδας μεταξύ των ετών 2021-2023, όπως η μεταβολή Διεύθυνσης και το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής, αλλά και οι αλλαγές εκτός του συγκεκριμένου σχολείου όσον αφορά στο πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής με τον αριθμητικό πλέον περιορισμό τους, στην αλλαγή μεταναστευτικής πολιτικής και στη μείωση των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών μάς έδωσαν ποικίλα νέα ευρήματα.

Πιο συγκεκριμένα, κατά την έρευνα του 2021 συνυπήρχαν αρμονικά παρέες προσφύγων ή μεταναστών μαθητών/τριών με τις παρέες των ντόπιων μαθητών/τριών και συνεννοούνταν μεταξύ τους στα αγγλικά ή με χειρονομίες ή με υποτυπώδη ελληνικά μέσα ένα ευχάριστο φιλικό κλίμα. Όλα αυτά εκδηλώνονταν κάτω από την επίδραση ενός Διευθυντή ουσιαστικά παρόντα και γενναιόδωρου είτε σε υλικά αγαθά είτε σε στοργή και υπέρμαχου της συνεχούς επικοινωνίας με όλους, μαθητές και εκπαιδευτικούς. Συνεργάζονταν μεταξύ τους μέσα σε ένα πολύ ευχάριστο κλίμα στο μάθημα της Γυμναστικής παίζοντας μπάσκετ σε μεικτές ομάδες αποτελούμενες από ντόπιους και πρόσφυγες και μετανάστες/τριες μαθητές/τριες και συμμετείχαν αρμονικά σε κοινές ασκήσεις. Ιδιαίτερα συγκινητικό ήταν το μοίρασμα το φαγητού σε διαλείμματα ή κατά τη διάρκεια των κενών μεταξύ των μαθητών/τριών.

Κατά την έρευνα του 2023 τα δεδομένα άλλαξαν αρκετά. Αυτή η εμφανής αλλαγή μπορεί να ερμηνευθεί από διάφορους λόγους. Καταρχάς τα τελευταία χρόνια έχουν μειωθεί αρκετά οι ροές των προσφύγων για πολλούς και διαφορετικούς λόγους. Επιπλέον, από το 2019 έχει αλλάξει αρκετά ο πολιτικός τρόπος χειρισμού του Προσφυγικού Ζητήματος, καθώς παρατηρούνται πλέον πολλές επαναπροωθήσεις προσφύγων και μεταναστών προς την Τουρκία. Επίσης, όπως καταγγέλλεται σε σχετική επιστολή που δημοσιεύτηκε στο διαδίκτυο από πολλούς Συντονιστές Εκπαίδευσης Προσφύγων που εργάζονται σε Δομές προσφύγων σε όλη την Ελλάδα, οι νεαροί πρόσφυγες καλούνται πλέον να ζήσουν εκτός αστικού ιστού, έχουν πλέον ξεσπιτωθεί από ξενώνες και σπίτια εντός των πόλεων και στις Δομές αυτές παρατηρείται ραγδαία υποστελέχωση των κοινωνικών και υγειονομικών υπηρεσιών από επιστημονικό προσωπικό, διερμηνείς/μεταφραστές κλπ. Τα παραπάνω οδήγησαν σε ποικίλα προβλήματα που σχετίζονται με την προστασία και την εκπαιδευτική πρόοδο των παιδιών δυσχεραίνοντας την εύρυθμη λειτουργία των Δομών (Αγγελίδης,2023). Αυτή η

περιγραφόμενη διαδικασία "κλεισίματος" των δομών, σε συνδυασμό με την αναστολή λειτουργίας του προγράμματος διαμονής σε διαμερίσματα εντός αστικού ιστού (ESTIA II) συνέβαλε στο να περιοριστεί η πρόσβαση των παιδιών και των νέων με προσφυγικό υπόβαθρο στη δημόσια τυπική εκπαίδευση, προκειμένου να αγωνιστούν πλέον για την επιβίωση τους σε συνθήκες μάλιστα εγκλεισμού και διαχωρισμού εντός των Δομών αυτών (Αγγελίδης, 2023). Αυτή η τακτική εγκλεισμού επηρέασε και τους/τις μαθητές/τριες που μετακινούνται στις Τάξεις Υποδοχής ΖΕΠ, κυρίως στην Αττική, καθιστώντας έτσι ανέφικτη την ένταξη και τη συμπερίληψη τους. Ενδεικτικό των παραπάνω είναι ότι τα ασυνόδευτα παιδιά πρόσφυγες ή μετανάστες πλέον στέλνονται είτε σε περιορισμένο αριθμό σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες είτε στην πατρίδα τους παρά τις προτάσεις αρκετών χωρών να δεχτούν ασυνόδευτα είτε παραμένουν σε ξενώνες διαφόρων ΜΚΟ, οι οποίοι όμως λόγω προβλημάτων οικονομικής επιβίωσης βάζουν τελικά λουκέτο. Όπως προέκυψε και από τις μαρτυρίες δυο εργαζομένων που δεν είναι εκπαιδευτικοί, αλλά απασχολούνται εδώ και πολλά χρόνια στο συγκεκριμένο σχολείο και γνωρίζουν πολλά για τον τρόπο λειτουργίας του και με Τάξεις Υποδοχής και χωρίς, η κατάσταση τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει πολύ και στόχος πλέον των παιδιών είναι να φύγουν για άλλες χώρες ή να εξασφαλίσουν την επιβίωσή τους. Χαρακτηριστικά ανέφεραν: «Ως αποτέλεσμα αναγκάζονται να αγωνιστούν μόνο τους για την επιβίωση τους. Παλιότερα ξέρανε ότι θα έρθουν εδώ και θα πάρουν ένα χαρτί και θα κάνουν κάποια πράγματα. Τώρα με τις αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο δεν μπορούν να κάνουν πλέον αυτά που θέλουν[...]Είναι θέμα επιβίωσης σίγουρα και δεν ξέρω και τι γίνεται εκεί πού τους μαζεύουνε[...]Τους διώχνουνε;;;».

Μέσα σε όλο αυτό το κλίμα αβεβαιότητας εντελώς αιφνιδιαστικά και, ενώ είχε αρχίσει να οργανώνεται για την τρέχουσα σχολική χρονιά 2022-2023 το πρόγραμμα για τις Τάξεις Υποδοχής στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα, σταμάτησε να λειτουργεί. Θεωρήθηκε περιορισμένος ο αριθμός των μαθητών, ώστε να είναι βιώσιμες οι Τάξεις Υποδοχής. Στη μετά COVID περίοδο οι μαθητές της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας φανήκαν πιο ζωηροί και θορυβώδεις και παρατηρήθηκαν αρκετοί τσακωμοί και εντάσεις. Στον προαύλιο χώρο κυριαρχούσαν μαθητές/-τριες από την Αίγυπτο που έκαναν παρέα κυρίως μεταξύ τους και κάποιες παρέες σλαβόφωνων μαθητών/τριών. Δεν παρατηρήθηκε κανένας μαθητής/-τρια από Αφρική, όπως παλιά. Μας φάνηκε ότι συρρικνώθηκε αριθμητικά και πολυπολιτισμικά ο μαθητικός πληθυσμός του συγκεκριμένου σχολείου. Επίσης πληροφορηθήκαμε από άλλους μαθητές/-τριες ότι έγιναν συχνές καταλήψεις στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα και σημειώθηκαν αρκετά βίαια περιστατικά, με αποκορύφωμα τον τραυματισμό με μαχαίρι μιας

μαθήτριας από άλλο μαθητή του συγκεκριμένου σχολείου που αποτέλεσε και βασική αιτία και επιχείρημα για αποχή από τα μαθήματα, καθώς και για ξέσπασμα έντονων κινητοποιήσεων εντός της σχολικής μονάδας, αλλά και προκάλεσε αναστάτωση στους γονείς, τους κηδεμόνες και την τοπική κοινωνία. Επομένως φάνηκε ότι διαταράχτηκε το κλίμα αλληλεγγύης και συμπερίληψης που είχε καλλιεργηθεί με τόσο κόπο τα προηγούμενα χρόνια.

Γενικά παρατηρήθηκαν αλλαγές στη διάθεση και τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών και των μαθητών, περισσότερη καχυποψία και αρνητισμός από κάποιους να μας μιλήσουν, ματαίωση των παιδιών που έχασαν αγαπημένα φιλικά πρόσωπα και μια απογοήτευση από αρκετούς. Όλα τα προηγούμενα ενδέχεται να προκλήθηκαν, επειδή το όραμα που είχε ο τέως διευθυντής να ιδρυθούν και να λειτουργήσουν Τάξεις Υποδοχής, χωρίς αξιοσημείωτη εξωτερική βοήθεια, διακόπηκε απότομα παρά τη μεγάλη και συντονισμένη προσπάθεια του ίδιου, του συλλόγου εκπαιδευτικών, όλων των εργαζομένων της σχολικής μονάδας, των μαθητών/τριών ντόπιων και προσφύγων ή μεταναστών/τριών και της τέως Συντονίστριας Εκπαίδευσης. Τέλος απουσίαζε η θετική ατμόσφαιρα, ο ενθουσιασμός και η αισιόδοξη προοπτική εκπαιδευτικών, μαθητών/τριών και Διεύθυνσης, που είχαν παρατηρηθεί κατά το προηγούμενο διάστημα της έρευνας.

6. Ανάλυση και ερμηνεία των ερευνητικών

6.1 Περιορισμοί και δυσκολίες της έρευνας

Η παρούσα έρευνα διενεργήθηκε σε δύο χρονικές φάσεις . Κατά την πρώτη φάση, πριν από δύο χρόνια, υπήρχε μεγάλη προθυμία συμμετοχής από το Διευθυντή της σχολικής μονάδας και τους εκπαιδευτικούς παρά τα αυστηρά Πρωτόκολλα του COVID. Επίσης μεγάλη προθυμία είχαν δείξει και οι μαθητές με μητρική την ελληνική γλώσσα, καθώς και οι μαθητές πρόσφυγες ή μετανάστες, τους οποίους είχαμε συμπεριλάβει στην Παρατήρηση μας. Το σχολείο είχε τότε σημαντική αύξηση μαθητών και το ανθρώπινο δυναμικό των εκπαιδευτικών είχε επίσης αυξηθεί, προκειμένου να καλύψει τις υφιστάμενες τότε σχολικές ανάγκες.

Υπήρχε μεγάλη ευκολία στην πραγματοποίηση των συνεντεύξεων με την καταλυτική βοήθεια του τέως διευθυντή, ο οποίος μας συνέδραμε σε όλα. Ο ίδιος προχώρησε, πέρα από τη συνέντευξη, σε πολλές αυθόρμητες συζητήσεις στις οποίες αποκάλυπτε μελλοντικά σχέδια για το σχολείο, τα όνειρά του για την εξέλιξη της σχολικής μονάδας με την επιδιωκόμενη απρόσκοπτη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ. Μοιράστηκε συχνά τις αγωνίες, τις απογοητεύσεις, το θυμό του για σκόπιμες και μη παραλείψεις της κεντρικής εξουσίας και για την υποτίμηση στην πράξη των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ τα τελευταία χρόνια από το ίδιο το Υπουργείο Παιδείας παρά το κατά τ' άλλα καλά οργανωμένο θεσμικό πλαίσιο και την απαραίτητη ισχύουσα νομοθεσία. Φάνηκε να μας εμπιστεύεται πραγματικά όσες φορές τον επισκεφτήκαμε και μας έκανε να νιώσουμε άνετα κατά την υλοποίηση της έρευνας στην πρώτη φάση της δημιουργώντας ένα θετικό κλίμα αμοιβαίας επικοινωνίας τόσο με τους/τις εκπαιδευτικούς όσο και με τους μαθητές/τριες (ντόπιους των κανονικών τάξεων και πρόσφυγες ή μετανάστες των Τάξεων Υποδοχής). Μίλησε ακόμα και για προσωπικές στιγμές αδυναμίας, όταν οι πιέσεις από το κοντινό και ευρύτερο περιβάλλον του ήταν ιδιαίτερα έντονες, και ήταν λεπτές οι ισορροπίες και μεγάλος ο κίνδυνος να μην ευοδωθούν τα σχέδια του για την ίδρυση των Τάξεων Υποδοχής. Όπως φαίνεται και από τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων, επικράτησε η άποψη ότι ήταν προσωπικό του στοίχημα και επίτευγμα η ίδρυση των Τάξεων Υποδοχής. Η τελευταία αυτή εκτίμηση είναι δυνατό εν μέρει να δικαιολογεί και την αναστολή λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής στο συγκεκριμένο διερευνώμενο σχολείο.

Δύο χρόνια μετά, το 2023, τα πράγματα στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα ήταν εντελώς διαφορετικά. Αρχικά, δεν ήταν εύκολο να μιλήσουμε τηλεφωνικά με την εν ενεργεία διευθύντρια λόγω απουσίας, προκειμένου να προετοιμαστεί για την κρίσιμη συνέντευξη από τους προϊσταμένους της, για να επανατοποθετηθεί ή όχι διευθύντρια στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα και λόγω του ότι το σχολείο ήταν κλειστό για αρκετές μέρες λόγω κατάληψης, η οποία οφειλόταν κυρίως σε τραυματισμό μαθήτριας με μαχαίρι από μαθητή, ο οποίος, σύμφωνα με τους συμμαθητές/τριες του, δεν τιμωρήθηκε επαρκώς από το σύλλογο εκπαιδευτικών. Έτσι προκλήθηκαν αρκετές αντιδράσεις και, μάλιστα, επειδή ο δράστης ήταν μαθητής από την Αίγυπτο, αυτό δίχασε το σχολείο και οδήγησε σε μια διαμάχη μεταξύ ντόπιων μαθητών/τριών και μαθητών/τριών με προσφυγικό ή μεταναστευτικό υπόβαθρο με κορύφωση την κατάληψη.

Η τωρινή διευθύντρια, αν και ήταν πολύ ευγενική, αρνήθηκε να μιλήσει και έδειχνε πολύ απογοητευμένη και θυμωμένη με τις τρέχουσες εξελίξεις στο σχολείο της. Ήταν αρκετά αρνητική στο να μιλήσει μαζί μας, ειδικά την πρώτη μέρα διεξαγωγής της έρευνας. Άλλαξε γνώμη, όταν της υπενθυμίσαμε τη σχέση εμπιστοσύνης που είχαμε δημιουργήσει με τον προκάτοχό της. Κατά την επόμενη επίσκεψη ήταν πιο ήρεμη, αλλά και πάλι δεν ήθελε να ηχογραφηθεί. Προτίμησε να μας μιλήσει ανεπίσημα και εμείς να καταγράψουμε μια γενική αίσθηση των λεγόμενων της αποφεύγοντας, όπως είπε, «να κάνει επίσημες δηλώσεις επουδενί λόγω». Μας τόνισε αρκετές φορές με πικρία και θυμό να μιλήσουμε από τον Ιούλιο και μετά με τη νέα διευθύντρια, αφού εκείνη δεν την έκριναν άξια να συνεχίσει να προσφέρει τις υπηρεσίες της ως διευθύντρια.

Γενικά η περίοδος Φεβρουαρίου-Απριλίου στα σχολεία ήταν πάρα πολύ πιεστική και δύσκολη για τα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αφού πραγματοποιούνταν εντατικά συνεντεύξεις για την ανάδειξη νέων διευθυντών/ντριών, με αποτέλεσμα να καλλιεργηθεί ένα κλίμα καχυποψίας και ανταγωνισμού μέχρι τις τελικές κρίσεις μέσα στο Πάσχα, όποτε και ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα δημιουργώντας εκ νέου μιαν ατμόσφαιρα αρνητική με αμφισβήτηση συχνά των αποτελεσμάτων των συνεντεύξεων από τα Συμβούλια Επιλογής προσωπικού λόγω της βαθμολογίας, καθώς και λόγω άλλων αδιαφανών διαδικασιών. Επίσης και κάποιοι/-ες εκπαιδευτικοί που στο παρελθόν μας είχαν δώσει πολύ άνετα συνέντευξη και με τους οποίους/ες ήρθαμε αρκετά κοντά και χτίσαμε μια σχέση εμπιστοσύνης, κατά τη δεύτερη φάση της έρευνας ήταν αρκετά απόμακροι, καχύποπτοι και ουσιαστικά απέφυγαν να μας μιλήσουν, παραπέμποντας μας σε τηλεφωνική συζήτηση κάποιαν άλλη ενδεχομένως στιγμή.

Η πλειοψηφία πάντως του συλλόγου εκπαιδευτικών, ιδίως των παλαιότερων, οι οποίοι είχαν υπάρξει συνεργάτες του τέως Διευθυντή ήταν πολύ πρόθυμοι και φιλόξενοι. Δημιούργησαν εκ νέου ένα πολύ ευχάριστο και «ζεστό» κλίμα. Κατά τη γνώμη μας όλη αυτή η αλλαγή συμπεριφοράς θα μπορούσε να ερμηνευθεί βάσει του τρόπου που αντιμετωπίστηκε το σχολείο τους με το ξαφνικό κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής και μιας φημολογούμενης υποβάθμισης του κύρους του τόσο εντός του Δήμου στον όποιον ανήκει όσο και της ευρύτερης περιοχής. Τέλος η όλη αρνητική στάση ενδεχομένως να τροφοδοτήθηκε και από την τρέχουσα διαδικασία αξιολόγησης, η οποία άλλαξε τις ισορροπίες στα σχολεία και καλλιέργησε ένα κλίμα καχυποψίας προς κάθε παράγοντα που «εισέρχεται» στο σχολείο και θεωρείται είτε αμφίβολης προέλευσης είτε αμφίβολων κινήτρων.

Προς επίρρωση των παραπάνω είναι σημαντικό να προστεθεί η αρνητική στάση που συναντήσαμε σε ένα άλλο Λύκειο της ευρύτερης περιοχής στο οποίο ακόμα λειτουργούν Τάξεις Υποδοχής παρά τις δυσκολίες και συμπεριλήφθηκε στην έρευνα, προκειμένου να ενισχυθεί το ερευνητικό δείγμα. Η τηλεφωνική επικοινωνία συνάντησε αρκετές δυσκολίες, αφού δεν κατέστη δυνατό να εντοπίσουμε το διευθυντή για διάφορους λόγους. Αρχικά, επρόκειτο να περάσει από συνέντευξη, για να κριθεί η τύχη του ως διευθυντή, όποτε και απουσίαζε για ένα σύντομο χρονικό διάστημα. Στη συνέχεια, λόγω του ιδιαίτερα φορτωμένου προγράμματός του και μιας πολυήμερης εκδρομής δεν κατέστη δυνατό να εντοπιστεί εύκολα. Ένας καθοριστικός ανασταλτικός παράγοντας για τη διαδικασία της συνέντευξης ήταν ότι τελικά δεν ανανεώθηκε η θητεία του ως διευθυντή και έτσι δεν έδειχνε τη διάθεση να προσφέρει τις εμπειρίες του πάνω στις Τάξεις Υποδοχής. Συμπτωματικά στο σχολείο αυτό τοποθετήθηκε στη διευθυντική θέση άτομο οικείο προς την ερευνήτρια, το οποίο, όταν τυχαία πληροφορήθηκε την πρόθεσή μας να συμπεριλάβουμε στην έρευνα τη συγκεκριμένη σχολική μονάδα, πήρε εν άγνοια μας την πρωτοβουλία να έρθει σε επαφή με τον προσωρινό διευθυντή, για να βοηθήσει στην έρευνα. Η χρονική συγκυρία όμως τελικά δεν ήταν η κατάλληλη και ο διευθυντής δεν είδε θετικά αυτήν την κίνηση. Οπότε καταγράφηκαν περιληπτικά και από μνήμης όσα μας είπε. Η ατμόσφαιρα στο παραπάνω σχολείο ήταν αρκετά τυπική, χωρίς περιθώρια πολλά για ουσιαστική επικοινωνία. Γενικά φάνηκε να είναι ένα σχολείο πολύ οργανωμένο με ένα διευθυντή που τα είχε όλα υπό έλεγχο. Επικρατούσε ηρεμία και τη μέρα που τους επισκεφτήκαμε είχαν πάει εκδρομή στο κέντρο της Αθήνας, για να επισκεφτούν αρχαιολογικά μνημεία μετά από σχετικές εργασίες των παιδιών των Τάξεων Υποδοχής, τα οποία θα λειτουργούσαν ως ξεναγοί των

συμμαθητών/τριών τους. Αυτό δείχνει έστω και εν μέρει ότι υπάρχει μια αποδοχή των παιδιών αυτών και μια ενδυνάμωσή τους, ώστε να κάνουν δημιουργικά πράγματα.

Στις αρνητικές συγκυρίες της παρούσας έρευνας κατά τη δεύτερη φάση υλοποίησής της είναι σημαντικό να προστεθεί η συνταξιοδότηση της Συντονίστριας Εκπαίδευσης, η οποία είχε υπό την ευθύνη της το συγκεκριμένο σχολείο και λόγω και της στενής συνεργασίας της με τον τέως διευθυντή εκτιμούμε ότι είχε συμβάλει καθοριστικά στην απρόσκοπτη λειτουργία τόσο των Τάξεων Υποδοχής όσο και συνολικά της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας. Κατά την παρούσα έρευνα θα είχε ενδιαφέρον να συμμετέχει μέσω συνέντευξης η συγκεκριμένη Συντονίστρια, επειδή ήταν πολύ καταρτισμένη πάνω στα εκπαιδευτικά ζητήματα και πολύ βοηθητική απέναντι στα σχολεία ευθύνης της, αλλά ατυχώς το διάστημα κατά το οποίο πραγματοποιήθηκαν οι συνεντεύξεις η συγκεκριμένη απουσίαζε και δεν κατέστη εφικτό να της μιλήσουμε.

6.2 Τα κύρια ευρήματα της Έρευνας

Όπως προέκυψε από τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων επισήμανε τον καταλυτικό ρόλο του Διευθυντή ως προς το θέμα τόσο της ίδρυσης όσο και της διατήρησης της εύρυθμης λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ εντός της σχολικής τους μονάδας. Ο τέως Διευθυντής έχαιρε όχι μόνο της εκτίμησης και του θαυμασμού των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας, αλλά και των μαθητών οποιασδήποτε εθνικής προέλευσης. Η αποδοχή και η αγάπη προς το πρόσωπό του από μικρούς και μεγάλους ισοσταθμιζόταν με τη δική του αφοσίωση, αγάπη και ισότιμη αντιμετώπιση όλων. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες των συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα έγινε σαφές ότι διακρινόταν από έναν αλτρουισμό που είναι δύσκολο να κατανοηθεί από πολλούς, γιατί, όπως υποστήριζαν αρκετοί, σπανίζει στις μέρες μας.

Η τωρινή διευθύντρια επέδειξε σύμφωνα με τις μαρτυρίες των υπολοίπων εργατικότητα, προσήλωση στο όραμα του προκατόχου της και ευσυνειδησία, αλλά κατέστη αδύνατο να διατηρήσει τις Τάξεις Υποδοχής, γιατί δεν είχε το σθένος, σύμφωνα με έμμεσες αναφορές και με συζητήσεις στις οποίες εκπαιδευτικοί δεν ένιωθαν άνετα να ηχογραφηθούν, να συγκρουστεί με τη γραφειοκρατία, με τα διαφορά συμφέροντα και συχνά με την αδιαφορία των ανώτερων της: «Είναι πολύ δραστήρια και οργανωτική, αλλά δεν έχει το θάρρος ή καλύτερα το θράσος να συγκρουστεί με τους από πάνω». Μας αποκάλυψαν εκτός ηχογράφησης ότι ο προηγούμενος διευθυντής έφτανε πολύ συχνά, για να πιέσει για την

ίδρυση και λειτουργία των Τάξεων αυτών να τηλεφωνεί ασταμάτητα και να επισκέπτεται και ο ίδιος συχνά το Υπουργείο Παιδείας και το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής και Ασύλου, προκειμένου, ανάλογα με τις τρέχουσες συνθήκες, είτε να παρακαλέσει είτε να συγκρουστεί με τις μεγάλες καθυστερήσεις των υπουργείων ή την άρνηση τους να προβούν σε αναγκαίες αποφάσεις για την εύρυθμη λειτουργία της σχολικής του μονάδας συμπεριλαμβανομένων των Τάξεων Υποδοχής.

6.2.1. Δείκτης: Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών εργαζομένων στα σχολεία με Τάξεις Υποδοχής-γνώσεις πλαισίου λειτουργίας T/Y

Κατά την έρευνα του 2021 και του 2023 από τις συνεντεύξεις προέκυψε ότι οι εκπαιδευτικοί δεν είναι στην πλειοψηφία τους εκπαιδευμένοι πάνω στη διαπολιτισμική εκπαίδευση γενικά, στην εκπαίδευση των προσφύγων και μεταναστών μαθητών και ειδικά πάνω στις Τάξεις Υποδοχής ΖΕΠ. Μάλιστα αντί να βελτιωθεί η εκπαιδευτική κατάσταση στις Τάξεις Υποδοχής, με το πέρασμα του χρόνου ισχυρίστηκαν ότι τα πράγματα επιδεινώθηκαν και σε κάποιες περιπτώσεις σχολείων απουσίαζε κάθε μορφή επιμόρφωσης: «Όταν συνταξιοδοτήθηκε η Σύμβουλος Χ, δεν υπήρχε κανείς αρμόδιος να ασχοληθεί μαζί μας και με τις T/Y».

Πιο συγκεκριμένα, άτομο που δουλεύει γύρω στα 20 χρόνια στο συγκεκριμένο σχολείο με κάποια μικρά διαλείμματα ανέφερε ότι παρατηρούσε με το πέρασμα των χρόνων ρατσιστική αντιμετώπιση από εκπαιδευτικούς, κάτι που δεν το περίμενε και την εξέπληξε, αφού οι εκπαιδευτικοί θα έπρεπε, κατά τη γνώμη της, να αγκαλιάζουν όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από την καταγωγή τους «Εδώ μέσα έχουν μεγάλο ρατσισμό. Ειδικά στο συστεγαζόμενο Γυμνάσιο. Δεν ξέρουν οι καθηγητές να μιλάνε. Το βλέπω και η καρδιά μου πονάει». Διαπίστωσε πολλές φορές ότι δεν έχουν τις γνώσεις, για να φερθούν σωστά, αλλά κατηγορήσε και το υπουργείο και τους προϊσταμένους για πολλά από τα προβλήματα που βαραίνουν τα σχολεία, όπως ο ρατσισμός εντός τους. Επίσης είχε καταλήξει στο συμπέρασμα μέσα από τις συζητήσεις με τα παιδιά, εκ των οποίων κάποια εξέφρασαν τη γνώμη τους και την ώρα της συνέντευξης, αφού έρχονταν συνεχώς να αγκαλιάσουν το άτομο που μας έδινε τη συνέντευξη, το πρόβλημα είναι πιο έντονο σε χαμηλότερες βαθμίδες, όπως στο Γυμνάσιο και όχι τόσο στο Λύκειο: «Το Λύκειο δεν είχε πρόβλημα μεταξύ των παιδιών. Το Γυμνάσιο έχει πρόβλημα».

Κατά την έρευνα του 2021 μια μαθήτρια με προσφυγικό υπόβαθρο ανέφερε μεμονωμένες περιπτώσεις καθηγητών/τριών της που την έκαναν να μην αισθάνεται άνετα, αφού ένιωθε να την αντιμετωπίζουν λίγο απαξιωτικά ή αδιάφορα ή άνισα σε σχέση με τους συμμαθητές/τριες της, αλλά μπροστά στη θετική συνολική αντιμετώπιση, άρχισε να μη δίνει σημασία και να μη στενοχωριέται, αφού η αγάπη και η αποδοχή που εισέπραττε, εξισορροπούσαν τα αρνητικά. Ήταν πολύ ευχαριστημένη από τις καθηγήτριές της στις Τάξεις Υποδοχής, αφού με τη βοήθειά τους έμαθε ικανοποιητικά τη γλώσσα και εγκλιματίστηκε, αλλά και στις κανονικές τάξεις βοηθήθηκε πολύ από τους/τις εκπαιδευτικούς με παραπάνω ώρες ενισχυτικών μαθημάτων και εργασιών και με την καλή τους διάθεση. Επίσης αναφέρθηκε θετικά και για τους/τις εκπαιδευτικούς του συστεγαζόμενου Γυμνασίου, οι οποίοι ήταν ιδιαίτερα βοηθητικοί κατά το πρώτο διάστημα με διάφορες κοινές δράσεις, καθώς και με συλλογή τροφίμων, ρούχων, σχολικών ειδών: «Εδώ με αγάλιασαν όλοι. Δεν είχα κανένα παράπονο από τους καθηγητές μου. Με βοήθησαν πολύ σε όλα».

Κατά την τωρινή έρευνα του 2023 εκπαιδευτικός που εργαζόταν χρόνια στο σχολείο μας ανέφερε ότι αρχικά δεν υπήρχε καμία βοήθεια στο θέμα της επικοινωνίας και προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν το παιδαγωγικό τους έλλειμμα με δικούς τους τρόπους επιστρατεύοντας και τη βοήθεια των μαθητών/τριών τους. Έτσι τη λύση τη βρήκαν μόνοι τους με νοήματα, με αγγλικά, με τη βοήθεια μαθητών που είχαν την ίδια μητρική γλώσσα με τους/τις πρόσφυγες και μετανάστες/στρίες. Μας ανέφερε συγκεκριμένα ότι «Και ήτανε και παιδιά που δεν ξέρανε καλά ούτε Αγγλικά ούτε Ελληνικά! Συνεννοούμασταν με νοήματα! Με τη βοήθεια και κάποιων άλλων μαθητών που ξέρανε την ίδια γλώσσα... έτσι βοηθούσαν και αυτά». Όλο σχεδόν το σχολείο αλληλοσυνεργαζόταν, για να καλυφθούν οι ελλείψεις των εκπαιδευτικών, οι οποίοι ούτε γνώσεις διαπολιτισμικής εκπαίδευσης διέθεταν ούτε ήξεραν τη μητρική γλώσσα των παιδιών και κάποιοι δεν ήξεραν ούτε καν αγγλικά. Και άλλος επιβεβαίωσε αυτήν την έλλειψη εκπαίδευσης: «Απ' ότι ξέρω βοήθεια είχαμε μόνο από τους ίδιους τους καθηγητές. Από εκεί και πέρα σκασίλα τους. Τίποτα! Καμία επιμόρφωση».

Είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα εκπαιδευτικού που υπηρέτησε στο σχολείο και με τις Τάξεις Υποδοχής και τώρα που έχουν κλείσει, ο οποίος μας μίλησε με μεγάλη προθυμία και τόνισε κατά την παρούσα έρευνα ότι, όταν την τοποθέτησαν να εργαστεί στις Τάξεις Υποδοχής δε διέθετε καμία απολύτως σχετική εκπαίδευση και, για να επιβιώσει ως εκπαιδευτικός και να μπορέσει να προσφέρει πραγματική βοήθεια στα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής, αναγκάστηκε να αυτοοργανωθεί. Της έκαναν ένα απλό σεμινάριο 1, 2 ωρών, μίλησε λίγο με τη Συντονίστρια των σχολείων της περιοχής, η οποία σημειωτέον ήταν

υπεύθυνη για περίπου 200 σχολεία, Γυμνάσια και Λύκεια, και ήταν λογικό να αδυνατεί να αντεπεξέλθει χρονικά, όποτε τη χρειαζόταν. Τελικά τη βοήθησε πολύ η προηγούμενη εργασία της σε Διαπολιτισμικό σχολείο, ένα σεμινάριο που είχε παρακολουθήσει πάνω στη Διαπολιτισμική εκπαίδευση και το διαδίκτυο με το άφθονο υλικό που διαθέτει. Μας περιέγραψε μια εντελώς ελλιπή εκπαίδευση, απουσία κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού και υλικοτεχνικής υποδομής και αδιαφορία για τις Τάξεις Υποδοχής και τις ανάγκες τους από το Υπουργείο Παιδείας και το Δήμο. Ανέφερε σχετικά: «Είχαν γίνει κάποια σεμινάρια θα έλεγα περισσότερο ότι ήταν μια ενημέρωση από τη Διεύθυνση και η Σύμβουλος μας βοήθησε. Ήταν, νομίζω, μια μέρα. Από εκεί και πέρα μόνοι μας ψάχναμε... Υπήρχε το υλικό του Υπουργείου Παιδείας που διδάσκεται στα Μειονοτικά σχολεία της Θράκης και χρησιμοποιήσαμε και τα βιβλία της Ά Δημοτικού[...]Εγώ είχα παρακολουθήσει και έναν κύκλο σεμιναρίων από το Διάπολις του Αριστοτελείου και είχα υλικό από εκεί... επίσης εγώ είχα δουλέψει σε Διαπολιτισμικό πάλι ως μειωμένου ωραρίου, όποτε είχα υλικό που χρησιμοποιούσαν εκεί και με βοήθησε πολύ[...] και υπάρχει και στο Διαδίκτυο άφθονο υλικό». Το ίδιο άτομο θεωρούσε επιβεβλημένη την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών πάνω στις Τάξεις Υποδοχής και επισήμανε και την ανάγκη για πιο συστηματική βοήθεια από το/τη Συντονιστή/στρια Εκπαίδευσης.

Μέσα σε όλο αυτό το κλίμα έλλειψης επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών επισημάνθηκε από εκπαιδευτικό που υπηρετεί περίπου πέντε χρόνια στο σχολείο αυτό ότι ήταν τυχεροί που είχαν τόσο καλή Σύμβουλο, η οποία είχε μεγάλη ευαισθησία στο θέμα της εκπαίδευσης των προσφύγων και μεταναστών/τριών μαθητών/τριών. Επειδή όμως είχε υπό την ευθύνη της πάνω από 200 σχολεία, ήταν αδύνατο με τη φυσική της παρουσία να τους ενισχύει συχνά, αλλά ήταν στο πλάι τους, όποτε τη χρειάστηκαν και ηθικά τους υποστήριξε πολύ. Είχε πάρα πολύ καλές σχέσεις με τον τέως Διευθυντή, όχι μόνο επαγγελματικές, αλλά και φιλικές. Η εκτίμηση που έτρεφε προς το πρόσωπο του συνέβαλε ακόμα περισσότερο στην εκδήλωση αληθινού ενδιαφέροντος για τις Τάξεις Υποδοχής και γενικά για τη στήριξη ολόκληρης της σχολικής μονάδας, παρόλο που πολλές δυσκολίες αντιμετωπίζονταν έγκαιρα από το Διευθυντή, χωρίς να χρειάζεται τελικά η παρέμβασή της. Πιο συγκεκριμένα ο εκπαιδευτικός μας ανέφερε: «Η Χ. ήταν πολύ καλή σύμβουλος, αλλά τι να κάνει; Δηλαδή προσπάθησε να λειτουργήσει... δηλαδή προσπάθησε να βρει τρόπους, ώστε να λειτουργήσει καλά το πρόγραμμα. Δεν είχαμε όμως πρόβλημα ουσιαστικό, γιατί τα παιδιά ήταν αρκετά ήσυχα. Είχαμε το Ζ.(διευθυντή) τότε, είχαμε την υποδιευθύντρια που τώρα είναι διευθύντρια και

αυτή ήταν πολύ καλή, ήταν οργανωτική και έτσι το περάσαμε κάπως αβρόχοις ποσί όλο αυτό. Δε μας δυσκόλεψε τόσο πολύ, ωστόσο μας γκετοποίησε».

Και στις συνεντεύξεις του 2021 επιβεβαιώθηκαν από πολλούς/ες όσα μας ανέφεραν και το 2023 για την ελλιπή εκπαίδευση των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε Τάξεις Υποδοχής και για το ότι όλα στηρίχθηκαν στη δική τους πρωτοβουλία. Πιο συγκεκριμένα η μια εκπαιδευτικός των Τάξεων Υποδοχής μας είχε αναφέρει σχετικά «Με δική μου πρωτοβουλία και ήταν ένα βιβλίο το οποίο ήταν επιπέδου Α1-Α2 για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και το είχα αγοράσει, όταν ήμουν στο διαπολιτισμικό, για να δουλεύω τα παιδιά εκεί στην Α', Β' Λυκείου που έρχονταν για πρώτη χρονιά στην Ελλάδα. Τότε το είχα πάρει αυτό το βιβλίο. Είχα ψάξει στο διαδίκτυο, γιατί ακόμα δεν είχα κάνει και κάποιο σεμινάριο». Πρόσθεσε την ελλιπή παρουσία Συντονιστή και ότι το πρόβλημα της ελλιπούς οργάνωσης άγγιζε όλο το φάσμα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ανέφερε σχετικά: «δεν έχει έρθει κάποιος σύμβουλος, κάποιος υπεύθυνος να πει κάτι, να μας επιμορφώσει πάνω σε συγκεκριμένα πράγματα. Στο Σχολείο Διαπολιτισμικής το αναλυτικό πρόγραμμα του Λυκείου είναι ίδιο με τα Γυμνάσια και τα ΓΕΛ ακριβώς! δεν υπάρχει κάποια διαφορά. Και εμείς ήμασταν υποχρεωμένοι να προσαρμόσουμε το μάθημα ανάλογα με το επίπεδο των παιδιών στο αναλυτικό πρόγραμμά που έχουμε, χωρίς να υπάρχει κάποιο βοηθητικό υλικό». Η ίδια επισήμανε ότι αξιοποίησε πολύ τις εικόνες των σχολικών βιβλίων, οποιοδήποτε φωτογραφικό υλικό και βίντεο έβρισκε στο διαδίκτυο και τους έφτιαχνε και το σχεδιάγραμμα ειδικά στο μάθημα της ιστορίας και στα ελληνικά και στα αγγλικά. Προσπάθησε να αξιοποιήσει τη μέθοδο easy to read, δηλαδή απλοποίηση των κειμένων, αλλά αυτό στο μάθημα των αρχαίων ήταν πάρα πολύ δύσκολο. Αναγκαζόταν να εκμεταλλευτεί τα διαλείμματα, για να κάνει παραπάνω μάθημα στα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής. Εξέφρασε τη δυσαρέσκεια της για την ελλιπή ενημέρωση των εκπαιδευτικών ως προς το θέμα των μεγάλων βαθμών που μπαίνουν αφειδώς και έτσι βρίσκονται με απολυτήριο, το οποίο για τους ξένους αποτελεί επάρκεια της γλώσσας και ισοδυναμεί περίπου με το επίπεδο του Proficiency, όπως παίρνουμε εμείς. Γι' αυτό υποστήριξε ότι είναι αναγκαίες οι αλλαγές του συστήματος και του αναλυτικού προγράμματος Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Επισήμανε ότι θεωρούσε προτιμότερες τις Τάξεις Υποδοχής ΖΕΠ από τα διαπολιτισμικά σχολεία, γιατί είναι πιο συμπεριληπτικά, ενώ στα διαπολιτισμικά τα παιδιά απομονώνονται από την ελληνική κοινωνία: «Εγώ θεωρώ ότι σε όλα τα Γυμνάσια και τα Λύκεια πρέπει να ιδρυθούν ΖΕΠ! ειδικά στα Γυμνάσια, ΖΕΠ 1 και ΖΕΠ 2, για να έρχονται και τα παιδιά σε επαφή με Ελληνόπουλα, ούτως ώστε και αυτά να προσαρμοστούν στο κοινωνικό περιβάλλον και τα

Ελληνόπουλα να τα αποδεχθούν! Όταν δε ζεις με έναν άνθρωπο καθημερινά δίπλα του πώς θα τον αποδεχθείς;». Μέσα από τα παραπάνω διαπιστώθηκε η ανάγκη για ένα οργανωμένο πλαίσιο επιμόρφωσης όσων εργάζονται σε σχολεία με Τ/Υ, οι οποίες είναι απαραίτητες, για να εξασφαλιστεί η συμπερίληψη και μάλιστα είναι πιο σημαντικές από τα διαπολιτισμικά σχολεία.

Η άλλη εκπαιδευτικός που εργαζόταν το 2021 στις Τάξεις Υποδοχής ανέφερε ως αρνητικά το ελλειπές εκπαιδευτικό υλικό και την αίσθηση προσωρινότητας που αντιλαμβάνονται οι μαθητές/τριες τους, αφού ξέρουν ότι δε θα έχουν τους ίδιους εκπαιδευτικούς την επόμενη χρονιά και δένονται μάταια μαζί τους. Τόνισε ως θετικά τα παρακάτω: «Το υλικό με βοήθησε πολύ η Σύμβουλός να το βρω. Ήταν εξαιρετική. Πήγα και την συμβουλευτήκα αμέσως! συμβουλευτήκα τον Διευθυντή, δηλαδή πήρα κάποια ενημέρωση. Οι άνθρωποι ήταν πάρα πολύ συνεργάσιμοι με βοήθησαν. Έβαλα βέβαια και το δικό μου πνεύμα». Θεώρησε σημαντικό να δώσει στα παιδιά που είχαν παραπάνω δυνατότητες εμπλουτισμένο υλικό, όπως επίσης να αξιοποιήσει στο μάθημα πολιτιστικά στοιχεία από τη χώρα καταγωγής των παιδιών των Τάξεων Υποδοχής.

Εκπαιδευτικός που εργαζόταν χρόνια στο σχολείο κατά την έρευνα του 2021 ανέφερε ότι η διδασκαλία σε σχολείο με Τάξεις Υποδοχής δεν είναι μονοδιάστατη, αλλά σύνθετη διαδικασία: «Όπως κάθε συνάδελφος, όταν διδάσκει, ακολουθεί ένα συγκεκριμένο πλαίσιο, παιδαγωγικά όμως λειτουργεί εξατομικευμένα. Τα παιδιά αυτά, επειδή ακριβώς πρόκειται για διαφορετικές κατηγορίες, σε εισαγωγικά, σε σχέση με το επίπεδο ελληνομάθειας, καταλαβαίνεις ότι χρειάζεται και διαφορετική αντιμετώπιση το καθένα από αυτά».

Ιδιαίτερα χρήσιμη κατά την πρώτη φάση της έρευνας ήταν η άποψη ενός εκπαιδευτικού που εργαζόταν επί 30 χρόνια στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα ο οποίος είχε ζήσει διάφορα «κύματα» ξένων στο συγκεκριμένο σχολείο (Αλβανούς, Πολωνούς, Ρωσοπόντιους). Όλα τότε τα αντιμετώπιζαν εξατομικευμένα χωρίς καμία βοήθεια. Θεωρούσε πολύ καλύτερη τώρα την κατάσταση στις Τάξεις Υποδοχής. Ανέφερε συγκεκριμένα: «Το σύστημα ήταν εντελώς εξατομικευμένο. Εδώ όταν ήρθα, συνάντησα κυρίως Ρωσοπόντιους. Τις περισσότερες φορές καθόταν δίπλα ένας μαθητής ή μια μαθήτρια που ήξερε τα ρωσικά και εξηγούσε. Τώρα τα πράγματα είναι καλύτερα».

Εκπαιδευτικός με πείρα δεκαεφτά χρόνων στην έρευνα του 2021 ανέφερε ότι από παλιά μόνοι τους αγωνίζονταν να διδάξουν παιδιά από άλλες χώρες. Με την ίδρυση των Τάξεων Υποδοχής υπήρχε ένα πιο συγκεκριμένο πλαίσιο, αλλά και πάλι απουσίαζε η επιμόρφωση

«Μόνοι μας. Εφόσον ήρθαν στο σχολείο, πρωτοβουλία ήταν η δική μας όρεξη, θέληση. Ήταν κάτι το διαφορετικό, το βλέπαμε και κάπως έτσι.[...]Αυτά τα παιδιά πολλά ήταν μεγαλύτερα σε ηλικία».

Μια ενδιαφέρουσα άποψη που διατυπώθηκε το 2021 από εκπαιδευτικό που υπηρετούσε 2 χρόνια στο συγκεκριμένο σχολείο ήταν να υπάρχει μόνιμος ψυχολόγος στις Τάξεις Υποδοχής, καθώς τα παιδιά που φοιτούσαν σε αυτές ήταν πολύ ταλαιπωρημένα από τις κακουχίες και τις απώλειες. Δεν αρκούσε να ενισχυθούν μόνο γνωστικά, αλλά και ψυχολογικά. Την ίδια άποψη σχετικά με την παρουσία ψυχολόγου στις Τάξεις Υποδοχής διατύπωσε και άλλη εκπαιδευτικός με εικοσαετή θητεία στο σχολείο, η οποία θεωρούσε ότι χρειαζόταν πιο συστηματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών λόγω των έκτακτων συνθηκών στα ελληνικά σχολεία με πλήθος αφίξεων μαθητών/τριών από άλλες χώρες. Ήταν ευχαριστημένη από την όποια επιμόρφωση προερχόταν από το διευθυντή και τη Σύμβουλο: «μπορούσα να πω ότι υπάρχει (επιμόρφωση) από την πλευρά της Συμβούλου μας, από την πλευρά του Διευθυντή μας, που είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι και οι δύο τους στο θέμα και γι αυτό ακριβώς λειτουργούν τα τμήματα».

6.2.2.Δείκτης: Προβληματισμοί- Προκλήσεις Εκπαιδευτικών/λοιπών εργαζομένων για την ίδρυση και τη λειτουργία των Τ/Υ (ένταξη, σχολική διαρροή, περιθωριοποίηση σχολείου, ρόλος συλλόγου και τοπικής αυτοδιοίκησης)

Η ίδρυση και τελικά η λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα παρουσιάστηκε ως μια προσωπική επιλογή αρχικά του τέως διευθυντή, ο οποίος μπήκε μπροστά σε όλο αυτό και επιχείρησε να πείσει το Σύλλογο Εκπαιδευτικών, ο οποίος ήταν ιδιαίτερα διστακτικός και καχύποπτος στην αρχή για τη χρησιμότητα του όλου εγχειρήματος. Τους φόβιζε το άγνωστο, είχαν ενδοιασμούς αν θα είχαν βοήθεια από τους ανώτερους τους και αν θα υπήρχε κάποιος αρμόδιος είτε να τους εκπαιδεύσει είτε να τους λύσει απορίες και να τους στηρίξει ηθικά. Παρά την τριακονταετή λειτουργία των Τ/Υ οι ελλείψεις στην επιμόρφωση, στη θεσμική λειτουργία και συχνά η αδιαφορία από την κεντρική εξουσία συνεχίζουν να προκαλούν ανασφάλεια στους/στις εκπαιδευτικούς που εργάζονται εντός τους. Επιπλέον, όπως προκύπτει από τις συνεντεύξεις και τις συζητήσεις με κλειστά τα μαγνητόφωνα, κυριαρχούσε στην πλειοψηφία των εκπαιδευτικών ο ενδιαυσμός ότι δε θα μπορούσαν οι μαθητές/τριες των Τάξεων Υποδοχής να αντεπεξέλθουν οι ίδιοι γνωστικά παρακωλύοντας έτσι την εκπαιδευτική διαδικασία εις βάρος τελικά και των ίδιων και κυρίως

των ντόπιων συμμαθητών/τριών τους. Αυτό επιβεβαιώνεται και από σχόλιο εκπαιδευτικού κατά την τωρινή έρευνα, ο οποίος μας ανέφερε τα αρχικά αρνητικά συναισθήματα συναδέλφων/ισσών του για το όλο εγχείρημα: «Η διστακτικότητα των συναδέλφων ήταν ότι θα τρέναρε τη μάθηση των άλλων παιδιών, γιατί θα ασχολιόταν ο συνάδελφος με τα άλλα παιδιά που το επίπεδο τους και στη γλώσσα και στη μάθηση γενικά ήταν κάπως πίσω... οπότε υπήρχε αυτή η διστακτικότητα». Παρόμοιους προβληματισμούς των εκπαιδευτικών ανέφερε και άλλος έμπειρος εκπαιδευτικός που είχε ζήσει και τις Τάξεις Υποδοχής και το κλείσιμό τους: «Δεν ήταν αντίθετοι. Απλά εξέφρασαν όχι ακριβώς μια αντίθεση, αλλά ένα δισταγμό. Ρε παιδιά, εντάξει, αλλά πώς θα πάμε; Πώς θα προχωρήσουν τα αλλιά παιδιά; Είναι Λύκειο. Θα πάμε με τα παιδιά που δίνουν Πανελλήνιες... γιατί είχαμε και παιδιά που ήρθαν και λόγω ηλικίας ενταχθήκανε κατευθείαν στη Γ' Λυκείου».

Μια μέση κατάσταση ως προς τους προβληματισμούς εξέφρασε ένας άλλος εκπαιδευτικός που διδάσκει χρόνια στο συγκεκριμένο σχολείο περιγράφοντας όλη αυτήν την αβεβαιότητα που επικράτησε στο σχολείο τους πριν από την ίδρυση και κατά το πρώτο διάστημα λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής: «Τα συναισθήματα αρχικά ήταν και θετικά και αρνητικά. Και τα δύο θα έλεγα. Δηλαδή πρώτον θα λέγαμε ήταν δύσκολο στην αρχή να εγκριθεί από το σύλλογο. Υπήρχαν ενδοιασμοί, υπήρχαν σκέψεις αρκετές. Δηλαδή το είχε πάρει πάνω του ο Διευθυντής. Αν δεν το είχε πάρει πάνω του, δεν υπήρχε περίπτωση να είχαν λειτουργήσει οι Τάξεις Υποδοχής». Οι πρωτοβουλίες που πήρε ο Διευθυντής δεν καταστρατήγησαν τις ελευθερίες του Συλλόγου των εκπαιδευτικών, αλλά εκδηλώθηκαν μέσα σε πνεύμα συνεργασίας, διαλόγου και ελεύθερων δημοκρατικών αποφάσεων

Το σίγουρο είναι ότι η περίοδος της ίδρυσης των Τάξεων Υποδοχής και το πρώτο διάστημα λειτουργίας τους ήταν τα πιο δύσκολα. Μαρτυρία έμπειρου εκπαιδευτικού το επιβεβαιώνει «Ήταν αρκετά δύσκολο! Ναι! Ήταν αρκετά δύσκολο και προσπαθούσαμε και εμείς να βρούμε τα πατήματά μας. Δηλαδή πώς θα γίνει το πρόγραμμα, για να μη χάνουν συνέχεια το ίδιο μάθημα. Ήταν αρκετά τα θέματα. Έπρεπε να αλλάζει συνεχώς το πρόγραμμα, που δεν ήταν εύκολο μεσούσης της χρονιάς να αλλάζει το πρόγραμμα, +γιατί δε θέλαμε να χάνουν όλοι τα ίδια μαθήματα...».

Επίσης υπήρχε ο φόβος ότι το σχολείο τους θα «στιγματιστεί» και θα περιθωριοποιηθεί, γεγονός που επιβεβαίωσαν και οι μαθητές/τριες που μας έδωσαν συνέντευξη, οι οποίοι/ες μίλησαν ανοιχτά για την αρχική τους άρνηση να φοιτήσουν στο συγκεκριμένο σχολείο, για το οποίο άκουγαν ότι είναι σχολείο για ξένους, στο οποίο κυριαρχεί η βία και το χαμηλό γνωστικό επίπεδο. Τον παραπάνω προβληματισμό τον επιβεβαίωσε και εκπαιδευτικός που

εργάζεται χρόνια στο σχολείο και μάλιστα ο ίδιος εξέφρασε την άποψη ότι το σχολείο τους έχει ήδη περιθωριοποιηθεί οδηγώντας αρκετούς γονείς στην αναζήτηση άλλου σχολείου «καλύτερου και ασφαλέστερου» για τα παιδιά τους: «Έχουμε γκετοποιηθεί, νομίζω, χωρίς να ακουστεί τόσο... χωρίς να μας διαμαρτυρηθούν. Νομίζω ότι ησύχως όποιος μπορούσε δεν έφερνε το παιδί του εδώ. Φοβάμαι ότι μπήκε μια ταμπέλα. Δεν είμαι σίγουρος, αλλά έτσι φοβάμαι. Ότι μπήκε μια ταμπέλα! Δε συμμετείχαν οι γονείς στις προσπάθειές μας».

Οι εκπαιδευτικοί παρά τον αρχικό τους ενδοιασμό για αρνητικές φήμες, ο οποίος εκφράστηκε παραπάνω και αρκετοί πίστεψαν ότι η υποβάθμιση του σχολείου τους ήταν πλέον πραγματικότητα, επιστράτευτηκαν ουσιαστικά σε αυτό το εγχείρημα και, άλλοι περισσότερο άλλοι λιγότερο, μαζί με μαθητές/τριες πρόσφεραν πολλά με κάθε τρόπο παρά το χαμηλό μισθό τους και χωρίς τη συμπαράσταση των γονιών ή της τοπικής κοινωνίας και του Δήμου. Αναφέρθηκε σχετικά σε συνέντευξη εκπαιδευτικός που έχει ζήσει πολλά χρόνια στο σχολείο αυτό και μας ανέφερε τους ίδιους περίπου προβληματισμούς και κατά την έρευνα του 2021 και του 2023 «Οι καθηγητές και οι μαθητές πρόσφεραν συνεχώς. Οι γονείς συμμετείχαν ίσως μέσω των παιδιών τους. Δηλαδή τα παιδιά μπορεί να είπαν «δώσε μας να πάμε τρόφιμα». Έτσι ναι! Έγινε κάτι. Είχαμε το συνάδελφο Μ., που ήταν συνδικαλιστής, είχαμε το διευθυντή, Ζ., είχαμε κάποιους που το τρέχανε, όποτε κάπως έτρεχε και αυτό. Δεν είναι τόσο...(παύση) οι γονείς όμως ποτέ δεν ήτανε κοντά στο σχολείο ιδιαίτερα, για να πεις ότι φταίει αυτό. Δηλαδή οι γονείς οι περισσότεροι είναι ψιλοεξαφανισμένοι». Σε σχετική ερώτηση για το βοηθητικό ρόλο της τοπικής κοινωνίας και του Δήμου στο όλο εγχείρημα των Τάξεων Υποδοχής απάντησε εντελώς αρνητικά: «Όχι! Γενικά η ιστορία είναι... εκείνο που κάνανε είναι ότι μας λέγαν «Α! έχετε τμήμα υποδοχής; Να σας στείλουμε κανένα ακόμα. Αυτό! Ούτε υλικοτεχνική υποδομή! Ούτε τίποτα! Όχι! Πήραμε... μας δώσανε κανέναν εκτυπωτή; Δεν ξέρω! Λίγο αστείο ήτανε». Αντίθετα, στο άλλο σχολείο ο Δήμος στον οποίο ανήκαν ήταν ενεργός και ιδιαίτερα βοηθητικός. Μάλιστα ο διευθυντής και ένας εκπαιδευτικός του άλλου σχολείου που μας μίλησε λίγο παραπάνω ουσιαστικά απέδωσαν τη συνέχιση λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής στο σχολείο τους παρά το γενικότερο κλίμα κλεισίματος Τάξεων Υποδοχής και στο Δήμο και την ενίσχυση που τους παρείχε. Επομένως ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικός τόσο για την ίδρυση όσο και για τη διατήρηση της εύρυθμης λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής και της σχολικής ζωής εν γένει.

Πέρα από τις ανησυχίες που εύλογα νιώθει ο άνθρωπος μπροστά σε καθετί άγνωστο, οι εκπαιδευτικοί αυτού του σχολείου στην πλειοψηφία τους αγκάλιασαν το παραπάνω

εγχείρημα και προσπάθησαν να ξεπεράσουν τον εαυτό τους και τις ανασφάλειες τους, με εξαιρέσεις πάντα. Χωρίς να νιώθουν ότι κάνουν κάτι παραπάνω από το καθήκον που έχει ο/η εκπαιδευτικός απέναντι στα παιδιά ανεξάρτητα από την καταγωγή τους και το χρώμα τους, προσπάθησαν να λειτουργήσουν απρόσκοπτα το σχολείο τους με Τ/Υ πλέον. Ενδεικτικό της παραπάνω αίσθησης καθήκοντος είναι αυτό που μας είπε κατά την πρόσφατη έρευνα έμπειρος εκπαιδευτικός του σχολείου: «Αγκαλιάζουμε τους μαθητές όλους και ειδικά τους πρόσφυγες είναι λογικό να τους ανοίξεις λίγο παραπάνω την αγκαλιά! Μπορεί να είναι ασυνόδευτα και δε θες να τους αφήσεις κάπου μόνους να τριγυρνάνε». Ο σύλλογος αυτός από την ίδρυση και μέχρι την αναστολή λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής αγωνιούσε και αγωνιζόταν να κρατήσει αυτά τα παιδιά στο σωστό δρόμο, να τα κάνει να μην εγκαταλείψουν τις σπουδές τους, να τους μάθει τη γλώσσα, ώστε να μπορούν να ενταχθούν και να επιβιώσουν στην ελληνική κοινωνία προσπαθώντας παράλληλα να κρατήσει τις ισορροπίες και να μην επιβαρυνθούν γνωστικά τα ντόπια παιδιά που ειδικά στη Β΄ και Γ΄ Λυκείου έχουν το μυαλό τους στις Πανελλαδικές και στην είσοδό τους στο Πανεπιστήμιο. Πιο συγκεκριμένα εκπαιδευτικός που δούλευε στο ίδιο σχολείο στις Τάξεις Υποδοχής και κατά την παρούσα έρευνα στις τάξεις Γενικής Παιδείας δήλωσε ότι ήταν πολύ ευχαριστημένη με τα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής και είχε μια πολύ καλή συνεργασία μαζί τους. Ανέφερε σχετικά: «Επίσης είχα την τύχη να έχω καλή σύνθεση στο τμήμα. Είχα καλά παιδιά!». Είχε μαθήτριες με τις οποίες σε συνεργασία με το διευθυντή και με μια ΜΚΟ πήραν μέρος σε Πανευρωπαϊκό διαγωνισμό με μια ταινία ντοκιμαντέρ για τα παιδιά πρόσφυγες και τη συμπερίληψη και κατάφεραν να κερδίσουν. Είχε πολύ καλές αναμνήσεις και θεωρούσε ότι τα παιδιά αυτά λείπουν από το σχολείο και ότι ξεκάθαρα είχαν ενταχθεί. Ανέφερε σχετικά για το ντοκιμαντέρ: «Λεγόταν Under the lemon tree. Αυτά τα δύο κορίτσια... η μια από τις δύο τουλάχιστον από ότι τουλάχιστον θυμάμαι, έμεναν στο ξενοδοχείο "Plaza, Athens Plaza" στην Ομόνοια που ήταν μια κατάληψη των προσφύγων και εκεί έκαναν μαθήματα Ελληνικών, Αγγλικών... διάφορες ΜΚΟ. Και τα κορίτσια αυτά είχαν ενεργή συμμετοχή, έγραφαν ποιήματα. Η ταινία αυτή βραβεύτηκε ως πρώτη ταινία Κοινού! Σε συνεργασία με το «Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος» έγιναν όλα. Μια διάσημη από όσο θυμάμαι Αμερικανίδα δημοσιογράφος ρεπόρτερ και μια Ελληνίδα φωτογράφος... αυτές οι δυο είχαν συνεργαστεί και φτιάχτηκε αυτό το βιντεάκι. Τέλος πάντων είναι πολύ ενδιαφέρον και εκεί φαίνεται πώς τα υπόλοιπα παιδιά τους είχαν ενσωματώσει, πόσο τους είχαν αποδεχτεί!». Επίσης ανέφερε ότι δεν είχαν σημειωθεί τα χρόνια των Τάξεων Υποδοχής περιστατικά εκφοβισμού, ενώ αντίθετα είχε να θυμάται με αγάπη περιπτώσεις παιδιών που πάλεψαν πολύ και βοηθήθηκαν πολύ στο συγκεκριμένο σχολείο και από τη Διεύθυνση και από το Σύλλογο

εκπαιδευτικών και από τους/τις συμμαθητές/τριες τους να μάθουν Ελληνικά, πριν καν λειτουργήσουν οι Τάξεις Υποδοχής. Άλλος εκπαιδευτικός από την έρευνα του 2021 τόνισε ότι παρά τους αρχικούς δισταγμούς κυριάρχησε το ενδιαφέρον, το οποίο έλυσε πολλά προβλήματα: «Το ενδιαφέρον... να δείξεις ότι υπάρχουν αμερόληπτα συναισθήματα, μια πατρική προστασία».

Εκπαιδευτικός που εργάστηκε στις Τάξεις Υποδοχής το 2021 ανέφερε ότι παρά τις δυσκολίες και το άγχος που είχε η ίδια μαθητές και μαθήτριες της προοδεύσαν, αλλά δυστυχώς δε χάρηκε για πολύ το συγκινητικό αποτέλεσμα, γιατί τα περισσότερα παιδιά έφυγαν για άλλες χώρες. Όπως είπε: «Τα περισσότερα από αυτά τα παιδιά που ασχολούνται και προσπαθούν , φεύγουν πολύ πιο γρήγορα για χώρες ευρωπαϊκές. Τους δέχονται πολύ πιο εύκολα. Δηλαδή είναι να τρελαίνεσαι... να προσπαθείς όλη τη χρονιά... να προσπαθεί και το παιδί να παλεύει να μάθει τα ελληνικά... βλέπεις και αποτέλεσμα και χαίρεσαι και στο τέλος της χρονιάς να σου φεύγει και να πάει Σουηδία. Και λες τώρα έκανα τόσο κόπο... είναι φοβερό!».

Κατά την έρευνα του 2021 εκπαιδευτικός ανέφερε ότι παρά τους ενδοιασμούς προχώρησε αρκετά καλά το θέμα των Τάξεων Υποδοχής και μάλιστα είχε μαθητές/τριες που αγωνιούσαν για την επίδοσή τους και βελτιώνονταν συνεχώς. Με δεδομένη την άψογη στάση του διευθυντή και την πολύτιμη βοήθεια του συλλόγου εκπαιδευτικών θεωρούσε ότι: «Για να λειτουργήσει καλύτερα, ίσως να υπάρχει μεγαλύτερη επικοινωνία, αυτό που είπατε εσείς στην αρχή, ίσως με κάποια άλλα σχολεία, ίσως κάποιες άλλες δράσεις, ίσως και οι καθηγητές μεταξύ μας και των άλλων μαθημάτων».

Επίσης το 2021 εκπαιδευτικός από τα μόνιμα μέλη του συλλόγου εκπαιδευτικών επί πολλά έτη υποστήριξε ότι όλοι/ες ανεξάρτητα από την ηλικία τους εξοικειώθηκαν με την αγάπη και την ανθρώπινη προσφορά και το σχολείο τους πέτυχε πάρα πολλά και για τα παιδιά, αλλά και για τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς: «Και σε αυτό το σχολείο αποδείχθηκε έμπρακτα ότι αν μη τι άλλο, υπήρξε πρόθεση να δοθούν αυτά, αυτή η ζεστασιά στα παιδιά. Και το λέω έτσι, κατά κάποιο τρόπο απόλυτο, γιατί είδα και τις αντιδράσεις των παιδιών. Είδα παιδιά τα οποία ήρθαν εδώ να αγκαλιάσουν, να δώσουν λουλούδια, να δώσουν τα δώρα. Είναι αυτό που μας ενώνει αυτό το σχολείο με αυτά τα χρόνια υποδοχής προσφύγων έτσι, όπως λειτουργεί. Θεωρώ ότι αυτό το πέτυχε και είμαι πολύ περήφανη γι' αυτό, που υπήρξα και εγώ μέρος αυτής της επιτυχίας. Θεωρώ ότι αυτό είναι πάνω από θεσμικά πλαίσια. Είναι ανθρώπινες σχέσεις, ανθρώπινη επαφή. Υπάρχουν σχολεία που λειτουργούν με το νόμο και το πλαίσιο, αλλά μόνο με αυτά δεν το πετυχαίνουν. Το συγκεκριμένο σχολείο θεωρώ ότι πέτυχε σε αυτό».

Δυο εργαζόμενοι εδώ και πολλά χρόνια στο σχολείο ανέφεραν και αυτοί με τη σειρά τους ένα πολύ θετικό κλίμα κατά βάση μεταξύ του συλλόγου εκπαιδευτικών και της διεύθυνσης με τα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής. Επειδή όμως λόγω της δουλειάς τους είχαν ιδιαίτερο δέσιμο με τα παιδιά συνολικά της σχολικής μονάδας, τα οποία τους εμπιστεύονταν πράγματα, είχαν ακούσει και παράπονα για εκπαιδευτικούς. Γεγονός που είναι κατανοητό εν μέρει, αν ληφθεί υπόψη πόσο πρωτόγνωρο ήταν όλο αυτό με τις Τάξεις Υποδοχής για το σχολείο τους. Ανέφερε συγκεκριμένα: «Ήταν κάποιοι που ήταν πολύ θετικοί και ήταν μια πραγματική αγκαλιά για τα παιδιά αυτά και με μεγάλη καρδιά, όπως ο διευθυντής, ο Ζ.- Και άλλοι που δεν... άλλοι, επειδή έχουν πάθει πράγματα είναι αρνητικοί είτε το γνωρίζουν το παιδί είτε όχι...». Επιπλέον η όλη αντίδραση κάποιων οφειλόταν ότι από ένα σημείο και μετά έφερναν στο σχολείο ανεξέλεγκτα μαθητές από όλο την Αττική, επειδή δεν αντιδρούσε ο τότε διευθυντής και οι εκπαιδευτικοί, με αποτέλεσμα να έχει χαθεί το μέτρο και το σχολείο να ασφυκτιά αριθμητικά.

Από ένα σημείο και μετά δεν ήταν όλα ρόδινα και σαφώς δημιουργούνταν προβλήματα και αναστάτωση στο μάθημα σε ορισμένους εκπαιδευτικούς, γεγονός που έκανε κάποιους να βλέπουν με θετικό μάτι το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής. Χρειάζόταν ένας διαρκής καθημερινός αγώνας με τα θετικά του και τα αρνητικά του αποτελέσματα. Παρά όμως τις αντιρρήσεις προέκυψε από τις συνεντεύξεις ότι εντός της σχολικής μονάδας υπήρχε μια αλληλοϋποστήριξη στο να συμπαρασταθούν στα παιδιά τόσο ηθικά και εκπαιδευτικά όσο και υλικά. Αρκετοί επέλεξαν να στερηθούν οι ίδιοι χρήματα, προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες των παιδιών των Τάξεων Υποδοχής και όλη αυτή η νοοτροπία διαπότισε τη λειτουργία ολόκληρου του σχολείου. Αναφέρθηκε σε σχετική ερώτηση για το αν στήριζαν οικονομικά οι εκπαιδευτικοί τα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής «Οουουου!!! Ναι!!! Και καθηγητές ειδικά από το Γυμνάσιο που δυστυχώς δεν υπάρχουν πια εδώ, γιατί έχουν βγει στη σύνταξη».

Ένας άλλος προβληματισμός των εκπαιδευτικών αφορούσε στο κατά πόσο οι μαθητές/τριες θα ανταποκρίνονταν στις απαιτήσεις του σχολείου και ήταν πραγματικά πολλές οι προκλήσεις σε μαθησιακό επίπεδο. Και κατά τις δυο φάσεις της έρευνας εκπαιδευτικοί μας πληροφόρησαν ότι υπήρχαν παιδιά που αγωνίζονταν πραγματικά να προκόψουν, να κατακτήσουν την ελληνική γλώσσα όσο μπορούσαν και να αποκτήσουν όσο το δυνατόν περισσότερες γνώσεις, για να μπορέσουν να επιβιώσουν. Συνήθως τα κορίτσια ανταποκρίνονταν περισσότερο. Υπήρχαν και πολλά παιδιά όμως που αδιαφορούσαν πλήρως και δεν έκαναν καμία προσπάθεια. Πιθανό να συνέβαλε σε αυτό και η προσωρινή παραμονή

τους στη χώρα μας. Αναφέρθηκε ότι: «Κάποιοι αγωνίζονταν και κάποιοι βολεύονταν. Και αγόρια είχαμε αρκετά ήσυχα, αλλά, αν θέλουμε ένα γενικό μέσο όρο, χωρίς να τους περιλαμβάνει όλους, βαριόντουσαν τη ζωή τους τα αγόρια. Δεν ασχολιόντουσαν καθόλου. Ενώ από κορίτσια είχαμε παιδιά που προσπαθούσαν, μοχθούσαν πολύ, για να μάθουνε και κατάφερναν να περνούν και την τάξη την ίδια χρονιά. Αλλά έβλεπες ότι προσπαθούσαν πολύ». Ειδικά στο θέμα της συμπεριφοράς των αγοριών αναφέρθηκε από εκπαιδευτικό που παρενέβη στη συνέντευξη του συναδέλφου της αγανακτισμένη από τη συμπεριφορά τους και ανακουφισμένη παράλληλα από το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής ότι: «Είναι τέτοια η κουλτούρα, όπως έχουν μεγαλώσει τα παιδιά αυτά που δεν είναι τυχαίο ότι τα αγόρια δε συνεργάζοντουσαν. Τα αγόρια είναι αυτά που θα κληρονομήσουν τα πάντα από τους γονείς, οι αφέντες. Με αποτέλεσμα η συμπεριφορά τους ειδικά προς τα κορίτσια και τα δικά τους και τα άλλα, να είναι απαξιοτική, αλλά και προς γυναίκες συναδέλφους. Όχι τα παιδιά της Αφρικής. Αυτά ήταν πολύ ευγενικά, πολύ χαρωπά παιδιά, αλλά δεν πολυερχόντουσαν[...]Όμως κυρίως από Αίγυπτο. Το αιγυπτιακό λόμπι που λέω εγώ». Η παραπάνω άποψη επιβεβαίωσε κάτι που προαναφέρθηκε, ότι οι συνθήκες λειτουργίας των Τ/Υ δεν ήταν εξιδανικευμένες και ότι δεν τις αντιμετώπιζαν όλοι θετικά.

Τέλος, εκπαιδευτικοί της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας θεωρούσαν ότι μέσα σε όλο αυτό το κλίμα εντάσεων και γκετοποίησης τα πράγματα δυσκόλεψαν ακόμα περισσότερο ως προς την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου όχι τόσο από τις Τάξεις Υποδοχής όσο από την κακή υλικοτεχνική υποδομή και από το ότι το σχολείο δεν είχε δικό του χώρο, αλλά συστεγάζοταν. Πιο συγκεκριμένα αναφέρθηκε: «το ίδιο το κτήριο δε σε προδιαθέτει. Παραπέμπει σε φυλακή παρά σε κτήριο σχολείου και αυτό κατά τη γνώμη μου παίζει το ρόλο του. Και συστεγάζεται, πολύ μεγάλη φασαρία. Το Γυμνάσιο, όταν λείπει, είναι τελείως διαφορετικά τα πράγματα. Και τώρα που... μας φέρανε για βοήθεια(ειρωνικά)και από δίπλα το Βρεφονηπιακό σταθμό...».

Καταληκτικά οι εκπαιδευτικοί ανέδειξαν την ανάγκη συνεργασίας, ομοφωνίας και κοινής προσφοράς εντός του Συλλόγου τους, προκειμένου να περιοριστούν τα ενδεχόμενα προβλήματα κατά τη διάρκεια λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής επισημαίνοντας παράλληλα την αναγκαία επιμόρφωσή τους και την έγκαιρη στελέχωση των παραπάνω τάξεων, προκειμένου να ξεπεραστούν. Αναγκαία προϋπόθεση, προκειμένου να λειτουργήσουν σωστά οι συγκεκριμένες τάξεις θεωρούσαν ότι είναι να απασχοληθεί μόνιμο προσωπικό σε αυτές και όχι αναπληρωτές, οι οποίοι αργούν να τοποθετηθούν στα σχολεία

και λόγω της προσωρινότητας της θέσης τους δεν είναι σε θέση να οργανώσουν μακροπρόθεσμα τον εκπαιδευτικό τους σχεδιασμό.

6.2.3 Δείκτης: Προβληματισμοί εκπαιδευτικών μετά την αναστολή λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής

Άτομο που ανήκει στο δυναμικό του σχολείου και δεν είναι εκπαιδευτικός, θεωρούσε ότι μετά το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ τα πράγματα άλλαξαν προς το χειρότερο και δεν υπήρχε το ίδιο συνεργατικό κλίμα και επιπλέον έβλεπε περισσότερες ρατσιστικές συμπεριφορές σε εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες: «Για αυτά τα παιδιά που είναι εδώ ούτε σημασία δε δίνουν[...]υπάρχει ρατσισμός». Εν μέρει τα παραπάνω επιβεβαίωσε και ένας εκπαιδευτικός που είχε ζήσει και τις Τάξεις Υποδοχής και το κλείσιμο τους. Ανέφερε σχετικά: «Ας πούμε έξω στα διαλείμματα όλο και κάποιες προστριβές και τώρα υπάρχουνε και επειδή συνυπάρχουμε με το Γυμνάσιο είναι 550 μαθητές περίπου τόσοι. Με κοινά διαλείμματα! Οπότε είναι λογικό κάποιες προστριβές... Δηλαδή θεωρώ ότι ο ρόλος μας είναι και αυτός! να προσπαθήσουμε να καθοδηγήσουμε και τις προστριβές να τις διευθετούνε ειρηνικά». Οι τυχόν συγκρούσεις σύμφωνα με εκπαιδευτικό που εργάζεται χρόνια στη σχολική μονάδα ήταν αναμενόμενες είτε με τις Τάξεις είτε χωρίς και εξαρτιόνταν περισσότερο από εξωγενείς παράγοντες, από τη Διεύθυνση, τους χειρισμούς από το σύλλογο, την ποιότητα των ιδίων των μαθητών/τριών και όχι αποκλειστικά από την παρουσία παιδιών με προσφυγικό ή μεταναστευτικό υπόβαθρο, ειδικά σε ένα σχολείο, όπως αυτό που οι ξένοι μαθητές αποτελούσαν την πλειοψηφία. Αναφέρθηκε σχετικά: «Υπάρχουν περισσότερα περιστατικά βίας; Ίσως να υπάρχουνε, αλλά δε νομίζω να σχετίζονται με το ότι έφυγαν τα παιδιά αυτά, αφού τα παιδιά ήταν ήσυχα. Εξάλλου, αυτό που λέμε ντόπια παιδιά είναι πολύ σχετικό σε εμάς. Δηλαδή Έλληνες μαθητές με τους δυο γονείς Έλληνες έχουμε μόλις 25 με 30%. Καταλαβαίνεις ότι είναι πιο εύκολο να είναι πιο διαλλακτικοί απέναντι στα παιδιά αυτά!».

Εκπαιδευτικός της σχολικής μονάδας που εργάστηκε στο σχολείο και με τις Τάξεις Υποδοχής και μετά το κλείσιμό τους, αλλά δεν είχε καθόλου στο μάθημά της επαφή με τα παιδιά αυτά, θεωρούσε ότι δεν έχουν αλλάξει σημαντικά τα πράγματα στο σχολείο και, ίσως κατά τη γνώμη της πάντα, να ήταν λίγο πιο ήσυχα, γιατί πέρα από το δέσιμο με τους ντόπιους μαθητές/τριες υπήρχαν και εντάσεις λόγω του ότι δεν μπορούσαν πάντα να ενταχθούν και έκαναν παρέα μόνο μεταξύ τους. Υπονόησε ότι υπήρχε μια γκετοποίηση, την

οποία επιβεβαίωσε, όταν η ηχογράφηση τέλειωσε. Ανέφερε σχετικά στην πολύ σύντομη συνέντευξή της ότι: «Αυτό που είχα παρατηρήσει είναι ότι είχαν δεθεί μεταξύ τους και έκαναν παρέα μεταξύ τους. Και μάλιστα μερικές φορές γίνονταν και κλίκες μεταξύ τους».

Η πλειοψηφία του συλλόγου των εκπαιδευτικών ένιωθε λύπη για το αιφνιδιαστικό και για αυτούς αδικαιολόγητο κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής, αφού τους είχαν διαβεβαιώσει για το αντίθετο από την αρμόδια Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, και δήλωσε ότι αισθάνεται το σχολείο ελλιπές χωρίς αυτά τα παιδιά. Ένας εκπαιδευτικός που δίδαξε στο σχολείο και με τις Τάξεις Υποδοχής και χωρίς αυτές είπε σχετικά: «Ειλικρινά εμένα μου λείπουνε κάποια παιδιά. Εντάξει! Τα είχαμε συνηθίσει. Ερχόντανε έτσι κοντά μας... μας μιλάγανε».

Εκπαιδευτικός που εργάστηκε στις Τάξεις Υποδοχής, όταν λειτουργούσαν στο σχολείο και επέστρεψε μετά το κλείσιμο τους διαπίστωσε ότι οι σχέσεις των μαθητών ήταν πιο αρμονικές με τις Τάξεις Υποδοχής παρά μετά την αναστολή λειτουργίας τους. Ανέφερε συγκεκριμένα: «Δεν υπήρχαν τέτοια περιστατικά βίας. Ίσως, γιατί προσπαθούσαν να δείξουν μια καλύτερη εικόνα. Βέβαια έχουν αλλάξει πλέον τα δεδομένα... δηλαδή ήταν και τα δυο χρόνια της πανδημίας που άλλαξαν τα πάντα». Το ίδιο άτομο κατά τη δεύτερη φάση της έρευνας επισήμανε ότι η απουσία των παιδιών των Τάξεων Υποδοχής ήταν αισθητή όσο και αν το έργο τους ήταν τότε δυσκολότερο και κινδύνευε ο προγραμματισμός της ύλης, ειδικά με την Τράπεζα θεμάτων, και υπήρχε η ανησυχία να μείνουν πίσω οι μαθητές που ήθελαν να δώσουν πανελλαδικές. Εξάλλου, το συγκεκριμένο σχολείο παρέμεινε πολυσυλλεκτικό ακόμα και μετά το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής παρουσιάζοντας ανάγκη αναπροσαρμογής της διδασκαλίας λόγω της έντονης παρουσίας παιδιών από άλλες χώρες.

Εκπαιδευτικός που ήταν ο πιο πρόθυμος να μιλήσει και είχε πάρει μέρος και στην παλαιότερη έρευνα ανέφερε με ειλικρίνεια ότι η αναστολή λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής του δημιούργησε αντιφατικά συναισθήματα. Από τη μια λυπήθηκε, επειδή σταμάτησε κάτι για το οποίο όλοι είχαν κοπιάσει και είχαν μοιραστεί ως κοινό όραμα και από την άλλη ένιωθε ανακούφιση, γιατί υπήρχαν πολλές δυσκολίες, δεν τους προσφέρονταν καμία βοήθεια από τις προϊστάμενες αρχές και είχε γκετοποιηθεί το σχολείο τους στην τοπική κοινωνία. Με το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής θεωρούσε ότι θα έκανε μια «επανεκκίνηση» το σχολείο. Όποτε όσο και αν είχε αγωνία για την τύχη των μαθητών/τριών των Τάξεων Υποδοχής, πίστευε ότι αρκετοί συνάδελφοι δεν άντεχαν άλλο να αναμετρώνται καθημερινά με εμπόδια συχνά ανυπέρβλητα. Πιο συγκεκριμένα ανέφερε: «Θεωρώ ότι ήταν προσωπικό στοίχημα του Ζ.(διευθυντή) αρχικά και του Μ.(εκπαιδευτικού και συνδικαλιστή) δευτερευόντως, δηλαδή οι υπόλοιποι ήμασταν αρκετά μουνδιασμένοι και λίγο να σου πω,

όταν καταργήθηκαν, ησυχάσαμε, γιατί και δημιουργούσαν πρόβλημα στο πρόγραμμα του σχολείου, αλλά και είχαμε γίνει απλά η χαβούζα «Στείλε! Στείλε! Στείλε!» χωρίς τίποτα! Απλά στέλναν συνεχώς και εμείς είχαμε να εξετάσουμε και με τον ένα τρόπο και με τον άλλο και με τον τρίτο τρόπο. Δηλαδή έπρεπε να εξετάζεις... τι να εξετάζεις; Και όμως έπρεπε να βγάλεις θέματα για αυτά τα παιδιά και να τους κάνεις ερωτήσεις. Έπρεπε να βγάλουμε επιτροπές, για να τους εξετάζουμε, γιατί εξετάζονταν και προφορικά[...]Υπήρχαν θέματα τέτοια, αλλά για μένα το πιο μεγάλο είναι ότι χαρακτηρίζεται ένα σχολείο μετά ως ένα σχολείο ειδικού σκοπού». Οι αρμόδιοι φορείς είχαν βρει την εύκολη λύση να τους στέλνουν μαθητές χωρίς όμως κανένα σχεδιασμό προς το τελικό όφελος των παιδιών.

Ο ίδιος εκπαιδευτικός επισήμανε τα προβλήματα που δημιουργούσαν ακόμα οι μαθητές με καταγωγή από την Αίγυπτο και στις γυναίκες εκπαιδευτικούς και στο σχολείο γενικά με καταλήψεις και ζημιές. Σε όσα έλεγε τον υποστήριζε με θέρμη και συμπλήρωνε και μια συνάδελφός του. Σύμφωνα με τα λεγόμενα τους το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής από μόνο του δε σήμανε απαραίτητα και ένα πιο ήσυχο κλίμα στο σχολείο. «-Αυτοί δημιουργούν και δημιουργούσαν πάντα τα προβλήματα. Δηλαδή ερχόντουσαν απέξω από εκεί που έκανα εγώ μάθημα και άλλες καθηγήτριες και ενοχλούσαν. Τώρα που δεν τους έχουμε, γλιτώσαμε. Ειδικά εμείς οι γυναίκες!-Σε πόσες καθηγήτριες υποτιμητικά φέρονταν. Και ίσως και έμμεσα ακόμα και με εκφοβισμό. Για αυτό λέω ότι από τη μια άποψη λέγαμε να τους βοηθήσουμε, αλλά από την άλλη στενοχωρηθήκαμε πολύ που βλέπαμε παιδιά που τα είχαμε αγκαλιάσει, που τα βοηθήσαμε, να έρχονται και να κλείνουν το σχολείο και μάλιστα να ειρωνεύονται κιόλας μετά[...]Ναι εκεί όντως απογοητεύεσαι. Όταν έχεις κάνει τόσα!». Από τα παραπάνω προκύπτουν τα στερεότυπα με τα οποία είχαν μεγαλώσει αρκετοί μαθητές εξαιτίας των οποίων δυσκόλευαν τη ζωή ειδικά των γυναικών εκπαιδευτικών.

Τέτοιου τύπου συμπεριφορές απογοήτευσαν πολύ ακόμα και εκπαιδευτικούς που ήταν πολύ υποστηρικτικοί στη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής και μοιράστηκαν το όραμα του τέως Διευθυντή και γι' αυτό ένιωσαν μια ανακούφιση με το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής. Κάποιοι αισθάνθηκαν ματαιώση για όσα πρόσφεραν, αφού δεν έβλεπαν ούτε την επιθυμητή πρόοδο ούτε αντιμετώπιζονταν με το στοιχειώδη έστω σεβασμό από μία μερίδα παιδιών που είχαν φοιτήσει στις Τάξεις Υποδοχής: «Δε μπορούσε να γίνει τίποτα και για αυτό έκλεισε και η Ζώνη αυτή!-Μετά έμαθαν κάποια, αλλά και μετά που μάθανε γνωστικά ήταν πολύ χαμηλά τα περισσότερα παιδιά. Ωστόσο περάσανε... Τώρα κάποια είναι Γ' λυκείου. Δεν έχουν μάθει τίποτα. Δηλαδή του Δημοτικού δε νομίζω να τα ξέρουνε, αλλά θα πάρουν Απολυτήριο και θα έχουν πιστοποίηση ότι ξέρουν να μιλάνε».

6.2.4 Δείκτης: Ο Διευθυντής και ο ρόλος του στη λειτουργία των Τ/Υ

Είναι άραγε σημαντική και καθοριστική για την ίδρυση και τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ, καθώς και γενικά για την εύρυθμη λειτουργία συνολικά μια σχολικής μονάδας η προσωπικότητα και η συμπεριφορά του εκάστοτε διευθυντή; Αυτό εξετάστηκε και για το διευθυντή στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα. Διερευνήθηκε ο ρόλος της Διεύθυνσης και κατά το 2021 με το διευθυντή που ήταν τοποθετημένος τότε και κατά το 2023 με τη νυν διευθύντρια.

Πιο συγκεκριμένα για τον τέως διευθυντή επισημάνθηκε πόσο κοντά είναι στο προσωπικό και τους μαθητές. Όπως για παράδειγμα αναφέρει άτομο από το μόνιμο προσωπικό του σχολείου που δεν ανήκει στους εκπαιδευτικούς ο τέως διευθυντής της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας δε δημιουργούσε τυπικές σχέσεις εξουσίας: «Εγώ τον έλεγα πάντα με το μικρό του όνομα». Επίσης το ίδιο άτομο μας λέει για μια ενδεικτική περίπτωση μαθητή από άλλη χώρα, ο οποίος ήρθε μαζί με τη μητέρα του στο συγκεκριμένο σχολείο, προκειμένου να γλιτώσει από το συνεχές bullying που είχε υποστεί στο δικό μου σχολείο και εκείνη το διαβεβαίωσε ότι «σε αυτό το σχολείο δεν υπάρχει bullying» και αυτό το διασφάλιζε σε πολύ μεγάλο βαθμό ο ίδιος ο διευθυντής σε συνεργασία με το σύλλογο διδασκόντων και των υπολοίπων εργαζομένων μέσα στη σχολική μονάδα (φύλακας, καθαριστές/-στριες, υπεύθυνοι κυλικείου).

Από τις παρατηρήσεις που καταγράψαμε μέσα από συζητήσεις με μαθητές/τριες πρόσφυγες από το Αφγανιστάν προέκυψε ότι ο τέως διευθυντής τους πλήρωνε την κάρτα εισιτηρίων κάθε μήνα, τους έπαιρνε ρούχα σε γνωστές αλυσίδες καταστημάτων, για να μην ξεχωρίζουν από τα άλλα παιδιά και τους έδινε συχνά χρήματα να φάνε από το κυλικείο του σχολείου ή σε ένα εστιατόριο που το είχε ένας γνωστός του. Μαθήτρια πρόσφυγας μας ανέφερε ότι ο διευθυντής μέσα από την αγάπη και τη στοργή του της θύμιζε τον μπαμπά της που την περίμενε στη Γερμανία.

Επίσης ο Διευθυντής είχε πάρει μια πρωτοβουλία για τα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής και των κανονικών τάξεων, τη δημιουργία μιας ταινίας-ντοκιμαντέρ σε συνεργασία με καθηγητές τους και με μια ΜΚΟ για πρόσφυγες, για να συμμετάσχουν σε ένα πανευρωπαϊκό μαθητικό φεστιβάλ με θέμα την ένταξη των προσφύγων και των μεταναστών στις χώρες υποδοχής και τη συμπερίληψη. Όλο αυτό τους γέμιζε με μεγάλο ενθουσιασμό, καθώς όλοι σχεδόν μιλούσαν για αυτό το τόσο σημαντικό γεγονός. Όλη αυτή η προσπάθεια του διευθυντή να

γυριστεί αυτή η ταινία είναι άλλη μια απόδειξη του μεγάλου ενδιαφέροντός του για τα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής. Ήθελε να τα κάνει να συνεργαστούν, να ενταχθούν και να δημιουργήσουν κάτι για το οποίο να νιώσουν όλοι υπερήφανοι εντός της σχολικής μονάδας.

Εκπαιδευτικός που συνεργάστηκε μαζί του ανέφερε σχετικά κατά την τωρινή φάση της έρευνας: «Φυσικά σε αυτό έπαιζε μεγάλο ρόλο η στήριξη του συλλόγου και φυσικά η στήριξη του διευθυντή, του κυρίου Ζ.. Εγώ δούλεψα εδώ μια χρονιά και συνεχίστηκε αυτό και τις επόμενες»! Το ίδιο άτομο ανέφερε ότι όλα είναι θέμα διευθυντή και συλλόγου. Αν δεν υπάρχει συνεργασία ανάμεσα τους, δεν μπορούν να λειτουργήσουν οι Τάξεις Υποδοχής, αφού δεν είναι εύκολη διαδικασία. Είπε συγκεκριμένα «Το είχε πάρει πάνω του σίγουρα! Σίγουρα χρειάζεται υποστήριξη από το Σύλλογο, για να λειτουργήσουν τέτοια τμήματα... σίγουρα χρειάζεται και ο διευθυντής.[...]Γιατί ο ίδιος ο κύριος(Ζ.)είχε αναλάβει προσωπικά και είχε εντάξει αυτό το πρόγραμμα στο σχολείο».

Ωστόσο, δυο εργαζόμενοι που δεν ανήκαν στους εκπαιδευτικούς του σχολείου, αλλά εργάζονταν πολλά χρόνια και πρόλαβαν και τις Τάξεις Υποδοχής υποστήριξαν ότι ο αριθμός των μαθητών των Τάξεων Υποδοχής είχε αρχίσει να αυξάνεται δραματικά, γεγονός που μπορούσε να επηρεάσει τις ισορροπίες στις λειτουργίες του συνόλου της σχολικής μονάδας. Ο τέως διευθυντής όμως είχαν την πεποίθηση ότι αναχαίτισε τις αρνητικές συνθήκες και έτσι το σχολείο λειτουργούσε εύρυθμα και ο ίδιος ήταν εκεί, για να δίνει λύσεις και να αναλαμβάνει να συγκρουστεί με όσους προσπαθούσαν να ανατρέψουν το θετικό κλίμα. Γι' αυτό και αναφέρθηκε από αυτούς: «Για το Ζ. δεν μπορώ να πω τίποτα αρνητικό.-Σε κάποια φάση που είχαν μαζευτεί πολλά παιδιά στο χώρο και δημιουργούνταν προβλήματα ήταν ο ίδιος εκεί, για να τα θέσει εντός ελέγχου, να τα διευθετήσει... Δηλαδή δε γύρναγε την πλάτη ... δηλαδή ήταν μέσα στα προβλήματα ο άνθρωπος». Τα ίδια άτομα συμπλήρωσαν ότι ο τέως διευθυντής ενίσχυε όσο μπορούσε υλικά τα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής, προκειμένου να μπορέσουν να καλύψουν κάποιες βασικές τους ανάγκες, όπως εισιτήρια για μετακινήσεις και φαγητό σε καθημερινή σχεδόν βάση. Ήθελε να αποτρέψει τη σχολική διαρροή, αφού, αν οι μαθητές τους δεν είχαν εξασφαλίσει έστω υποτυπωδώς τα προ το ζην, θα σταματούσαν το σχολείο θέτοντας σε κίνδυνο ακόμα και τη ζωή τους με το να κυκλοφορούν ανεξέλεγκτα στο κέντρο της Αθήνας. Ανέφεραν σχετικά: «Πολλά παιδιά έρχονταν εδώ με λεφτά του κυρίου Ζ.[...]δεν μπορείς να φανταστείς τι έχει κάνει αυτός ο άνθρωπος για τα παιδιά αυτά. -Επειδή δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις τις μεγάλες, πήγαινε και έπαιρνε ένα τελάρο φρούτα από την αγορά... δεν μπορούσε να πάρει στον καθένα από ένα σάντουιτς, γιατί ήταν ακριβό και τους έπαιρνε φρούτα... δεν μπορούσε να δώσει 1,30-1,40 κάθε φορά και τους

έπαιρνε για παράδειγμα μήλα... να φάνε από ένα μήλο[...]. Πήγαινε και τους έπαιρνε χυμούς. Δεν το έκανε συνέχεια, αλλά εναλλάξ το έκανε. Δεν έχει παιδιά, όποτε ήταν επί της ουσίας και μπαμπάς τους. Και αυτός τα ένιωθε σαν παιδιά του».

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, δεν επρόκειτο απλώς για έναν τυπικά καλό διευθυντή, αλλά για μια πατρική φιγούρα, η οποία δε δίσταζε να συγκρουστεί με τη γραφειοκρατία και να κάνει αυτό που του υπαγόρευε η καρδιά του, να δώσει δηλαδή αγάπη στα απροστάτευτα παιδιά. Μια άποψη που συμπυκνώνει το πώς έβλεπαν τον τέως διευθυντή οι υφιστάμενοι του είναι η παρακάτω: «Ήταν και είναι καλός άνθρωπος για όλους γενικά. Και δεν είχε σχέση με κόμματα! Καμία. Ήταν απλώς πολύ καλός άνθρωπος. Δεν ήταν καν συνδικαλισμένος. Είχε την ιδεολογία, αλλά τίποτα παραπάνω!».

Ειδικά στην περίπτωση των ασυνόδευτων παιδιών ο ίδιος εκμυστηρεύθηκε σε εμάς κατά την πρώτη φάση της έρευνας ότι ήταν η μεγάλη έγνοια του. Κυριευόταν από άγχος για το τι θα απογίνουν αυτά τα παιδιά και μοιραζόταν τις αγωνίες τους. Είχε βάλει τα κλάματα μπροστά μας κατά την πρώτη φάση της έρευνας, όταν μας έδειξε φωτογραφίες από το ντοκιμαντέρ και τη βράβευση των μαθητών/τριών του με τους/τις οποίους/ες είχε διατηρήσει επικοινωνία. Ο συγκεκριμένος διευθυντής δε μας θύμιζε σε τίποτα έναν κλασικό διευθυντή “manager”, όπως είναι η σύγχρονη τάση να λειτουργούν πλέον ως διαχειριστές και ηγέτες οι διευθυντές στα σχολεία. Φάνηκε ότι έδινε προβάδισμα στο συναίσθημα και κυρίως στην αλτρουιστική αγάπη, η οποία δίνει απλόχερα χωρίς να περιμένει να εισπράξει. Πήγαινε σε καταστήματα γνωστών αλυσίδων με ρούχα, τους έδινε χρήματα και περίμενε απέξω, για να αγοράσουν ρούχα παρόμοια με των συμμαθητών/τριών τους, ώστε να μη νιώθουν μειονεκτικά απέναντι στα άλλα παιδιά. Μας ανέφερε ότι τους έδινε αθλητικά παπούτσια επώνυμα πληρωμένα από εκείνον, για να μη νιώθουν ότι υστερούσαν σε κάτι τα ασυνόδευτα παιδιά.

Ενδεικτικό παράδειγμα του αγώνα που έκανε να προστατευθούν τα ασυνόδευτα είναι το παρακάτω περιστατικό με ένα παιδί από την Αφρική που αφηγήθηκε σε ένα από τα άτομα που έδωσαν συνέντευξη ότι επρόκειτο να τον διώξουν από τη χώρα και είχε παρέμβει ο κύριος Ζ. ,παρόλο που δε φοιτούσε πια το παιδί στο σχολείο. Επομένως, πολλά από αυτά για τα οποία αγωνίστηκε ο συγκεκριμένος διευθυντής, τελικά τα τελευταία χρόνια διαψεύστηκαν από τις νέες επικρατούσες συνθήκες και η τελική διάψευση ήταν το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα κατά την τρέχουσα σχολική χρονιά, οπότε και έκλεισε ένας κύκλος αγώνων για τη συμπερίληψη προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών από τον τέως Διευθυντή και το σύλλογο εκπαιδευτικών.

Οι συνθήκες που οδήγησαν στο κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής, όπως έχει προαναφερθεί, ήταν διάφορες τόσο εσωτερικής όσο και εξωτερικής φύσης. Αnéφεραν σχετικά άτομα που εργάζονταν για πολλά χρόνια στο συγκεκριμένο σχολείο, όταν ρωτήθηκαν για τους λόγους κλεισίματος τους: «Μπορεί να είναι 1002 (οι λόγοι). Εμείς απλώς ξέραμε ότι εδώ λειτουργούσαμε διαφορετικά και ότι είχαμε πολλά παιδιά. -Ναι! Είχαμε πολλά παιδιά. Τώρα με ποιον τρόπο αυτός τα έφερνε εδώ δεν ξέρουμε. -Το θέμα είναι ότι βοήθησε πάρα πολύ. Δεν μπορώ να πω το αντίθετο. Σε όλα τα επίπεδα! -Εμείς εδώ το Ζ. τον είχαμε πραγματικά σαν πατέρα μας». Αυτό που κάνει εντύπωση είναι ότι για μικρούς και μεγάλους ο τέως διευθυντής λειτουργούσε όχι μόνο ως ο ιεραρχικά ανώτερος εντός του σχολείου, αλλά κυρίως ως πατρική φιγούρα. Οι περισσότεροι μιλούσαν με σεβασμό ειλικρινή και πηγαίο προς το πρόσωπό του. Επρόκειτο για έναν κερδισμένο σεβασμό και όχι επιβεβλημένο.

Επιπλέον, χάρη στον τέως διευθυντή οι εκπαιδευτικοί ισχυρίζονταν ότι αποφεύχθηκαν αρκετά προβλήματα, γιατί ήξερε να τα χειρίζεται και γνώριζε καλά και την ψυχολογία των παιδιών των Τάξεων Υποδοχής και πώς να τα προσεγγίζει. Σύμφωνα με εκπαιδευτικό που ήταν σημαντικός βοηθός του τέως Διευθυντή είχαν καθημερινά να αντιμετωπίσουν μια αρκετά δύσκολη καθημερινότητα: «Δηλαδή είναι πολύ δύσκολο για ένα σχολείο να λειτουργήσει πραγματικά καλά και να έχει Τάξεις Υποδοχής και να λειτουργούν. Το κυριότερο που αποφύγαμε είναι τα μεγάλα προβλήματα και κυρίως όσο ήταν ο Ζ. δεν είχαμε να εκδηλώνεται αυτή η συμπεριφορά η άσχημη. Είχαμε την τεμπελιά, αλλά ως εκεί. Τον σέβονταν. Ο Ζ., όταν κάποιο παιδί είχε πρόβλημα, το βοηθούσε και από την τσέπη του. Δεν είμαι σίγουρος ότι νιώθανε ευγνωμοσύνη, αλλά κάπως συγκρατιόντουσαν. Τον σέβονταν, γιατί το είχαν μάθει και από την κουλτούρα τους».

Τέλος, ενδεικτική της προσφοράς του τέως διευθυντή είναι η περιγραφή της κακής κατάστασης στην οποία είχε περιέλθει το σχολείο πριν από τη θητεία του και πριν την ίδρυση των Τάξεων Υποδοχής: «Δεν ήσounα εσύ επί Χ. να δεις γκετοποίηση! Όταν πρωτοήρθα εγώ πριν από 15 χρόνια, ήτανε Γιουσουρούμ. Μετά ήρθε η Ρ. τα έβαλε σε μια τάξη, ήταν όμως λίγο απότομη με τους καθηγητές και τη βγάλανε ... Και μετά μπήκε σε μια τάξη με το Ζ.(τέως διευθυντής). Στην αρχή γινόντουσαν πράγματα, όταν πρωτοήρθα, τι να σου πρωτολέω!». Από τα προαναφερθέντα προκύπτει πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του διευθυντή και πόσο μπορεί να βελτιώσει τη σχολική ζωή, ακόμα και σε «δύσκολα» σχολεία και να φέρει ρηξικέλευθες αλλαγές σε αυτά, όπως ήταν η ίδρυση και η λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής με ομαλό τρόπο. Ήταν αρκετό να ρισκάρει, να αναλάβει τις ευθύνες, να

μπει μπροστά, να αναμετρηθεί με όλα τα εμπόδια και να τα υπερνικήσει με βασικό του εφόδιο την αγάπη και το σεβασμό στον Ξένο, στον κατατρεγμένο.

Εκπαιδευτικός που εργαζότανε στις Τάξεις Υποδοχής το 2021 είχε πει ότι ο διευθυντής γενικά δεν είχε τόσο καταλυτικό ρόλο στη λειτουργία των ΖΕΠ, με εξαίρεση το Ζ., το διευθυντή της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας, ο οποίος ήταν ιδιαίτερα εργατικός και νοιζόταν πολύ για τις τάξεις αυτές και τα παιδιά που φοιτούν. Είπε συγκεκριμένα: «Κοίταξε να δεις ένας διευθυντής το μόνο που μπορεί να κάνει είναι να ιδρύσει Ζώνη ΖΕΠ και να καλέσει συναδέλφους τουλάχιστον στη γλώσσα. Δε νομίζω ότι μπορεί να κάνει κάτι άλλο ο διευθυντής. Από κει και πέρα σε επίπεδο διαπροσωπικό ο διευθυντής σίγουρα μπορεί να τους μιλήσει, να τον εμπιστευτούν ή να του πουν αν έχουν κάποιο πρόβλημα από τα παιδιά. Εδώ το βλέπω με τον Κύριο Ζ. ότι είναι εξαιρετικός με τα παιδιά. Πολύ υποστηρικτικός! Είναι φοβερός. Μακάρι σε όλα τα σχολεία να υπήρχανε τέτοια προγράμματα, γιατί δυστυχώς δεν υπάρχουν. Εγώ δεν το ήξερα ότι είναι προαιρετικά! Νόμιζα ότι ήταν υποχρεωτικά σε όλα τα σχολεία να κάνουν ΖΕΠ1 και ΖΕΠ2, αλλά δεν είναι. Πρέπει σε όλα τα σχολεία να υπάρχουν ΖΕΠ».

Ο εκπαιδευτικός με τριαντάχρονη πείρα, ο οποίος είχε στενή συνεργασία με τον τέως Διευθυντή κατά την έρευνα του 2021 αποφάνθηκε πόσο σημαντικός ήταν ο ρόλος του διευθυντή για την ίδρυση και λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής και εξέφρασε την αγωνία του για το πώς θα εξελίσσονταν με το διάδοχο του διευθυντή/ντρια: «Είναι γεγονός ότι ο Ζ., ο διευθυντής το πήρε πολύ ζεστά το θέμα και ήταν όλα παιδιά του. Δεν ήθελε κανένα να χαθεί σε καμία φάση. Ό, τι ζητήθηκε από εμάς να ενισχύσουμε οικονομικά, έχει βάλει και ο ίδιος αρκετά πράγματα μόνος του, από την τσέπη του. Εμείς ό, τι μπορούσαμε από την ΕΛΜΕ συνδράμαμε σε κάποιες φάσεις και κάναμε δύο φορές και κάποιες εκδηλωσούλες. Η διευθύντρια του Γυμνασίου που συστεγαζόμαστε βοήθησε και αντάλλαξαν δώρα με το δικό μας σχολείο». Περιέγραψε μια πολύ συνεργατική εικόνα διευθυντή και συλλόγου εκπαιδευτικών, καθώς και της διευθύντριας του συστεγαζόμενου σχολείου. Αυτά που είπε στη συνέχεια αποτελούν τραγική ειρωνεία, γιατί δυστυχώς πλέον οι Τάξεις Υποδοχής έκλεισαν, ενώ ο ίδιος δεν το περίμενε: «Νομίζω ότι σε ένα βαθμό λόγω του ότι θα υπάρχουν τα παιδιά, θα κρατηθεί το σχολείο, αλλά πολλοί ξέρω ότι προσπαθούν να το πολεμήσουν. Πρέπει να υπάρχει ένας άνθρωπος να το προωθήσει και δυστυχώς εγώ φεύγω φέτος από το σχολείο, αλλά μπορώ μόνο να προσφέρω συνεπικουρικά και όχι να το αναλάβω μόνος μου. Νιώθω ότι θέλει πολύ τρέξιμο... θέλει συνεννόηση με τους από πάνω. Πρέπει πάντα να βρίσκεσαι σε συνεννόηση, αν κάποιο παιδί χαθεί, αν κάνει να έρθει 5 μέρες, πρέπει να

ψάξεις να δεις τι γίνεται κτλ.». Αποκάλυψε τις πιέσεις από τους προϊσταμένους, την ανάγκη κάποιου ανθρώπου να αντισταθούν και να το πάρουν πάνω τους όλο το εγχείρημα και τέλος πόσο ευάλωτα ήταν όλα αυτά τα παιδιά, αφού δεν ήξεραν σε ποιον να απευθυνθούν, αν κάποιο χανόταν.

Το 2021 εκπαιδευτικός με εικοσάχρονη τόνισε και αυτή πόσο σημαντικός ήταν ο ρόλος του διευθυντή: «η ηγεσία πολλές φορές κατευθύνει και τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί και την ψυχολογία στις σχέσεις των εργαζομένων και τον τρόπο γενικότερα που συμμετέχουν πολλές φορές ή δεν συμμετέχουν στην ίδια τη διοίκηση οι συνάδελφοι».

Ο τέως διευθυντής μας έδωσε το 2021 μια πολύ συγκινητική και ενδιαφέρουσα συνέντευξη μέσα από την οποία προέκυψε ότι δεν είναι τυχαία η αγάπη και ο σεβασμός από όλους. Αρχικά μας είχε πει τότε, να μην τα ηχογραφήσουμε όλα αυτά, γιατί ήταν περιττές πληροφορίες, ανούσιες. Του είπαμε ότι είναι σημαντικό επιτέλους να καταγραφεί η ανθρωπιά που υπάρχει ευτυχώς ακόμα σήμερα, η αγάπη προς το συνάνθρωπο που τελικά δεν είναι ψέμα και η ύπαρξη, ευτυχώς ακόμα, αληθινών παιδαγωγών που δε χάνουν την ουσία της εκπαίδευσης, επειδή τους δόθηκε μια θέση εξουσίας.

Αρχικά μίλησε για όλες τις δυσκολίες που συνάντησε προκειμένου να υλοποιήσει το όραμα του. Ένωθε έντονα την ανάγκη να εξηγήσει το πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής και πόσο αγωνίστηκε και αγωνίστηκαν συνολικά ως σύλλογος, για να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις. Ήταν το πρώτο Λύκειο, το σχολείο του, στο οποίο λειτούργησαν Τάξεις Υποδοχής στη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας στην οποία ανήκε. Ανέφερε συγκεκριμένα: «υπήρχε μέχρι το 2015 μεγάλο πρόβλημα προσφύγων με τα γνωστά θέματα που προέκυψαν τότε και αυτό. Οι Τάξεις Υποδοχής είχαν επεκταθεί από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό ήταν και στο Γυμνάσιο. Φίλοι μου είχαν αναλάβει, να κάνουν το πρόγραμμα αυτό στο Υπουργείο Παιδείας, ας πούμε ο Νίκος ο Μπελαβίλας και η Αλεξάνδρα η Ανδρούτσου καθηγήτρια στο Παιδαγωγικό τμήμα και λόγω γνωριμιών τους έπεισα και με παρέμβαση του Υπουργείου Παιδείας να γίνει αυτό και στο Λύκειο. Το Υπουργείο Παιδείας επί Υπουργίας Φίλη, δέχτηκε αμέσως και μπήκε σε Πανελλήνια κλίμακα να μπορούν να παρακολουθήσουν τα παιδιά του Λυκείου. Την πρώτη χρονιά που λειτούργησε εδώ, εμείς είχαμε πολύ μεγάλη προσέλευση, διότι στην περιοχή γενικά ήταν αρκετοί πρόσφυγες, γιατί έβρισκαν εύκολα και φθηνά σπίτια για να τους νοικιάσουν οι δομές. Η επιμονή του, και τελικά το πέτυχε, ήταν τα παιδιά αυτά να μην μπαίνουν ηλικιακά στις τάξεις, αλλά να μπαίνουν όλα στην Α΄ Λυκείου, για να μάθουν τα βασικά. Αφού πολλά από τα παιδιά αυτά είχαν 10 χρόνια να πάνε σε σχολείο, γιατί περιπλανιόντουσαν ανά τον κόσμο. Οπότε το Υπουργείο είχε βρει αυτή τη

λύση και τα γράφαμε με τη δήλωση τους, Αυτό είχε κάποια προβλήματα. Βέβαια στην πορεία αυτό άλλαξε και πια κατατάσσονται όλα στην Α΄ Λυκείου». Στόχος του ήταν να μάθουν τα παιδιά αυτά την ελληνική γλώσσα, για να μπορούν να επικοινωνήσουν.

Μας ανέλυσε το πώς κατέληξε να ιδρύσει τις Τάξεις Υποδοχής με ένα λόγο βαθύτατα παιδαγωγικό: «Ο λόγος, που ξεκίνησα αυτή τη διαδικασία και μπήκαμε στο δύσκολο αυτό παιχνίδι, είναι κυρίως λόγω της προσωπικής άποψης για το πώς πρέπει να είναι το σχολείο. Το σχολείο πρέπει να είναι ανοιχτό και να δέχεται όλα τα παιδιά, να δίνει ευκαιρίες και δυνατότητες και να εξασφαλίζεται έτσι ένα ήπιο κλίμα για όλα τα παιδιά είτε είναι ξένα είτε είναι Ελληνάκια. Πολλώ μάλλον αυτά που ήταν ταλαιπωρημένα παιδιά και είναι προτιμότερο ένα παιδί που είναι 17 χρονών να είναι σε ένα προαύλιο σχολείου, με άλλα παιδιά της ίδιας ηλικίας, άλλα μεγαλύτερα άλλα μικρότερα και να συμμετέχει σε μια διαδικασία από το να είναι στις πλατείες ή να είναι σπίτι με ένα κινητό ή να βρίσκεται σε μια απόγνωση. Γι' αυτό λοιπόν καλύτερα μέσα στο χώρο του σχολείου, όπου και θα ακούει πράγματα και θα κοινωνικοποιηθεί και θα παίζει και θα ερωτευθεί και θα διασκεδάσει, θα δει τις αντιθέσεις και θα δει και άλλα παιδιά πως συμπεριφέρονται. Αυτό έχει να κάνει και με την προσωπική μου στάση ζωής, που 41 χρόνια είμαι σε αυτό το μετερίζι, το να βοηθούμε και να δίνουμε τη δυνατότητα στους ανθρώπους είτε είναι παιδιά είτε είναι συνάδελφος να τους βοηθάμε να βρουν το δρόμο τους». Θεωρούσε πολύ σημαντική την εμπιστοσύνη που του έδειχναν και οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες, γιατί χωρίς αυτήν δε θα μπορούσε να κάνει πολλά πράγματα και θα έβρισκε συνεχώς εμπόδια: «Το να μην φέρουν όμως σε ένα Λύκειο οι συνάδελφοι αντίρρηση σε συνεδρίαση και να αποφασίσουμε να μπούμε σε αυτό και να βγαίνει ομόφωνα η απόφαση σημαίνει ότι αυτός που το εισηγείται το πιστεύει και επίσης έχει και τα εχέγγυα να το υποστηρίξει». Οι ιστορίες που αφηγήθηκε ήταν η μια πιο συγκινητική από την άλλη. Μίλησε για την προσωπική του γιατρό που του έδινε κάθε μήνα χρήματα για τα παιδιά αυτά που τα περισσότερα ήταν ασυνόδευτα, ανέφερε ένα κοριτσάκι ασυνόδευτο που δεν είχε λεφτά να πάρει αθλητικά παπούτσια για τη γυμναστική και πήγε να του πάρει. Τόνισε πόσο αξιοπρεπή παιδιά ήταν, αφού παρά την προτροπή του να παίρνουν τρόφιμα από το κυλικείο και να τα πλήρωνε ο ίδιος, εκείνα ψώνιζαν ελάχιστα πράγματα. Γενικά, δεν του έκαναν παράπονα για ρατσιστική συμπεριφορά. Περνούσαν πολύ καλά στο σχολείο: «Είναι όμως δύσκολο να ξέρεις και να σου ανοιχτούν τα παιδιά και να σου μιλήσουν για τα βιώματά τους. Θέλει χρόνο αυτό και θέλει να σου έχουν εμπιστοσύνη, ιδιαίτερα αν τα βιώματα αυτά είναι τραυματικά. Το κάθε παιδί θέλει το δικό του χειρισμό, πόσο μάλλον αυτά που έχουν και μεγάλο φορτίο από μοναξιά, από ανέχεια, από διάφορα

πράγματα, πόλεμο». Περιέγραψε περιπτώσεις παιδιών που παραπατούσαν από την πείνα και παιδιών που επιχειρούσαν να του φιλήσουν τα χέρια, επειδή τους ψώνισε ρούχα.

Ο ίδιος είχε εντοπίσει κάποιες ρατσιστικές συμπεριφορές σε μαθητές από την Αλβανία και την Αίγυπτο, των οποίων είχε επιχειρήσει να βελτιώσει τη συμπεριφορά με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών. Ωστόσο αυτές οι συμπεριφορές ήταν ασήμαντες μπροστά στη συμπερίληψη και την αγάπη που βίωνε η πλειοψηφία των παιδιών: «είδαν και άλλα παιδάκια ότι το σχολείο είναι μια μεγάλη αγκαλιά που μπορεί να τα αγκαλιάσει όλα τα παιδιά και να μπουν από κάτω, να βρουν στοργή και συνθήκες μάθησης. Κυρίως όμως βρήκαν ένα χώρο αναφοράς που ήταν επιθυμητά, δεν είχε ρατσισμό, δεν είχε διακρίσεις, που τα παιδιά ανά πάσα στιγμή μπορούσαν για οποιοδήποτε θέμα αντιμετωπίζουν να έρθουν στο γραφείο και να μιλήσουν γι αυτό». Στην απορία μας για το πώς άντεχε οικονομικά να προσφέρει τόσα πολλά μας απάντησε: «Εγώ δεν είμαι πλούσιος, αλλά προτίμησα να στερηθώ μια ταβέρνα ή ένα δικό μου ρούχο, για να τα δώσω στα παιδάκια αυτά, διότι νομίζω ότι έπιασαν τόπο. Αυτό φάνηκε από την πορεία των παιδιών αυτών από την αγάπη που έδειξαν, αλλά και από την ευγνωμοσύνη που έδειξαν και δείχνουν ακόμα».

Κάνοντας έναν απολογισμό του έργου τόσων χρόνων στα σχολεία και της συνεργασίας του με εκπαιδευτικούς και μαθητές είπε: «σημασία έχει να μπορείς να γράφεις στις συνειδήσεις και στις καρδιές των ανθρώπων. Νομίζω ότι τα περισσότερα παιδιά από αυτά κάτι πήραν από το σχολείο. Εγώ φεύγω έτσι γεμάτος με τις αποσκευές, αλλά δεν ξέρω οι συνάδελφοι πώς βίωσαν την παρουσία των παιδιών αυτών στις τάξεις, γιατί και να έχεις από κάτω ένα παιδί το οποίο εσύ να του κάνεις άλγεβρα και αυτό να μην καταλαβαίνει και να πρέπει να το αγνοείς ή να πας δίπλα να το βοηθήσεις, αυτό είναι δύσκολο πράγμα, αλλά φαντάζομαι ότι είναι συνάδελφοι οι οποίοι μπόρεσαν και έκαναν βήματα, έστω και λιγάκι να πάνε παραδίπλα και κάποιοι οι οποίοι θα αδιαφόρησαν».

Η νυν διευθύντρια χαρακτηριζόταν ιδιαίτερα εργατική και φιλότιμη και επιχείρησε να διατηρήσει ζωντανό το όραμα του τέως διευθυντή για ανοιχτές Τάξεις Υποδοχής στο σχολείο τους. Ωστόσο οι περισσότεροι ισχυρίζονται ότι οι αρνητικές συγκυρίες στην εξέλιξη του προσφυγικού ζητήματος, οι μειωμένες προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές, η έλλειψη πρωτοβουλιών από την πλευρά της και οι oligωρίες του Υπουργείου Παιδείας απέναντι στο θέμα της εκπαίδευσης των παιδιών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο δυσκόλεψαν πολύ σε αρχική φάση τη διατήρηση των Τάξεων Υποδοχής και τελικά οδήγησαν στην αναστολή λειτουργίας τους. Σε γενικές γραμμές από τη σύντομη συζήτηση μαζί της έγινε αντιληπτό ότι στα σχέδια της ήταν να συνεχιστεί το όραμα του προηγούμενου

διευθυντή, ο οποίος είχε πασχίσει πάρα πολύ τόσο για την ίδρυση όσο και για τη διατήρηση της λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής. Η πολυπολιτισμική πραγματικότητα του συγκεκριμένου σχολείου είχε ως αποτέλεσμα να υπάρχουν και κάποιοι μαθητές με καταγωγή από χώρες που η γυναίκα δεν έχει τον απαιτούμενο σεβασμό και αυτοί ακόμα και τη φετινή χρονιά δημιουργούσαν προβλήματα παραβατικής συμπεριφοράς και έλλειψης σεβασμού απέναντι στη διευθύντρια, όπως επιβεβαιώνεται από δύο εκπαιδευτικούς, οι οποίοι υπηρετούν χρόνια στο σχολείο αυτό και έχουν εμπειρία και των δυο διευθυντών. Ανέφεραν σχετικά «Είναι τέτοια η κουλτούρα, όπως έχουν μεγαλώσει τα παιδιά αυτά που δεν είναι τυχαίο ότι τα αγόρια δε συνεργαζόντουσαν. Τα αγόρια είναι οι αφέντες. Με αποτέλεσμα η συμπεριφορά τους ειδικά προς τα κορίτσια και τα δικά τους και τα άλλα, να είναι απαξιωτική, αλλά και προς γυναίκες συναδέλφους και προς τη νυν διευθύντρια».

Και άλλος εκπαιδευτικός επιβεβαίωσε τα στερεότυπα που συνάντησαν από μαθητές των Τάξεων Υποδοχής κατά των γυναικών ειδικά σε θέση εξουσίας. Είναι χαρακτηριστική η μη αποδοχή από την πλευρά τους της τωρινής γυναίκας διευθύντριας. «Τις γυναίκες δεν τις φοβόντουσαν. Όποιες καθηγήτριες έμπαιναν εκεί τραβούσαν τα μαλλιά τους. Υπέφεραν. Ούτε τη γυναίκα διευθύντρια την σέβονταν. Και μετά που κλείσανε, ηρεμήσαμε. Έχουν μείνει κάποιοι από αυτούς και δημιουργούν κάποια προβλήματα, αλλά τώρα πια είναι Γ' Λυκείου και φεύγουν. Τα απομεινάρια της στρατιάς του Δράμαλη έχουν απομείνει». Τα τελευταία λόγια δείχνουν ότι ο τυπικός ρατσισμός υπάρχει ακόμα και είναι αισθητός και σε εκπαιδευτικούς που συναναστρέφονται καθημερινά παιδιά με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο και, δυστυχώς, τις περισσότερες φορές δεν έχουν συνειδητοποιήσει τη ρατσιστική τους πλευρά.

Στο άλλο σχολείο που ακόμα λειτουργούν οι Τάξεις Υποδοχής και μάλιστα με σημαντικό αριθμό μαθητών έγινε αντιληπτό από τη συζήτηση με το διευθυντή και με κάποιους συναδέλφους με τους οποίους κουβεντιάσαμε πιο χαλαρά και χωρίς ηχογράφηση ότι βοήθησε στη διατήρησή τους ο διευθυντής, ο οποίος ήταν ιδιαίτερα δραστήριος με το προσφυγικό ζήτημα, πριν καν ασχοληθεί με το ζήτημα των Τάξεων Υποδοχής ως συνδικαλιστής κατά το παρελθόν. Επίσης βοήθησε πολύ ο Δήμος με υλικοτεχνική υποδομή, ο οποίος συνεργάζονταν στενά με κοντινή Δομή προσφύγων, καθώς και με ΜΚΟ οι οποίες φρόντιζαν συστηματικά και δυναμικά για την εκπαίδευση των προσφύγων και μεταναστών/τριών. Επίσης ο Δήμος είχε αναλάβει και το θέμα των δωρεάν μετακινήσεων των μαθητών, όπως και μέρος της επιδότησης των ΜΚΟ, ώστε να μπορούν να αντεπεξέλθουν οικονομικά και να συντηρούν τους ξενώνες που διέμεναν μαθητές/τριες

πρόσφυγες. Οι οικογένειες των ντόπιων μαθητών επίσης συνέβαλαν στη διατήρηση των Τάξεων Υποδοχής υλικά και ηθικά, ίσως λόγω αυξημένης κοινωνικής ευαισθησίας ίσως λόγω της πρότερης προσφυγικής ταυτότητας της περιοχής στην οποία βρίσκεται η συγκεκριμένη σχολική μονάδα.

6.2.5.Δείκτης σχέσης μαθητών μεταξύ τους με Τάξεις Υποδοχής ΖΕΠ και μετά το κλείσιμό τους (ένταξη, γκετοποίηση, παραβατικότητα)

Μαθητές/-τριες που έζησαν το σχολείο τους και με Τάξεις Υποδοχής και τώρα που δε λειτουργούν πια μας ενημέρωσαν ότι υπάρχει ένα κλίμα συμπερίληψης και αλληλεγγύης κατά βάση: «όντως υπήρχε προσπάθεια να ενταχθούν περισσότερο και σε παρέες και εμείς κάναμε παρέα με παιδιά, τα οποία δεν είναι από την Ελλάδα.[...]Γενικά τότε ήταν πιο ήρεμα τα πράγματα!».

Όπως προέκυψε μέσα από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε κατά το 2021 μαθητές και μαθήτριες που μας μίλησαν τότε, έδειχναν ενθουσιασμένοι/ες με το κλίμα στο σχολείο τους παρά τα παράπονα που διατύπωναν κάποιοι/ες για τη γενικότερη αντιμετώπιση από την ελληνική κοινωνία. Πιο συγκεκριμένα μαθητής ανέφερε ότι είχε κάνει πολλούς φίλους στο συγκεκριμένο σχολείο και ότι κανείς δεν τον είχε αντιμετωπίσει εχθρικά. Εντυπωσιακά ήταν τα Ελληνικά του παρά τη διετή παραμονή του στην Ελλάδα και παρά το γεγονός ότι στο εμπόλεμο Αφγανιστάν δεν είχε παρακολουθήσει κανονικά το σχολείο. Έδινε την εντύπωση από τα λεγόμενά του ότι είχε ενταχθεί και ότι αγαπούσε πολύ το σχολείο του. Ο άλλος μαθητής με λίγα Ελληνικά και κυρίως Αγγλικά μας είπε ότι αισθανόταν πολύ άνετα, γιατί τώρα πια είχε φίλους εδώ και το διευθυντή που τον ένιωθε σαν πατέρα του. Το παιδί αυτό παρά την άσχημη ψυχολογική του κατάσταση λόγω της απώλειας όλης του της οικογένειας ένιωθε να βρίσκεται ένα καταφύγιο στο συγκεκριμένο σχολείο. Άλλη μαθήτρια από το Αφγανιστάν ανέφερε σε πολύ καλά Ελληνικά ότι ένιωθε δεμένη με το σχολείο και τους συμμαθητές της και εκτιμούσε πολύ το Διευθυντή, ο οποίος τους ενίσχυε με βασικά υλικά αγαθά και κυρίως με την αγάπη και τη στοργή του θυμίζοντάς της τον μπαμπά της. Δεν είχε συναντήσει εκφοβισμό σε αυτό το σχολείο παρά αγάπη, φροντίδα και αποδοχή. Η βοήθεια των συμμαθητών/τριών της ήταν καθοριστική στην εξοικείωση με τα ελληνικά και την προσαρμογή της στα μαθήματα παρά τη σύντομη παραμονή της στην Ελλάδα.

Οι πολύ καλές σχέσεις μεταξύ των μαθητών/τριών επιβεβαιώθηκαν και από μια μαθήτρια με καταγωγή από την Αίγυπτο, η οποία επίσης συμμετείχε με ενθουσιασμό στο προαναφερθέν

ντοκιμαντέρ και λειτούργησε η ίδια υποστηρικτικά στο να μάθουν άλλοι μαθητές ελληνικά και να ενταχθούν κατ' επέκταση σε παρέες, αφού η ίδια είχε ξαναέρθει στην Ελλάδα πριν από χρόνια με την οικογένειά της, όποτε ήξερε ήδη αρκετά ικανοποιητικά Ελληνικά. Η βοήθεια από συμμαθητές/τριες πρόσφυγες/μετανάστες/τριες που έχουν ήδη εξοικειωθεί με την ελληνική γλώσσα προς τους συμμαθητές/τριες, αλλά και προς τους/τις εκπαιδευτικούς επιβεβαιώθηκε ότι λειτούργησε συχνά και από εκπαιδευτικό της σχολικής μονάδας, ο οποίος εργαζόταν πολλά χρόνια στο συγκεκριμένο σχολείο και είχε μεγάλη εμπειρία και από τις Τάξεις Υποδοχής. Ανέφερε σχετικά: «Είχαμε παιδιά που δεν ξέρανε καθόλου ελληνικά... παιδιά από την Αίγυπτο, από τη Συρία και φωνάζαμε κάποιους που ξέρανε τη γλώσσα και έτσι μπορούσαμε να συνεννοούμαστε». Τα παραπάνω επιβεβαιώθηκαν και από άλλη συνεντευξιαζόμενη εκπαιδευτικό των Τάξεων Υποδοχής κατά την έρευνα του 2021, η οποία επισήμανε με τη σειρά της ότι μαθητές βοηθούσαν στα μαθήματα τα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής, ακόμα και στα διαλείμματα.

Η άλλη εκπαιδευτικός των Τάξεων Υποδοχής το 2021 ανέφερε ότι τα παιδιά είχαν μεταξύ τους πολύ καλές σχέσεις και ότι δεν είχε εντοπίσει περιστατικά βίας και αυτό το απέδιδε στην άψογη συμπεριφορά του διευθυντή και στην πολύ καλή συνεργασία των εκπαιδευτικών.

Υπήρχαν και περιπτώσεις κατά τις οποίες παιδιά κυρίως, που δεν κατάφεραν ή δεν ήταν πρόθυμα να μάθουν ελληνικά, έβλεπαν την Ελλάδα ως ένα μεταβατικό σταθμό, πριν καταφέρουν να επανενωθούν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες με τους γονείς τους. Τα παιδιά αυτά δεν κατάφεραν να ενταχθούν και περιορίστηκαν να κάνουν παρέα ή με συμπατριώτες τους ή με άτομα που είχαν ζήσει παρόμοια τραυματικά βιώματα, όπως ένα αγόρι από την Αφρική που δεν ήθελε να μας μιλήσει και μας είπε μόνο στα αγγλικά ότι είχε 2, 3 μήνες στην Ελλάδα και ότι έκανε πολλή παρέα με δύο αγόρια από το Αφγανιστάν τα οποία τον βοηθούσαν, ανάμεσα σε άλλα, και στις μετακινήσεις. Αυτά προέκυψαν και από τη μαρτυρία εκπαιδευτικού που εργαζόταν χρόνια στο σχολείο αυτό: «Και ήταν και αυτοί που δε θέλανε έτσι κι αλλιώς, δεν έρχονταν και συχνά. Πιο πολύ είχαμε πρόβλημα στο τέλος της χρονιάς, γιατί κάποιοι νόμιζαν ότι θα περάσουν με την πρώτη χρονιά. Πάντως δεν είχαμε ουσιαστικά περιστατικά βίας από τα παιδιά που ήρθανε».

Παρατηρήθηκαν αρχικά και αρκετές περιπτώσεις γκετοποίησης, αφού, όπως εξομολογήθηκε εκπαιδευτικός που το έζησε όλο αυτό από την αρχή: «Αρκετά από τα παιδιά αυτά ήταν αρχικά περιχαρακωμένα και κάναν μεταξύ τους παρέα. Έχουμε παιδιά αρκετά εδώ που μιλούν αραβικά... βρισκανε παρέες». Επιπλέον εκπαιδευτικός με πείρα 30 χρόνων κατά την

έρευνα του 2021 ανέφερε ότι αρχικά υπήρχε αντιπαλότητα και τσακωμοί, πριν ιδρυθούν οι Τάξεις Υποδοχής. Με τη λειτουργία τους άρχισαν να συνυπάρχουν αρμονικά, γιατί το σχολείο έχει πολλούς μαθητές με ξένους γονείς, οι οποίοι όμως έχουν γεννηθεί εδώ. Μας ανέφερε σχετικά: «αλλά υπήρχε αντιπαλότητα, αντιπαράθεση και κάποια παιδιά προσπαθούσαν να επιβληθούν. Σε κάποια άλλη φάση είχαμε πριν από πολλά χρόνια Χρυσανγίτακια και τότε υπήρχε μια προσπάθεια εκφοβισμού». Μέσα από τις κοινές δράσεις ήρθαν κοντά οι μαθητές /τριες και βρήκαν ότι έχουν πιο πολλά κοινά σημεία παρά διαχωριστικά.

Κάποια βίαια περιστατικά σημειώθηκαν κατά την παρούσα φάση της Έρευνας του 2023 κατά την οποία τα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής λόγω του κλεισίματος τους είχαν φύγει ή είχαν απομείνει λίγα να φοιτούν ακόμα στις κανονικές τάξεις. Οι μαθητές/τριες θεωρούσαν ότι ειδικά από πέρυσι άρχισαν να δημιουργούνται μεγάλες εντάσεις και βίαια περιστατικά, καθώς και συχνές καταλήψεις από μαθητές κυρίως που έχουν απομείνει από τις Τάξεις Υποδοχής και κατά βάση είναι αιγυπτιακής καταγωγής δυσχεραίνοντας την ομαλή λειτουργία της σχολικής μονάδας. Άλλος μαθητής επιβεβαίωσε τα παραπάνω υπογραμμίζοντας: «Υπάρχει έντονη αντιδραστικότητα! Δηλαδή αντιδρούν, προκαλούν, θα βρίσουν κιάλας καμία φορά». Ειπώθηκε ότι οι βίαιες συμπεριφορές οξύνθηκαν λόγω της καραντίνας και των συνθηκών εγκλεισμού και καταπίεσης που υπέστησαν οι μαθητές/τριες και λόγω των ιδιομορφιών της εφηβείας, η οποία συχνά συνοδεύεται από έντονα έως βίαια ξεσπάσματα. Μαθητές θεωρούσαν τα παιδιά που απέμειναν στο σχολείο τους από τις κλειστές πλέον Τάξεις Υποδοχής αδύναμους μαθητές και λόγω της αδυναμίας τους προκαλούσαν προβλήματα παρεμποδίζοντας τελικά την ομαλή διεξαγωγή των μαθημάτων.

Άλλη μια μαρτυρία μαθήτριας επιβεβαίωσε ότι όσο καιρό λειτουργούσαν οι Τάξεις Υποδοχής όχι μόνο δεν παρεμπόδιζαν την εύρυθμη λειτουργία των σχολείου, αλλά αντίθετα είχαν περιοριστεί τα περιστατικά βίας και ρατσισμού. «Και όμως θα μπορούσα να σας πω ότι περιστατικά γίνονται και τώρα και τότε και μη σας πω ότι τώρα γίνονται πιο σοβαρά[...]Ρατσισμός δεν υπήρχε. Τώρα γίνονται πιο πολλοί τσακωμοί, από ότι με τις Τάξεις Υποδοχής».

Οι ίδιοι οι μαθητές/-τριες θεωρούσαν ότι το σχολείο τους τους βοήθησε πάρα πολύ μέσα από τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής και της βοήθειας που προσέφεραν στους/στις πρόσφυγες και μετανάστες/τριες συμμαθητές/τριες τους να αποκτήσουν εντέλει κοινωνική ευαισθησία συμμετέχοντας πλέον συστηματικά σε εθελοντικές δράσεις. Δεν έχουν διακόψει εντελώς την επικοινωνία με τους παλιούς συμμαθητές τους. Μας ενημέρωσαν ότι αρκετά

παιδιά είχαν καταλήξει στο σχετικά κοντινό σχολείο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, άλλα φοιτούσαν στο πλησιέστερο ΕΠΑΛ και η πλειοψηφία είχε σταματήσει το σχολείο και αγωνιζόταν να επιβιώσει οικονομικά. Οι μαθητές/τριες, ενώ τόνισαν πόσο αποδεκτά ήταν τα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής από αυτούς/ές, ισχυρίστηκαν ότι δε συνέβαινε πάντα το ίδιο από τους/τις εκπαιδευτικούς οι οποίοι, σύμφωνα με αυτούς/ές δεν τους αποδέχονταν όλοι/ες, κάποιοι μάλιστα συμπεριφέρονταν ρατσιστικά και κάποιοι αγνοούσαν πώς να τα προσεγγίζουν εκπαιδευτικά. Μαθήτριά μας ανέφερε σχετικά για τις ελλειπείς εκπαιδευτικές πρακτικές που παρατήρησε η ίδια: «Εγώ έριχνα πάρα πολλούς τσακωμούς με τις καθηγήτριες τότε, επειδή τους έβαζαν ίδια διαγωνίσματα με εμάς και τους έλεγα πώς είναι δυνατόν να τους βάζετε τα ίδια; Εδώ εγώ δεν μπορώ να το λύσω! Θα το λύσει το άλλο το παιδάκι;».

Από τις συζητήσεις με τους μαθητές της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας προέκυψε ότι τα παιδιά μεταξύ τους δεν είχαν ιδιαίτερα προβλήματα. Αντίθετα, δημιουργήθηκαν φιλίες, οι οποίες διατηρούνται ακόμα και σήμερα που δεν είναι πλέον συμμαθητές και καλλιεργήθηκε ένα κλίμα αλληλεγγύης που πλέον τους έχει γίνει βίωμα και γι' αυτό συμμετέχουν πλέον σε πολλές φιλανθρωπικές δράσεις. Αρκετοί από τους μαθητές ανέφεραν συχνά ότι ο τέως διευθυντής είχε δημιουργήσει ένα πολύ θετικό κλίμα αποδοχής των παιδιών των Τάξεων Υποδοχής, το οποίο δε διατηρήθηκε τόσο πολύ μετά την αποχώρησή του: «Υπήρχε μια τάξη και σε σχέση με το πώς λειτουργούσε το σχολείο, εκτός από τις Τάξεις αυτές. Τα είχε οργανώσει όλα πάρα πολύ σωστά. Δεν είχε κανείς κανένα παράπονο για την οργάνωση και για το πώς λειτουργούσε το σχολείο. Τώρα πάλι φέτος υπήρχε μια πάρα πολύ μεγάλη σύγχυση με την απουσία του Διευθυντή».

Επίσης το σχολείο συνολικά (Διεύθυνση, εκπαιδευτικοί, συμμαθητές) συνέβαλε καθοριστικά στο να αναθεωρήσουν οι μαθητές/τριες που πήραν μέρος στην έρευνα στερεότυπα που είχαν για το σχολείο τους, πριν φοιτήσουν σε αυτό, όπως ότι είναι ένα επικίνδυνο σχολείο και ότι έχει πολύ χαμηλό γνωστικό επίπεδο. Αντίθετα αγάπησαν πολύ το σχολείο τους, δε μετάνιωσαν που φοίτησαν σε αυτό και δε θα το άλλαζαν με άλλο σχολείο. Είπαν σχετικά: «Ενώ ακούγονται διάφορα για το συγκεκριμένο σχολείο, πιστεύω ότι δεν είναι σε τόσο ακραίο σημείο». Από τα παραπάνω διαπιστώνεται η αντίφαση ανάμεσα σε εκείνους που αναφέρθηκαν στην γκετοποίηση του συγκεκριμένου σχολείου και σε όσους είδαν ένα σχολείο-αγκαλιά για όλους χωρίς διακρίσεις.

Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί με τη συμπεριφορά τους συνέβαλαν αρκετά στον περιορισμό της περιορισμένης βίας και των στερεοτύπων. Αναφέρθηκε σχετικά σε συνέντευξη: «Μειωθήκανε τα περιστατικά βίας! μειωθήκανε! Γι' αυτό και ο Ζ. και εγώ προσωπικά και

άλλοι συνάδελφοι μιλάγαμε με αυτά τα παιδιά! Χάσαμε σε εισαγωγικά πολλές ώρες κουβέντας». Σε όλες σχεδόν τις φάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας υπήρχε ένα ενδιαφέρον για το μαθητή/τρια ανεξάρτητα από την καταγωγή του/της χωρίς να περιορίζονται στα τυπικά εκπαιδευτικά καθήκοντα και χωρίς να τηρούν ωράρια εργασίας. Η πλειοψηφία των καθηγητών/τριών τους αγωνίστηκε να τους προσφέρουν ό, τι καλύτερο μπορούσαν γνωστικά και κοινωνικά για ένα σχολείο αλληλέγγυο, συμπεριληπτικό, ανοιχτό σε φιλανθρωπική δράση και πρόσφορο για πολλές εξωστρεφείς δραστηριότητες, χωρίς να τους έχουν περιχαρακωμένους στο μικρόκοσμό τους

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

7.1. Η συμβολή της έρευνας στην υπάρχουσα γνώση

Όπως προέκυψε και από τις συνεντεύξεις και στις δυο φάσεις της έρευνας διαφάνηκε η ανάγκη για συνεργασία της Διεύθυνσης του σχολείου με το σύλλογο εκπαιδευτικών και για ανάληψη κοινωνικών δράσεων μπροστά σε ένα σύνθετο ζήτημα, όπως είναι η λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής, προκειμένου να αρθούν οι δυσχέρειες στη συνύπαρξη εντός της σχολικής μονάδας και να κυριαρχήσουν η αρμονική συνεργασία και συμπερίληψη των ντόπιων μαθητών με τους/τις μαθητές/τριες με προσφυγικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο, αλλά και με τους εκπαιδευτικούς και τη Διεύθυνση του σχολείου. Ο ρόλος του διευθυντή αποδείχθηκε καταλυτικός τόσο για την ίδρυση όσο και κυρίως για την απρόσκοπτη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής. Ο δυναμισμός του, η εμπειρία, η ανάληψη ευθυνών και πρωτοβουλιών, η ικανότητά του να αντισταθεί σε πιέσεις και να συγκρουστεί με συμφέροντα είναι απαραίτητα στοιχεία που πρέπει να διαθέτει ένας/μία διευθυντής/τρια. Ο διευθυντής αναδείχτηκε ως το βασικό άτομο που εγγυάται τελικά την ανανέωση και βελτίωση της σχολικής μονάδας και που δύναται να διορθώσει λάθη που έγιναν τα προηγούμενα χρόνια. Αν πιστεύει και οραματίζεται πραγματικά κάτι, τότε μπορεί να το υλοποιήσει, ακόμα και αν ο κοινωνικός και εκπαιδευτικός του περίγυρος το αντιμετωπίζει με επιφύλαξη ή ακόμα και με αρνητισμό. Έτσι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η ίδρυση των Τάξεων Υποδοχής και το άνοιγμα του σχολείου στο ξένο και κυνηγημένο παιδί παρά τις δυσκολίες του εγχειρήματος και τους κινδύνους, δεν προκάλεσε την ολική καταστροφή που φοβόντουσαν κάποιοι. Το αντίθετο συνέβη, ειδικά για του ντόπιους μαθητές, που γέμισαν από ενσυναίσθηση και αλληλεγγύη παίρνοντας μαθήματα ζωής. Ωστόσο όταν κάτι είναι ταυτισμένο απόλυτα με τον αρχικό εμπνευστή του και δεν υπάρχουν πολύ γερά θεμέλια, ένας πολύ ικανός διάδοχος και η άνωθεν υπηρεσιακή συνδρομή, τότε το όλο εγχείρημα μπορεί να καταρρεύσει, όπως και συνέβη με το κλείσιμο των συγκεκριμένων Τάξεων Υποδοχής.

Ο σύλλογος εκπαιδευτικών διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην εύρυθμη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής ειδικά και της σχολικής μονάδας γενικά. Χωρίς τη σύμπραξη του Συλλόγου των εκπαιδευτικών τίποτα δεν μπορεί να λειτουργήσει σωστά. Όσο και αν υπάρχει ανομοιογένεια στην αντιμετώπιση εκπαιδευτικών ζητημάτων, μέσα από την πολυφωνία του

προκύπτει τελικά η εξασφάλιση της απρόσκοπτης εκπαιδευτικής λειτουργίας του σχολείου. Στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα μέσα από τους αρχικούς δισταγμούς και φόβους για την ίδρυση μιας νέας πρωτόγνωρης δομής, των Τάξεων Υποδοχής, προέκυψε τελικά η σύνθεση απόψεων, ρίσκαραν όλοι/ες μαζί να αποκτήσουν στο σχολείο τους μια νέα πολυπολιτισμική πραγματικότητα και αγωνίστηκαν να πετύχουν τη συμπερίληψη, την αποδοχή του διαφορετικού και τη συνεργασία. Σε ένα μεγάλο βαθμό πέτυχαν τους στόχους τους, όπως προκύπτει τόσο από συνεντεύξεις της πρώτης και της δεύτερης φάσης όσο και από τις αντίστοιχες Παρατηρήσεις. Η επιτυχία περιγράφηκε γλαφυρά όχι μόνο από αυτά που μας κατέθεσαν οι τρεις διευθυντές, αλλά κυρίως από όσα μας εμπιστεύτηκαν οι εκπαιδευτικοί, οι άλλοι εργαζόμενοι στη σχολική μονάδα και κυρίως οι μαθητές/τριες, ντόπιοι/ες ή με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο. Είναι χαρακτηριστική η απογοήτευση των ντόπιων μαθητών/τριών από το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής στο σχολείο τους, η αγωνία τους να μάθουν τι απέγιναν οι συμμαθητές/τριες τους, η ανάγκη τους να διατηρήσουν τη φιλία και την επικοινωνία μαζί τους, έστω και μέσα από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Οι εκπαιδευτικοί στην πλειοψηφία τους εξέφρασαν λύπη για το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής και ανησυχία για την τύχη των παλιών συμμαθητών/τριών τους. Αρκετοί είχαν διατηρήσει επικοινωνία με μαθητές/τριες που έφυγαν σε άλλη χώρα μετά την ολοκλήρωση της φοίτησής τους στις Τάξεις Υποδοχής, καθώς και με μαθητές/τριες που δεν είχαν προλάβει να ολοκληρώσουν τη φοίτησή τους για λόγους επιβίωσης ή επανένωσης με την οικογένεια τους σε άλλη χώρα.

Δεν πρέπει να παραλειφθεί και το γεγονός ότι λίγοι εκπαιδευτικοί ένιωσαν καλύτερα με το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής, γιατί ένιωθαν ανασφάλεια ως προς τη διδασκαλία λόγω ελλιπούς επιμόρφωσης, είχαν εντάσεις εντός της κανονικής τάξης από μαθητές/τριες που δεν είχαν ακόμα ενταχθεί ή αισθάνονταν ότι δεν μπορούσαν να προσφέρουν στους ντόπιους μαθητές τις απαραίτητες γνώσεις, προκειμένου να ανταποκριθούν στις Πανελλαδικές εξετάσεις ούτε να ακολουθήσουν το σωστό ρυθμό στην ολοκλήρωση της διδακτέας ύλης. Τέλος, θεωρούσαν ότι με το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής θα σταματούσε η περιθωριοποίηση του σχολείου τους, για το οποίο στην τοπική κοινωνία μιλούσαν για βία, κυριαρχία των ξένων και χαμηλό μορφωτικό επίπεδο. Δυστυχώς αυτό το στερεότυπο επιβεβαιώθηκε και από τωρινούς μαθητές/τριες, οι οποίοι/ες μέσα από τις συνεντεύξεις ομολόγησαν ωστόσο ότι πολύ νωρίς εγκατέλειψαν αυτό το στερεότυπο, αγάπησαν το σχολείο τους, τους/τις συμμαθητές/τριες τους ανεξάρτητα από την καταγωγή τους και ήταν

πολύ ευχαριστημένοι/ες από τους/τις εκπαιδευτικούς τόσο για την εκπαιδευτική τους επάρκεια όσο και την κοινωνική τους προσφορά και αλληλεγγύη.

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας όχι μόνο για την ίδρυση, αλλά κυρίως για την ενίσχυση και συνέχιση της λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής είναι η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ο Δήμος είτε παρέχοντας υλικοτεχνική υποδομή στο σχολείο είτε στηρίζοντας υλικά ΜΚΟ που ασχολούνται με μαθητές/μαθήτριες με προσφυγικό ή μεταναστευτικό υπόβαθρο συμβάλλει στην ενίσχυση θεσμών, όπως είναι οι Τάξεις Υποδοχής, και στην προστασία παιδιών, ειδικά των ασυνόδευτων, που απειλούνται καθημερινά από ποικίλους κινδύνους.

Καθοριστικός για την ίδρυση και την απρόσκοπτη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής είναι και ο ρόλος του Συντονιστή Εκπαίδευσης. Έχει τα απαραίτητα εργαλεία να βοηθήσει στο έργο των εκπαιδευτικών είτε διδάσκουν στις Τάξεις Υποδοχής είτε στις κανονικές τάξεις. Είναι σημαντική και η ψυχολογική υποστήριξη του/της προς τη Διεύθυνση και το Σύλλογο Διδασκόντων/ουσών, να νιώθουν δηλαδή ότι δεν είναι μόνοι, αφού συχνά έχουν να αντιμετωπίσουν, όπως διαπιστώσαμε από τη συγκεκριμένη σχολική μονάδα, προβλήματα και πιέσεις τόσο εσωτερικές όσο και κυρίως εξωτερικές (γονείς, τοπική κοινωνία, στερεότυπα, ακροδεξιά ρητορική κτλ.). Η συγκεκριμένη σύμβουλος από όποια σχολεία και να πέρασε άφησε τις καλύτερες εντυπώσεις για τη γνωστική της επάρκεια και για το ήθος της και για την καλοσύνη και την αγάπη της για το σχολείο. Το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής συνέπεσε και με τη συνταξιοδότησή της. Όποτε όλο αυτό το διάστημα το συγκεκριμένο σχολείο δεν είχε αρμόδιο Σύμβουλο να το ενισχύσει παιδαγωγικά και ίσως και να βοηθήσει στη διατήρηση λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής.

Η αποδοχή και η εμπιστοσύνη στη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής αποδείχτηκε από την έρευνα ότι δεν είναι κάτι δεδομένο. Επειδή η σχέση με τους μαθητές είναι σύνθετη και διακυμαινόμενη, υπήρχαν εκπαιδευτικοί οι οποίοι/ες συχνά απογοητεύονταν από την αναστάτωση στη σχολική τους καθημερινότητα, από την έλλειψη σεβασμού, από κάποιες βίαιες συμπεριφορές και από το χαμηλό γνωστικό επίπεδο των παιδιών αυτών και κατέληξαν να δουν θετικά το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής. Τους επηρέασε αρνητικά ενδεχομένως και η απουσία του τέως διευθυντή και του ενθουσιασμού του, σε συνδυασμό με την απουσία κάποιων άλλων εκπαιδευτικών, όπως ενός συνδικαλιστή που συνταξιοδοτήθηκε και είχε μοιραστεί ουσιαστικά και πολύ ενεργά το όραμα του προηγούμενου διευθυντή. Ωστόσο η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών ένιωθε άσχημα με το ξαφνικό κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής και ακόμα προσπαθεί να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα αγωνιώντας ταυτόχρονα για την τύχη των παιδιών αυτών.

Οι ίδιοι οι μαθητές/τριες ένιωσαν ακόμα πιο έντονα την απουσία των συμμαθητών/τριών τους από τις Τάξεις Υποδοχής και αντιμετώπισαν μια νέα πλέον σχολική πραγματικότητα με λιγότερη συμπερίληψη και με απώλεια αγαπημένων φίλων. Τα παιδιά μίλησαν πιο μαζικά με απογοήτευση για το κλείσιμο των Τάξεων Υποδοχής συγκριτικά με τους μεγάλους, καθώς οι τελευταίες είχαν γίνει αναπόσπαστο πλέον μέρος της σχολικής τους καθημερινότητας και τους είχαν εμφυσήσει αξίες, όπως η αποδοχή του διαφορετικού, η αλληλεγγύη, η κοινωνική προσφορά. Γι' αυτό και όταν έγινε ο καταστροφικός σεισμός στην Τουρκία και στη Συρία έσπευσαν να μαζέψουν τρόφιμα και ό, τι άλλο ήταν απαραίτητο. Η κοινωνική τους ευαισθησία φαίνεται να έχει ριζώσει και να τους έχει γίνει βίωμα. Οι Τάξεις Υποδοχής ήταν για αυτά μάθημα ζωής και κοινωνικής δράσης.

Πρόβλημα για την εύρυθμη λειτουργία τόσο των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ όσο και γενικά της σχολικής μονάδας αποτέλεσε και το προβληματικό κτηριακό ζήτημα και γενικά η κακή κατάσταση της υλικοτεχνικής υποδομής. Επίσης αρνητικό ήταν για μια Λυκειακή σχολική μονάδα να συστεγάζεται. Αυτό προκαλούσε υπερβολική φασαρία και εκνευρισμό στους/στις εφήβους μαθητές/τριες είτε ντόπιους/ες είτε πρόσφυγες και μετανάστες/στρίες.

Παρόλα αυτά το συγκεκριμένο σχολείο με μόλις 30% αμιγώς Έλληνες μαθητές/τριες, όπως μας πληροφόρησε εκπαιδευτικός που ασχολείται με τα στατιστικά στοιχεία του συγκεκριμένου σχολείου συνέχισε να διατηρεί το πολυπολιτισμικό του προφίλ με μαθητές/τριες από Αλβανία, Ρουμανία, Σερβία, χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και μάλιστα με αρκετούς από αυτούς να αριστεύουν ή τουλάχιστον να έχουν καλή επίδοση στα μαθήματα, γεγονός που επιβεβαίωσε τον αγώνα των εκπαιδευτικών να προσφέρουν τον καλύτερο τους εαυτό για τους μαθητές τους αδιακρίτως.

Η ίδια η ερευνήτρια επηρεάστηκε πάρα πολύ από τον τέως διευθυντή, ο οποίος στάθηκε πραγματικά η αιτία να ασχοληθεί με τις Τάξεις Υποδοχής, για τις οποίες δεν είχε καμία γνώση. Εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του και την αληθινή του αγάπη για τα ξένα παιδιά. Κάθε παιδί έγινε παιδί του και κάθε δράμα μαθητών/τριών του έγινε και δικό του δράμα. Γι' αυτό καταλήξαμε με τη μελέτη περίπτωσης του σχολείου του, για να ασχοληθούμε με τον άθλο το δικό του και του Συλλόγου εκπαιδευτικών τους/τις οποίες ενέπνευσε, μέχρι το κλείσιμο των Τάξεων αυτών, για τις οποίες κάποιοι είναι αισιόδοξοι ότι θα επαναλειτουργήσουν σύντομα. Δεν είναι τυχαίο ότι αποχωρώντας από τη θέση του κατά τη συνταξιοδότηση οι περισσότεροι συνεργάτες του, εντός και εκτός σχολικής μονάδας, έκλαιγαν. Η βοήθεια του απέναντι στην παρούσα έρευνα παρούσα ήταν καταλυτική. Μας

υποδέχθηκε με θέρμη, μας εμπιστεύτηκε προβληματισμούς και μας έκανε να νιώσουμε ότι τον γνωρίζουμε χρόνια.

Τα ίδια τα λόγια του τέως διευθυντή συμπυκνώνουν όλο το νόημα του αγώνα του να λειτουργήσει Τάξεις Υποδοχής στο σχολείο του: «Αυτό έχει να κάνει και με την προσωπική μου στάση ζωής που 41 χρόνια είμαι σε αυτό το μετερίζι το να βοηθούμε και να δίνουμε τη δυνατότητα στους ανθρώπους είτε είναι παιδιά, είναι συνάδελφος είτε είναι να τους βοηθάμε να βρουν το δρόμο τους».

Κλείνουμε με τα τελευταία λόγια της συνέντευξης του τέως διευθυντή «Οι εκπαιδευτικοί πρέπει συνεχώς να σπέρνουμε, τώρα πότε θα φυτρώσει και πότε θα καρπίσει και πότε θα δώσει σοδειά δεν το ξέρεις μπορεί και ποτέ. Ένας στίχος της Αλεξίου λέει: Αν ήταν το έδαφος σου πρόσφορο να σου έφτιαχνα τραγούδια από φώσφορο. Δεν ξέρεις πότε θα δώσει καρπούς. Θέλω να πιστεύω ότι και εμείς εδώ κάναμε σοβαρά πράγματα, παρά τις δύσκολες συνθήκες. Το να βρεις συν 2 αίθουσες να βάλεις τα παιδιά μέσα είναι σπουδαίο πράγμα. Ό, τι μπορέσαμε κάναμε».

7.2 Πρακτική εφαρμογή των ερευνητικών αποτελεσμάτων

Όλες οι διαπιστώσεις που διατυπώθηκαν παραπάνω οδήγησαν στην προσπάθεια να βρεθούν πρακτικές λύσεις, ώστε να βοηθηθεί η λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής και να αποτραπούν περιπτώσεις μελλοντικού κλεισίματος τους. Πιο συγκεκριμένα, για τη βελτίωση των Τάξεων Υποδοχής παρουσιάστηκε μια ενδιαφέρουσα άποψη να επεκταθούν στα σχολεία οι ΖΕΠ Ι και ΖΕΠ ΙΙ, γιατί πραγματικά προωθούν τη συμπερίληψη και τη συνύπαρξη με το ελληνικό στοιχείο, σε αντίθεση με τα διαπολιτισμικά σχολεία που περιθωριοποιούν τους ξένους και καλλιεργούν στερεότυπα.

Μια άλλη χρήσιμη πρόταση από συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν η θέσπιση μόνιμου ψυχολόγου στις Τάξεις Υποδοχής, γιατί πρόκειται για πολύ ταλαιπωρημένα παιδιά σωματικά και ψυχικά και χρειάζονται ειδική στήριξη, για να μπορέσουν να σταθούν στα πόδια τους. Είναι πολύ σημαντικό να μη στοχεύουν οι Τ/Υ μόνο στη γνωστική θωράκιση των μαθητών με μεταναστευτικό ή προσφυγικό υπόβαθρο, αλλά και στην προστασία της ψυχικής υγείας.

Μια επιπλέον αναγκαιότητα είναι ο εκάστοτε διευθυντής/ντρια να έχει συμπαραστάτες/τριες άτομα δυναμικά από το σύλλογο εκπαιδευτικών, τα οποία να κινούνται μέσα σε κλίμα αλληλοβοήθειας, αλληλοπροσφοράς, αληθινού ενδιαφέροντος εντός του συλλόγου και προς

τους μαθητές/τριες αδιακρίτως. Ο καθένας μόνος του δεν μπορεί να τα καταφέρει. Ακόμα και ο πιο ικανός διευθυντής, όπως ο συγκεκριμένος στην παρούσα έρευνα, δεν μπορεί να πετύχει κάτι ουσιαστικό στον εύρυθμο τρόπο λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής, αν δε βοηθηθεί από τους εκπαιδευτικούς της σχολικής του μονάδας. Καθοριστική είναι και η συνεργασία και με αλλά σχολεία και πάνω απ' όλα με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, η οποία είναι σε θέση να διευκολύνει καθοριστικά τη λειτουργία των Τ/Υ παρέχοντας την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή στην εκάστοτε σχολική μονάδα και στηρίζοντας τη διαμονή και τη μετακίνηση των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών.

Τέλος, το πιο βασικό απ' όλα είναι η διαρκής, ουσιαστική και συνεχώς ανανεωμένη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών πάνω σε ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, συμπερίληψης και διαχείρισης μαθητών με ποικίλα γνωστικά επίπεδα και ανάγκες και διαφορετική προέλευση. Πολύ σημαντική είναι και η έγκαιρη στελέχωση των Τάξεων Υποδοχής με μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό και όχι με έκτακτο απαρτιζόμενο από αναπληρωτές που δεν έχουν καταρτιστεί σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας των παραπάνω Τάξεων. Ένα άλλο ιδιαίτερα χρήσιμο μέσο για την ενσωμάτωση και προστασία μαθητών και μαθητριών προσφύγων και μεταναστών είναι το έργο «Σχολεία για όλους – Συμπερίληψη Παιδιών Προσφύγων στα Ελληνικά Σχολεία», το οποίο αποτελεί ένα καινοτόμο, εθνικό τριετές πρόγραμμα, με στόχο την ενίσχυση του σχολικού δημοκρατικού πολιτισμού προσφέροντας επιστημονική επιμόρφωση και διαρκή υποστήριξη σε διευθυντές, διευθύντριες, εκπαιδευτικούς σχολείων και γονείς για θέματα δημοκρατικής ιδιότητας του πολίτη, συμπερίληψης στο εκπαιδευτικό περιβάλλον και προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

7.3 Νέα Ερωτήματα και ερευνητικές ανάγκες

Τα ευρήματα που προέκυψαν από τη διενέργεια της παρούσας ποιοτικής έρευνας αφορούσαν ένα σχετικά περιορισμένο δείγμα διευθυντών/ντριών, εκπαιδευτικών/εργαζόμενων και μαθητών/τριών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Δ' Αθήνας και του Πειραιά. Γι' αυτό θα ήταν χρήσιμη μια μελλοντική ποσοτική έρευνα με μεγαλύτερο δείγμα και πιο αντιπροσωπευτικό. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προέκυψαν νέα ερωτήματα προς διερεύνηση για το ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, του/της Συντονιστή/στριας Εκπαίδευσης, της οικογένειας στην εύρυθμη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής. Τέλος, θα βοηθούσε πολύ η πραγματοποίηση μελλοντικών ερευνών με μελέτες περίπτωσης, οι οποίες

να εστιάζουν σε σχολικές μονάδες που διατηρούν ακόμα Τάξεις Υποδοχής, ώστε να βρεθούν οι λόγοι επιτυχίας τους και άρα επιβίωσης τους και να αξιοποιηθούν αντίστοιχα στις ενεργείες Τάξεις Υποδοχής, αφού το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα θα απασχολεί για πολλά χρόνια τόσο την Ελλάδα όσο και την Ευρώπη γενικά. Οι πόλεμοι και οι διεθνείς κρίσεις όσο συνεχίζονται τόσο θα ξεσπιτώνονται άνθρωποι, προκειμένου να αναζητήσουν μια καλύτερη και ασφαλέστερη ζωή. Επομένως τα ελληνικά σχολεία είναι αναγκαίο να βρίσκονται σε ετοιμότητα ως προς την υποδοχή και ομαλή ένταξη των παιδιών προσφύγων και μεταναστών και να μην εντείνουν τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα τους.

Βιβλιογραφία

Αγγελίδης, Δ. (2023). Επιστολή 32 Συντονιστών Εκπαίδευσης Προσφύγων για τις δομές-ανοιχτές φυλακές. Ανακτήθηκε από:
https://www.efsyn.gr/ellada/koinonia/389420_epistoli-32-syntoniston-ekpaideysis-prosfygon-gia-tis-domes-anoihtes-fylakes

Boldureanu, G., Ionescu, A., Bercu, A., Bedrule – Grigorut, M.V., & Boldureanu, D. (2019). Entrepreneurship Education through Successful Entrepreneurial Models in Higher Education Institutions. Retrieved from:
<https://www.mdpi.com/2071-1050/12/3/1267>

Γεραρής, Η. (2013). Ένταξη και αποδοχή των αλλοδαπών μαθητών μέσω της Διαπολιτισμικής Αγωγής. Ανακτήθηκε από:
http://www.diapolis.auth.gr/diapolis_files/drasi9/ypodراسi9.2b_2013/2_%CE%98%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC%20%CE%9A%CE%B5%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B1/2.2_%CE%94%CE%B9%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%95%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7/%CE%88%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%BE%CE%B7%20%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B4%CE%B1%CF%80%CF%8E%CE%BD.pdf

Γκόβαρης, Χ. (2001). *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ατραπός.

Creswell (2015). *Η έρευνα στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδοτικός όμιλος ίων.

Cummins, J. (2002). *Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Δραγώνα, Θ., Σκούρτου, Ε., & Φραγκουδάκης, Α.(2001). *Κοινωνικές ταυτότητες/ετερότητες- Κοινωνικές ανισότητες, διγλωσσία και σχολείο*(τόμος Α'). Πάτρα: ΕΑΠ.

European Commission (2016). Reception of newly arrived migrants, and assessment of previous schooling. Highlight report from the Peer Learning Activity. Retrieved from:
http://publications.europa.eu/resource/cellar/c0683c22-25a8-11e8-ac73-01aa75ed71a1.0001.01/DOC_1

European Commission/EACEA/Eurydice (2019). *Integrating Students from Migrant Backgrounds into Schools in Europe: National Policies and Measures. Eurydice Report*. Luxemburg: Publications Officers of the European Union.

Ζωγράφου, Α. (2003). *Διαπολιτισμική αγωγή σε Ευρώπη και Ελλάδα*. Αθήνα: Τυπωθήτω- Δάρδανος.

Guofang, L.,& Pramond, K.S. (2019). (Immigrant and refugee language policies, programs,and practices in an era of change: promises, contradictions, andpossibilities. Retrieved from:

https://www.researchgate.net/publication/322701968_Immigrant_and_refugee_language_policies_programs_and_practices_in_an_era_of_changes_contradictions_and_possibilities

Joskin, A.M. (2013). *Investigating the implementation process of a curriculum: A case study from Papua New Guinea A thesis*. Retrieved from:
<https://core.ac.uk/download/pdf/41338039.pdf>

Κουτούζης, Μ., Κυρίδης, Α., Μαλούτας, Θ., Παπαδάκης, Ν., & Συρίγος, Σ. (2012). *Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας Συνοπτική Έκθεση αποτελεσμάτων της Ομάδας Κοινωνικών Ερευνών του Υπουργείου Παιδείας*. Ανακτήθηκε από :
<https://www.ekke.gr/services/publication/zones-ekpaideutikis-proteraiotitas-sinoptiki-ekthesi-apotelesmaton-tis-omadas-kinonikon-ereunon-tou-ipourgiou-paidias>

ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (2010). *Ετήσια έκθεση για την τυπική εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε από:
<https://www.kanep-gsee.gr/ekdoseis/-/etisia-ekthesi-gia-tin-typiki-ekpaidefsi-2010/>

Κουλούμπα, Α. (2017). *Διαπολιτισμική εκπαίδευση στην πολυπολιτισμική τάξη της Ελληνικής Β/βαθμιας εκπαίδευσης: Μελέτη περίπτωσης: Διαπολιτισμικά Γυμνάσια Αττικής*. Ανακτήθηκε από:
http://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/10578/Koloumpa_Artemis.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Maloutas, T. (2007). Middle class education strategies and residential segregation in Athens: *Journal of Education Policy: Vol 22, No 1*. Retrieved from:
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02680930601065742>

Maloutas, T., Spyrellis, S., Hadjiyanni, A., Capella, A., & Valassi, D. (2019). *Residential and school segregation an parameters of educational performance in Athens*. Retrieved from:
<https://journals.openedition.org/cybergeog/33085?lang=en>

Μάμμου, Α., & Μάμμου, Σ. (2015). *Πρακτικές Συμπεριληπτικής Εκπαίδευσης. Στο: Αναζητώντας τις δυναμικές του Σύγχρονου Σχολείου*. Αθήνα: ΕΚΠΑ.

Μάρκου, Γ. (1988). Προβλήματα σχολικής ένταξης παλιννοστούντων μαθητών. *The Greek Review of Social Research*, 84, 132–168. Ανακτήθηκε από:
<https://doi.org/10.12681/grsr.626>

Μητακίδου, Α. (2007). *Κρίσιμα θέματα στην εκπαίδευση Ρομά*. Θεσ/νίκη: ΑΠΘ.

Miller, P., Gibson, J.G. (2012). *Looking Beyond Harlem: International Insights For Area- Based Initiatives*. Retrieved from:
https://www.researchgate.net/profile/Jordi-Diaz-Gibson/publication/236877459_Looking_beyond_Harlem_International_Insights_for_Area_Based_Initiatives/links/02e7e52deca7454918000000/Looking-beyond-Harlem-International-Insights-for-Area-Base-Initiatives.pdf.

Μυλωνάκου – Κεκέ, Η. (2003). *Ζητήματα κοινωνικής παιδαγωγικής*. Αθήνα: Ατραπός.

Νικολάου, Γ. (2011). *Διαπολιτισμική διδακτική – το νέο περιβάλλον-βασικές αρχές*. Αθήνα: Πεδίο.

Ντέλη, Ν. (2018). *Διαπολιτισμική επάρκεια και ετοιμότητα των εκπαιδευτικών Β/βαθμιας που εργάζονται σε σχολεία με ΖΕΠ*. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής.

Ντούρας, Κ. (2009). *Η εισαγωγή της διαπολιτισμικής διάστασης στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ως προϋπόθεση διαπολιτισμικής επάρκειας και ετοιμότητας των εκπαιδευτικών*. Ανακτήθηκε από:
https://www.researchgate.net/publication/296847745_E_eisagoge_tes_diapolitismikes_diastras_sten_epimorphose_ton_ekpaideutikon_os_proupothese_diapolitismikes_eparkeias_kai_etoimotetas_ton_ekpaideutikon

Παγκόσμια έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης περίληψη (2019). *Μετανάστευση, εκτοπισμός και εκπαίδευση. Χτίζοντας γέφυρες και όχι τείχη*. Παρίσι: UNESCO.

Πανταζής, Β. (2007). *Μετανάστευση- Ένταξη μεταναστών*. Ανακτήθηκε από:
<http://www.1169.syzefxis.gov.gr/syn/7/pantazis.doc>.

Πανταζής, Β. (2015). *Αντιρατσιστική εκπαίδευση*. Αθήνα: Σ.Ε.Α.Β.. Ανακτήθηκε από: <https://goo.gl/5pKvM4>.

Παπαδημητρίου, Α. (2010). Ανακτήθηκε από
:<http://www.mateurel.eu/Opinions/25-billinguist.html>.

Παυλόπουλος, Β., Μπεζεβέγκης, Η., & Γεωργαντή, Κ. (2012). *Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνεται στον τόμο Διαπολιτισμικές διαδρομές: Παλιννόστηση και ψυχοκοινωνική προσαρμογή* (2η εκδ.), Επιμ.: Α. Παπαστυλιανού. Αθήνα: Gutenberg. Ανακτήθηκε από:
http://users.uoa.gr/~vpavlop/papers/chapters/2012_Pavlopoulos_Besevegis_Georganti.pdf

Qaimari, B. (2016). *Exploring Teachers' Professional Identity in the Context of War Zone: A Case Study from Palestine*. Retrieved from:
<http://pubs.sciePub.com/education/4/2A/3/index.html>.

Stoll, L. (1998). *School culture*. Retrieved from:
https://www.researchgate.net/publication/242721155_School_culture

Shinnar, R.S. (2008). *Coping with negative social Identity: the case of Mexican immigrant*. doi:10.3200/SOCP.148.5.553-576.

Σκούρτου, Ε. (2011). *Η διγλωσσία στο Σχολείο*. Αθήνα : Gutenberg.

Σταματόπουλος, Θ. (2007). *Διαπολιτισμική εκπαίδευση και κοινωνική ένταξη των παιδιών των μεταναστών. Διαπολιτισμικό σχολείο και Τοπική Αυτό διοίκηση στον Δήμο Αθηναίων*. Ανακτήθηκε από:
https://www.ekdd.gr/ekdda/files/ergasies_esta/T1/029/10067.pdf.

Στεργίου, Α. & Σιμόπουλος, Γ. (2019). *Μετά το κοντέινερ: μια διαπολιτισμική ματιά στην εκπαίδευση προσφύγων*. Αθήνα: Gutenberg.

Storey, V. (2007). *Can France give Education Action Zones new life?*. Retrieved from: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ902987.pdf>

Τομάζος, Ε. (2019). *Διερεύνηση των στάσεων, αντιλήψεων και των παραγόντων ικανοποίησης των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που*

διδάσκουν σε τάξεις υποδοχής. Ανακτήθηκε από:

<http://hdl.handle.net/11610/20355>.

ΥΠΑΙΘ (2020). «Οδηγίες και κατευθύνσεις για την ίδρυση και λειτουργία Τάξεων Υποδοχής(Τ.Υ.) ΖΕΠ για το σχολικό έτος 2020-2021 σε Δημόσια Γυμνάσια, Γενικά Επαγγελματικά Λύκεια της χώρας.» Ανακτήθηκε από: <https://edu.klimaka.gr/sxoleia/gymnasia/1275-odhgies-leitourgias-taxeis-zep>

Wever, J., Vanderlinde, R., Tuytens, M., & Aelterman, A. (2016). Challenges for teacher educators, teachers and student teachers. Retrieved from: <https://library.oapen.org/bitstream/id/a7eba1c5-cf38-4c2e-9575-c104d05b4830/639595.pdf>.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α(2021 και 2023)

(Οδηγός συνέντευξης)

- Η ενσωμάτωση των μαθητών μεταναστών είναι σημαντικό θέμα και γιατί ;
- Αντιμετωπίζετε προβλήματα κατά την εργασία σας στις ΖΕΠ; Αν ναι, ποια είναι αυτά ;Τι σας δυσκολεύει περισσότερο ;
- Ποια προβλήματα παρατηρείτε εντός του σχολείου;
- Ποια προβλήματα παρατηρείτε συγκεκριμένα εντός των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ;
- Παρατηρείται σχολική διαρροή στις Τάξεις Υποδοχής; Για ποιους λόγους συμβαίνει κατά τη γνώμη σας;
- Τα προγράμματα σπουδών προσαρμόζονται στις ανάγκες των προσφύγων και μεταναστών/τριών μαθητών/τριών;
- Τα προγράμματα σπουδών προσαρμόζονται στις ανάγκες των εκπαιδευτικών που εργάζονται στις ΖΕΠ;
- Παρατηρούνται συγκρούσεις εντός των Τάξεων Υποδοχής και γιατί;
- Υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ στη χώρα μας;
- Υπάρχουν φορείς, οι οποίοι μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση της λειτουργίας των ΖΕΠ;
- Θεωρείται ότι έχετε λάβει την απαιτούμενη επιμόρφωση για την άσκηση του εκπαιδευτικού σας έργου πάνω σε ζητήματα διαχείρισης πολυπολιτισμικών τάξεων;
- Έχετε επιμορφωθεί πάνω στο περιεχόμενο και τις πρακτικές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης;
- Παρατηρήσατε σχολική διαρροή μέσα στις Τάξεις Υποδοχής;
- Παρατηρείτε εμπλοκή της οικογένειας των αλλοδαπών μαθητών;
- Συνεργάζεστε μεταξύ σας οι εκπαιδευτικοί της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας; Υπάρχει αλληλοβοήθεια;
- Συνεργάζεστε με τη Διεύθυνση του σχολείου ;

- Θεωρείτε ότι οι Έλληνες εκπαιδευτικοί είναι απαλλαγμένοι από διακρίσεις και προκαταλήψεις εις βάρος των μεταναστών/τριών και προσφύγων μαθητών/τριών;
- Θεωρείτε ότι σας παρέχεται η απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή, προκειμένου να αντεπεξέλθετε στις απαιτήσεις των Τάξεων Υποδοχής;
- Οργανώνετε κοινές δράσεις συνεργασίας με την τοπική κοινότητα;
- Θεωρείτε ότι οι φορείς του Υπουργείου σας βοηθούν στη σωστή διεξαγωγή του εκπαιδευτικού σας έργου; Αν ναι, με ποιο τρόπο;
- Υπάρχουν αλλαγές που θεωρείτε απαραίτητες πάνω στη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής; Αν ναι, ποιες είναι αυτές ;
- Η Διεύθυνση του σχολείου τί ρόλο παίζει όσον αφορά στην εύρυθμη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής;
- Ο Σύλλογος παίζει σημαντικό ρόλο στην εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής;
- Οι ντόπιοι μαθητές/τριες πώς αισθάνονται απέναντι στους συμμαθητές/τριες τους των Τάξεων Υποδοχής,
- Οι ντόπιοι μαθητές/τριες πώς συμπεριφέρονται απέναντι στους συμμαθητές/τριες τους των Τάξεων Υποδοχής;(Και το αντίθετο)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ 2021

Ξεκινήσαμε να παρακολουθήσουμε τους εκπαιδευτικούς, τα παιδιά και τη συμπεριφορά τους κατά το διάλειμμα ή κατά την ώρα της γυμναστικής και να μιλήσουμε μαζί τους χωρίς να τους ηχογραφήσουμε καταγράφοντας γενικά συμπεράσματα.

Καταρχάς μείναμε στον προαύλιο χώρο του σχολείου και μπροστά από το κυλικείο σε αρκετά διαλείμματα και παρατηρήσαμε τα εξής: υπήρχαν παρέες ποικίλης σύνθεσης. Πιο συγκεκριμένα υπήρχαν παρέες αμιγώς προσφύγων ή μεταναστών μαθητών που μιλούσαν στη μητρική τους γλώσσα και φαίνονταν να κινούνται άνετα στο χώρο του σχολείου και κυρίως ομάδες παιδιών αποτελούμενες και από ντόπιους μαθητές και από παιδιά των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ που συνεννοούνταν μεταξύ τους στα αγγλικά ή με χειρονομίες ή με απλά ελληνικά γελώντας, παίζοντας και μοιράζοντας σε κάποιες παρέες ακόμα και το φαγητό

τους μέσα ένα γενικά πολύ φιλικό και χαλαρό κλίμα. Παρατηρήσαμε αρκετά συχνά το διευθυντή στα διαλείμματα να τους μοιράζει φρούτα, να μιλάει μαζί τους και να συνεννοείται κάποιες άλλες φορές με την υπεύθυνη του κυλικείου να τους δώσει φαγητό και από ότι πληροφορηθήκαμε από την ίδια, θα αναλάμβανε ο ίδιος την αποπληρωμή του. Άλλες φορές ο διευθυντής έκανε πλάκα με τα παιδιά, τα οποία μαινόβγαιναν στο γραφείο του με άνεση, χωρίς να δείχνουν να ντρέπονται. Μας έκανε εντύπωση ότι κατά το σχολάσμα περνούσαν πάλι από το γραφείο του να τον αποχαιρετήσουν και κάποια τον αγκάλιαζαν αυθόρμητα έτσι, όπως καθόταν στην πολυθρόνα του γραφείου του. Διαπίστωσα ένα ήσυχο κλίμα στη σχολική μονάδα με πολύ κέφι, χαμόγελα και μια διάχυτη αλληλεγγύη.

Κατά την παραμονή μας μιλήσαμε και με εκπαιδευτικούς από το συστεγαζόμενο Γυμνάσιο, οι οποίοι μας πληροφόρησαν ότι και οι ίδιοι μαζεύουν συχνά ρούχα και τρόφιμα μαζί με τους εκπαιδευτικούς του Λυκείου, για τα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής, εκ των οποίων γνωρίζουν ότι αρκετά είναι ασυνόδευτα και στερούνται βασικών αγαθών, όποτε νιώθουν την ανάγκη να βοηθήσουν όσο μπορούν.

Ο Διευθυντής μας έφερε σε επαφή με μια ομάδα παιδιών που είχαν έρθει πριν από ένα χρόνο από το εμπόλεμο εξαιτίας των Ταλιμπάν Αφγανιστάν. Ήταν μια παρέα 5 παιδιών εκ των οποίων δυο αγόρια και δυο κορίτσια ήταν πρόθυμα να μιλήσουν. Το ένα αγόρι είχε μάθει αρκετά καλά ελληνικά και ήταν πολύ επικοινωνιακό. Μας μίλησε για τις δυσάρεστες αναμνήσεις από την πατρίδα του. Μας ανέφερε πόση καταστροφή άφησε πίσω του. Περιέγραψε την καταστροφή του σχολείου του από τους Ταλιμπάν, το φόβο και την αγωνία που έζησε όλη η οικογένειά του. Με συγκίνηση μας ενημέρωσε ότι έχασε το αδερφάκι του από τους τα βομβαρδισμούς και γι' αυτό οι γονείς του έδωσαν αγώνα να το στείλουν στην Ευρώπη, για να γλιτώσει εκείνος. Μίλησε με ενθουσιασμό για το σχολείο στην Ελλάδα και τις Τάξεις υποδοχής. Είπε ότι ήθελε να γίνει νοσοκόμος, για να βοηθήσει τους ανθρώπους που κινδυνεύουν και ότι ήθελε να μείνει μόνιμα στην Ελλάδα. Είπε ότι ερχόταν κάθε μέρα από το Βύρωνα που φιλοξενούνταν σε μια Δομή με άλλους νέους και ότι δεν ήθελε να παίρνει απουσίες. Ανέφερε ότι κάθε μέρα έπαιρνε συγκοινωνίες και ότι τη μηνιαία κάρτα για τα Μ.Μ.Μ. του την πλήρωνε ο Διευθυντής του σχολείου. Το ίδιο έκανε και για το φίλο του που έρχονταν μαζί. Μου ανέφερε ότι το πρώτο διάστημα ήταν πολύ δύσκολα, γιατί έμεναν κάπου στην Ομόνοια και εκεί καθημερινά έβλεπε πολύ επικίνδυνους ανθρώπους και ανθρώπους. Είπε ότι είχε κάνει πολλούς φίλους στο σχολείο αυτό και ότι κανείς δεν τον είχε αντιμετωπίσει εχθρικά. Όσο μιλούσε μας έκαναν εντύπωση τα Ελληνικά του, τα οποία ήταν πραγματικά εξαιρετικά με εξαίρεση λίγο την προφορά και κάποια λάθη σε καταλήξεις και

στη σύνταξη, ήταν άξιο θαυμασμού το πόσο καλά μιλούσε την Ελληνική, παρόλο που είχε μόλις δυο χρόνια στη χώρα μας και στο Αφγανιστάν λόγω της εμπόλεμης κατάστασης δεν παρακολούθησε κανονικά το σχολείο εκεί. Μου έδωσε την εντύπωση ότι ήταν ένα εξαιρετικό σε ήθος παιδί που νοιαζόταν πολύ για τους γύρω του, όπως και για το συμπατριώτη και συμμαθητή του, για τον οποίο μου είπε εμπιστευτικά, μιας και εκείνος δεν καταλάβαινε ακόμα καλά ελληνικά ότι δεν ήταν καθόλου καλά ψυχολογικά, ότι τα βράδια δεν κοιμόταν από τους εφιάλτες, αφού έχασε μητέρα, πατέρα και αδερφό από μια έκρηξη και ότι τον βοήθησε να βρει ένα ψυχίατρο, για να τον εξετάσει και να του δώσει χάπια, για να ηρεμεί λίγο τα βράδια. Η μαρτυρία του για το φίλο του ήταν συγκλονιστική. Δυο παιδιά ασυνόδευτα να παλεύουν να επιβιώσουν στη χώρα μας και να βρίσκουν καταφύγιο σε ένα σχολείο που άνοιξε για αυτά τις πόρτες και την αγκαλιά του. Ο φίλος του είπε πότε στα αγγλικά και πότε στα ελληνικά ότι ήταν τυχερός που ήταν ζωντανός και ότι και εκείνος ήθελε να μείνει στην Ελλάδα, γιατί πλέον είχε φίλους και το διευθυντή που τον ένιωθε πατέρα του. Μας είπε ότι τους πλήρωνε την κάρτα εισιτηρίων κάθε μήνα, ότι τους έπαιρνε ρούχα σε γνωστές αλυσίδες καταστημάτων, για να μην ξεχωρίζουν από τα άλλα παιδιά και τους έδινε συχνά χρήματα να φάνε από το κυλικείο του σχολείου ή σε ένα εστιατόριο που το είχε ένας γνωστός του διευθυντή και τους έκανε καλές τιμές. Ωστόσο ήταν μελαγχολικός και αρκετά κλειστός σε σχέση με το συνομιλητή συμμαθητή του.

Η κοπέλα από το Αφγανιστάν μας μίλησε στα ελληνικά, τα οποία χρησιμοποίησε σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό. Μας είπε ότι ήθελε να πάει στη Γερμανία όπου τους περίμενε ο μπαμπάς της. Στην Ελλάδα είχε έρθει με τη μαμά και την αδερφή της και είχαν εγκλωβιστεί εδώ, ενώ ήθελαν να φύγουν για να επανενωθεί η οικογένειά τους. Αυτός ήταν ο δεύτερος χρόνος που βρίσκονταν στην Ελλάδα και είχε μάθει αρκετά καλά ελληνικά. Ήταν πολύ δεμένη με το σχολείο και τους συμμαθητές της και είχε μεγάλη εκτίμηση για το πρόσωπο του Διευθυντή. Μας εξήγησε ότι αγόρασε ρούχα σε αυτήν και σε άλλους μαθητές και ότι της θυμίζει τον μπαμπά της ως προς τη στοργή που τους προσφέρει. Δεν είχε συναντήσει εκφοβισμό σε αυτό το σχολείο, αντίθετα είχε νιώσει μεγάλη αγάπη, φροντίδα και αποδοχή. Μας ενημέρωσε ότι οι συμμαθητές της τη βοήθησαν πολύ στην εξοικείωση με τα ελληνικά, καθώς τη βοήθησαν πολύ και με τα μαθήματα και ,όπως και μέσα από την παρέα, συνέβαλαν να μάθει πιο εύκολα τη γλώσσα παρά το μικρό διάστημα παραμονής στη χώρα μας. Κάποιες μεμονωμένες περιπτώσεις καθηγητών της την έκαναν να μη νιώσει τόσο άνετα, αφού ένιωθε να την αντιμετωπίζουν λίγο απαξιωτικά ή λίγο αδιάφορα, αλλά μπροστά στην τόση θετική συνολική αντιμετώπιση, δεν έδωσε τελικά τόση σημασία και ενώ στην αρχή στενοχωριόταν

και έκλαιγε, στη συνέχεια δεν έδινε και πολλή σημασία, αφού η αγάπη και η αποδοχή που εισέπραξε ήταν πολύ περισσότερη. Ήταν πολύ ενθουσιασμένη με μια ταινία-ντοκιμαντέρ που ετοιμάζουν με συμμαθητές από τις Τάξεις Υποδοχής και από τις κανονικές τάξεις σε συνεργασία με καθηγητές τους, το διευθυντή και μια ΜΚΟ που πρόσφερε βοήθεια στους πρόσφυγες και είχε την έδρα της στο κέντρο της Αθήνας, προκειμένου να πάρουν μέρος σε ένα πανευρωπαϊκό μαθητικό φεστιβάλ για την ένταξη των προσφύγων και των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τις μέρες που παραβρέθηκα για την έρευνα στο σχολείο τους έκαναν τα τελευταία γυρίσματα και μου είπε ότι είχε πολύ άγχος να πάνε όλα καλά. Μας εκμυστηρεύτηκε ότι ήθελε να γίνει σκηνοθέτης και να σπουδάσει πάνω στο αντικείμενο αυτό, όταν θα εγκαθίστατο στη Γερμανία και θα τέλειωνε όλη αυτή η αβεβαιότητα που βίωνε.

Το άλλο κορίτσι ήταν από την Αίγυπτο και ήξερε πολύ καλά ελληνικά. Είχε έρθει στην Ελλάδα και σε μικρότερη ηλικία, αλλά τα τελευταία 2 χρόνια ήρθε οριστικά με την οικογένειά της να μείνουν στην Ελλάδα, την οποία υπεραγάπα. Ήθελε να σπουδάσει Νομική, για να υπερασπίζεται αδύναμους. Της άρεσε πολύ η ελληνική γλώσσα και μιλούσε ήδη πολύ καλά αγγλικά και γαλλικά. Πήρε και αυτή μέρος στο ντοκιμαντέρ με τη φίλη της, την οποία βοήθησε πολύ να μάθει ελληνικά και να βρει παρέες, καθώς ήταν πολύ κοινωνική η ίδια και αρκετά πιο εξοικειωμένη με την ελληνική πραγματικότητα, αφού ήταν η δεύτερη φορά που εγκαθίσταντο οικογενειακώς στην Ελλάδα. Ήταν πολύ ευχαριστημένη από τις καθηγήτριές της στις Τάξεις Υποδοχής, αφού τη βοήθησαν πάρα πολύ να μάθει τη γλώσσα και να εγκλιματιστεί, αλλά και από τις κανονικές τάξεις και τους συμμαθητές που τη βοήθησαν πολύ και από τους εκπαιδευτικούς που βοήθησαν με παραπάνω ώρες και ενισχυτικές εργασίες χωρίς να φείδονται χρόνου και καλής διάθεσης. Επίσης ανέφερε ότι και οι εκπαιδευτικοί από το συστεγαζόμενο Γυμνάσιο τους βοήθησαν πολύ το πρώτο διάστημα και τους αγκάλιασαν κυριολεκτικά και μεταφορικά με διάφορες κοινές δράσεις, με συλλογή τροφίμων, ρούχων, σχολικών ειδών.

Το πέμπτο αγόρι ήταν από την Αφρική και δεν ήθελε να μιλήσει. Μας είπε στα αγγλικά ότι είχε μάθει ελάχιστα ελληνικά και ότι συνεννοούνταν στα γαλλικά και στα αγγλικά με τους υπόλοιπους, καθώς είχε λίγους μήνες στην Ελλάδα. Έκανε πολλή παρέα με τα 2 αγόρια από το Αφγανιστάν τα οποία τον βοηθούν και στις μετακινήσεις, καθώς έμενε στο κέντρο της Αθήνας σε έναν ξενώνα και δεν είχε ακόμα εγκλιματιστεί στη νέα πραγματικότητα και είχε έρθει χωρίς τους γονείς του. Είπε στα αγγλικά ότι ήθελε να πάει στη Γερμανία σε συγγενείς

του και ανέφερε πόσο πολύ τον είχε βοηθήσει ο διευθυντής του σχολείου και ηθικά και υλικά.

ΠΑΡΗΤΗΡΗΣΗ 2023

Τα τελευταία χρόνια έχουν μειωθεί αρκετά οι ροές των προσφύγων για πολλούς και διαφορετικούς λόγους. Πάνω απ' όλα όμως από το 2019 έχει αλλάξει αρκετά ο πολιτικός τρόπος χειρισμού του Προσφυγικού Ζητήματος, καθώς παρατηρούνται πλέον πάρα πολλές επαναπροωθήσεις προσφύγων και μεταναστών προς την Τουρκία. Πιο συγκεκριμένα, όπως καταγγέλλεται σε σχετική επιστολή που δημοσιεύτηκε στο διαδίκτυο από πολλούς Συντονιστές Εκπαίδευσης Προσφύγων που εργάζονται σε Δομές προσφύγων σε όλη την Ελλάδα, οι νεαροί πρόσφυγες καλούνται πλέον να ζήσουν εκτός αστικού ιστού, έχουν πλέον ξεσπιτωθεί από ξενώνες και σπίτια εντός των πόλεων. Επιπλέον στις Δομές αυτές παρατηρείται ραγδαία υποστελέχωση των κοινωνικών και υγειονομικών υπηρεσιών από επιστημονικό προσωπικό, διερμηνείς/μεταφραστές κ.λπ., ενώ αντίθετα έχει αυξηθεί κατακόρυφα το προσωπικό υπηρεσιών ασφαλείας (security). Τα παραπάνω οδηγούν σε ποικίλα προβλήματα, που σχετίζονται με την προστασία και την εκπαιδευτική πρόοδο των παιδιών. Όλα αυτά δυσχεραίνουν την εύρυθμη λειτουργία των Δομών σε συνδυασμό με τους χρονικούς περιορισμούς εισόδου - εξόδου που επιβάλλονται τόσο σε διαμένοντες/ουσες όσο και σε εργαζόμενους/ες βάσει ενός ασφυκτικού καθηκοντολόγιου αποτρέποντας έτσι την είσοδο σε άτομα που συνεισφέρουν στη διανομή ρουχισμού, σχολικών ειδών, τροφίμων κλπ.. Αυτή η περιγραφόμενη διαδικασία "κλεισίματος" των δομών σε συνδυασμό με την αναστολή λειτουργίας του προγράμματος διαμονής σε διαμερίσματα εντός αστικού ιστού (ESTIA II), αποσκοπεί - σύμφωνα πάντα με το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου - στο να ενισχυθεί η ασφάλεια και η προστασία τόσο των διαμενόντων/ διαμενουσών όσο και για των γειτνιαζουσών τοπικών κοινωνιών. Οι ΣΕΠ ενίστανται στα παραπάνω και στηριζόμενοι στην επιστημονική και παιδαγωγική τους συγκρότηση, καθώς και στην πολυετή εμπειρία τους ως ΣΕΠ, θεωρούν ότι η εφαρμογή ενός τέτοιου μοντέλου μαζικοποίησης, εγκλεισμού και διαχωρισμού στις δομές αυτές θα εμποδίσει την απρόσκοπτη πρόσβαση των παιδιών και των νέων των δομών στη δημόσια τυπική εκπαίδευση. Αυτό παρατηρείται πλέον ξεκάθαρα με το κλείσιμο πολλών Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ κυρίως στην Αττική. Επιπλέον δημιουργείται γκετοποίηση και δαιμονοποίηση των προσφύγων από τις τοπικές κοινωνίες, καθώς και ένα ασφυκτικό εργασιακό περιβάλλον για τους ΣΕΠ και για όσους επιθυμούν να συνδράμουν υλικά και ηθικά στις παραπάνω Δομές, καθιστώντας έτσι ανέφικτη την ένταξη και τη

συμπερίληψη των προσφύγων - μεταναστών μαθητών/τριών. Ενδεικτικό των παραπάνω είναι ότι τα ασυνόδευτα παιδιά πρόσφυγες ή μετανάστες πλέον είτε στέλνονται σε περιορισμένο αριθμό σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες είτε στέλνονται στην πατρίδα τους παρά τις προτάσεις αρκετών χωρών να δεχτούν ασυνόδευτα είτε παραμένουν σε ξενώνες διαφόρων ΜΚΟ, οι οποίες όμως αντιμετωπίζουν συχνά πρόβλημα οικονομικής επιβίωσης και γι' αυτό βάζουν λουκέτο ή διαμένουν σε διάφορες δομές που προαναφέρθηκαν οι οποίες κλείνουν η μια μετά την άλλη ή μεταφέρονται εκτός αστικού ιστού. Ως αποτέλεσμα αναγκάζονται να αγωνιστούν μόνο τους για την επιβίωση τους. Μέσα σε όλο αυτό κλίμα αβεβαιότητας καλούνται να αγωνιστούν για την επιβίωσή τους. Λόγω των παραπάνω, εντελώς αιφνιδιαστικά, και ενώ είχε αρχίσει να οργανώνεται για την τρέχουσα σχολική χρονιά 2022-2023 το πρόγραμμα για τις Τάξεις Υποδοχής στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα σταμάτησε να λειτουργεί. Θεωρήθηκε περιορισμένος ο αριθμός των μαθητών, ώστε να είναι βιώσιμες οι Τάξεις Υποδοχής. Δεδομένων των έκτακτων συνθηκών κλεισίματος των Τάξεων Υποδοχής. Στη μετά COVID περίοδο οι μαθητές έδωσαν την εντύπωση ότι είναι πιο ζωντανοί και θορυβώδεις. Συχνά ακούγονταν έντονες φωνές και εντάσεις και παρατηρήσαμε αρκετούς τσακωμούς και ένταση. Υπήρχαν αρκετοί μαθητές/-τριες από την Αίγυπτο που έκαναν παρέα κυρίως μεταξύ τους και ακούγονταν και κάποιες παρέες που ήταν σλαβόφωνα και συνομιλούσαν μεταξύ τους στη μητρική τους γλώσσα. Δεν παρατηρήθηκε κανένας μαθητής/-τρια από Αφρική, όπως παλιά. Επίσης πληροφορηθήκαμε από άλλους μαθητές/-τριες ότι είναι αισθητή η απουσία των παιδιών των Τάξεων Υποδοχής, καθώς είχαν βρει ισορροπίες μεταξύ του και είχε καλλιεργηθεί ένα κλίμα αλληλεγγύης και συμπερίληψης. Ενώ τώρα όσοι μαθητές απέμειναν με καταγωγή από άλλες χώρες και κυρίως από την Αίγυπτο νιώθουν κάπως απομονωμένοι και επιδιώκουν να κάνουν αισθητή την παρουσία τους με κάθε τρόπο, κυρίως αρνητικό. Ειδικά το χαμηλό γνωστικό τους επίπεδο και οι δυσκολίες στην κατάκτηση της Ελληνικής τους έκαναν να βλέπουν το μάθημα απωθητικό και να επιχειρούν με κάθε τρόπο να το αποφύγουν. Ενδεικτικό του όλου κλίματος ήταν οι συχνές καταλήψεις στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα, ακόμα και περιστατικό τραυματισμού με μαχαίρι που αποτέλεσε βασική αιτία και επιχείρημα αποχής από τα μαθήματα και έντονων κινητοποιήσεων εντός της σχολικής μονάδας, αλλά και αναστάτωσης των γονέων και κηδεμόνων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β (ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ 2023)

1)Συνέντευξη φύλακα

ΕΡ: Είστε πολλά χρόνια εδώ ;

ΑΠ: Μια ζωή... από τότε που ήρθα στην Ελλάδα ... του χρόνου βγαίνω στη σύνταξη

ΕΡ: Πώς είναι η κατάσταση εδώ στο σχολείο; Τι εικόνα έχετε μετά από τόσα χρόνια εργασίας εδώ.

ΑΠ: Το παιδί αυτό που βλέπεις ήρθε από τη Βικτώρια και στο σχολείο εκεί όταν πήγαινε το χτύπαγαν ... κάθε μέρα με κλάματα ... η μάνα του δούλευε στο νοσοκομείο. Αναγκάστηκε να νοικιάσει σπίτι εδώ στην Καλλιθέα και να το φέρει εδώ στο σχολείο. Όταν ήρθε για πρώτη φορά η μαμά του , με είδε εκεί στην πόρτα και μου λέει: θα σε ρωτήσω κάτι , αλλά ειλικρινά. Και της λέω να ρωτήσεις ό, τι θέλεις. Με ρώτησε: Σε αυτό το σχολείο υπάρχει bullying; Της λέω: σε αυτό το σχολείο δεν υπάρχει bullying(ήχος κουδουνιού).Και να ξέρεις ότι είμαι εγώ εδώ

ΕΡ: Είναι από άλλη χώρα αυτό το παιδάκι ;;

ΑΠ: Ναιiii!!! Και του λέω : Μέχρι που είμαι εγώ εδώ , γιατί σε λίγο θα φύγω λόγω ηλικίας, να μη φοβάσαι τίποτα , μετά δεν μπορώ να βάλω το χέρι μου στη φωτιά, αλλά το ρατσισμό και το bullying υπάρχει γενικά

ΕΡ: Πάντως εσείς εδώ βλέπετε μια εντελώς διαφορετική κατάσταση. Έτσι δεν είναι; Σας θυμάμαι, όταν είχα ξαναέρθει πριν από 2 χρόνια.

ΑΠ: Εγώ είμαι τόσα χρόνια εδώ.. Γνωρίζω τα παιδιά όλα. Για μένα και το μαύρο παιδί και το κόκκινο παιδί και το μπλε και το κίτρινο παιδί το ίδιο είναι (ακούγονται γέλια παιδιών συνεχώς από το γραφείο της. Το έχουν σαν καταφύγιο). Ανάλογα..(παύση). Γιατί και εγώ δεν έζησα ρατσισμό;

ΕΡ: Το ζήσατε και εσείς σίγουρα ! Έτσι δεν είναι;

ΑΠ: Εγώ το έζησα πιο πολύ... μέχρι που ξεκίνησα να υβρίζω (παύση)

ΕΡ: Και να σας ρωτήσω με τον προηγούμενο διευθυντή που ήταν πιο πολλά τα παιδάκια το κλίμα ήταν πιο ευχάριστο ή όχι; Θυμάμαι ότι μαζεύατε ρούχα για τα παιδιά (με διακόπτει)

ΑΠ: Κοίτα, ο άλλος διευθυντής, ο Ζαχαρόπουλος, η οικογένεια του... η μάνα του... ήταν καθαρίστρια στα σχολεία και ήξερε τι είναι η πείνα, γιατί η μάνα του δούλευε καθαρίστρια και καθάριζε σχολεία και τάιζε αυτούς. Και λυπούνταν τα παιδιά, τα πάντα. Εγώ τον έλεγα πάντα με το μικρό του όνομα. Ποτέ δεν είχα πρόβλημα με το διευθυντή μου και τον αγαπώ πολύ και τον σέβομαι. Με έμαθε να είμαι πιο σκληρή, αλλά δεν μπορώ, γιατί πέρασα πολλά προβλήματα

ΕΡ: Ανθρώπινο είναι αυτό. Θυμάμαι ότι κάνατε πολλά πράγματα. Μαζεύατε πράγματα για τα παιδιά.

ΑΠ: Από τότε που έφυγε και τώρα όχι

ΕΡ: Τώρα πια φύγαν τα παιδιά αυτά. Κλείσαν οι Τάξεις Υποδοχής. Έτσι δεν είναι;

ΑΠ: Αγάπη μου, να σου πω κάτι; Τώρα πιο πολύ νοιάζονται όλοι για τις Ουκρανέζες, που κάνουν τώρα τον πόλεμο παρά για τα παιδιά από άλλες χώρες. Για αυτά τα παιδιά που είναι εδώ ούτε σημασία δε δίνουν. Εγώ θα το πω στα ίσια.. ναι! Οι Ουκρανοί τον έκαναν τον πόλεμο για τα συμφέροντά τους όχι για τα συμφέροντα της Ελλάδας, αλλά τι να κάνουμε; Ο Μητσοτάκης βάζει και τη μύτη του μέσα, για να δείξει ότι είμαστε κάτι! Και το λαγό του και τα ίσια πόδια του..(παύση)

ΕΡ: Εσείς γενικά τα βλέπετε πιο ήσυχα τώρα τα πράγματα στο προαύλιο; Τώρα που λείπουν εννοώ τα παιδάκια από τις Τάξεις υποδοχής;

ΑΠ: (Με διακόπτει) Οχι!!!

ΕΡ: Δηλαδή τα αλλά παιδάκια φρόντιζαν να υπάρχουν ισορροπίες

ΑΠ: Ναι!!! Ναι!!! Ναι!!!

ΕΡ: Γιατί και εγώ, όταν είχα έρθει τότε, θυμάμαι ότι ήταν πιο ζωντανό το σχολείο. Μου είχε φανεί διαφορετικό.

ΑΠ: Εγώ όταν γύρισα, γιατί έλειπα 2 χρόνια, μου φάνηκε διαφορετικό το σχολείο! Σαν να ήμουν στο Καζακστάν. Πώς έμεναν αυτοί οι άνθρωποι μες στα υφάσματα; Έτσι μου φάνηκε. (Γυρνάει προς τα παιδιά) Παιδιά, έτοιμο το τσάι μου; 3 ημέρες.. Λάθος... 3 βδομάδας.. (διακοπή) Να και αυτό κοριτσάκι είναι από την Αλβανία. Της απευθύνει το λόγο: Εσύ Δευτέρα δεν είσαι; Η μαθήτριά της απαντάει: Ναι! Τη ρωτάει: τον πρόλαβες το Ζαχαρόπουλο; Εκείνη απαντάει: Όχι. Τη ρωτάει αν σήμερα θα πάει εκδρομή και εκείνη απαντάει ναι. (Δείχνοντας παιδιά) Αυτά είναι από την Αλβανία... αυτά από τον Πόντο. Εδώ μέσα έχουν μεγάλο ρατσισμό. Ειδικά στο Γυμνάσιο (το δείχνει απέναντι, αφού

συστεγάζονται). Δεν ξέρουν οι καθηγητές να μιλάνε. Ξέρεις τι; Το βλέπω και η καρδιά μου πονάει

ΕΡ: Τους λείπει η εκπαίδευση. Εγώ τώρα κάνω Μεταπτυχιακό για τη Διαπολιτισμική εκπαίδευση που είναι και για τους πρόσφυγες και όταν τα διαβάσεις και τα δεις τι γίνεται παγκόσμια το βλέπεις διαφορετικά, αλλά υπάρχει τέτοια έλλειψη εκπαίδευσης στους εκπαιδευτικούς για όλο αυτό το καινούργιο πράγμα που... οι έρευνες δείχνουν πολύ ρατσισμό. Αυτό που λέτε και εσείς...

ΑΠ: Και να σου πω κάτι αλλιώς; δε φταίνει και αυτοί! Από το Υπουργείο φταίνει..

ΕΡ: Ακριβώς ..., αυτοί δε φταίνει ! Γιατί όταν σου φέρουν ξαφνικά τα παιδιά αυτά και σε πετάξουν σε μια τάξη χωρίς εκπαίδευση, δεν ξέρεις και εσύ πώς να συμπεριφερθείς! Νιώθεις ανασφάλεια

ΑΠ: Αλλά όμως δεν έχουν κανένα δικαίωμα να υβρίζουνε τα παιδιά μας

ΕΡ: Εννοείται αυτό... εννοείται.(ακούγονται φωνές παιδιών από το γραφείο της) και σε εσάς βρίσκουν καταφύγιο τα παιδιά

ΑΠ: Έχω εδώ ιντερνατσιοναλ. Όλη η Ευρώπη σε εμένα έρχεται!(Γελώντας)Μόνο Αμερικανούς που δε χωνεύω δεν έχω.

ΕΡ: Αυτό το χαμογελαστό κοριτσάκι από πού είναι;

ΑΠ: Από Αλβανία. Είναι μικρό. Από Γυμνάσιο..

ΕΡ: Είστε όλοι εδώ μια παρέα

ΑΠ: (ρωτάει το κοριτσάκι)Τι είμαι εγώ για σένα; Εκείνο απαντάει: την αγαπώ πάρα πολύ.

ΕΡ: Φαίνεται πάρα πολύ αυτό από την αγκαλιά που της κάνετε

ΑΠ: Έχω καλά κορίτσια Απλώς το Λύκειο είναι πάρα πολύ καλό. Δε μιλάνε άσχημα . (Απευθυνόμενη σε παιδιά του Γυμνασίου)Σας μιλάνε άσχημα; Απαντούν αρνητικά κουνώντας το κεφάλι Το Λύκειο δεν είχε πρόβλημα μεταξύ των παιδιών. Τα γυμνασιακία έχουν. Το Γυμνάσιο έχει πρόβλημα. Αλλά... η Αθήνα έχει παρακάνει. Αν πάρεις συνέντευξη από εκεί , σε κανένα σχολείο της Αθήνας, θα πέσεις κάτω και δε θα σηκωθείς

ΕΡ: Εδώ γίνεται στα ιδιωτικά σχολεία. Δεν ακούσατε τι έγινε με το παιδάκι που το σέρνανε με την πετονιά και κοντέψανε να το πνίξουνε; Φοβερό! Όποτε εσείς χρειάζεστε απαραίτητα εδώ.. έτσι δεν είναι; Δεν μπορείτε να φύγετε!! Πρέπει απαραίτητα να είναι κάποιος στην πόρτα.

ΑΠ: Εγώ είμαι 24ωρο εδώ! Είμαι συνέχεια εδώ !

ΕΡ: Ενώ ο δικός μας φύλακας δεν είναι έτσι. Εσείς το αγαπάτε και αυτό φαίνεται. Βέβαια εμάς είναι φετινός...

ΑΠ: Έχω πάρει παιδεία μια χαρά εκεί που έζησα και ευχαριστώ το κράτος του αλλοιού. Υπήρχε παιδεία. Αν είχαμε τη μισή παιδεία αυτουνού εδώ, θα ήμασταν άνθρωποι. Θα είχαμε σεβαστεί ο ένας τον άλλο...

ΕΡ: Είχατε σεβασμό είπατε εκεί Καζακστάν είπατε ;

ΑΠ: Ναι... Σοβιετική Ένωση τότε.

ΕΡ: Όποτε ζήσατε όλο το καθεστώς εσείς το πριν ..

ΑΠ:(Με διακόπτει)Τον κομμουνισμό! Ναι! Αλλά δεν είχαμε αυτό ...

ΕΡ: Γιατί έδινε πολλή σημασία σε παιδεία και αθλητισμό πάρα πολύ... έτσι δεν είναι ;

ΑΠ: Ναι!! Ναι!! Εγώ που έμεινα χωρίς πατέρα και ήμασταν 6 παιδιά μας τάιζε το κράτος. Μας κρατούσε στο σχολείο μέχρι που να τελειώσουμε. Μέχρι να έρθουν οι μανάδες μας από τη δουλειά. Και δεν πλήρωνε η μάνα μου, ας πούμε που είχε 6 παιδιά, δεν πλήρωνε το σχολείο! Φράγκο!! Δεν πλήρωνε τα βιβλία , τα τετράδια, τους στύλους... μας τα έδινε όλα το σχολείο μας. Εδώ δεν ξέρω τι γίνεται!

ΕΡ: Οπότε όλα αυτά που προσπαθούν να κατηγορήσουν τη Σοβιετική Ένωση ότι ο κόσμος πείναγε..

ΑΠ:(Με διακόπτει)Είναι ψέματα

ΕΡ: Είναι προπαγάνδα αυτό ;

ΑΠ: Είναι ψέματα! Πώς να σου το πω; Η Ουκρανία έτρωγε από τη Σοβιετική Ένωση. Η Μολδαβία έτρωγε από τη Σοβιετική Ένωση... Όλοι έτρωγαν από τη Σοβιετική Ένωση. Η Γεωργία ... όλοι έτρωγαν από τη Σοβιετική Ένωση. Απλώς υπήρχε ρατσισμός. Ο Στάλιν δεν ήθελε τους Έλληνες... εμάς... και τώρα δε θέλουν τους Ρώσους

ΕΡ: Ναι! Έχετε δίκιο ! Αλλάζουν τα πράγματα και πάντα κάποιος την πληρώνει...

ΑΠ: Ναι!! Ναι!! Αυτό!

ΕΡ: Αλλά η εκπαίδευση ήταν μια χαρά.

ΑΠ: Μια χαρά. Έμαθα και έχω γίνει άνθρωπος και με αυτόν τον τρόπο που έμαθα από εκεί , έμαθα και τα παιδιά μου. Είμαι αυστηρή, αλλά αγαπάω τα παιδιά μου.

ΕΡ: Πάρα πολύ ενδιαφέροντα αυτά που μου είπατε. Ο προηγούμενος διευθυντής (ο κυρία Ζαχαρόπουλος) έρχεται καθόλου;(διακοπή από παιδιά που περιμένουν να μουν στο σχολείο). (Πλησιάζει μαθητής)Εσύ τι τάξη είσαι;

ΑΠ: (ο μαθητής απαντάει)Εγώ είμαι Δευτέρα Λυκείου.

ΕΡ: Πώς είναι τα πράγματα εδώ; Συνυπάρχετε ωραία μεταξύ σας ή βλέπεις να υπάρχουν περιστατικά βίας μεταξύ σας;

ΑΠ: Εεε... και εγώ τώρα ήρθα από τον καινούργιο χρόνο. Και από ότι έχω καταλάβει τα πράγματα είναι μια χαρά. (Παρεμβαίνει και άλλος μαθητής : τα πράγματα μεταξύ μας είναι μια χαρά!(Παρεμβαίνει και άλλος μαθητής) Η δική μας γενιά δεν έχει ρατσισμό σε σύγκριση με τους παλιούς.

ΕΡ: Με το Λύκειο πώς τα πάτε που εσείς είστε μικρότεροι;

ΑΠ: Δεν έχουμε κανένα πρόβλημα.

ΕΡ: Τι ωραίο αυτό! Μπράβο παιδιά!

2)ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ ΠΟΥ ΕΙΧΕ ΖΗΣΕΙ ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΑΞΕΙΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

ΕΡ: Εσύ είχες ζήσει και τις Τάξεις Υποδοχής. Έτσι δεν είναι ;

ΑΠ: Εννοείται είχα κάνει πολλούς φίλους.

ΕΡ: Έχει αλλάξει καθόλου τώρα το κλίμα στο σχολείο. Για παράδειγμα ήταν ένα σχολείο με πολύ παραπάνω άτομα. Έτσι δεν είναι; Είχε πιο πολλή φασαρία;

ΑΠ: Και όμως θα μπορούσα να σας πω ότι περιστατικά γίνονται και τώρα και τότε και μη σας πω ότι τώρα γίνονται πιο σοβαρά.

ΕΡ: Τότε υπήρχε πιο έντονος ρατσισμός; Τι εννοείς ότι τώρα γίνονται πιο σοβαρά περιστατικά;

ΑΠ: Ρατσισμός δεν υπήρχε. Τώρα γίνονται πιο πολλοί τσακωμοί από ότι με τις Τάξεις Υποδοχής.

ΕΡ: Και τι πιστεύεις ότι σας συγκρατούσε τότε και δε γίνονταν τσακωμοί παρόλο που ήσασταν πιο πολλά παιδιά ;

ΑΠ: Όταν ήμουν εγώ Α΄ Λυκείου και διευθυντής ήταν ο κύριος Ζαχαρόπουλος τα πιο πολλά μαθήματα γίνονταν μέσω Webex. 2,3μηνες που ήμασταν στο σχολείο τα πράγματα ήταν χαλαρά εδώ, γιατί είχαμε φάει και το παλούκι να κάνουμε Τηλεεκπαίδευση.

ΕΡ: Κάνατε και πολλά πράγματα... μαζεύατε τρόφιμα, ρούχα για τα παιδιά, τους συμμαθητές σας

ΑΠ: Και τώρα μαζέψαμε τρόφιμα για το σεισμό που έγινε στην Τουρκία και τη Συρία

ΕΡ: Α ναι;;; Μαζέψατε και τώρα;;

ΑΠ: Ναι! Μαζέψαμε πριν 2 μήνες.

ΕΡ: Οπότε όλη αυτή η κοινωνική ευαισθησία σας έμεινε να μαζεύετε και να βοηθάτε...

ΑΠ: Εντάξει ! Όλο αυτό ήταν σε συνεννόηση με το σύλλογο των γονέων και κηδεμόνων.

ΕΡ: Με τα παιδιά από τις Τάξεις Υποδοχής που ήσασταν στην ίδια τάξη κρατήσατε καθόλου επαφή ή χαθήκατε;

ΑΠ: Με κάποια παιδιά από αυτά εγώ έχω κρατήσει επαφές... ειδικά με όσους ήξερα από το Γυμνάσιο.

ΕΡ: Έχεις καταλάβει πού έχουν πάει τα παιδιά αυτά ;Κάποια λένε ότι έχουν πάει στον Άλιμο στο Διαπολιτισμικό.

ΑΠ: (Με διακόπτει) Κάποια ξέρω ότι έχουν πάει στο ΕΠΑΛ

ΕΡ: Θεωρείς ότι υπάρχουν και αλλά που σταματήσανε το σχολείο εντελώς;

ΑΠ: Τι να σας πω... δεν ξέρω... πολύ πιθανό. Εγώ ξέρω και από τους φίλους μου που μιλάνε ότι αυτά τα παιδιά πιο πολύ ενδιαφέρονται να βρουν μια δουλειά με delivery και τέτοια, για να βγάλουν λεφτά...

ΕΡ: Οπότε ότι πρόλαβαν να μάθουν από Ελληνικά, για να μπορούν να συνεννοηθούν. Έτσι δεν είναι;

ΑΠ: Ναι!! Ακριβώς!

ΕΡ: Εσείς τα βοηθούσατε τότε; Γιατί δεν είχα προλάβει λόγω COVID να μπω κανονικά σε τάξη;

ΑΠ: Τα βοηθούσαμε πάρα πολύ! Εγώ έριχνα πάρα πολλούς τσακωμούς με τις καθηγήτριες τότε, επειδή τους έβαζαν ίδια διαγωνίσματα με εμάς και τους έλεγα πώς είναι δυνατόν να τους βάζετε τα ίδια; Εδώ εγώ δεν μπορώ να το λύσω! Θα το λύσει το άλλο το παιδάκι;

ΕΡ: Οπότε προφανώς δεν ήξεραν και αυτές πώς να το χειριστούν, αφού τους έφερναν ξαφνικά παιδιά και δεν ήξεραν πώς να τα χειριστούν. Γενικά είσαι ευχαριστημένη από τη συνύπαρξη με τα παιδιά αυτά των Τάξεων Υποδοχής;

ΑΠ: Ναι, καλέ! Μια χαρά!! Τα καλύτερα παιδιά είναι.

ΕΡ: Μπράβο! μη σε καθυστερώ! Σ' ευχαριστώ πάρα πολύ!! Ήταν πολύ χρήσιμα όσα μου είπες!! Να είσαι καλά!!!

ΑΠ: Παρακαλώ!! Να είστε καλά!!!

3)ΣΥΝΝΕΤΕΥΞΗ ΔΥΟ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΚΥΛΙΚΕΙΟΥ

ΕΡ: Θα ήθελα να μου πείτε τις εντυπώσεις σας από τους μαθητές τους σχολείου σας

ΑΠ: (γυναίκα): άλλη σχέση έχουν οι μαθητές με εμάς άλλοι με τους καθηγητές τους! (άντρας)Σου λένε πράγματα που δεν μπορούν να τα εμπιστευτούν στους καθηγητές τους. Ή τι άποψη έχουν για τους καθηγητές τους. Δεν υπάρχει περίπτωση αυτό να το πουν μπροστά τους. Εσείς τι ακριβώς κάνετε ;

ΕΡ: Σωστά. Δεν υπάρχει περίπτωση... Εγώ σας είχα συναντήσει και επί κυρίου Ζαχαρόπουλου. Κάνω έρευνα για τις τάξεις υποδοχής και τα παιδιά που φοιτούν σε αυτές

ΑΠ: Ναι!!! Βέβαια! Σας θυμάμαι !!

ΕΡ: Επειδή έχει φύγει τώρα ο κύριος Ζαχαρόπουλος και έπαψαν πια να λειτουργούν οι Τάξεις Υποδοχής εδώ και γενικά έχουν μειωθεί παντού , ήθελα να δω ... εδώ είχα καταλάβει ένα πολύ θετικό το κλίμα. Τα παιδιά τα είχε αγκαλιάσει... ίσχυε γενικά το κλίμα αυτό;

ΑΠ: (άντρας) Στις Τάξεις Υποδοχής η αντιμετώπιση εξαρτιόταν από το άτομο. Ήταν κάποιοι που ήταν πολύ θετικοί και ήταν μια πραγματική αγκαλιά για τα παιδιά αυτά και με μεγάλη καρδιά , όπως ο διευθυντής ο Ζαχαρόπουλος (γυναίκα): και άλλοι που δεν... αυτό το ζούμε τώρα και στην κοινωνία.(άντρας):άλλοι επειδή έχουν πάθει πράγματα είναι αρνητικοί είτε το γνωρίζουν το παιδί είτε όχι... δηλαδή μπορεί να είναι το καλύτερο παιδί, αλλά επειδή έχουν πάθει μερικά πράγματα, είναι αρνητικοί. Πάντως γενικώς είναι ευπρόσδεκτοι εδώ πέρα όλοι και όλοι είναι θετικοί προς αυτό. Τώρα από κει και πέρα απλώς γκρινιάζουν, γιατί σου λέει επειδή μας βρήκατε καλούς, δεν μπορείτε να μας φέρετε εδώ πέρα όποιο παιδί βρίσκετε ακόμα και από τη Φυλή. Πρέπει να μοιραστούν τα παιδιά, όπως πρέπει.

ΕΡ: Οπότε ήταν ένα πρόβλημα και αυτό! Η απόσταση.

ΑΠ: (άντρας) Εμ... βέβαια ήταν πρόβλημα

ΕΡ: Θυμάμαι παιδιά και από το Βύρωνα.

ΑΠ:(γυναίκα) Ποιο Βύρωνα μόνο; Ερχόντουσαν από όλα τα μέρη. Δηλαδή ακόμα και από την Ομόνοια, γιατί δεν τους υποδεχόταν κανένας. Μόνο ο κύριος Ζαχαρόπουλος! Τους μάζευε εδώ , ρε παιδί μου. Αλλά ξέρεις τι; Το θέμα είναι ότι μέσα στο πλαίσιο αυτό, από ότι κατάλαβα εγώ δηλαδή με τα παιδιά και αυτά, είναι ότι κάποιοι δε θέλανε τα παιδιά αυτά, γιατί τους δημιουργούσαν προβλήματα μέσα στην τάξη και αντιδρούσαν κάπως διαφορετικά. Η αλήθεια είναι ότι είχαμε προβληματάκια, αλλά ελάχιστα πράγματα μη φανταστείς ότι είχαμε κάτι το τρελό.

ΕΡ: Τηρούνταν οι ισορροπίες δηλαδή ;

ΑΠ:(γυναίκα)Εννοείται, γιατί είχαμε έναν άνθρωπο εδώ που τηρούσε όλες τις ισορροπίες σε όλα τα επίπεδα. Αυτός είχε την αγκαλιά ... αυτός είχε και την ισορροπία. (άντρας) Δεν μπορούσε να πει «παιδιά, ελάτε και μετά σας γυρνάω την πλάτη». Για αυτό αντιμετώπιζε αυτός και τα προβλήματα(γυναίκα):Για το Ζαχαρόπουλο δεν μπορώ να πω τίποτα αρνητικό. (άντρας): Σε κάποια φάση που είχαν μαζευτεί πολλά παιδιά στο χώρο και δημιουργούνταν προβλήματα ήταν ο ίδιος εκεί, για να τα θέσει εντός ελέγχου, να τα διευθετήσει... Δηλαδή δε γύρναγε την πλάτη ... δηλαδή ήταν μέσα στα προβλήματα ο άνθρωπος. Τα κοιτούσε ... προσπαθούσε να τα λύσει... και κάποια στιγμή υπήρχε και ένα stop έτσι;; Αλλά γενικώς είχε μια ανοιχτή αγκαλιά στα παιδιά αυτά!! Δηλαδή ήθελε να τα βοηθήσει.

ΕΡ: Δηλαδή είχατε φτάσει σε τόσο μεγάλο αριθμό μαθητών;

ΑΠ:(γυναίκα)Ναι. Είχαμε φτάσει σε πολύ μεγάλο αριθμό παιδιών...(παύση) πάρα πολύ μεγάλο αριθμό, γιατί δεν τα δεχόντουσαν εδώ τριγύρω στην περιοχή μας... γιατί για την περιοχή μας μπορώ να μιλήσω! Δεν ξέρω τι γινόταν σε άλλες περιοχές. Δηλαδή ερχόντουσαν παιδιά που έμεναν στο κέντρο της Αθήνας. Π.χ. από τον Κολωνό!! Μέναν εκεί και ερχόντουσαν εδώ... (διακοπή από άντρα) έτσι μας έλεγαν τουλάχιστον. (γυναίκα) έτσι μας έλεγαν ναι! τώρα δεν ξέρω !! Τι να σου πω! Ό, τι ακούγαμε.

ΕΡ: Γιατί εγώ είχα μείνει με δυο παιδάκια που έρχονταν από το Βύρωνα και τους έβγαζε και την κάρτα, για να μπαίνουν στα λεωφορεία ο Ζαχαρόπουλος.

ΑΠ:(γυναίκα) Ναι... τα ξέρω αυτά! Μόνο αυτό;; Μόνο αυτό;(άντρας). Πάρα πολλά τους πρόσφερε! Πολλά παιδιά έρχονταν εδώ με λεφτά του κυρίου Ζαχαρόπουλου.(γυναίκα)Πάρα

πολλά... δεν μπορείς να φανταστείς τι έχει κάνει αυτός ο άνθρωπος για τα παιδιά αυτά. Δεν μπορείς να φανταστείς(διακοπή από άντρα : Επειδή δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις τις μεγάλες, πήγαινε και έπαιρνε ένα τελάρο φρούτα από την αγορά... δεν μπορούσε να πάρει στον καθένα από ένα σάντουιτς, γιατί ήταν ακριβό και τους έπαιρνε φρούτα... δεν μπορούσε να δώσει 1,30-1,40 κάθε φορά και τους έπαιρνε για παράδειγμα μήλα... να φάνε από ένα μήλο. Ήταν και αυτό κάτι.

ΕΡ: Αν είναι , λέει...

ΑΠ:(γυναίκα) Ναι! Τι λες τώρα; (άντρας)Πήγαινε και τους έπαιρνε χυμούς. Δεν το έκανε συνέχεια, αλλά εναλλάξ το έκανε.(γυναίκα) Ξέρεις ο Ζαχαρόπουλος δεν έχει παιδιά, όποτε ήταν... ξέρεις ... επί της ουσίας ήταν και μπαμπάς τους. Και αυτός τα ένιωθε σαν παιδιά του, ρε παιδί μου! Γι' αυτό και λειτουργούσε έτσι. Έρχεται όμως... έρχεται κάθε Πέμπτη. Τώρα κάνα δυο βδομάδας δεν έχει έρθει! Δεν ξέρω γιατί...(παύση)(άντρας) Πού θα τα χρησιμοποιήσετε είπε τα αυτά;

ΕΡ: Για το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο... κάνω ένα Μεταπτυχιακό για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και συγκεκριμένα για τις Τάξεις Υποδοχής. Και μου έδωσε την έμπνευση ο κύριος Ζαχαρόπουλος να το πάει προς τα εκεί... προς τις Τάξεις Υποδοχής. Όταν είχα έρθει για πρώτη φορά εδώ και μου εξηγούσε..

ΑΠ: (γυναίκα)Έχουν μείνει καθόλου Τάξεις Υποδοχής;

ΕΡ: Έχουν μείνει λίγες. Για παράδειγμα στον Πειραιά... στον Άγιο Δημήτριο.

ΑΠ:(άντρας) Αν δεν κάνω λάθος, έχει αλλάξει και το θεσμικό πλαίσιο... παλιότερα ξέρανε ότι θα έρθουν εδώ και θα πάρουν ένα χαρτί και θα κάνουν κάποια πράγματα ... τώρα με τις αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο δεν μπορούν να κάνουν πλέον αυτά που θέλουν.
(γυναίκα)Εντάξει το χαρτί το έχουν ακόμα

ΕΡ: Και μην ξεχνάμε ότι είναι και η επιβίωση στη μέση. Είναι τόσο δύσκολα τα πράγματα.

ΑΠ:(γυναίκα)Είναι θέμα επιβίωσης σίγουρα και δεν ξέρω και τι γίνεται εκεί που τους μαζεύουνε... (παύση) Εμείς είχαμε ένα εδώ στην Καλλιθέα... ήταν για τα παιδιά που μέναν εδώ ... και δεν ξέρω τι συμβαίνει και με αυτά τα ΜΚΟ. Δηλαδή έχουνε; Τους δίνουνε;;; Τους διώχνουνε; Τους πάνε σε χώρες άλλες ;;;; Δεν έχω καταλάβει ακριβώς τι συμβαίνει. Γιατί έχει φύγει και ο Ζαχαρόπουλος τώρα, αλλά βλέπουμε και εμείς ότι δεν υπάρχουνε αυτά τα παιδιά πλέον. Εμείς είχαμε κάποια παιδιά εδώ από.... (Απευθυνόμενη προς τον άνδρα) Αυτός που έλεγε croissant; Πώς τον λέγανε; Από πού ήταν;(άντρας)Από την Αφρική και

όταν ήρθε κάποια στιγμή εδώ πέρα μετά που είχε τελειώσει το σχολείο και ήρθε εδώ πέρα, για να πάρει το χαρτί, του λέω «καλά, ακόμα εδώ είσαι, αγόρι μου; Και μου λέει, κυρία Μαρία, ήταν να με διώξουν από τη χώρα και είχε παρέμβει ο Ζαχαρόπουλος, παρόλο που δεν ήταν πια το παιδί στο σχολείο και είχε ο ίδιος μπει στη μέση... και αυτά και του λέω τι ήρθες εσύ εδώ ; Και μου λέει να πάρω το χαρτί και το ρωτάω πού μένεις τώρα ; Και μου λέει μας έχουν πάρει όλους από εδώ και μας έχουν στείλει αλλού...» Από ότι έμαθα τουα έχουν στείλει παντού... Ομόνοια, Κολωνό... ξέρεις εκεί που γίνεται χαμός και μπορεί να μπλέξεις.

ΕΡ: Ε ναι!!! Εκεί είναι το χάος

ΑΠ: Ναι!!! Και του λέω: δεν έφυγες ; Γιατί αυτός ήταν να πάει στη Γαλλία το καημένο ...

ΕΡ: Ναι!! Γιατί εκεί μιλούν πολύ καλά τα Γαλλικά.

ΑΠ: Ναι!! Ήξερε Γαλλικά πολύ καλά και ερχόταν εδώ και μου έλεγε διάφορες λέξεις και «Κυρία Μαρία, θέλω ένα croissant...(παύση)Ήταν πολύ καλά παιδιά ...

ΕΡ: Και φαντάζομαι και εσείς πόσα θα είχατε προσφέρει ... πόσα λεφτά δε θα παίρνατε από τα παιδιά αυτά ...

ΑΠ: Ουυυυυ!!! Ναι!!! Και καθηγητές ειδικά από το Γυμνάσιο που δυστυχώς δεν υπάρχουν πια εδώ , γιατί έχουν βγει στη σύνταξη.

ΕΡ: Έχει αλλάξει ο σύλλογος. Έτσι δεν είναι ;

ΑΠ: Πάρα πολύ! Έχει μείνει η Λαμπρινή ... η Μαέστρου... την ξέρεις ;;;

ΕΡ: ;Όχι !! Δεν της είχα πάρει συνέντευξη τότε

ΑΠ: Α! ναι!! Ήταν έγκυος και είχε πάρει άδεια τότε. Ο Τάσος είναι εδώ...

ΕΡ: Όποτε έχει μείνει ένας πυρήνας εδώ από τους παλιούς...

ΑΠ: Έχουμε !! Ναι! Η Πετρονικολού ...Εντάξει... έχουν μείνει κάποιοι. Έχουν φύγει και πολλοί όμως. Ο Μαυρέλης έφυγε... Πάνω κάτω αυτά!! αυτό το κύμα πλέον δεν υπάρχει.

ΕΡ: Περιορίστηκαν και οι προσφυγικές ροές πολύ!!!

ΑΠ:(γυναίκα)Η τους έχουν πάρει και τους έχουν πάει εκεί που θέλουνε, γιατί κάθισαν πολλά παιδιά και 3 χρόνια εδώ πέρα. Δηλαδή τα 3 χρόνια στο Λύκειο τελειώσανε. Κάπου τους πήγανε...

ΕΡ: Ναι! Γιατί όλο αυτό το θεσμικό πλαίσιο μόνο για έκτακτες συνθήκες μπορείς να το παραβλέψεις αι να μείνουμε κι άλλο.

ΑΠ:(γυναίκα)Ναι!! Δεν ξέρω πού μπορεί να έχουν πάει. Δηλαδή είναι εδώ;; Έχουνε φύγει στις χώρες που θέλουν; Για κάποια παιδιά μαθαίνουμε βέβαια που έχει και ο Ζαχαρόπουλος επαφές ότι ... μαθαίνουμε ότι τα παιδιά αυτά ... η μια είναι στη Γερμανία, η άλλη στη Γαλλία... μιλάνε μέσω Skype και έχουν επαφή.

ΕΡ: Μου είχε δείξει κάποια κοριτσάκια που είχε ακόμα επαφή

ΑΠ:(γυναίκα)Άλλα παιδιά όμως δεν ξέρουμε καν τι έχουν γίνει! Ποιος ξέρει ;

ΕΡ: Ειδικά τα ασυνόδευτα.

ΑΠ:(γυναίκα)Δεν ξέρουμε καν τι έχουν γίνει!(άντρας)έχει αλλάξει το πλαίσιο...(γυναίκα)έχει αλλάξει το πλαίσιο και έχουν αλλάξει όλα.

ΕΡ: Άλλαξε και η νοοτροπία της χώρας πλέον.

ΑΠ:(άντρας) Πιθανό να είναι και θέμα διευθυντή. Μπορεί να είναι 1002. Εμείς δεν τα γνωρίζουμε.(γυναίκα) Εμείς απλώς ξέραμε ότι εδώ λειτουργούσαμε διαφορετικά και ότι είχαμε πολλά παιδιά.(άντρας) Ναι! Είχαμε πολλά παιδιά. Τώρα με ποιον τρόπο αυτός τα έφερνε εδώ δεν ξέρουμε.(γυναίκα)Ναι!! Δεν ξέρουμε. Το θέμα είναι ότι βοήθησε πάρα πολύ. Δεν μπορώ να πω το αντίθετο. Σε όλα τα επίπεδα! (άντρας)Εμείς εδώ το Ζαχαρόπουλο τον είχαμε πραγματικά σαν πατέρα μας.

ΕΡ: Αφού εγώ τον ένιωσα έτσι, που ήρθα για λίγο. Έκλαιγε την ώρα που μου έδινε τη συνέντευξη και έβαλα και εγώ τα κλάματα. Και κλαίγαμε μαζί μπροστά από τον Υπολογιστή.

ΑΠ:(γυναίκα)Κλαίγατε μαζί;(γέλιο).

ΕΡ: Ναι!! Δηλαδή μου το έβγαλε τόσο πολύ το συναίσθημα... τόσο αληθινός άνθρωπος

ΑΠ:(γυναίκα)Είναι πολύ καλός άνθρωπος και γενικώς είναι πολύ καλός άνθρωπος ! Όχι μόνο γι' αυτά τα παιδιά.(άντρας) Ήταν και είναι καλός άνθρωπος για όλους γενικά.

ΕΡ: Και πιστεύω ότι δε θα σταματήσει να προσφέρει.

ΑΠ:(γυναίκα)Όχι βέβαια!!!(άντρας)Και δεν είχε σχέση με κόμματα !
(γυναίκα)Καμία!!(άντρας)Καμία. Ήταν απλώς πολύ καλός άνθρωπος.

ΕΡ: Όπου μπουν τα κόμματα, χαλάει το πράγμα.

ΑΠ:(γυναίκα) Άστο!(άντρας) Δεν ήταν καν συνδικαλισμένος. Εντάξει! Είχε την ιδεολογία , αλλά τίποτα παραπάνω ! Είχε την ιδεολογία του και τα πιστεύω του ο άνθρωπος , αλλά μέχρι εκεί! Ήταν αυτός που ήταν.

ΕΡ: Έκανε αυτό που αισθανόταν... Σας ευχαριστώ τόσο πολύ για την ειλικρινή κουβέντα.

ΑΠ: Αφού ήταν για επιστημονικό σκοπό, γι' αυτό τα είπαμε. Αν ήταν για δημοσιογραφικό σκοπό, δε θα λέγαμε τίποτα(γέλια από όλους).

4)ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑΣ ΑΓΓΛΙΚΩΝ :

ΕΡ: Τι θυμάστε από το διάστημα που είχατε τις Τάξεις Υποδοχής ΖΕΠ;

ΑΠ: Στο μάθημα των Αγγλικών δεν έμπαιναν συχνά. Νομίζω ότι θα είχε πιο πολυ ενδιαφέρον να ρωτήσεις σε όσους τα είχαν σε μαθήματα ,όπως: Φυσική, Χημεία κτλ. Μετά τα μαθήματα τα κλασικά τα παιδιά αυτά δε συμμετείχαν στις κανονικές τάξεις. Όμως η Φανή που είναι η φιλόλογος τώρα είχε διδάξει τότε στις Τάξεις Υποδοχής.

ΕΡ: Γενικά εμένα με νοιάζει και το θέμα της συνύπαρξης πέρα από το γνωστικό, δηλαδή αν υπήρχαν περιστατικά βίας ή όχι. Γιατί εγώ είχα καταλάβει ότι εσείς τα είχατε αγκαλιάσει τα παιδιά αυτά τόσο πολύ εδώ πέρα.

ΑΠ: Ναι! Απλά εγώ τώρα δεν μπορώ να πω κάτι με σιγουριά , γιατί, επειδή δεν τα είχα μέσα στην Τάκη σχεδόν ποτέ, δεν ασχολιόμουν και δεν τα παρακολουθούσα εκτός τάξης. Π.χ. δεν έβλεπα τι κάνουν στο προαύλιο. Αυτό που είχα παρατηρήσει είναι ότι είχαν δεθεί μεταξύ τους και έκαναν παρέα μεταξύ τους.

ΕΡ: Μεταξύ τους ε;;;

ΑΠ: Ναι!! Και μάλιστα μερικές φορές γίνονταν και κλίκες μεταξύ τους. Και πάλι όμως δεν έχω μια τόσο καλή αίσθηση, για να σε βοηθήσω να βγάλεις συμπεράσματα.

ΕΡ: Κατάλαβα.

ΑΠ: Γι' αυτό δεν έχω κάτι άλλο να σου προσθέσω, για να σε κατατοπίσω.

ΑΠ: Κατάλαβα. Σε ευχαριστώ πάρα πολύ!

5) ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ: Αρνήθηκε να ηχογραφηθεί και έκανε κάποιες δηλώσεις προφορικά. Ήταν πολύ απογοητευμένη από την όλη κατάσταση με το θέμα των Τάξεων Υποδοχής. Μας είπε ότι ξαφνικά σταμάτησαν οι Τάξεις, ενώ περίμεναν ότι θα λειτουργούσαν κανονικά, όπως τους είχε διαβεβαιώσει η Δευτεροβάθμια στην οποία ανήκουν. Είχαν οργανώσει κανονικά τις τάξεις και ξαφνικά το Φθινόπωρο είδαν ότι το σχολείο τους δεν περιλαμβάνεται στη λίστα με τα σχολεία με Τάξεις Υποδοχής. Ήταν αρκετά στενοχωρημένη, αλλά και θυμωμένη και αυτό φάνηκε και στον τρόπο που μου μίλησε, ενώ παλιότερα, όταν την είχα συναντήσει ως υποδιευθύντρια, ήταν ένα πολύ γλυκό, λιγομίλητο και ήρεμο άτομο. Η απογοήτευση της από τη γραφειοκρατία ήταν εμφανής. Μας είπε ότι περίμενε να τελειώσει τη θητεία της, για να ηρεμήσει, αφού έτσι κι αλλιώς από την όλη αντιμετώπιση του σχολείου τους από τους Προϊσταμένους, δεν περίμενε να ανανεωθεί η θητεία της, αλλά ούτε και φάνηκε να το επιθυμεί. Επίσης με στενοχώρια μας αποκάλυψε ότι τα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής δεν ήξερε στην πλειοψηφία τους τι έχουν γίνει. Δεν την είχαν ενημερώσει. Δυο παιδάκια μόνο είχαν απομείνει στο σχολείο τους και είχαν ενταχθεί στις κανονικές τάξεις που λειτουργούσαν. Κάποια είχαν πάει στο Διαπολιτισμικό σχολείο της ευρύτερης περιοχής, κάποια τους είχαν πει ότι θα πιάσουν δουλειά και κάποια αλλά έφυγαν για σχολεία στο κέντρο της Αθήνας που έχουν διατηρηθεί οι Τάξεις ΖΕΠ και έκτοτε έχουν ξεκόψει κάθε επικοινωνία. Γενικά από τα λεγόμενα της φάνηκε ότι ένιωθε μια πικρία για τα παιδιά που ξαφνικά έπαψαν να έχουν χώρο στο σχολείο που είχαν αγαπήσει και δεθεί με αυτό. Επίσης διαφάνηκε μια στενοχώρια και απογοήτευση για το γεγονός ότι δεν κατάφερε να συνεχίσει το έργο του προκατόχου της τον οποίο θαύμαζε πολύ, είχε συνεργαστεί μαζί του άψογα και πολύ στενά και χάρη σε αυτόν όλοι στο σχολείο λένε ότι άνοιξαν οι Τάξεις ΖΕΠ όχι μόνο στο σχολείο τους, αλλά γενικά στα Λύκεια της Αττικής. Σε γενικές γραμμές η σύντομη συζήτηση μαζί της αποκάλυψε ότι στο σχολείο ήθελαν να συνεχίσουν το όραμα του προηγούμενου διευθυντή, ο οποίος είχε πασχίσει πάρα πολύ να πετύχει την ίδρυση και απρόσκοπτη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ και συγκρούστηκε με τοπικές αντιδράσεις. Επιπλέον πάλεψε με επικίνδυνες ακροδεξιές ομάδες συγκεκριμένου πολιτικού χώρου που καταδικάστηκε ως εγκληματική οργάνωση, που το διάστημα της πρώτης λειτουργίας των Τάξεων υποδοχής, έρχονταν έξω από το σχολείο και προσπαθούσαν να εισβάλουν, για να διακόψουν το μάθημα και να τρομοκρατήσουν το διευθυντή, τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές. Επειδή λοιπόν είχε δώσει μεγάλο αγώνα για τις Τάξεις Υποδοχής, υπήρχε μια διάχυτη απογοήτευση στο σχολείο στην παρούσα φάση λόγω του κλεισίματος των Τάξεων Υποδοχής. Ένας εκπαιδευτικός που παρευρίσκονταν στο γραφείο μας είπε ότι ελπίζουν πως του χρόνου τα πράγματα θα αλλάξουν και θα επαναλειτουργήσουν

τις Τάξεις. Φέτος θεωρούσε ότι ήταν μια άστοχη ενέργεια της Περιφέρειας, η οποία του χρόνου θα διορθωνόταν και ότι πίεζε και ο Δήμος ο οποίος παρά τους αρχικούς ενδοιασμούς τελικά αγκάλιασε με την πλειοψηφία της τοπικής κοινωνίας και το σύλλογο γονέων και κηδεμόνων τα παιδιά αυτά. Είπε επίσης ότι ήταν αισθητή η απουσία των παιδιών των Τάξεων Υποδοχής από το σχολείο τους και είχε διαταραχθεί η ομαλή λειτουργία του σχολείου. Μας ενημέρωσε ότι είχαν αρκετά περιστατικά bullying φέτος που δεν είχαν τα παιδιά αυτά και πολλές καταλήψεις και ότι γενικά είχε διασαλευτεί η εύρυθμη λειτουργία του σχολείου και το κλίμα αλληλεγγύης που είχε καλλιεργηθεί και κατακτηθεί με πολύ κόπο και προσπάθεια από το σύνολο της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής κοινότητας.

6)ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΦΙΛΟΛΟΓΟ (κανονικών τάξεων και Τάξεων Υποδοχής)

ΕΡ: Καλημέρα. Θα θέλατε να μας πείτε κάποια πράγματα για το σχολείο εδώ και την εμπειρία σας μετά από τόσα χρόνια;

ΑΠ: Και βέβαια. Πολύ ευχαρίστως. Από πού θέλετε ακριβώς να ξεκινήσω ;

ΕΡ: Οπότε για πείτε εσείς που έχετε εμπειρία και από όταν ήταν ανοιχτές οι Τάξεις Υποδοχής και τώρα που έχουν κλείσει... πώς ήταν τότε που έμπαινες στις τάξεις;;; Έμπαινες και στις Τάξεις Υποδοχής και στις κανονικές τάξεις; Έτσι δεν είναι;

ΑΠ: Όχι! Έμπαινα μόνο στις Τάξεις Υποδοχής. Δούλευα μόνο στη ΖΕΠ. Είχα αναλάβει μόνο τη διδασκαλία της Ελληνικής ως 2ης γλώσσας. Φυσικά δεν είχαμε εμείς κάποια εμπειρία πάνω σε αυτό. Είχαν γίνει κάποια σεμινάρια... ας τα πω έτσι... θα έλεγα περισσότερο ότι ήταν μια ενημέρωση από τη Διεύθυνση και η Σύμβουλος μας βοήθησε..

ΕΡ:(Διακοπή)Δηλαδή σεμινάριο , όταν λες , πόση διάρκεια είχε;

ΑΠ: Κάποιες ώρες..

ΕΡ: Κάποιες ώρες μόνο ;

ΑΠ: Ναι. Ήταν νομίζω μια μέρα.(μπαίνουν μαθητές στο γραφείο και διακόπτουν).Από εκεί και πέρα μόνοι μας ψάχναμε... Υπήρχε το υλικό του Υπουργείου Παιδείας που διδάσκεται στα Μειονοτικά σχολεία της Θράκης και χρησιμοποιήσαμε και τα βιβλία της Α Δημοτικού...

ΕΡ: Από μόνοι σας όλα αυτά..

ΑΠ:(Διακοπή)Ναι. Εγώ είχα παρακολουθήσει και έναν κύκλο σεμιναρίων από το «Διάπολις» του Αριστοτελείου και είχα υλικό από εκεί... επίσης εγώ είχα δουλέψει σε Διαπολιτισμικό πάλι ως μειωμένου ωραρίου, όποτε είχα υλικό που χρησιμοποιούσαν εκεί και με βοήθησε πολύ!

ΕΡ: Σε βοήθησε;

ΑΠ: Ναι! Με βοήθησε πολύ το υλικό που χρησιμοποιούσαν εκεί... και υπάρχει και στο Διαδίκτυο άφθονο υλικό που αν ψάξεις, μπορείς να το αξιοποιήσεις. Από εκεί και πέρα η χρήση του Διαδικτύου ήταν αρκετά βοηθητική! Εγώ είχα την τύχη να χρησιμοποιώ την αίθουσα των εκδηλώσεων, των παρουσιάσεων που υπάρχει στο σχολείο και υπάρχει εκεί προτζέκτορας και αυτό ήταν πολύ βοηθητικό.

ΕΡ: Σωστά... Άρα οι τεχνολογίες βοηθούν πολύ! Έτσι;

ΑΠ: Ναι. Ήταν πολύ βοηθητικές. Επίσης είχα την τύχη να έχω καλή σύνθεση στο τμήμα. Είχα καλά παιδιά!

ΕΡ: Καλά παιδιά, ε; Τα οποία θυμάσαι καθόλου από πού ήταν;

ΑΠ: Βεβαίως! Ήταν οι δυο μαθήτριες από... ήρθαν από το Ιράν, αλλά η καταγωγή τους ήταν από το Αφγανιστάν. Το ένα το αγόρι ήταν Πακιστανός, 2 Αιγύπτιοι. Στη συνέχεια προστέθηκε μια μαθήτρια που ήταν από τη Γεωργία και μας ήρθαν και 2 μαθητές, στο τμήμα το δικό μου, από τη Γουινέα

ΕΡ: Πολυσυλλεκτικό τμήμα. Έτσι;

ΑΠ: Πολυσυλλεκτικό, ναι! Και για λίγο ήρθε ένα Ελληνοαμερικανός ο οποίος όμως δεν παρέμεινε. Ήταν για πολύ λίγες μέρες. Το άλλο τμήμα είχε κυρίως μαθητές από την Αίγυπτο, κυρίως Αιγύπτιοι ήταν.(Παύση)Δεν μπορώ να θυμηθώ άλλους.

ΕΡ: Καλά. Εννοείται. Πού να θυμηθείς τώρα;

ΑΠ: Ήταν κυρίως Αιγύπτιοι...

ΕΡ: Και πώς τα έβλεπες εσύ μαζί με τα αλλά παιδιά; Δηλαδή υπήρχε έτσι... ενσωμάτωση;

ΑΠ: Υπήρχε ενσωμάτωση. Ναι! Τα παιδιά τους είχαν αποδεχτεί. Και μάλιστα έχουν γυρίσει στο σχολείο ένα ντοκιμαντέρ... μια ταινία μικρού μήκους στην οποία πρωταγωνιστούσαν οι δυο μαθήτριες που είχα εγώ. Αυτό υπάρχει και στο διαδίκτυο.

ΕΡ: Αλήθεια, ε;;

ΑΠ: "Under the lemon tree"

ΕΡ: Πολύ ωραία! Θα ψάξω μετά στο σπίτι να το δω. "Under the lemon tree?"

ΑΠ: Ναι! "Under the lemon tree?". Αυτά τα δυο κορίτσια... η μια από τις δύο τουλάχιστον από ότι τουλάχιστον θυμάμαι, έμεναν στο ξενοδοχείο "Plaza, Athens Plaza" στην Ομόνοια που ήταν μια κατάληψη των προσφύγων και εκεί έκαναν μαθήματα Ελληνικών, Αγγλικών... διάφορες ΜΚΟ..

ΕΡ: Όποτε βοηθούσε αυτό! Έτσι δεν είναι;

ΑΠ: Βοηθούσε πάρα πολύ. Και τα κορίτσια αυτά είχαν ενεργή συμμετοχή, έγραφαν ποιήματα. Η ταινία αυτή βραβεύτηκε ως πρώτη ταινία Κοινού!

ΕΡ: Μπράβο σας!

ΑΠ: Σε συνεργασία με το «Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος» έγιναν όλα. Μια διάσημη από όσο θυμάμαι αμερικανίδα δημοσιογράφος ρεπόρτερ και μια ελληνίδα Φωτογράφος... αυτές οι δυο είχαν συνεργαστεί και φτιάχτηκε αυτό το βιντεάκι τέλος πάντων που είναι πολύ ενδιαφέρον και εκεί φαίνεται πώς τα υπόλοιπα παιδιά τους είχαν ενσωματώσει, πόσο τους είχαν αποδεχτεί! Φυσικά σε αυτό έπαιζε μεγάλο ρόλο η στήριξη του συλλόγου και φυσικά η στήριξη του Διευθυντή, του κυρίου Ζαχαρόπουλου!

ΕΡ: Και εμένα μου είχε κάνει πολύ θετική εντύπωση ο σύλλογος, γιατί ήσασταν πολύ ενωμένοι... πολύ ωραίος σύλλογος... Όποτε ο διευθυντής είχε κάνει αγώνα μεγάλο και για να ανοίξει τις Τάξεις Υποδοχής και για να μπορέσει όλο αυτό να το λειτουργήσει, αλλά και για να μείνει όλο αυτό σε λειτουργία.

ΑΠ: Ναι!!! Εγώ δούλεψα εδώ μια χρονιά και συνεχίστηκε αυτό και τις επόμενες. Εκείνη η χρονιά ήταν πολύ δημιουργική πάντως με τα παιδιά αυτά... ήταν πολύ δημιουργική. Είχε λειτουργήσει πολύ καλά με τα παιδιά αυτά. Την επόμενη χρονιά δεν ξέρω πώς λειτούργησε.

ΕΡ: Γενικά θεωρείς ότι θα μπορούσαν να γίνουν πράγματα να βοηθηθούν οι συνάδελφοι που δουλεύουν σε σχολεία με Τάξεις Υποδοχής; Λείπει θεσμικό πλαίσιο; Λείπει επιμόρφωση; Πώς το βλέπεις εσύ;

ΑΠ: Σίγουρα λείπει η επιμόρφωση και το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο. Σίγουρα χρειάζεται περισσότερη στήριξη. Βέβαια από τότε μέχρι σήμερα μπορεί να έχουν γίνει πράγματα που εγώ δεν τα ξέρω, γιατί δε χρειάστηκε μετά να ξαναδουλέψω σε ΖΕΠ!

ΕΡ: Υπήρχε κάποιος έλεγχος από κεντρικά, δηλαδή Σύμβουλος, Συντονιστής, όπως τους λέμε πλέον, να έρχεται...

ΑΠ: Εφόσον εμείς του ζητούσαμε τη βοήθεια υπήρχε. Ο σύμβουλος στην αρχή ήταν κοντά μας, αλλά στην πορεία ...όχι!

ΕΡ: Όχι συνεχώς!!! Έτσι;

ΑΠ: Ε πού να προλάβει μια σύμβουλος να έρθει σε όλα τα σχολεία.

ΕΡ: Μάλιστα! Γενικά, περιστατικά βίας... γιατί τα παιδάκια μου έλεγαν ότι δεν υπήρχαν. Δεν υπήρχαν καθόλου;

ΑΠ: Όχι!! Δεν υπήρχαν τέτοια περιστατικά.

ΕΡ: Και μάλιστα κάποια παιδιά που είδα πρόσφατα μου είπαν ότι πιο ζωνρά είμαστε τώρα πάρα όταν ήταν και τα παιδιά από τις Τάξεις Υποδοχής.

ΑΠ: Ναι! Ίσως, γιατί προσπαθούσαν να δείξουν μια καλύτερη εικόνα. Σίγουρα... Βέβαια έχουν αλλάξει πλέον τα δεδομένα... δηλαδή ήταν και τα δυο χρόνια της πανδημίας που ενέσκηψαν.

ΕΡ: Πραγματικά. Έχεις δίκιο απόλυτο! Ήταν τα δυο αυτά χρόνια που άλλαξαν πολλά. Θεωρείς ότι λείπουν ως παρουσίες συγκρίνοντας το τότε με το τώρα; Λείπουν; Ή ήταν ένα δύσκολο θέμα που δυσχέραινε τη δουλειά σας;

ΑΠ: Μας λείπουν και ας ήταν δύσκολα τα πράγματα. Ωστόσο το σχολείο μας και τώρα είναι πολυσυλλεκτικό. Έχεις πολλούς μαθητές που είναι από άλλες χώρες και δεν έχουν καλή γνώση ούτε χειρίζονται σωστά τα Ελληνικά.

ΕΡ: Οπότε χρειάζεται και τώρα να κάνεις πράγματα που έκανες και στις Τάξεις ΖΕΠ έστω και κάπως...

ΑΠ: Βέβαια!!! Αναγκαστικά χρειάζεται να κάνεις, αλλά δεν προλαβαίνεις πλέον...

ΕΡ: Σωστά! Πρέπει να βγάλεις μια υλη...

ΑΠ:(Διακοπή)Εμ βέβαια ! Πρέπει να βγάλεις μια ύλη δυστυχώς. Είναι η Τράπεζα θεμάτων... Έχω τώρα μια μαθήτριά στη Β Λυκείου η οποία εδώ έχει πάνω από 1 ½ χρόνο στην Ελλάδα και δυσκολεύεται και στην κατανόηση και σε πολλά...

ΕΡ: (Διακοπή)Δηλαδή αυτό το κοριτσάκι έχει μπει κανονικά στην τάξη;

ΑΠ: Ναι!! Βέβαια! Αυτό το κοριτσάκι έχει μπει κανονικά στην τάξη. Όμως δυσκολεύεται να παρακολουθήσει πάρα πολύ!

ΕΡ: Έχετε μάθει καθόλου τι έχουν γίνει αυτά παιδιά των Τάξεων Υποδοχής που έχουν φύγει από εδώ από τότε που σταμάτησαν να λειτουργούν οι Τάξεις Υποδοχής;

ΑΠ: Λοιπόν έχω μόνο πληροφορίες για τα 2 κορίτσια με την ταινία! Με αυτά τα κορίτσια έχω ακόμα μια επικοινωνία. Η μια βρίσκεται στις Βρυξέλλες ή στο Βέλγιο τουλάχιστον... δεν ξέρω αν σίγουρα βρίσκεται στις Βρυξέλλες! Ναι! έφυγαν!! με τι ασχολείται ακριβώς δεν ξέρω. Πάντως ήταν κορίτσια που είχαν όρεξη για ζωή πάρα τις δυσκολίες... και για μάθηση! Είχαν κατάφέρει να επιβιώσουν!! Ήταν συγκλονιστικό! Για τα υπόλοιπα παιδιά δε γνωρίζω.

ΕΡ: Ναι! Σωστά! Πού να ξέρεις τι έγιναν όλα αυτά τα παιδιά. Όποτε θεωρείς ότι βοήθησε ο ρόλος του διευθυντή σε όλο αυτό; πήρε πάνω του πράγματα και ότι λείπει αυτό τώρα; Θα μπορούσαν δηλαδή να συνεχίσουν να υπάρχουν οι Τάξεις Υποδοχής; Το είχε πάρει πάνω του;

ΑΠ: Το είχε πάρει πάνω του σίγουρα! Σίγουρα χρειάζεται υποστήριξη από το Σύλλογο, για να λειτουργήσουν τέτοια τμήματα... σίγουρα χρειάζεται και ο διευθυντής.

ΕΡ: Άρα όσο και να λέμε ότι χρειάζεται το θεσμικό πλαίσιο, το οποίο είναι και λίγο απρόσωπο, χρειάζεται πάντα και ο άνθρωπος που θα το εκφράσει όλο αυτό!

ΑΠ: Ναι! Σίγουρα χρειάζεται και ο άνθρωπος!! Σίγουρα!! Γιατί ο ίδιος ο κύριος Ζαχαρόπουλος είχε αναλάβει προσωπικά και είχε εντάξει αυτό το πρόγραμμα στο σχολείο!

ΕΡ: Και ούτε έχει ακουστεί αν θα γίνει ξανά κάτι τέτοιο στο σχολείο.

ΑΠ: Όχι!! Δεν έχει ακουστεί και δεν ξέρω αν υπάρχουν πλέον Τάξεις Υποδοχής. Υπάρχουν ;

ΕΡ: Υπάρχουν, αλλά είναι πλέον λίγα τα σχολεία. Δηλαδή είναι ο Άγιος Δημήτριος, στον Πειραιά έχουν μείνει 2, 3 σχολεία... η Α Αθήνας έχει αρκετά σχολεία ακόμα, γιατί έχει και τις Δομές εκεί που λειτουργούν ακόμα... η περιοχή η τοπική συμμετείχε, δηλαδή βοηθούσαν με εκδηλώσεις, να χρειάζονταν τρόφιμα, ρούχα κατά το πρώτο διάστημα; Υπήρχε κινητοποίηση;

ΑΠ: Υπήρχε κινητοποίηση καταρχάς από εμάς, από τους συναδέλφους και από τους μαθητές.

ΕΡ: Και από το Γυμνάσιο μου είπαν, αν δεν κάνω λάθος, ότι βοηθούσαν.

ΑΠ: Πολύ πιθανό! Πολύ πιθανό... και να μην το ξέρω. Ναι!! Όσες φορές είχε ζητηθεί βοήθεια , εννοείται ότι υπήρχε.

ΕΡ: Όποτε και ο Δήμος δεν ήταν αρνητικός. Γιατί υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο Δήμος και γενικά η περιοχή δε θέλει να έχει παιδιά από αλλιώς χώρες..

ΑΠ: Όχι! όχι! Εδώ στην Καλλιθέα δεν υπήρχε τέτοιο πρόβλημα.

ΕΡ: Όποτε εσύ έχεις ένα γενικό θετικό συλλογικό κλίμα να θυμάσαι, διότι πολλοί συνεργαστήκατε.

ΑΠ:(Διακοπή)Ναι! Πολλοί συνεργαστήκαμε και κάναμε πολλές δράσεις, όπως αυτήν με την ταινία μικρού μήκους , αλλά και στο τέλος παρουσιάστηκε αυτό σε κάποιο χώρο στο κέντρο της Αθήνας κι βραβεύτηκαν κιόλας τα κορίτσια και θυμάμαι επίσης ότι στην αρχή που λειτούργησε το πρόγραμμα ήταν Δεκέμβρης... και αυτό είναι ένα ζήτημα!! Τα τμήματα αυτά πρέπει να λειτουργούν από νωρίς , από την αρχή της χρονιάς.

ΕΡ: Αυτό ξέχασα να το ρωτήσω. Έχεις απόλυτο δίκιο.

ΑΠ: Εεε... είχε γίνει μια εκδήλωση τη μέρα του πρόσφυγα στο Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής και τα παιδιά αυτά και τα κορίτσια και το αγόρι από το Πακιστάν είχαν προσκληθεί, για να μιλήσουν. Μάλιστα αυτό έγινε το 2018.

ΕΡ: Είχαν μιλήσει κανονικά Ελληνικά;

ΑΠ: Ο Ζαχίρ είχε γράψει ένα κείμενο με τη βοήθεια μου. Είχε όμως κατακτήσει τη γλώσσα, γιατί είχε ήδη μια χρονιά εδώ και με την υποστήριξη και πάλι του Συλλόγου και του κυρίου Ζαχαρόπουλου και χωρίς να λειτουργούν ακόμα εδώ ΖΕΠ ο συγκεκριμένος μαθητής είχε μάθει ελληνικά και με τη βοήθεια της τοπικής κοινωνίας από ότι είχα μάθει... είχε καταφέρει να μάθει τη γλώσσα και μίλησε στην εκδήλωση πολύ συγκινητικά και θυμάμαι τότε ότι πολλοί από τους παρευρισκόμενους είχαν συγκινηθεί.

ΕΡ: Έκλαιγαν ...

ΑΠ: Ναι! βέβαια!! Έκλαιγαν! Και τα κορίτσια είχαν μιλήσει στα Ελληνικά.

ΕΡ: Είναι φοβερό αυτό που λες: ότι το παιδί αυτό πριν καν μπει σε λειτουργεί η Τάξη Υποδοχής το παιδάκι αυτό μέσα από εσάς, με τη βοήθεια όλων το παιδάκι αυτό είχε καταφέρει να κάνει αυτό το θαύμα.

ΑΠ: Ναι! Ναι! Πριν καν λειτουργήσουν οι ΖΕΠ ! Την προηγούμενη χρονιά ήταν ο μαθητής ήδη εδώ.

ΕΡ: Οπότε ο εκπαιδευτικός προσαρμόζεται στις συνθήκες, βρίσκει τον τρόπο του όπου και να τον βάλεις. Αν το παιδί έχει ανάγκη...

ΑΠ: Σίγουρα! Εξάλλου αυτός δεν είναι ο ρόλος μας;

ΕΡ: Αυτό ακριβώς!!! Αυτός είναι ο ρόλος μας!! Ήσουν τέλεια σε όσα μας είπες!

ΑΠ: Ευχαριστώ πολύ για την τόσο όμορφη συζήτηση. Θυμήθηκα όμορφες και δύσκολες στιγμές.

7) ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΓΥΜΝΑΣΤΗ

ΕΡ: Έχετε πάρα πολλά χρόνια στο σχολείο. Έτσι δεν είναι;

ΑΠ: Το θέμα είναι τι ακριβώς θες να μάθεις.

ΕΡ: Εγώ κάνω μια έρευνα για τις Τάξεις Υποδοχής που είχατε εδώ στο σχολείο. Επειδή την είχα ξεκινήσει επί κυρίου Ζαχαρόπουλου την εργασία και μου είχε κάνει πάρα πολύ θετική εντύπωση πώς η Διεύθυνση και ο Σύλλογος είχατε αγκαλιάσει όλο αυτό πράγμα με τις Τάξεις Υποδοχής και είχατε ξεπεράσει τον εαυτό σας. Εγώ αυτό είχα καταλάβει και με τη Λαμπρινή που είχα μιλήσει και με το Νίκο και το Μάκη, τον πρόεδρο της ΕΛΜΕ... ότι κάνατε πράγματα πολλά παραπάνω από όσα μπορούσατε...

ΑΠ:(Διακοπή) Πιστεύω ότι αυτή είναι η δουλειά του εκπαιδευτικού! Αγκαλιάζουμε τους μαθητές όλους και ειδικά τους πρόσφυγες είναι λογικό να τους ανοίξεις λίγο παραπάνω την αγκαλιά! Μπορεί να είναι ασυνόδευτα και δε θες να τους αφήσεις κάπου μόνους να τριγυρνάνε. Εδώ, όπως και να έχει, είναι πιο προστατευμένα. Όποτε εγώ πιστεύω ότι κάνουμε κάτι το αυτονόητο.

ΕΡ: Είναι αυτονόητο όμως τελικά;;; Μήπως για εσάς είναι;;

ΑΠ: Για εμένα είναι αυτονόητο. Ούτε θέλω να πω μεγάλα λόγια. Απλά, το θεωρώ αυτονόητο. Αυτή η δουλειά πραγματικά θεωρώ ότι είναι λειτούργημα. Δεν είναι απλά ένα επάγγελμα να πω ότι έχω εξασφαλιστεί οικονομικά. Σίγουρα είναι και ο μισθός, το μεροκάματο για όλους είναι αυτό απαραίτητο, αλλά σε μας είναι κάτι παραπάνω. Σου εμπιστεύομαι τα παιδιά μου, όπως και εμείς εμπιστευόμαστε τα παιδιά τα δικά μας σε κάποιους άλλους συναδέλφους και έχουμε απαιτήσεις να τους φερθούν, όπως πρέπει και

σωστά... θα τα μαλώσεις, θα τα φωνάζεις, αλλά πρέπει όμως να τα κατευθύνεις τα παιδιά και να τα εντάξεις στην κοινωνία που θα βγουν έξω.

ΕΡ: Είχατε και ασυνόδευτα. Έτσι δεν είπατε πριν;

ΑΠ: Ναι! είχαμε και ασυνόδευτα!

ΕΡ: Οπότε εκεί ήταν ακόμα πιο σημαντικός ο ρόλος! Να μη χαθούν αυτά τα παιδιά! Καταλάβατε τι εννοώ... στο κέντρο της Αθήνα με τόσους κινδύνους.

ΑΠ: Ακριβώς! Και ήτανε και παιδιά που δεν ξέρανε καλά ούτε Αγγλικά ούτε Ελληνικά! Συνεννοούμασταν με νοήματα! Με τη βοήθεια και κάποιων άλλων μαθητών που ξέρανε την ίδια γλώσσα... έτσι βοηθούσαν και αυτά.

ΕΡ: Μπαίνανε δηλαδή στη διαδικασία να γίνουν βοηθοί σας...

ΑΠ: Ακριβώς! Είχαμε παιδιά που δεν ξέρανε καθόλου ελληνικά... παιδιά από την Αίγυπτο, από τη Συρία και φωνάζαμε κάποιους που ξέρανε τη γλώσσα και έτσι μπορούσαμε να συνεννοούμαστε...

ΕΡ: Οπότε αυτοοργανωθήκατε κατά κάποιο τρόπο! Βρήκατε εσείς τις λύσεις μόνοι σας, για να αντεπεξέλθετε.

ΑΠ: Φυσικά! Εγώ δεν είδα κανέναν ούτε από το Δήμο ούτε από τη Διεύθυνση που να μας καθοδηγεί ή να μας δίνει κάποια βοήθεια ή να μας ρωτάει αν θέλουμε κάτι! όχι!!

ΕΡ: Θεωρείτε ότι ο ρόλος του διευθυντή ήταν σημαντικός;

ΑΠ: Ναι! Ήταν!! Αν και υπήρχε μια έτσι... διστακτικότητα από το σύλλογο.. ειδικά από τους καθηγητές των θεωρητικών ... ότι πάει πίσω η εκπαίδευση των άλλων(Διακοπή από παιδιά)Τι λέγαμε;

ΕΡ: Για το ρόλο του Διευθυντή και το σύλλογο...

ΑΠ: Ναι! Η διστακτικότητα των συναδέλφων ήταν ότι θα τρέναρε τη μάθηση των άλλων παιδιών, γιατί θα ασχολιόταν ο συνάδελφος με τα αλλά παιδιά που το επίπεδο τους και στη γλώσσα και στη μάθηση γενικά ήταν κάπως πίσω... οπότε υπήρχε αυτή η διστακτικότητα...

ΕΡ: Που ήταν κατανοητή, έτσι δεν είναι;

ΑΠ: Κατανοητή, λέει; Φυσικά! Μα ακριβώς!! Και παρόλα αυτά όλοι το αγκαλιάσαμε! Εντάξει ,εκφέροντας και τις αντιρρήσεις μας... δεν είναι κακό... δεν είναι αρνητικό αυτό! Το

να δεις ότι έχεις ένα στόχο... να μάθουν δηλαδή τα παιδιά περισσότερα από το σχολείο και όχι από το φροντιστήριο! Να βγει η ύλη...

ΕΡ: Η ύλη η οποία και καταγράφεται...

ΑΠ: (Διακοπή) Να βγει και ουσιαστικά η ύλη. Δεν είναι μόνο να βγει, για να βγει, γιατί αν ήταν μόνο, για να βγει, θα μπορούσαν να μην ενδιαφερθούν... εγώ προχωράω και από εκεί και πέρα τι μαθαίνουν τα παιδιά δε με νοιάζει ...επειδή αυτό υπάρχει μια ζύμωση μέσα στο σύλλογο και τα ακούμε αυτά! Όποτε αυτές οι ανησυχίες ήταν λογικές των συναδέλφων! Δεν ήταν απλά για να τις πουν! Παρόλο που υπήρχαν και παραβατικές συμπεριφορές εκ μέρους κάποιων και αυτό ήταν αρνητικό για το Σύλλογο, αλλά παρόλα αυτά όλοι προσπαθήσαμε στο σχολείο και τα αγκαλιάσαμε και τα προστατεύαμε και τα βάλαμε σε ένα σωστό δρόμο (Κάνει παρατήρηση) Σοφία, πιο σιγά σε παρακαλώ! και λειτούργησε και αυτά τα παιδιά ...(ψάχνουν μια μπάλα μαθητές και μια εκπαιδευτικός και μας ξαναδιακόπτουν) αυτά τα παιδιά μπήκαν στο πνεύμα στο θέμα του σχολείου και από άποψη πειθαρχίας γενικά...

ΕΡ: Άρα οι παραβατικές συμπεριφορές άρχισαν να μειώνονται σιγά σιγά;

ΑΠ: Ναι! Μειωθήκανε! μειωθήκανε! Γι' αυτό και ο Ζαχαρόπουλος και εγώ προσωπικά και άλλοι συνάδελφοι μιλάγαμε με αυτά τα παιδιά! Χάσαμε σε εισαγωγικά πολλές ώρες κουβέντας...

ΕΡ: Χωρίς να κοιτάτε το ωράριο! Να τα λέμε και αυτά!

ΑΠ: Φυσικά!! Φυσικά! Το διάλειμμα... το κενό... πάντα υπήρχε μια κουβέντα! Τους φωνάζαμε και στο γραφείο του διευθυντή κάποια στιγμή και τους μιλούσαμε... ότι πρέπει να ενταχθούν και να μη βρεθούν εκτός σχολείου, εκτός ομάδας.

ΕΡ: Από ότι είχα καταλάβει κάνατε πολλά και για τη σίτιση τους. Έτσι δεν είναι ;

ΑΠ: Εντάξει! Εγώ δε θα' θελα να το πω αυτό...

ΕΡ: Μου τα είχε πει ο διευθυντής και είχα πάθει πλάκα με όσα προσφέρατε.

ΑΠ: Κάναμε... αφού ειπώθηκε, τότε εντάξει... Και ακόμα προσπαθούμε κάποια παιδιά που δυσκολεύονται... άλλα δεν το δέχονται. Ναι! Είχαν γίνεις κάποιες προσπάθειες. Και τα άλλα παιδιά ανταποκριθήκανε και μάζευαν τρόφιμα! Διακριτικά πάντα χωρίς να πούμε ότι ο τάδε μαθητής έχει πρόβλημα, λέγαμε ότι υπάρχουν κάποια προβλήματα κάποιων συμμαθητών έχουν ανάγκη και φέρναμε κάποιο χρηματικό πόσο, αλλά κυρίως φέρνανε σε είδη. Ναι...

ΕΡ: Εσείς που τους βλέπατε και έξω, γιατί στη Γυμναστική τα παιδιά είναι αλλιώς, φέρονται διαφορετικά. Τα βλέπατε να συνυπάρχουν, να γίνονται παρεούλες κοινές;

ΑΠ: Φυσικά! Όχι!! Εντάξει!! Δεν είχαμε τέτοιο θέμα μπορούσαν άνετα να κάνουν παρέα και ενταχθήκανε. Δεν μπορώ να πω ότι ...(διακοπή από άλλον εκπαιδευτικό για μια μπάλα που χάθηκε) υπήρχε πρόβλημα. Αυτά ... τι άλλο;

ΕΡ: Λείπει η παρουσία αυτών των παιδιών έτσι όπως τα είχατε οργανώσει; Το βλέπετε διαφορετικό το σχολείο τώρα;

ΑΠ: Ειλικρινά εμένα μου λείπουνε κάποια παιδιά. Εντάξει! Τα είχαμε συνηθίσει λίγο... ερχόντανε έτσι κοντά μας... μας μιλάγανε... Δυστυχώς η ζωή αυτά έχει, αλλά είναι και το ευτύχημα ότι τα βλέπεις και μεγαλώνουν και ανοίγουν τα φτερά τους εκτός σχολείου. Οπότε είναι κάτι που είναι μέσα στη ζωή. Αυτά τα παιδιά τα έχεις τρία χρόνια. Στα τρία αυτά χρόνια ακόμα και αυτά δα σε εισαγωγικά παραβατικά παιδιά, όταν τα συναντάς καθημερινά με την κουβέντα που θα τους κάνεις είναι ένα κομμάτι δικό σου, όποτε και αυτά σου λείπουν. Δε θυμάμαι... πολύ παλιά πρώτη χρονιά που ήμουν εδώ... Αααα... μάλλον στο Γυμνάσιο...(διακοπή από εκπαιδευτικό πάλι για τη χαμένη μπάλα)... Θυμάμαι, που λες, ότι ήταν ένας μαθητής από την Αλβανία, ο Άντι, αυτό το παιδί ήταν στο 3ο Γυμνάσιο, πριν ακόμα συγχωνευθούνε και ήμουν 2 χρόνια σε αυτό το Γυμνάσιο ξέφευγε από κάθε όριο, ας το πούμε έτσι. Με το καλό, με το άγριο δεν καταλάβαινε. Ήταν υπερκινητικότητα κτλ. Πολλές φορές είχα βρεθεί έτσι... και το θέμα δεν είναι να τον πας στο Διευθυντή... δεν καταφέρνεις κάτι και προσπαθούσα να βρω έναν τρόπο να του μιλάω, να τον τιμωρώ ... τίποτα. Σκαρφάλωνε μόνο του, πέταγε την μπάλα, όπως κάνουν τώρα και αυτά και ήταν στιγμές μου ήταν συνέχεια έξω. Τελικά βρήκα τον τρόπο και του έδινε συνέχεια εργασίες «φέρε μου τις μπάλες! Μετάφερε κάποια καρέκλα! Πότιζε τα λουλούδια!» Τελικά ο Άντι μπήκε και αυτός στην ομάδα.

ΕΡ: Ήθελε έναν ρόλο ! Έτσι δεν είναι ;

ΑΠ: Ακριβώς! Εντάξει! Τα παιδιά σίγουρα θα μας λείπουνε. Κάποια λιγότερο.. κάποια περισσότερο, για να είμαστε ειλικρινείς θα μας λείπουνε. Αλλά είναι το ευτύχημα ότι αυτή είναι η εξέλιξη.

ΕΡ: Απλά κάποια παιδάκια που είναι τώρα Γ' Λυκείου μου λέγανε ότι μπορούν να πουν ότι τα πράγματα ήταν πιο ήσυχα, όταν είχαν και τα παιδάκια των Τάξεων Υποδοχής και ότι είχαν, λέει, τόσο καλές σχέσεις μεταξύ τους που μπορεί να μαλώνουν πιο συχνά τώρα παρά τότε.

ΑΠ: Μέσα στο τμήμα εγώ δεν μπορώ να έχω άποψη και ούτε ακούστηκαν διάφορα! Ας πούμε έξω στα διαλειμματα όλο και κάποιες προστριβές και τώρα υπάρχουνε και επειδή συνυπάρχουμε με το Γυμνάσιο είναι 550 μαθητές περίπου τόσοι..

ΕΡ: Με κοινά διαλειμματα;

ΑΠ: Ναι!! Με κοινά διαλειμματα! Οπότε είναι λογικό κάποιες προστριβές ...εδώ στην οικογένεια συνυπάρχουμε και υπάρχουν προστριβές. Λοιπόν... αυτά είναι υγεία για μένα, αρκεί να μπορείς να τα διαχειριστείς και από εμάς και από τους μαθητές. Δηλαδή θεωρώ ότι ο ρόλος μας είναι και αυτός να προσπαθήσουμε να καθοδηγήσουμε και τις προστριβές να τις διευθετούμε ειρηνικά... όσο μπορούνε.

ΕΡ: Πάντως εδώ ο Σύλλογος έχει τεράστιο ρόλο έτσι δεν είναι; Αν δεν το προωθούσε όλο αυτό και δεν το αγκάλιαζε... δηλαδή ακόμα και οι διστακτικοί, αν δεν έμπαιναν και αυτοί να ακολουθήσουν, θα υπήρχε θέμα στη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής.

ΑΠ: Δεν ήταν αντίθετοι, απλά εξέφρασαν όχι ακριβώς μια αντίθεση, αλλά ένα δισταγμό.»Ρε παιδιά, εντάξει , αλλά πώς θα πάμε; Πώς θα προχωρήσουν τα αλλιά παιδιά; Είναι Λύκειο. θα πάμε με τα παιδιά που δίνουν Πανελλήνιες» ...γιατί είχαμε και παιδιά που ήρθαν και λόγω ηλικίας ενταχθήκανε κατευθείαν στη Γ Λυκείου...

ΕΡ: Ενώ έχω ακούσει για άλλα σχολεία ότι ήταν ακόμα και θέμα ρατσισμού. Δε θελαν τους ξένους μαθητές. Αυτό είναι φοβερό.

ΑΠ: Όχι! Εδώ δεν είχαμε τέτοιο θέμα. Δεν είχαμε. Δε λέω ότι ο σύλλογος μας είναι Άγιος, συνυπάρχουμε όμως!

ΕΡ: Και πάντα και η Διεύθυνση παίζει πολύ σημαντικό ρόλο. Έτσι δεν είναι;

ΑΠ: Σίγουρα παίζει. Και με το Ζαχαρόπουλο και με την κυρία Κατσαρέλη ...

ΕΡ: Είναι και αυτή πολύ γλυκός άνθρωπος. Γενικά στη Δ Αθήνας ακούγονται πολύ καλά λόγια για αυτό το σχολείο

ΑΠ: Ναι! Είναι ένα σχολείο που λειτουργεί δημοκρατικά... Αυτά ... δεν ξέρω τι άλλο θέλετε να πω.

ΕΡ: Ήταν πάρα πολύ χρήσιμα όσα μας είπατε. Εγώ το μετάνιωσα που δεν έβαλα αυτό το σχολείο για Οργανική.

ΑΠ: Είναι καλό σχολείο. Χάρηκα για την κουβέντα.

8)ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΦΥΣΙΚΟ ΣΕ 2 ΜΕΡΗ ΜΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΣ ΣΥΝΑΔΕΛΦΟΥ

ΕΡ: Είσαι πολλά χρόνια σε αυτό το σχολείο;

ΑΠ: Δε θυμάμαι καλά(γελώντας) γύρω στα 6. Έλειπα και μια χρονιά με γονική άδεια. Οπότε ας πούμε γύρω στα 6.

ΕΡ: Όποτε έχεις εμπειρία. Έζησες τις Τάξεις Υποδοχής από την αρχή τους ουσιαστικά.

ΑΠ: Ναι! Ναι!

ΕΡ: Έχεις να πεις θετικά και αρνητικά μόνο το ένα μόνο το άλλο...Πώς το έζησες όλο αυτό ;(ακούγεται η υπεύθυνη του κυλικείου γελώντας: πάλι εδώ είναι αυτή; Δε βάζει μυαλό; Δεν ξεκολλάει από εδώ; Ακούγονται γέλια από όλους μας)

ΑΠ: Και τα δυο θα έλεγα. Δηλαδή πρώτον θα λέγαμε ήταν δύσκολο στην αρχή να εγκριθεί από το σύλλογο.

ΕΡ: Υπήρχαν ενδοιασμοί;

ΑΠ: Ναι! Υπήρχαν ενδοιασμοί, υπήρχαν σκέψεις αρκετές. Δηλαδή το είχε πάρει πάνω του ο Διευθυντής. Αν δεν το είχε πάρει επάνω του , δεν υπήρχε περίπτωση να είχαν λειτουργήσει οι Τάξεις Υποδοχής.

ΕΡ: Πρόλαβες την επόμενη ερώτηση. Δηλαδή θεωρείς ότι μπήκε μπροστά σε αυτό το ζήτημα της ίδρυσης των Τάξεων Υποδοχής;

ΑΠ: Μπήκε μπροστά ναι!! Εννοείται! Δηλαδή αν ψηφίζαμε χωρίς να μπει μπροστά αυτός, δεν υπήρχε περίπτωση να περάσει αυτό.

ΕΡ: Μάλιστα. Από και πέρα, όταν μπήκε σε λειτουργία όλο αυτό, πιστεύεις ότι είχατε βοήθεια από πάνω ; Από τη δευτεροβάθμια, από το Υπουργείο με υλικό, με επιμορφώσεις;

ΑΠ: Από ότι ξέρω βοήθεια είχαμε μόνο από τους καθηγητές. Αυτή ήταν η βοήθεια. Από εκεί και πέρα σκασίλα τους.

ΕΡ: Τίποτα άλλο παραπάνω! Έτσι; Εσείς δηλαδή που έμπαιναν στην τάξη σας δεν είχατε καμία επιμόρφωση; Τίποτα;

ΑΠ: Όχι! Τίποτα! Αλλά το βασικό που τους λέγαμε ήταν: Κοιτάζτε! Εσείς αυτό που πρέπει να κάνετε είναι να μάθετε τη γλώσσα. Και αφού μάθετε Ελληνικά, πιθανότατα... τους το

ξεκαθαρίζαμε δηλαδή ειδικά την πρώτη χρονιά ότι χωρίς να μάθετε ελληνικά , δύσκολα θα περάσετε την τάξη. Δηλαδή ενώ είστε Α λυκείου, ενώ δεν έχετε κάνει τίποτα , δεν ξέρετε ούτε στη γλώσσα σας τα αντίστοιχα του Γυμνασίου, ας πούμε, και να έρθετε εδώ και να περάσετε την τάξη, είναι πολύ δύσκολο. Αλλά τουλάχιστον μάθετε Ελληνικά και την επόμενη χρονιά λογικά θα τα καταφέρετε. Κάπως έτσι...

ΕΡ: Υπήρχε διαρροή την πρώτη χρονιά; Δηλαδή φεύγαν παιδάκια... έτσι που απογοητευόνταν;

ΑΠ: Υπήρχαν παιδιά που έφευγαν γιατί έτσι κι αλλιώς θα έφευγαν. Έρχονταν για λίγες μέρες. Αυτοί έρχονταν για 2,3 μέρες και μετά εξαφανίζονταν. Ποιος ξέρει πού πήγαν; Για κάποιους ξέραμε ότι θέλαν να φύγουν.

ΕΡ: Να πάνε σε άλλη χώρα;

ΑΠ: Ναι! Πιθανώς φύγανε και πολλοί πήγανε Γερμανία. Όποτε κάποιοι προσπαθούσανε απλώς να την κάνουν όσο μπορούσαν.

ΕΡ: Η πρώτη χρονιά πρέπει να ήταν και η πιο δύσκολη από όλες. Έτσι; Γιατί ήταν αυτό το μεταβατικό...

ΑΠ: Ήταν αρκετά δύσκολο! Ναι! Ήταν αρκετά δύσκολα και προσπαθούσαμε και εμείς να βρούμε τα πατήματά μας. Δηλαδή πώς θα γίνει το πρόγραμμα, για να μη χάνουν συνέχεια το ίδιο μάθημα. Ήταν αρκετά τα θέματα. Έπρεπε να αλλάζει συνεχώς το πρόγραμμα, που δεν ήταν εύκολο μεσούσης της χρονιάς να αλλάζει το πρόγραμμα, γιατί δε θέλαμε να χάνουν όλοι τα ίδια μαθήματα...

ΕΡ: Όποτε αυτοοργανωθήκατε εσείς , για να μπορέσετε να καλύψετε όλο αυτό το πράγμα που ήταν κάτι το πρωτόγνωρο.

ΑΠ: Ναι! Ναι! Ευτυχώς είχαμε το διευθυντή ο οποίος ήταν πολύ ικανός διευθυντής και αυτό μας βοήθησε.

ΕΡ: Αυτό το πρώτο διάστημα ήταν μεταξύ τους και πώς ήταν και με τα αλλά παιδιά τα οποία είχαν της εδώ το χώρο τους και ξαφνικά τους ήρθαν εδώ παιδιά από το πουθενά; Αν θυμάμαι βέβαια...

ΑΠ: Κοίτα! Αρκετά από τα παιδιά αυτά ήταν αρχικά περιχαρακωμένα, αλλά κυρίως άμα ήταν σε ομάδες, δηλαδή εθνοτικές και όχι μόνο. Συνήθως όμως ήταν ίδιες εθνότητες και κάναν μεταξύ τους παρέα... όμως βρίσκανε εδώ... έχουμε παιδιά αρκετά εδώ που μιλούν αραβικά... βρίσκανε παρέες.

ΕΡ: Σωστά! Έχετε εδώ πολλά παιδιά που είναι από την Αίγυπτο;

ΑΠ: Ναι! Όποτε είχαν ένα καλωσόρισμα θα έλεγα. Αυτό έπαιξε ρόλο θα έλεγα. Δηλαδή ήταν πολύ θετικό σίγουρα.

ΕΡ: Μου είπε ο κύριος Δημήτρης πριν ότι βοηθούσαν πολύ και τα παιδιά ως διερμηνείς κάπως. Έτσι;

ΑΠ: Ναι! Ναι! Είχαμε και πολύ συγκινητικές στιγμές, πολλά συγκινητικά σκηνικά! Πολλά παιδιά ήτανε πολύ υποστηρικτικά απέναντι σε όλο αυτό... τα βοηθούσανε... προσπαθούσανε να ενταχθούνε και κάποια που θέλανε πραγματικά να ενταχθούνε εντάχθηκαν.

ΕΡ: Αλήθεια. Εεεε;;

ΑΠ: Και ήταν και αυτοί που δε θελαν έτσι κι αλλιώς, δεν έρχονταν και συχνά. Πιο πολύ είχαμε πρόβλημα στο τέλος της χρονιάς, γιατί κάποιοι νόμιζαν, αν και τους το είχαμε πει... Κάποιοι περίμεναν ότι θα περάσουν με την πρώτη χρονιά και εκεί λίγο στενοχωρηθήκανε. Εντάξει! Τι να κάνουμε;

ΕΡ: Πάντως δε θυμάσαι να είχατε κάποια έντονα περιστατικά βίας που να σου έχουνε μείνει...

ΑΠ: Όχι!! Δεν είχαμε ουσιαστικά περιστατικά βίας από τα παιδιά που ήρθανε, δεν είχαμε. Δε θυμάμαι τουλάχιστον να είχαμε. Δε θυμάμαι κανένα αξιόλογο. Αντίθετα, είχαμε κάποια εκπληκτικά παραδείγματα κυρίως από κορίτσια τα οποία ήταν πρόσφυγες, ίσως να στο έχει δείξει ο κυρία Ζαχαρόπουλος ένα βιντεάκι... δηλαδή είχαμε και πολύ ωραία πράγματα. Έτρεξε ο ίδιος, βρήκε ένα διεθνή δημοσιογραφικό οργανισμό, πήρε υποστήριξη από εκεί, έφτιαξε το βίντεο το ανέβασε, πήρε βραβείο το βίντεο, δηλαδή όλο αυτό ήταν εκπληκτικό!

ΕΡ: Απίστευτο, ε;;

ΑΠ: Ναι! ήταν κάτι εκπληκτικό! Και έβλεπες μια ευαισθησία και από αυτήν και από τη φίλη της ποιήματα, ζωγραφιές... ήταν πολύ ωραία. Ήταν πολύ ωραία όλα αυτά.

ΕΡ: Μου είπαν κάποια παιδάκια έξω ότι τους λείπουν... κάποια παιδιά από τη Γ' Λυκείου ότι τους λείπουν αυτά τα παιδιά των Τάξεων Υποδοχής. Και μάλιστα μου είπαν ότι ήταν και πιο ήσυχα, όταν είχαν τα παιδιά αυτά. Τώρα μου λένε ότι είναι πιο πολλά τα περιστατικά που μπορεί να μαλώσουν. Μου έκανε εντύπωση αυτό. Τώρα δεν ξέρω αν εσείς το έχετε παρατηρήσει αυτό.

ΑΠ: Υπάρχουν περισσότερα περιστατικά βίας; Ίσως να υπάρχουνε, αλλά δε νομίζω να σχετίζονται με το ότι έφυγαν τα παιδιά αυτά, αφού τα παιδιά ήταν ήσυχα... Όποτε δεν είχατε ιδιαίτερο θέμα. Κυρίως σχετίζονται με τα παιδιά που ήρθαν.

ΕΡ: Μήπως σχετίζεται ότι ήθελαν να βγάλουν τον καλό τους εαυτό τα ντόπια παιδιά; Όχι, ε;

ΑΠ: Δεν έχω καταλάβει. Αυτό που λέμε ντόπια παιδιά είναι πολύ σχετικό σε εμάς. Δηλαδή Έλληνες μαθητές με τους δυο γονείς Έλληνες να έχουμε 25 με 30%!

ΕΡ: Τόσο χαμηλό ποσοστό;

ΑΠ: Ναι! Οπότε και αυτά που έχουν ελληνικό όνομα και ελληνικό επώνυμο κάποιος από τους 2 γονείς είναι συνήθως από το εξωτερικό... από οπουδήποτε από το εξωτερικό, αλλά από το εξωτερικό. Καταλαβαίνεις ότι είναι πιο εύκολο να είναι πιο διαλλακτικοί απέναντι στα παιδιά αυτά ... ωστόσο το ωραίο ήταν ότι μια φορά είχαμε στη αρχή της χρονιάς, μιας χρονιάς, επειδή είχαμε βάλει σε ένα τμήμα τα παιδιά αυτά που είχαν έρθει και μετά δεν πολυήρθανε... ήταν και μαύρα και κάποια φαινόntonουσαν κιόλας και πιο μεγάλα από ότι ήταν και από ότι είχαν δηλώσει, γιατί ήταν από Αφρική από κέντρο Αφρικής δηλαδή. Κάποιοι ξέρανε μόνο Σουαχίλι ούτε αγγλικά ούτε γαλλικά, κάποιοι ξέρανε λίγα γαλλικά.

ΕΡ: Και εκεί τι κάνατε; Γλώσσα του σώματος; Εκεί τι κάνατε; Πώς επικοινωνούσατε;

ΑΠ: Ναι! Γλώσσα του σώματος... προσπαθούσαμε, όπως μπορούσαμε. Ή είχαμε μεταφραστές... ο ένας μετέφραζε του άλλου. Ό, τι θυμόταν ο ένας στα αγγλικά, ό, τι θυμόταν ο άλλος στα γαλλικά. Εμείς ό, τι θυμόμασταν... κάπως έτσι !

ΕΡ: Πόσο προσαρμοστικός όμως είναι ο άνθρωπος έτσι; Όταν τον βάλεις στις συνθήκες, όταν τον βάλεις.

ΑΠ: Είναι όμως λίγο αστείο να εξετάζεις αυτά τα παιδιά. Και ήρθανε και είχαμε κάποια παιδιά που είχαν φοβηθεί όντως, γιατί ήταν μεγάλα παιδιά, μαύρα... Η ηλικία φαινόταν περίεργη! Κάποιος είχε ήδη ρυτίδες και είχε δηλώσει ότι ήταν 16,ας πούμε. Δηλαδή έβλεπες ότι είχαν φοβηθεί κάποια παιδιά, αλλά αυτός που ήρθε και μας έκανε φασαρία ήταν πατέρας Αιγύπτιος ότι «γιατί βάλανε το παιδί μου με ξένους».

ΕΡ: Απίστευτο! Έτσι;

ΑΠ: Και λέει ότι «μπορεί εγώ να μην είναι πλήρως Έλληνας, αλλά ο γιος μου είναι 100% και γιατί τον βάζετε μαζί με τους ξένους;» με σπαστά ελληνικά το έλεγε.

ΕΡ: Γενικά δημιουργήθηκαν προβλήματα από γονείς και από την τοπική κοινωνία; Πώς το αντιμετώπισαν;

ΑΠ: Έχουμε γκετοποιηθεί, νομίζω, χωρίς να ακουστεί τόσο... χωρίς να μας διαμαρτυρηθούν. Νομίζω ότι ησύχως όποιος μπορούσε δεν έφερνε το παιδί του εδώ.

ΕΡ: Μπήκε μια ταμπέλα, δηλαδή έτσι κάπως;

ΑΠ: Φοβάμαι ότι μπήκε. Έτσι κατάλαβα εγώ. Δεν είμαι σίγουρος, αλλά έτσι φοβάμαι. Ότι μπήκε μια ταμπέλα!

ΕΡ: Δηλαδή οι γονείς... θυμάμαι από τον κύριο Ζαχαρόπουλο ότι μαζεύατε και τρόφιμα και ρουχισμό δε συμμετείχαν σε όλο αυτό;

ΑΠ: Όχι! Δε συμμετείχαν.

ΕΡ: Πιο πολύ οι καθηγητές συμμετείχατε;

ΑΠ: Ναι! Οι καθηγητές και οι μαθητές. Οι γονείς συμμετείχαν ίσως μέσω των παιδιών τους. Δηλαδή τα παιδιά μπορεί να είπαν «δώσε μας να πάμε τρόφιμα». Έτσι ναι! Έγινε κάτι. Είχαμε το Μάκη, είχαμε το Ζαχαρόπουλο, είχαμε κάποιους που το τρέχανε, όποτε κάπως έτρεχε και αυτό. Δεν είναι τόσο...(παύση) οι γονείς όμως ποτέ δεν ήτανε κοντά στο σχολείο ιδιαίτερα, για να πεις ότι φταίει αυτό. Δηλαδή οι γονείς οι περισσότεροι είναι ψιλοεξαφανισμένοι. Δηλαδή όχι πλήρως, αλλά σε μεγάλο βαθμό.

ΕΡ: Οπότε δε σας έκανε εντύπωση αυτό! Δεν ήταν κάτι καινούργιο.

ΑΠ: Όχι! Όχι! Δεν είναι για αυτό το λόγο. Είναι ότι έτσι κι αλλιώς, όταν υπάρχουνε , γιατί δεν υπάρχουνε πάντα, και οι δυο γονείς τουλάχιστον, είναι ψιλοαδιάφοροι ως προς το σχολείο τουλάχιστον και φαίνονται κάποιες φορές τα αποτελέσματα και από τα παιδιά. Στα παιδιά δηλαδή βλέπεις τη συμπεριφορά των παιδιών και λες γιατί αυτό το παιδί φέρεται έτσι; Να φωνάξω τους γονείς του. Και όταν έρχονται οι γονείς, λες πάλι καλά που το παιδί αυτό φέρεται έτσι. Θα μπορούσε να είναι χειρότερη η κατάσταση.

ΕΡ: Η τοπική κοινωνία βοήθησε καθόλου; Δηλαδή όταν λέω τοπική κοινωνία, εννοώ Δήμος, κάποιες οργανώσεις του Δήμου να ήρθαν εδώ να προσφέρουν...

ΑΠ: Όχι! Γενικά η ιστορία είναι ... εκείνο που κάνανε είναι ότι μας λέγανε «Α! έχετε τμήμα υποδοχής; Να σας στείλουμε κανένα ακόμα. Αυτό!

ΕΡ: Ούτε καν δηλαδή να στηρίζουν υλικά , με υλικοτεχνική υποδομή... κάτι;

ΑΠ: Όχι! Πήραμε... μας δώσανε κανέναν εκτυπωτή; Δεν ξέρω! ένα τέτοιο πράγμα. Λίγο αστείο ήτανε.

ΕΡ: Η Σύμβουλος;

ΑΠ: Η Σύμβουλος δεν ξέρω τι ακριβώς έκανε! Ίσως προσπαθούσε να κάνει κάτι.

ΕΡ: Η Χρονοπούλου ήτανε;

ΑΠ: Ναι! η Χρονοπούλου. Πολύ καλή σύμβουλος ήτανε, αλλά τι να κάνει; Δηλαδή προσπάθησε να λειτουργήσει... δηλαδή προσπάθησε να βρει τρόπους, ώστε να λειτουργήσει καλά το πρόγραμμα. Δηλαδή σε τέτοια πιο πολύ.

ΕΡ: Τι να κάνει ένα άτομο με τόσα σχολεία;

ΑΠ: Δεν είχαμε όμως πρόβλημα ουσιαστικό, γιατί τα παιδιά ήταν αρκετά ήσυχα. Είχαμε το Ζαχαρόπουλο τότε, είχαμε την υποδιευθύντρια που τώρα είναι διευθύντρια και αυτή ήταν πολύ καλή, ήταν οργανωτική και έτσι το περάσαμε κάπως αβρόχους ποσά όλο αυτό. Δε μας δυσκόλεψε τόσο πολύ, ωστόσο μας γκετοποίησε. Χωρίς να ακούγεται. Απλώς δεν έρχονταν κάποια παιδιά που πιθανώς ήταν παιδιά από γονείς που ήθελαν κάτι καλύτερο για τα παιδιά τους και, χωρίς να είναι εύκολο αυτό, έβρισκαν τρόπους να μην έρθουν εδώ τα παιδιά τους!

ΕΡ: Εσύ γιατί θεωρείς ότι δεν υπάρχουν, δε λειτουργούν πια οι Τάξεις Υποδοχής; Θεωρείς ότι δεν υπάρχουν παιδιά; Θεωρείς ότι ο Ζαχαρόπουλος έδωσε αγώνα και ότι μετά τέλος;

ΑΠ: Θεωρώ ότι ήταν προσωπικό στοίχημα του Ζαχαρόπουλου αρχικά και του Μάκη δευτερευόντως, δηλαδή οι υπόλοιποι ήμασταν αρκετά μουδιασμένοι και λίγο να σου πω, όταν καταργήθηκαν, ησυχάσαμε, γιατί και δημιουργούν πρόβλημα στο πρόγραμμα του σχολείου, αλλά και είχαμε γίνει απλά η χαβούζα «Στείλε! Στείλε! Στείλε!» χωρίς τίποτα! Απλά έστελναν συνεχώς και εμείς είχαμε να εξετάσουμε και με τον ένα τρόπο και με τον άλλο και με τον τρίτο τρόπο. Δηλαδή έπρεπε να εξετάζεις... τι να εξετάζεις; Και όμως έπρεπε να βγάλεις θέματα για αυτά τα παιδιά και να τους κάνεις ερωτήσεις.

ΕΡ: Δηλαδή έπρεπε να εξετάσεις παράλληλα αυτά τα παιδιά;

ΑΠ: Όχι στα διαγωνίσματα. Στο τέλος! Έπρεπε να βγάλουμε επιτροπές, για να τους εξετάζουμε, γιατί εξετάζονταν και προφορικά.

ΕΡ: Θυμάμαι εγώ ένα Σεπτέμβρη που είχα τοποθετηθεί εδώ, μπήκα και εξέτασα, γιατί δεν είχατε άτομα. Δεν έφταναν τα άτομα. Ψάχνατε να μοιράσετε τις αίθουσες.

ΑΠ: Ναι! Υπήρχαν θέματα τέτοια, αλλά για μένα το πιο μεγάλο είναι ότι χαρακτηρίζεται ένα σχολείο μετά ως ένα σχολείο ειδικού σκοπού... ας το πούμε ότι λίγο γίνεται. Χωρίς να σημαίνει... δηλαδή ένα μικρό ποσοστό των παιδιών ήταν ...δεν ήταν μεγάλο το ποσοστό. Και παρατήρησα ότι ειδικά στα κορίτσια, είχαμε κορίτσια διαμάντια!

ΕΡ: Αλήθεια, ε;

ΑΠ: Και αγόρια είχαμε αρκετά ήσυχα, αλλά, αν θέλουμε ένα γενικό μέσο όρο να πω χωρίς να τους περιλαμβάνει όλους βαριόντουσαν τη ζωή τους τα αγόρια. Δεν ασχολιόντουσαν καθόλου. Ενώ από κορίτσια είχαμε παιδιά που προσπαθούσανε, μοχθούσανε πολύ, για να μάθουνε και κατάφερναν να περνούν και την τάξη την ίδια χρονιά. Αλλά έβλεπες ότι προσπαθούσαν πολύ και έλεγαν «αυτό πώς το γράφουμε και θέλω και στα αγγλικά , αν μπορείς να μου το βρεις». Ψαχνόντουσαν, ενώ οι άλλοι σου έλεγαν «Άσε με τώρα».

ΕΡ: Κάποιοι αγωνίζονταν και κάποιοι βολεύονταν.

ΑΠ: Απλά δε μιλούσανε. Του έλεγες «γράψε εδώ». Τίποτα. Ακόμα και να καταλάβαινε κάποιες φορές δεν απαντούσε καθόλου. Ήταν τόσο καιρό και, υποτίθεται, κάνανε μαθήματα, μαθαίνανε και του έλεγες: «γράψε το όνομα σου». Τίποτα. Name... Έγραφε τότε το όνομα του. Δηλαδή όταν «το όνομα σου» δεν ξέρεις τι σημαίνει, τότε τι μαθαίνανε; Μα πηγαίνανε και κοιμόντουσαν και εκεί και εδώ, αλλά δε δημιουργούσαν πρόβλημα και αυτά τα παιδιά. Όμως έχεις μια κατάσταση άρρωστη για ένα σχολείο. Παιδιά τα οποία...(παύση)

ΕΡ: Ναι! Γιατί δεν υπάρχει ένας στόχος...

ΑΠ: Κανείς στόχος. Κανείς στόχος.

ΕΡ: Πωπω! Ήταν τέλεια αυτά που μου είπες!

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ)

ΑΠ: Είναι τέτοια η κουλτούρα, όπως έχουν μεγαλώσει τα παιδιά αυτά που δεν είναι τυχαίο ότι τα αγόρια δε συνεργαζόντουσαν. Τα αγόρια είναι αυτά που θα κληρονομήσουν τα πάντα από τους γονείς και λοιπά, αυτοί που θα είναι υπεύθυνοι, που είναι οι αφέντες. Με αποτέλεσμα η συμπεριφορά τους ειδικά προς τα κορίτσια και τα δικά τους και τα αλλά , να είναι απαξιοτική, αλλά και προς γυναίκες συναδέλφους.

ΑΠ2: Καθηγήτριες ναι!!! Πολύ απαξιοτική συμπεριφορά!

ΑΠ: Ήταν όλοι και όχι όλοι, αλλά έβλεπες κάποια παιδιά, όχι τα παιδιά της Αφρικής, τα μαύρα παιδιά. Αυτά ήταν πολύ ευγενικά, πολύ χαρωπά παιδιά. Αυτά ήταν αυτό το χαρωπό

του τραγουδάω, χαμογελάω , αλλά δεν πολυερχόντουσαν. Αυτά που ερχόντουσαν ήταν πολύ χαρωπά παιδιά και δε δημιουργούσαν πρόβλημα, αλλά δε μάθαιναν εύκολα. Όμως κυρίως από Αίγυπτο...(Διακοπή)

ΑΠ2: Το αιγυπτιακό λόμπι που λέω εγώ.

ΑΠ: Ναι. Όντως μιλάμε για ένα λόμπι!

ΕΡ: Άλλη αντίληψη; Άλλη κοσμοθεωρία;

ΑΠ: Ναι!! Άλλη αντίληψη. Είναι αυτοί που μας κλείνουν το σχολείο(με έντονο ύφος)κάνουν καταλήψεις. Αυτοί πρωτοστατούσαν.

ΑΠ2: Αυτοί δημιουργούν και δημιουργούσαν πάντα τα προβλήματα. Δηλαδή ερχόντουσαν απέξω από εκεί που έκανα εγώ μάθημα και άλλες καθηγήτριες και ενοχλούσαν άλλες χρονιές. Τώρα που δεν τους έχουμε, γλιτώσαμε. Ειδικά εμείς οι γυναίκες!

ΑΠ: Και... σε πόσες καθηγήτριες υποτιμητικά φέρονταν. Και ίσως και έμμεσα ακόμα και με εκφοβισμό. Για αυτό λέω ότι από τη μια άποψη λέγαμε να τους βοηθήσουμε, αλλά από την άλλη στενοχωρηθήκαμε πολύ που βλέπαμε παιδιά που τα είχαμε αγκαλιάσει, που τα βοηθήσαμε, να έρχονται και να κλείνουν το σχολείο και μάλιστα να ειρωνεύονται κιόλας μετά. Τους λες «τα κάνατε χάλια! γεμίσατε κάτω θρανία, καρέκλες και λοιπά. Ξεκλειδώσατε πάνω. Πού βρήκατε κλειδί;». Είχαν πονηριά... βρίσκανε αντικλειδιά, κάνανε τέτοια πράγματα. «Τουλάχιστον μαζέψτε τα». Και η απάντηση ήταν : «Ναι. Ναι. Θα τα μαζέψουμε». Απλά ειρωνεία.

ΕΡ: Ναι εκεί όντως απογοητεύεσαι. Όταν έχεις κάνει τόσα!

ΑΠ: Και λες «Άει στο καλό πια».

ΕΡ: Γιατί εσείς εδώ ξεπερνούσατε το ανθρωπίνως δυνατό πολλές φορές.

ΑΠ: Δεν είναι .,, όχι ! Εντάξει! Δεν είναι ότι τα κάναμε εμείς όλα τέλεια..

ΕΡ:(Διακοπή)Εμένα πάντως μου φαίνεται ασύλληπτο να μπω σε μια τάξη και να μην ξέρει ο άλλος, όπως λες, ούτε μια λέξη και να πρέπει να του πεις κάτι.

ΑΠ: Δυστυχώς σε αυτά παιδιά δεν έλεγες τίποτα. Δε γινόταν.

ΑΠ2: Δε μπορούσε να γίνει τίποτα και για αυτό έκλεισε και η Ζώνη αυτή!

ΑΠ: Μετά έμαθαν κάποια, αλλά και μετά που μάθανε γνωστικά ήταν πολύ χαμηλά τα περισσότερα παιδιά. Ωστόσο περάσανε... Τώρα να κάποια είναι Γ λυκείου. Δεν έχουν μάθει

τίποτα. Δηλαδή του Δημοτικού δε νομίζω να τα ξέρουνε, αλλά θα πάρουν Απολυτήριο και θα έχουν πιστοποίηση ότι ξέρουν να μιλάνε. Δηλαδή αρκετά ζητούσαν Απολυτήριο χωρίς να ξέρουν να μιλούν ελληνικά. Λέει «Γιατί δε μου δίνετε το Απολυτήριο;». Ήρθαν Γ Λυκείου, Β' Λυκείου απευθείας και λέγανε : «Γιατί δε μας δίνετε Απολυτήριο;». Δεν το λέγαν καν έτσι. Στα Αγγλικά το λέγανε.

ΕΡ: Έλα ντε! Στα αγγλικά! Πώς να το πουν στα ελληνικά αυτό; Φοβερό!

ΑΠ: Τη στιγμή που το Απολυτήριο Λυκείου πιστοποιεί πως ξέρεις άπταιστα την ελληνική γλώσσα.

ΕΡ: Οπότε είναι πολυσύνθετο το θέμα αυτό.

ΑΠ: Δεν είναι τόσο απλό. Δηλαδή είναι πολύ δύσκολο για ένα σχολείο να λειτουργήσει πραγματικά καλά και να έχει Τάξεις Υποδοχής και να λειτουργούν όλα, δηλαδή πάλι σε εμάς πάλι καλά που πήγε έτσι. Δηλαδή το κυριότερο που αποφύγαμε είναι τα μεγάλα προβλήματα και κυρίως όσο ήταν ο Ζαχαρόπουλος δεν είχαμε ούτε αυτήν... να εκδηλώνετε αυτή η συμπεριφορά η άσχημη. Είχαμε την τεμπελιά, αλλά ως εκεί.

ΕΡ: Τα μάζευε δηλαδή ; Ήξερε να τα χειρίζεται;

ΑΠ: Ήξερε! Ήξερε και τον σέβονταν. Ο Ζαχαρόπουλος, όταν κάποιο παιδί είχε πρόβλημα, το βοηθούσε και από την τσέπη του.

ΑΠ2: Βοηθούσε οικονομικά.

ΑΠ: Οπότε καταλαβαίνεις ότι νιώθανε...

ΕΡ: Ευγνωμοσύνη;

ΑΠ: Δεν είμαι σίγουρος ότι ένιωθαν ευγνωμοσύνη, αλλά κάπως συγκρατιόντουσαν

ΑΠ2: Τον σέβονταν, γιατί το είχαν μάθει και από την κουλτούρα τους.

ΑΠ: Ναι! Ήταν και άντρας τους φώναζε και τους έβαζε και καμία φωνή, δηλαδή κάπως φοβόντουσαν λίγο... τουλάχιστον φοβόντουσαν.

ΑΠ2: Τις γυναίκες δε φοβόντουσαν. Όποιες καθηγήτριες έμπαιναν εκεί τραβούσαν τα μαλλιά τους. Υπέφεραν. Όσα χρόνια λειτούργησε οι γυναίκες μαρτυρήσανε εκεί μέσα.

ΕΡ: Οπότε ούτε όταν ήταν γυναίκα διευθύντρια την σέβονταν το ίδιο. Έτσι δεν είναι; Θα έπρεπε να καταβάλει ακόμα περισσότερη προσπάθεια.

ΑΠ: Ναι. Ευτυχώς την επόμενη χρονιά φύγανε και πολλοί, τότε που άλλαξε και έχουμε πλέον γυναίκα διευθύντρια, αλλά έφυγαν και αρκετοί από αυτούς.

ΑΠ2: Και μετά που κλείσανε ηρεμήσαμε.

ΑΠ: Έχουν μείνει κάποιοι από αυτούς και δημιουργούν κάποια προβλήματα, αλλά τώρα πια είναι Γ Λυκείου και φεύγουνε... δηλαδή κάπως έτσι κλείνει ο κύκλος αυτός.

ΑΠ2: Τα απομεινάρια της στρατιάς του Δράμαλη έχουν απομείνει.

ΑΠ: (γελώντας) Ναι! Κάπως έτσι.

ΕΡ: Οπότε θα μείνουν πλέον τα παιδάκια από Αίγυπτο πιο πολύ. Έτσι δεν είναι;

ΑΠ: Ναι. Έχουμε έτσι κι αλλιώς. Αίγυπτο έχουμε πολύ, αλλά είναι παιδιά που πλέον έχουν πάει τουλάχιστον Γυμνάσιο ή έχουν γεννηθεί εδώ. Δηλαδή μιλάνε κανονικά. Δεν έχουνε πρόβλημα στην επικοινωνία.

ΕΡ: Και τι άλλο έχετε, αφού λες ότι καθαρά Έλληνες είναι το 30%. Τι άλλο παίζει εδώ; Αρμενία π.χ.;

ΑΠ: Πρώην Σοβιετική Ένωση, Γεωργία έχουμε αρκετή...

ΕΡ: Το βλέπω και από τα καταστήματα, από τις ταμπέλες.

ΑΠ: Ναι! Ναι! Και από Βαλκάνια έχουμε. Από Σερβία... και από Ρωσία κανονική έχουμε και από Ρουμανία. Καλά και από Αλβανία. Καλά από Αλβανία μπορεί να είναι περίπου οι μισοί μαθητές. 40% ίσως.

ΕΡ: Που αυτοί θα είναι και καλοί μαθητές έτσι; Δηλαδή θεωρώ ότι είναι πολύ καλοί μαθητές.

ΑΠ: Έχουμε κατά καιρούς πολύ καλούς μαθητές από την Αλβανία που γίνονται και σημαιοφόροι.

ΕΡ: Μπράβο! Αυτό θα έλεγα. Δε μου κάνει εντύπωση. Από Σερβία δεν είχα ακούσει.

ΑΠ: Ναι! Έχουμε και από Σερβία και μάλιστα είναι πολύ καλά παιδιά!

ΕΡ: Αλήθεια, ε;

ΑΠ: Ναι! Και καλοί μαθητές...

ΕΡ: Και συμπεριφορά ε;;

ΑΠ: Και συμπεριφορά... άποψη συμπεριφορά! Όχι πολλά παιδιά. Αυτά τα παιδιά... το δείγμα αυτό. Και Ρουμανία επίσης είχαμε αρκετούς, πιο πολλούς από ότι είχαμε από Σερβία. Γιατί δεν είναι μόνο τώρα , έχουμε αρκετά χρόνια που έχουμε. Και από Ρουμανία δεν έχουμε θέμα. Πολύ καλά παιδιά και αυτά.

ΕΡ: Πάρα πολύ ωραία.

ΑΠ: Από Σοβιετική Ένωση και λοιπά... ανάμεικτα.

ΕΡ: Ετερόκλητοι πληθυσμοί αυτοί και είναι περίεργο σε τι κατάσταση θα τους βρεις.

ΑΠ: Ναι. Και ούτε σημαίνει ότι όσο έρθουν από Σερβία θα είναι καλοί. Απλώς τα ομαδοποιώ και λίγο αδικώντας και κάποιους ίσως... , αλλά κάπως,. Κάπως στο περίπου... όλα είναι κατά προσέγγιση και όλα είναι κατά ένα μεγάλο ποσοστό.

ΕΡ: Έτσι είναι ακριβώς!

ΑΠ: Πάντα σε αυτά που λέω είναι δυνατόν να έχουν υπάρξει και εξαιρέσεις.

ΕΡ: Έχεις απόλυτο δίκιο.

ΑΠ: Ας πούμε όμως δε θυμάμαι εξαίρεση μαθητή από την προηγούμενη ομάδα, που έχουμε αρκετούς, να έχει πάει καλά.

ΕΡ: Αλήθεια, ε;;

ΑΠ: Έστω έναν μαθητή, έναν...

ΕΡ:(Διακοπή)Μια φωτεινή εξαίρεση να την θυμάσαι...

ΑΠ: Ναι! Δε θυμάμαι έστω έναν μαθητή να πήγε καλά. Έχουμε μαθητή που πάει αρκετά καλά. Ως εκεί. Καλούτσικα. Έως καλούτσικα έχει φτάσει κάποιος... έως καλούτσικα. Ενώ προφανώς από Αλβανία έχουμε παιδιά που είναι εκπληκτικοί μαθητές.

ΕΡ: Σωστά. Γιατί έχετε και πολύ μεγάλο ποσοστό μαθητών. Άρα θα υπάρχουν. Σωστά.

ΑΠ: Ναι! Έχουμε κάποιους , δηλαδή τα παιδιά διαβάζουνε τόσο που δεν το πιστεύεις ότι διαβάζουν τόσο πολύ.

ΕΡ: Τι ωραίο αυτό!

ΑΠ: Αλλά είναι λίγα. Είναι ελάχιστα αυτά τα παιδιά πλέον ... γενικά το επίπεδο είναι χαμηλό γνωστικά.

ΕΡ: Έχει συμπαρασύρει και αυτό που λες... το ποιοι θα μου έρθουν στο σχολείο. Έτσι;

ΑΠ: Και έχει... έχει βγει μια άσχημη φήμη για το σχολείο. Εγώ αυτό καταλαβαίνω. Χωρίς να το ακούω, γιατί δεν είμαι και Καλλιθεάτης, αλλά εγώ αυτό καταλαβαίνω. Ότι έχει βγει άσχημη φήμη, σχετικά άσχημη φήμη για το σχολείο, όποτε αυτός που έχει βλέψεις για το παιδί του, ας πούμε ότι θα προσπαθήσει να αποφύγει να το στείλει.

ΕΡ: Και θα βρει κάποιο άλλο σχολείο ...

ΑΠ:(Διακοπή)Και θα βρει κάποιο άλλο σχολείο. Δεν είναι τόσο απλό, αλλά προσπαθούνε τουλάχιστον. Δεν είναι απλό ένα σχολείο με τα χαρακτηριστικά τα δικά μας να πάει πολύ καλύτερα. Δηλαδή είχαμε πολύ καλό διευθυντή, καλό σύλλογο και πάλι με δυσκολία τα φέρνουμε βόλτα!

ΕΡ: Πραγματικά! Γιατί έχετε όλες τις προϋποθέσεις: η Ηγεσία και ο Σύλλογος είναι τα πάντα, άμα το πάρεις δηλαδή κανονικά, αλλά από εκεί και πέρα όμως είναι και τι υλικό έχεις.

ΑΠ: Ή είναι όλα, δηλαδή και το ίδιο το κτήριο δε σε προδιαθέτει. Παραπέμπει σε φυλακή παρά σε κτήριο σχολείου και αυτό κατά τη γνώμη μου παίζει το ρόλο του.

ΕΡ: Πραγματικά! Έχεις δίκιο! Και είναι και το ότι συστεγάζεται, όποτε έχει μια απίστευτη φασαρία.

ΑΠ: Και συστεγάζεται, πολύ μεγάλη φασαρία. Το Γυμνάσιο, όταν λείπει, είναι τελείως διαφορετικά τα πράγματα. Λες... νομίζουμε ότι λείπει το σχολείο μας και δε βγήκαν διάλειμμα. Γιατί τα μικρά είναι που...

ΕΡ: Αυτά είναι που κάνουν τη φασαρία!

ΑΠ: Και τώρα που... μας φέρανε για βοήθεια(ειρωνικά) και από δίπλα το Βρεφονηπιακό σταθμό... το Νηπιαγωγείο που έχει 5 και 6 ετών που είναι 2 τάξεις. Ανοίγεις τα παράθυρα που είναι από πίσω δηλαδή και από τη μια έχεις το Γυμνάσιο να κάνει, ας πούμε, Γυμναστική, και το Λύκειο που έχεις φασαρία και από την άλλη από πίσω ουρλιάζουν τα μικρά. Και το Καλοκαίρι είναι ακόμα πιο δύσκολα.

ΕΡ: Πάρα πολύ δύσκολα!

ΑΠ: Δηλαδή είναι ειδικού... είναι δηλαδή τα χαρακτηριστικά του σχολείου τέτοια που λες : Α!! Αυτό αν ήμασταν στην Αμερική, το σχολείο αυτό θα είχε γκετοποιηθεί. Δεν το έχουμε κάνει... δεν έχει ακόμα γκετοποιηθεί ακόμα το σχολείο το δικό μας, αλλά ...

ΑΠ2: Δεν ήσουν εσύ επί Χατζίδου να δεις γκετοποίηση! Όταν πρωτοήρθα εγώ πριν από 15 χρόνια, ήτανε Γιουσουρούμ. Μετά ήρθε η Ρόκα το έβαλε σε μια τάξη, ήταν όμως λίγο

απότομη με τους καθηγητές και τη βγάλανε ... Και μετά μπήκε σε μια τάξη με το Ζαχαρόπουλο. Στην αρχή γινόντουσαν πράγματα, όταν πρωτοήρθα, τι να σου πρωτολέω!

ΕΡ: Είδες... κάθε σχολείο έχει την ιστορία του.

ΑΠ: Εγώ αυτά τα έχω χάσει. Δεν τα ξέρω αυτά.

ΑΠ2: Καλύτερα που δεν τα ξέρεις αυτά. Πώς αντέξαμε δεν ξέρω! Έλεγε η Πετρονικολού: το μεροκάματο του τρόμου! Τέτοια πράγματα βιώναμε εδώ.

ΕΡ: Αλήθεια, ε;

ΑΠ2: Ναι! Τέτοια πράγματα βιώναμε! Αλλά μετά ρυθμίστηκε το πράγμα και έγινε υποφερτό το σχολείο.

ΑΠ: Και ο Σύλλογος ήταν πολύ ευχάριστος! Δηλαδή είχαμε τον Ηλιόπουλο και σου έδινε μια νότα, ρε παιδί μου! Ερχότανε και τραγούδαγε. Θέλω να πω... είχε... είχε κάποια ωραία στοιχεία.

ΕΡ: Ωραίους ανθρώπους, ε;

ΑΠ: Δεν ήταν όλα τέλεια, αλλά ήταν ωραία!

ΕΡ: Μα και εμένα μου βγάζει κάτι ευχάριστο, όταν μπαίνω στο σχολείο σας!

ΑΠ2: Εγώ θεωρώ ότι τώρα έχουμε τον πιο καλό Σύλλογο σε σχέση με τον παλιό Σύλλογο.

ΑΠ: Ναι, ε;;; Εγώ δεν... εμένα μου λείπει ο Ηλιόπουλος, ας πούμε, επειδή είχε το στυλ αυτό

ΑΠ2: Καλά, ναι ... ο Ηλιόπουλος, επειδή έφερνε και κιθάρα, έλεγε και παλιά τραγούδια της άποψης της αθωότητας.

ΑΠ: Κατάλαβες; Ελαφρολαϊκά και τέτοια του αρέσανε. Άρχισε να τραγουδάει έτσι ...Συνέχεια... με τα αστεία του... ο Θανάσης μου λείπει ο...

ΑΠ2: Ο Θανάσης που έλεγε αστεία ναι... αλλά ήταν και κάποιοι άλλοι ας πούμε... τώρα αυτός ο Σύλλογος έτσι, όπως είναι, είναι καλός..

ΕΡ: Και ο Νίκος ήταν πολύ καλός άνθρωπος!

ΑΠ2: Ο Νίκος, ναι! Ήταν πολύ συνεργάσιμος και καλός.

ΑΠ: Ο Νίκος, ναι!

ΕΡ: Τον έβλεπα στο Βαθμολογικό! Πόσο συνεργάσιμος ήταν! Να συζητήσει, να σε εξυπηρετήσει...

ΑΠ: Θέλω να πω... ήταν άνθρωποι που το αγαπούσαν το σχολείο, ακόμα κι αν δε συμφωνούσαν όλοι με όλους...

ΑΠ2: Οι άντρες ήταν μια χαρά ... οι γυναίκες ήτανε... να πάρεις φορά και να χτυπάς το κεφάλι σου στον τοίχο.(γέλια από όλους).

ΑΠ: Τις παλιές εγώ συγγνώμη δεν τις πρόλαβα.

ΑΠ2: Καλύτερα!(γέλια).

ΑΠ: Θέλω να πω... οι άντρες που τους πρόλαβα, δηλαδή αγαπούσαν το σχολείο! Ερχόντουσαν με χαρά.

ΑΠ2: Οι άντρες ήταν πιο νορμάλ.

ΕΡ: Όχι... γενικά είναι ένα πολύ ωραίο κλίμα συναδέλφων. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την κουβέντα

ΑΠ: Εμείς ...

9) ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΜΕ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗ ΓΟΝΕΩΝ

ΕΡ: Θα ήθελα να σας ρωτήσω πώς ήταν το σχολείο, όσο προλάβετε να καταλάβετε, όταν με τον προηγούμενο Διευθυντή, υπήρχαν Τάξεις Υποδοχής, δηλαδή τα παιδιά που είχαν έρθει από άλλες χώρες και ήταν σε φάση να μάθουν σιγά σιγά τη γλώσσα. Πώς ήταν τότε το σχολείο; Όποια θέλει ξεκινάει..

ΑΠ: Εεεε... και λόγω της καραντίνας και όλα αυτά δεν προλάβαμε και εμείς να το δούμε τόσο... στην πράξη, αλλά από ότι κατάλαβα, όντως υπήρχε προσπάθεια να ενταχθούνε περισσότερο και σε παρέες., εεεε... και εμείς κάναμε παρέα με παιδιά, τα οποία δεν είναι από την Ελλάδα.

ΕΡ: Θυμάσαι καθόλου χώρες από τις οποίες έρχονταν ;Γιατί άκουσα και παιδάκια που ήταν από το Αφγανιστάν για παράδειγμα.

ΑΠ: Ναι! Από το Αφγανιστάν, από την Αίγυπτο, τέτοιες χώρες κυρίως της Αφρικής και αυτά.... Εεεεεμ ... εντάξει ... ναι.. από τέτοιες χώρες(παύση).

ΕΡ: Είχατε παρατηρήσει να υπάρχουν καθόλου περιστατικά βίας.

ΑΠ: Γενικά τότε ήταν πιο ήρεμα τα πράγματα!

ΑΠ2: Ναι! Ήταν πιο ήρεμα τα πράγματα. Δηλαδή τώρα βλέπουμε πιο πολύ εξάρσεις... κυρίως από ...υπάρχουν δηλαδή συγκεκριμένες ομάδες παιδιών και στη Γ Λυκείου έχουμε κάτι παιδιά που είναι αιγυπτιακής καταγωγής και ενώ τις 2 πρώτες τάξεις του Λυκείου ήμασταν πιο καλά και δε δημιουργούσαν προβλήματα, καλά ... δεν πείραζαν κορίτσια, ούτε τους συμμαθητές τους, αλλά τώρα φαίνεται ότι δημιουργούν προβλήματα και με τους καθηγητές και στο σχολείο σαν κτήριο.

ΕΡ: Ααα, κάνουν υλικές καταστροφές δηλαδή;

ΑΠ: Ναι!!

ΑΠ2: Ναι! Ναι! Και μάλιστα πέρυσι όταν ήταν να βγει το 15μελές του σχολείου μας και είχαν κληρωθεί μερικά παιδιά από εκεί, είχε γίνει ένα περιστατικό με σουγιάδες και τέτοια, δηλαδή προκαλούν γενικά. Κάτι που Α' και Β' Λυκείου δεν το είχαμε δει τόσο έντονα! Δηλαδή ξέραμε ότι είναι λίγο πιο άτακτα παιδιά, αλλά δεν το είχαμε δει σε τέτοιο σημείο!

ΑΠ: Δεν ήμασταν και τόσο πολλές ώρες στο σχολείο, όποτε δεν το βλέπαμε!

ΕΡ: Ίσως αυτές να είναι και οι συνέπειες της καραντίνας και της καταπίεσης και κάπως ..

ΑΠ: Ναι! Θα μπορούσε ναί! Και της εφηβείας σίγουρα σε έναν πιο έντονο βαθμό.

ΕΡ: Και έγιναν και καταλήψεις;

ΑΠ: Ναι!

ΑΠ2: Ναι!!

ΕΡ: Και θεωρείτε εσείς ότι οργανώνονται πιο πολύ από αυτούς, οι οποίοι θεωρούνται ανένταχοι λίγο; Ότι είναι λίγο εκτός;

ΑΠ2: Ιδίως πέρυσι, γιατί φέτος είχαμε καταλήψεις για διάφορους άλλους λόγους, όπως για αυτό που έγινε στα Τέμπη που έγινε και από πολλά σχολεία και ήταν κάτι γενικό και με όλων τη θέληση. Αλλά πέρυσι είχε κλείσει το σχολείο για αρκετές μέρες και είχαμε χάσει και εκδρομές... παραλίγο να χάσουμε και την τριήμερη μας, επειδή ήταν από αυτά τα παιδιά και επειδή το κλείνανε χωρίς τη συγκατάθεση των υπολοίπων, χωρίς τη συγκατάθεση του προέδρου... απλά ήτανε 10 παιδιά και πηγαίνανε και κλείνανε το σχολείο.

ΑΠ: Και δεν είχανε και αιτήματα...

ΑΠ2: Κανονικά αιτήματα με τα οποία να συμφωνεί και ο μεγαλύτερος αριθμός των μαθητών.... ήταν δική τους απόφαση.

ΕΡ: Και βλέπετε να υπάρχουν προβλήματα και με τους καθηγητές.

ΑΠ: Ναι! Σίγουρα!

ΑΠ2: Υπάρχει έντονη αντιδραστικότητα! Δηλαδή αντιδρούν, προκαλούν, θα βρίσουν κιόλας καμία φορά. Είναι ... είναι έντονο αυτό που δεν το βλέπουμε από άλλα παιδιά. Δεν είναι σύνηθες αυτό το φαινόμενο.

ΕΡ: Συμμετέχουν έτσι σε εκδρομές, σε εξωσχολικές δραστηριότητες, σε πολυήμερες εκδρομές; Για παράδειγμα στην Πενθήμερη; Είναι και εκεί ακόμα ανένταχτα;

ΑΠ: Όχι! Έρχονται!

ΑΠ2: Ναι! Έρχονται! Γενικά είναι να μην κάνουν μάθημα. Στις εκδρομές έρχονται.

ΕΡ: Γλωσσικά εσείς πώς τους βλέπετε; Δηλαδή έχουν καταφέρει, δηλαδή αυτά τα παιδιά της Τάξης Υποδοχής, που έχουν μείνει στο σχολείο σας, να μάθουνε ή βλέπετε ένα επίπεδο χαμηλό;

ΑΠ: Από άποψη ομιλίας και αυτά είναι σε καλό επίπεδο. Τώρα από άποψη να κάτσω και να μάθω δυο πράγματα παραπάνω δεν το βλέπω αυτό πουθενά.

ΕΡ: Οπότε δεν τους βλέπετε να είναι καλοί μαθητές... να ξεχωρίζουν...

ΑΠ: Όχι! Όχι ιδιαίτερα.

ΕΡ: Ίσα ίσα που βγάζουν τις τάξεις δηλαδή;

ΑΠ: Ναι! Ναι!

ΑΠ2: Απλά τους περνάνε.

ΕΡ: Και όταν ήταν ο προηγούμενος διευθυντής μέσα στην καραντίνα, εσείς δεν προλάβετε να τον ζήσετε και πολύ, είδατε να υπάρχει λίγο καλύτερο κλίμα, πιο ηρεμία με αυτά τα παιδιά;

ΑΠ2: Ναι!! Πιστεύω ότι ήταν λίγο πιο οργανωμένα. Υπήρχε μια τάξη και σε σχέση με το πώς λειτουργούσε το σχολείο, εκτός από τις Τάξεις αυτές. Υπήρχε ένα πιο σταθερό πρόγραμμα, τότε που ήταν και ο Κορωνοϊός και ήταν και πιο δύσκολα. Υπήρχε αυτό με τα self tests που ήτανε στάνταρ. Τα είχε οργανώσει όλα πάρα πολύ σωστά. Δεν είχε κανείς κανένα παράπονο για την οργάνωση και για το πώς λειτουργούσε το σχολείο. Και με τις

εκδρομές όλοι ήταν ευχαριστημένοι. Οργανώναμε πάρα πολύ καλές εκδρομές. Τώρα πάλι φέτος υπήρχε μια πάρα πολύ μεγάλη σύγχυση με την απουσία του Διευθυντή. Ελπίζω τώρα του χρόνου μας είχαν ότι θα έρθει μια νέα Διευθύντρια. Ελπίζω να αναπληρωθεί αυτό το κενό, γιατί φέτος δε θεωρώ ότι πήγε καλά. Ήταν πολύ ανοργάνωτα όλα.

ΑΠ: Ναι! Ήταν πολύ ανοργάνωτα!

ΕΡ: Οπότε θεωρείτε ότι επηρεάζει όλο αυτό το μεταβατικό στάδιο. Εννοώ αυτή η αλλαγή διευθυντή.

ΑΠ: Ναι! Σίγουρα!

ΕΡ: Αλλά ωστόσο με αυτά τα παιδιά δεν υπάρχει πρόβλημα σε παρέες. Είπατε ότι και αυτά έκαναν παρέες μικτές και εσείς κάνατε με παιδάκια.

ΑΠ: Ναι! Είχανε και εκείνα τις παρέες τους ! Ναι!

ΕΡ: Και κάνατε και δραστηριότητες μου είπαν! Μαζεύατε και ρούχα και γενικά ο, τι γίνεται σε κοινωνικό επίπεδο, το σχολείο έχει κοινωνική ευαισθησία.

ΑΠ2: Ναι! Παίρνουμε μέρος σε διάφορα. Και τώρα και με αυτό που έγινε με τα Τέμπη και με το σεισμό που έγινε στην Τουρκία δίναμε τρόφιμα, δίναμε ρούχα. Πάλι μας ζήτησαν με αυτό το σεισμό να δώσουμε ρούχα και τρόφιμα και ο, τι μπορούσαμε. Όποτε γενικά έχουμε ενεργή συμμετοχής σ' αυτά που γίνονται γύρω μας. Και πιστεύω ότι είναι καλό που γίνεται αυτό.

ΕΡ: Έχετε αποκτήσει κοινωνική ευαισθησία, ενώ εμείς δε μαζεύουμε στο σχολείο μας. Σας το έχει περάσει το σχολείο και ο διευθυντής, γιατί ήταν πολλά χρόνια διευθυντής. Έτσι κάθε σχολείο βλέπουμε πόσο διαφορετικά λειτουργεί. Και γενικά έχω ακούσει, ρε παιδί μου, για το 4ο, και από εκπαιδευτικούς, ότι έχουν μαζευτεί πάρα πολλά παιδιά από άλλες χώρες και ότι λίγο έχει γίνει ένα σχολείο που πάνε μαθητές όχι και τόσο υψηλού επιπέδου. Δηλαδή ότι σιγά σιγά επειδή έχουν μαζευτεί πολλά παιδιά και από τις Τάξεις Υποδοχής και έχουν μείνει εκεί, ότι έχει δημιουργηθεί ένα κλίμα ότι και καλά είναι πιο χαμηλό το επίπεδο. Εσείς έχετε ακούσει κάτι τέτοιο, δηλαδή έχει πέσει στην αντίληψή σας κάτι τέτοιο;

ΑΠ2: Η αλήθεια είναι ότι εγώ, επειδή, όταν τελείωνε ο αδερφός, ήταν να ξεκινήσω εγώ... εκείνος πήγαινε στο 5ο Λύκειο στην Καλλιθέα, όποτε πίστευα και εγώ ότι θα πάω στο ίδιο σχολείο. Τελευταία στιγμή αλλάζουν οι δρόμοι και με βγάζουν εκεί, στο 4ο και άκουγα γενικά λίγο... υπήρχε μια προκατάληψη ότι και θα πας τώρα εκεί και μήπως να κάνεις

μεταγραφή και τα παιδιά εκεί... και είναι λίγο επικίνδυνα και έχουν ακουστεί πολλά... οπότε...

ΕΡ: Τα είχες ακούσει αυτά;

ΑΠ2: Ναι! Τα είχα ακούσει συχνά από τα περισσότερα άτομα, όταν τους έλεγα ότι θα πάω εκεί! Βλέποντας το δεν είναι τόσο τρομακτικό τώρα που πέρασαν τρία χρόνια.

ΕΡ: Αυτό ήθελα να σε ρωτήσω. Τώρα εσύ τι βλέπεις πλέον από την εμπειρία σου... Γιατί πλέον έχεις εμπειρία!

ΑΠ2: Ναι!! Ενώ ακούγονται διάφορα, πιστεύω ότι δεν είναι σε τόσο ακραίο σημείο. Πιστεύω ότι σε όλα τα σχολεία υπάρχουν τέτοια περιστατικά και το ότι υπάρχουν παιδιά άλλης καταγωγής, δε σημαίνει κιόλας ότι είναι κάτι κακό και όλα δημιουργούν προβλήματα. Ναι μεν θα υπάρξουν αυτές οι παρέες, αλλά δεν είναι όλο το σχολείο ένα ...

ΕΡ: Οπότε πιο πολύ είναι ένα στερεότυπο;

ΑΠ2: Ναι! Ήταν ένα στερεότυπο.

ΑΠ: Το ίδιο θα έλεγα ... ότι και εγώ δεν ήταν να πάω στο 4ο Λύκειο, αλλά ήταν να πάω στο 5ο...

ΕΡ: Δηλαδή εδώ στην περιοχή το 6ο έχει το καλό όνομα;

ΑΠ2: Ναι! Είναι το πιο σύγχρονο, το πιο μοντέρνο κτηριακά..

ΑΠ: Ναι! Έχει και πιο καλούς καθηγητές και είναι και το πιο καινούργιο!

ΕΡ: Και κτηριακά το πιο καινούργιο... όλα παίζουν το ρόλο τους

ΑΠ: Ναι! Ναι!! Και έγινε τέτοιο με τα χαρτιά και τις περιοχές και με τη διεύθυνση...

ΕΡ: Η αλλαγή δηλαδή αυτή σας έστειλε τυχαία εκεί;

ΑΠ: Ναι! Εγώ είχα πλαντάξει στο κλάμα! Είχα όλες μου τις παρέες να πηγαίνουν στο 5ο

ΕΡ: Άρα εσένα δεν ήταν οι φήμες;

ΑΠ: Όχι! Ήταν και οι φήμες, γιατί πήγαινε και η μάνα μου στο ίδιο σχολείο και μου είχε πει ξέρω εγώ ότι... έχει πολλούς ξένους και δεν ξέρουμε αν θα ... πώς το λένε ; Αν θα είναι κομπλέ, για να πάω εκεί και αν θα είναι ασφαλές... αλλά εντάξει πηγαίνοντας άλλαξαν τελείως αυτά που πίστευα. Δεν ήταν καμία σχέση! Ναι μεν υπάρχουν ξένοι και αυτά, αλλά και φιλικοί είναι ...δεν υπάρχει πρόβλημα.

ΕΡ: Και τις εκδρομές σας στο εξωτερικό πήγατε...

ΑΠ: Ναι!!! Και στο CERN πήγαμε!

ΕΡ: Ναι! Ήμασταν και εμείς εκεί τις ίδιες μέρες.

ΑΠ: Παντού τις ίδιες μέρες ήμασταν! μέχρι και στην πενθήμερη.

ΕΡ: Συναντηθήκαμε στις Άλπεις! Κατεβαίναμε εμείς τις Άλπεις , ανεβαίνατε εσείς! Ήταν φοβερό, γιατί συναντηθήκαμε σε ένα χωριό στην άκρη του πουθενά και μας λέει η κυρία Κοντζίνου ότι μιλούσε με τον... αυτόν που φτιάχνει το πρόγραμμά σας... αχ! Πώς τον λένε; Ο κύριος Τάσος ο...

ΑΠ: Ο Γκίνης !!!

ΕΡ: Ναι! Ο Γκίνης. Και μιλάμε σας βλέπαμε... το 4ο έβγαζε φωτογραφίες ενθουσιασμένο, επειδή ήταν η πρώτη μέρα της εκδρομής και εμείς ζαλισμένοι από τα βουνά κατεβαίναμε(γέλια) και συναντηθήκαμε σε ένα χωριό των Άλπεων! Απίστευτο! Και όταν πήγαμε τώρα στην Πενθήμερη στην Κατερίνη , φεύγαμε εμείς και ερχόσασταν εσείς. Έτσι πάλι...

ΑΠ: Ναι! Στην Πενθήμερη τη Μαριαλένα την είδα!

ΑΠ2: Και στην Τριήμερη μαζί πάλι! Είχαμε συναντηθεί.

ΕΡ: Όποτε είναι κοινή η πορεία μας! Και δε μου λες εσύ που είχες πλαντάξει στο κλάμα μετά συνήρθες; Μια χαρά;

ΑΠ: Ναι(γέλια)!Μη σας πω και καλύτερα ήταν τελικά στο 4°.

ΕΡ: Μωρέ έχει πολύ καλούς καθηγητές το 4ο! Έχει πολύ καλούς ανθρώπους βασικά. Έτσι που τους συνάντησα λίγο μου φάνηκε ότι έχει πολύ καλούς ανθρώπους.

ΑΠ: Ναι! Ναι!

ΑΠ2:Ναι! Έχει πολύ καλούς ανθρώπους η αλήθεια είναι! Εντάξει και εκεί υπάρχουν κάποιες εξαιρέσεις, αλλά εντάξει.

ΕΡ: Μικρογραφία της κοινωνίας είμαστε στο σχολείο. Λογικό! Κακά τα ψέματα δεν μπορεί να είναι όλοι... να μας ταιριάζουν, αλλά μόνο και μόνο αυτό! Που έχετε τόση κοινωνική δράση! Που αγκαλιάσατε παιδιά που έκαναν άλλοι πόλεμο και υπήρχε πολύ αρνητικό κλίμα, έτσι; Και όμως παρόλα αυτά συνέχισαν να υπάρχουν κάτω από πολύ αντίξοες συνθήκες οι Τάξεις Υποδοχής. Δηλαδή διάβαζα μέχρι και άρθρα ότι είχε έρθει η Χρυσή Αυγή και είχε κάνει επίθεση στο σχολείο.

ΑΠ: Αλήθεια;

ΕΡ: Βέβαια! Την πρώτη χρονιά. Αν το πατήσετε «4ο Καλλιθέας και Χρυσή Αυγή» σου βγάζει ότι τότε ήταν; Το 2018; Είχε γίνει κανονικά επίθεση. Μπήκανε μέσα να μοιράσουνε χαρτάκια, όποιον προλάβουνε να τον πιάσουν στο ξύλο. Ναι. Μου είχε ο διευθυντής ότι έδινε μάχη κάποια στιγμή να μην ανοίξουν τα κάγκελα και περάσουνε μέσα και ήταν ο Ζαχαρόπουλος και αγωνιζόταν, για να μην μπούνε μέσα. Περιέγραψε πολύ δύσκολες καταστάσεις και ήταν άθλος αυτό που κάνανε σε πολύ δύσκολες συνθήκες.

ΑΠ: Ναι!

ΑΠ2: Ο Ζαχαρόπουλος κιόλας, άμα κάνανε ανούσιες καταλήψεις, κοιμόταν τα βράδια στο σχολείο, πήγαινε και τους τις άνοιγε... ναι! Δεν άφηνε να περνάνε τέτοια πράγματα... που άμα ήτανε μια κατάληψη που είχε δίκαια αιτήματα, ήταν σοβαρή και γινόταν με τη συγκατάθεση όλου του σχολείου, σίγουρα θα την άφηνε! Αλλά τέτοια δεν θα επέτρεπε.

ΕΡ: Δεν υποτιμούσε τον αγώνα των παιδιών! Σου λέει, άμα είναι δίκαιος ο αγώνας των παιδιών, ας γίνει κάτι.

ΑΠ: Αλλά τώρα να χαθεί πόσες ώρες μάθημα έτσι, δε θα το άφηνε!

ΕΡ: Και είχε και απόλυτο δίκιο.

ΑΠ:Ε ναι!

ΕΡ: Και η γυναίκα του είναι καθηγήτρια πανεπιστημίου στα παιδαγωγικά στο ΕΚΠΑ, η οποία είναι πάρα πολύ καλή καθηγήτρια! Δηλαδή είναι από τις κορυφές. Θα τη δείτε στο Πανεπιστήμιο στη βιβλιογραφία που θα έχετε. Μου είπατε πάρα πολλά ενδιαφέροντα!

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ 2021

(ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 1: ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ ΤΑΞΗ ΖΕΠ)

ΕΡ: Πόσα χρόνια ασχολείσαι με διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Σ1: 3 χρόνια δούλευα στο Διαπολιτισμικής πέρυσι δούλευα στο ΕΠΑΛ Αγίου Δημητρίου. Και είχα ένα παιδάκι μέσα σε ένα τμήμα το οποίο τύχαινε να μην έχει ξεκινήσει ακόμα το πρόγραμμα ΖΕΠ, όποτε του έδινα συγκεκριμένο υλικό για να κάνει στο σπίτι. Δεν μπορούσα

βέβαια να ασχοληθώ και μέσα στην τάξη, γιατί έπρεπε να προχωράω κανονικά την ύλη και λίγο στο διάλειμμα ό, τι έκανε στο σπίτι το διόρθωνα. Εκείνη την ώρα προσπαθούσε να παρακολουθεί, να καταλάβει κάποια πράγματα... όταν έγραφα στον πίνακα έγραφε και αυτός σε ένα τετράδιο, για να εξασκηθεί και στην γραφή του. Αυτά...

ΕΡ: Με δίκη σου πρωτοβουλία, δηλαδή αυτά που του έδινες τα έδινες με δίκη σου πρωτοβουλία;

Σ1: Με δίκη μου πρωτοβουλία και ήταν ένα βιβλίο το οποίο ήταν επιπέδου Α1-Α2 για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και το είχα αγοράσει, όταν ήμουν στο διαπολιτισμικό, για να δουλεύω τα παιδιά εκεί, Α', Β' Λυκείου που έρχονταν για πρώτη χρονιά στην Ελλάδα. Τότε το είχα πάρει αυτό το βιβλίο.

ΕΡ: Προσωπική δηλαδή πρωτοβουλία καθαρά...

Σ1: Ναι... Ναι... είχα ψάξει στο διαδίκτυο, γιατί ακόμα δεν είχα κάνει και κάποιο σεμινάριο. Βρήκα αυτό το βιβλίο, είδα ότι ήταν καλό για αυτήν την ηλικία, για τα παιδιά του Λυκείου, γιατί υπάρχουν αρκετά βιβλία όμως άλλα είναι για μικρότερες τάξεις, άλλα είναι πιο δύσκολα και είναι για φοιτητές, όποτε θεώρησα ότι αυτό το βιβλίο που δε θυμάμαι και πώς το λένε, θεώρησα ότι ήταν καλό. Ήταν ένα βιβλίο που προσεγγίζει την Ελληνική, όπως προσεγγίζουμε εμείς τα Αγγλικά ή κάποια άλλη ξένη γλώσσα με το listening μέσα, με τη Γραμματική του ανά ενότητα κτλ. Και του έδινα αυτό. Μετά ξεκίνησαν τα μαθήματα ΖΕΠ και δεν ερχόταν κιόλας τόσο συχνά και παρακολουθούσε το μάθημα του με τη συνάδελφο.

ΕΡ: Δηλαδή εσύ αυτά τα χρόνια έχεις εμπειρία πλέον... δεν έχει έρθει κάποιος σύμβουλος, κάποιος υπεύθυνος να σας πει κάτι, να σας επιμορφώσει πάνω σε συγκεκριμένα πράγματα, να σας πει αυτό είναι το πλαίσιο, αυτά πρέπει να κάνετε;

Σ1: Όχι... Όχι... και στο Διαπολιτισμικής που ήμουν το πρόγραμμα... το αναλυτικό πρόγραμμα του Λυκείου είναι ίδιο με τα Γυμνάσια και τα ΓΕΛ... ίδιο ακριβώς δεν υπάρχει κάποια διαφορά. Και εμείς είμαστε υποχρεωμένοι να προσαρμόσουμε το μάθημα ανάλογα με το επίπεδο των παιδιών στο αναλυτικό πρόγραμμά που έχουμε, χωρίς να υπάρχει κάποιο βοηθητικό υλικό. Δηλαδή και οι συνάδελφοι που δούλευαν χρόνια στο Διαπολιτισμικής είχανε βγάλει δικές τους σημειώσεις και πολλές φορές και ανά επίπεδο.

ΕΡ: Μόνοι τους εντελώς... οργάνωση τα πάντα...

Σ1: Ναι! Δηλαδή εγώ για να κάνω αρχαία ιστορία στην Α' Λυκείου δεν μπορούσα να διδάξω τα παιδιά από το βιβλίο. Έβγαζα σχεδιάγραμμα, το γράφαμε στον πίνακα και δεν τους έδινα

φωτοτυπίες, γιατί τα παιδιά αυτά τα περισσότερα δεν είναι οργανωμένα. Έτσι, Έχουν ένα τετράδιο ιστορίας, γράφουμε στον πίνακα και τους έλεγα βέβαια να φέρνουν μαζί τους και το βιβλίο ούτως ώστε να βλέπουν τις εικόνες όλες. Δεν αφήναμε εικόνα. Όλο το φωτογραφικό υλικό το παρακολουθούσαμε, για να καταλαβαίνουν καλύτερα και τι τους λέω. Γράφαμε το σχεδιάγραμμα στην ιστορία στα ελληνικά και σε κάποιες λέξεις δίπλα έγγραφα τη λέξη στα αγγλικά και δεν έκανα όλη την πρόταση μετάφραση. Τώρα γιατί δεν την έκανα όλη την πρόταση μετάφραση ;Γιατί αυτά διάβαζαν μετά μόνο τα αγγλικά και καθόλου τα ελληνικά και δε μάθαιναν τίποτα. Το είδα αυτό και με άλλους συναδέλφους και το διαπίστωσα και εγώ! Μόνο ελληνικά με κάποιες λέξεις μέσα σε παρένθεση, δηλαδή άρθρα, προθέσεις, κτλ δεν τους τα μετέφραζα. Μόνο λέξεις ορολογίας! Εννοείται ότι μαθαίναμε και ελληνικά ταυτοχρόνως.

ΕΡ: Τώρα εσύ εδώ δεν έχεις και πολλή εμπειρία, γιατί κάνατε Τηλεεκπαίδευση. Έτσι δεν είναι;

Σ1: Εγώ δεν έχω , γιατί ήταν η Τηλεεκπαίδευση και όταν ήρθα, εντάξει κάναμε μάθημα για 5 εβδομάδες, δεν ήταν μικρό το διάστημα, αλλά πολλές φορές έλειπαν τα παιδιά. Το θέμα είναι ότι δεν μπορείς να ετοιμάσεις το μάθημα σου και για το τμήμα το κανονικό και για αυτά τα παιδιά. Είναι πολύ δύσκολο. Τα ίδια θα παιδιά πρέπει να προσπαθήσουν να καταλαβαίνουν και φυσικά χρειάζεται πρώτα μια υποδομή. Εγώ αυτό που κατάλαβα, όταν δούλευα στο Διαπολιτισμικής είναι ότι αυτά τα παιδιά πρέπει πρώτα να κάνουν ένα χρόνο συστηματικά μαθήματα Γλώσσας. Δε γίνεται διαφορετικά. Δηλαδή εκεί παρατηρείται το φαινόμενο να έρχονται παιδιά στη Γ' Λυκείου, επειδή το κράτος τους δίνει αυτό το δικαίωμα και λόγω της προσπάθειας να τους περνάμε , γιατί και ο βαθμός, η βάση είναι το 7,5, όποτε περνάνε απολυτήριο στα ελληνικά με 10,12, 15... δεν το συζητώ... Γιατί ήταν και συνάδελφοι που έβαζαν βαθμούς χωρίς να ξέρουν καν την ελληνική γλώσσα. Ξέρεις ότι το απολυτήριο για τους ξένους, τους αλλοδαπούς είναι η επάρκεια της γλώσσας. Όταν όμως παίρνει απολυτήριο στην Ελλάδα σημαίνει ότι έχει επάρκεια στη γλώσσα, δηλαδή είναι λίγο πάνω από Proficiency, όπως παίρνουμε εμείς. Πρέπει να αλλάξει το σύστημα και όπως είναι δομημένο το Διαπολιτισμικής με αυτό το αναλυτικό πρόγραμμά που είναι το ίδιο με το δικό μας, δεν τα βοηθάει τα παιδιά. Ίσως παλιότερα, γιατί το Διαπολιτισμικής ξεκίνησε το 80' κάτι με τα παιδιά των Ελλήνων των παλιννοστούντων, τότε ναι ,ήταν διαφορετικά. Που και τότε από ό τι μου λένε οι συνάδελφοι μιλούσαν και ελληνικά και αγγλικά, γιατί πολλά παιδάκια δεν ήξεραν ελληνικά, όμως είχαν κάποιες βάσεις στην ελληνική. Υπήρχε κάτι κοινό. Τώρα είναι πολύ δύσκολα τα πράγματα! Δεν τους βοηθά. Δηλαδή είναι λίγα τα παιδιά που θα καθίσουν

να ασχοληθούν. Και μην ξεχνάμε ότι οι περισσότεροι πρόσφυγες έρχονται εδώ με την προοπτική να μεταβούν στην Ευρώπη.

ΕΡ: Πιο πολύ βλέπεις μια τάση να τα αφομοιώσουμε και όχι μια εξατομίκευση ; Αυτό βλέπω εγώ, αντί να πάρουν τις περιπτώσεις ξεχωριστά. Είναι σαν να τα αντιμετωπίζει το ελληνικό σχολείο όλα το ίδιο. Ο εκπαιδευτικός μάχεται μόνος του.

Σ1: Ναι! ναι! Κοίταξε να δεις, αφού έχουν βγάλει αυτό το easy to read, δηλαδή απλοποιείς εσύ τα κείμενα.. αυτό όμως θέλει πάρα πολλή δουλειά. Πόση ώρα να διαθέσεις ; Στο διαπολιτισμικής αυτό μπορούσε να το κάνεις. Εδώ τί να πρωτοκάνεις και σε τι μαθήματα. Μιλάμε και για αρχαία .., και στα αρχαία στην Α΄ Λυκείου μια συνάδελφος που τους έκανε, γιατί εγώ τους έκανα γλώσσα - λογοτεχνία είναι πιο εύκολα στην προσέγγιση. Μου λέει « εντάξει, τη μετάφραση τους δίνω και δεν καταλαβαίνουν τα παιδιά, ίσα ίσα να καταλάβουν το νόημα, κάποια εισαγωγικά στοιχεία, μετά τη μετάφραση και κάποιες εικόνες και σκίτσα έκανε στον πίνακα, για να καταλάβουν τόσες μάχες και ναυμαχίες. Θέλει προετοιμασία στο σπίτι αρκετή! Νωρίτερα! Ας πούμε γλώσσα και Α΄ Λυκείου και Β΄ λυκείου έπαιρνα ένα κειμενάκι όχι από το βιβλίο! Το βιβλίο το έκανα μόνο στο Α1 τμήμα που ήταν πιο προχωρημένο, δηλαδή μπορεί να ήταν παιδιά που είχαν τελειώσει Γυμνάσιο, μιλούσαν ελληνικά καλά .. βέβαια αν τους έβαζες να διαβάσουν, να μη διάβαζαν. ασχέτως αν μιλούσαν άπταιστα, γιατί είναι παιδιά που δεν πολυσχολούνται. Η πλειοψηφία αυτών των παιδιών δεν ασχολείται ! Δε διαβάζει! Είναι λίγα τα παιδιά που θα ασχοληθούν. Και ξέρεις πιο είναι το πιο λυπηρό; Ότι τα περισσότερα από αυτά τα παιδιά όπου ασχολούνται και προσπαθούν , φεύγουν πολύ πιο γρήγορα για χώρες ευρωπαϊκές. Τους δέχονται πολύ πιο εύκολα. Δηλαδή είναι να τρελαίνεσαι... να προσπαθείς όλη τη χρονιά... να προσπαθεί και το παιδί να παλεύει να μάθει τα ελληνικά... βλέπεις και αποτέλεσμα και χαίρεσαι και στο τέλος της χρονιάς να σου φεύγει και να πάει Σουηδία. Και λες τώρα έκανα τόσο κόπο... είναι φοβερό! Το έχω νιώσει και εγώ αυτό το πράγμα και λέω Κρίμα.

ΕΡ: Με τους συμμαθητές πώς έβλεπες να συμπεριφέρονται; Έβλεπες να βοηθούν τα παιδιά αυτά;

Σ1: Το διάστημα που ήμασταν εδώ ανοιχτά;

ΕΡ: Ναι! Ναι!

Σ1: Όχι μέσα στην ώρα του μαθήματος. Στα διαλείμματα δεν ξέρω τι κάνανε ! αν πρόσφεραν βοήθεια και τα λοιπά. Την ώρα του μαθήματος όχι. Αυτό το είδα στο ΕΠΑΛ, όταν δούλευα και είχα ένα παιδάκι εκεί που σου είπα ότι βοηθούσα. Δηλαδή αυτό κάποιες φορές

προσπαθούσε να κάνει και τις ασκήσεις που του έδινα εγώ και φωτοτυπίες εκείνη την ώρα στην αρχή τουλάχιστον και μετά του είπα άφησε τα αυτά να τα κάνεις στο σπίτι και πρόσεχε λίγο εδώ! Ό, τι καταλαβαίνεις !! τα έλεγα και λίγο πιο απλά, για να τα καταλαβαίνει και τον βοηθούσαν και τα παιδιά του ΕΠΑΛ. Εκεί είδα ότι τον βοηθούσαν να κάνει τις ασκήσεις! 2,3 παιδάκια τον βοηθούσαν, τα οποία, ειδικά το ένα είχε εκφράσει μια άποψη διαπολιτισμικότητας ήταν σαφής ο προσανατολισμός του ως προς αυτήν την άποψη. Είχαν εντελώς αντιρατσιστικό συμπεριφορά και τον βοηθούσαν. Αυτά κάθονταν στην τάξη κοντά του και αυτός πήγαινε δίπλα τους και τον βοηθούσαν, αλλά μετά είπα ειδικά στο ένα να προσέχει, να μη χάνει από το μάθημα βοηθώντας το παιδί αυτό και να τον βοηθάει μετά στο διάλειμμα.

ΕΡ: Μέσα σε μια σχολική μονάδα θεωρείς ότι ο σύλλογος και ο διευθυντής παίζουν καταλυτικό ρόλο, για να λειτουργήσει όλο αυτό το πράγμα, αν δεν υπάρχει από πάνω κατάλληλη βοήθεια και υποδομή;

Σ1: Κοίταξε να δεις ένας διευθυντής το μόνο που μπορεί να κάνει είναι να ιδρύσει Ζώνη ΖΕΠ και να καλέσει συναδέλφους τουλάχιστον στη γλώσσα και δεν ξέρω αν γίνεται και στα μαθηματικά αυτό, γιατί και τα μαθηματικά αυτοί στη χώρα τους τα προσεγγίζουν με λίγο διαφορετικό τρόπο ανάλογα και τη ψώρα προέλευσης. Δε νομίζω ότι μπορεί να κάνει κάτι άλλο ο διευθυντής. Από κει και πέρα σε επίπεδο διαπροσωπικό ο διευθυντής σίγουρα μπορεί να του μιλήσει, να τον εμπιστευτεί ή να του πει αν έχεις κάποιο πρόβλημα από τα παιδιά να έρθεις να μου το πεις. Αυτό δεν ξέρω αν έχει γίνει. Εδώ το βλέπω με τον Κύριο Ζαχαρόπουλο ότι είναι εξαιρετικός με τα παιδιά. Πολύ υποστηρικτικός! Είναι φοβερός. Μακάρι σε όλα τα σχολεία να υπήρχανε τέτοια προγράμματα, γιατί δυστυχώς δεν υπάρχουν. Εγώ δεν το ήξερα ότι είναι προαιρετικά! Νόμιζα ότι ήταν υποχρεωτικά σε όλα τα σχολεία να κάνουν ΖΕΠ1 και ΖΕΠ 2, αλλά δεν είναι.

ΕΡ: Δηλαδή εξαρτάται από έναν άνθρωπο να το πάρει πάνω του και να το τρέξει και να το υλοποιήσει.

Σ1: Εμ, βέβαια! Πρέπει σε όλα τα σχολεία να υπάρχουν ΖΕΠ , γιατί και αυτά τα παιδιά, για να μουν και να προσαρμοστούν και να μάθουν λίγο την ελληνική κουλτούρα κανόνα έρχονται σε επαφή με τα Ελληνάκια , να μάθουν τον τρόπο σκέψης και από την άλλη και τα Ελληνάκια να μάθουν από αυτούς ... έτσι; Να βρουν έναν τρόπο επικοινωνίας ... πρέπει να είναι με πολλούς Έλληνες τα παιδιά αυτά! Έτσι πιστεύω. Στα σχολεία Διαπολιτισμικής που δεν υπήρχαν καθόλου Έλληνες και ήταν μεταξύ τους μόνο, δεν υπήρχε καμία αφομοίωση.

Δηλαδή όταν μπήκα με τη διάθεση να τους βοηθήσω και ήμουν και πολύ συγκινημένη στην αρχή, μολονότι κατά τύχης βρέθηκα εκεί. Δεν ήξερα ότι υπάρχουν σχολεία Διαπολιτισμικής και ήμουν την πρώτη χρονιά και στο Λύκειο κι στο Γυμνάσιο, τελικά συνειδητοποίησα ότι δε βοηθάει αυτός ο θεσμός τα παιδιά αυτά να προσαρμοστούν.

ΕΡ: Έχω διαβάσει και εγώ για αυτό από τη βιβλιογραφία! Δεν το έχω ζήσει.

Σ1: Εγώ το έχω ζήσει. Δεν το έχω διαβάσει και το συζητάω με άλλους συναδέλφους που είναι χρόνια εκεί από τότε που άρχισε η έντονη ροή προσφύγων. Είναι τώρα κοντά 10 χρόνια. Δε σου μιλάω για νωρίτερα που έρχονταν και μετανάστες από το πρώην ανατολικό μπλοκ, από τη Σοβιετική Ένωση. Είχαμε και Αλβανούς εκεί πέρα όχι όμως τόσους πολλούς ,που ήταν 1,2 χρόνια στην Ελλάδα και όχι Αλβανούς παιδιά που μεγάλωσαν εδώ και πήγαν εδώ στο δημοτικό. Δεν είχαμε τέτοιες περιπτώσεις. Γενικώς εκεί έρχονταν παιδιά, τα οποία είχαν στην Ελλάδα 1,2 και 3 χρόνια τα περισσότερα.

ΕΡ: Κλείνοντας εσύ τι θεωρείς το πιο σημαντικό , που το θεωρείς το Α και το Ω , για να λειτουργήσει όσο το δυνατόν καλύτερα ένα τέτοιο σχολείο;

Σ1: Εγώ θεωρώ ότι σε όλα τα Γυμνάσια και τα Λύκεια πρέπει να ιδρυθεί Ζώνη ΖΕΠ, ειδικά στα Γυμνάσια, ΖΕΠ 1 και ΖΕΠ 2, για να έρχονται και τα παιδιά σε επαφή με Ελληνόπουλα, ούτως ώστε και αυτά να προσαρμοστούν στο κοινωνικό περιβάλλον και τα Ελληνόπουλα να τα αποδεχθούν! Όταν δε ζεις με έναν άνθρωπο καθημερινά δίπλα του πώς θα τον αποδεχθείς; Εκεί τα παιδιά είναι εντελώς απομονωμένα και ούτε κάνουν εξάσκηση στην ελληνική γλώσσα, γιατί μεταξύ τους μιλούν ή τη γλώσσα τους ή αγγλικά, διότι το συγκεκριμένο σχολείο (το διαπολιτισμικό), μολονότι παλεύουν οι συνάδελφοι έχει άτομα από 50,53 χώρες, από διάφορες εθνικότητες. Θεωρώ όμως ότι το περιβάλλον δεν τους βοηθάει. Πέραν του γεγονότος ότι έχουν μεταξύ τους κυρίως εθνικές διάφορες και πολλούς καβγάδες είχαμε γι' αυτό το πράγμα. Ποτέ για θρησκευτικούς λόγους(Σουνίτες, Σίίτες). Ποτέ! Κυρίως για εθνικές διαφορές. Έχουν και ρατσιστική συμπεριφορά μεταξύ τους! Δηλαδή τί εννοώ; Οι Σύριοι στην πλειοψηφία τους, γιατί το έλεγαν τα ίδια τα παιδιά και μέσα στην τάξη θεωρούν κατώτερους τους Ιρακινούς. Οι Ιρακινοί θεωρούν κατώτερους τους Ιρανούς. Οι Ιρανοί θεωρούν κατώτερους τους Αφγανούς και τους καημένους τους Πακιστανούς τους θεωρούν όλοι κατώτερους. Αλυσίδα ...

ΕΡ: Στερεότυπα συνεχώς.

Σ1: Βέβαια. Είναι φοβερό. Έτυχε στην περίπτωση που ήμουν εκεί και τα έζησα.

(ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 2 ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ)

ΕΡ: Από τα 31 χρόνια που υπηρετείς σε αυτό το σχολείο άμποτε άρχισαν να υπάρχουν Τάξεις Υποδοχής;

Σ2: Τάξεις Υποδοχής τώρα τελευταία... 5 χρόνια...4,5 χρόνια από ότι θυμάμαι, αλλά πάντα είχαμε παιδιά την Αλβανία, πότε είχαμε παιδιά, άλλο κύμα, που είχαν έρθει από Αίγυπτο και μετά είχαμε πολλά παιδιά από Αρμενία, Γεωργία, Μολδαβία, Ρουμανία...

ΕΡ: Και δηλαδή τότε πώς λειτουργούσε; Ο καθένας μόνος του έμπαινε στην τάξη και έκανε μάθημα, όπως νόμιζε ;

Σ2: Κοίταξε... εγώ έχω πετύχει τις πρώτες χρονιές Πολωνούς που είχαν έρθει και το σύστημα ήταν εντελώς εξατομικευμένο, δηλαδή για παράδειγμα τα παιδιά από την Πολωνία, ένα δεν ήξερε καθόλου τη γλώσσα, αλλά μαθηματικά μπορούσαμε να συνεννοηθούμε. Δηλαδή ρωτώντας, παρατηρώντας... είχα πάρει και ένα ελληνοπολωνικό λεξικό προσπαθώντας κάποιες μαθηματικές λέξεις να τις μεταγλωττίσουμε. Έτσι είχαμε κάνει... Κυρίως ήμουν σε Γυμνάσιο! Δεν ήμουν στο Λύκειο. Ήταν στο Γυμνάσιο τα παιδιά αυτά, τα οποία ήρθαν προσωρινά και πολλά έφυγαν για Καναδά. Δηλαδή το κύμα τότε των Πολωνών είχαν οργανωθεί και είχαν και σχολείο από την πολωνική κοινότητα προσπαθώντας να τους μάθει Ελληνικά, αλλά η πλειοψηφία των παιδιών έφυγε. Ήταν 4,5 παιδιά στο 9ο Γυμνάσιο Καλλιθέας. Εδώ ήταν ήρθα συναντήσαμε κυρίως Ρωσοπόντιους. Τις περισσότερες φορές καθόταν δίπλα ένας μαθητής ή μια μαθήτρια που ήξερε τα ρωσικά και εξηγούσε.

ΕΡ: Οπότε αυτό που συγκρίνεις εσύ τώρα που υποτίθεται ότι ΖΕΠ υπάρχουν με μεγαλύτερη οργάνωση, εσύ πώς το βλέπεις τώρα που συγκρίνεις το παρελθόν με το παρόν;

Σ2: Καλά, δεν το συζητάμε καταρχάς μετά μπήκαν κάποιοι μπήκαν να κάνουν μαθήματα Ελληνικών από τους Δήμους. Οι δήμοι είχαν αναλάβει και εδώ στην Καλλιθέα να κάνουν μαθήματα και σε ανήλικους και σε ενήλικους, για να μπορούν να συνεννοηθούν σε βασικά πράγματα.

ΕΡ: Άρα η τοπική κοινωνία εδώ το αγκαλιάζει το θέμα των ΖΕΠ;

Σ2:Επειδή στην Καλλιθέα είχαν πολλούς πρόσφυγες είχαν γίνει κάποιες τάξεις.

ΕΡ: Είχε δηλαδή δείξει αντανakλαστικά η τοπική κοινωνία;

Σ2: Ναι, αλλά δεν ήταν μέσα στο σχολείο.

ΕΡ: Η τοπική αυτοδιοίκηση έδειξε ένα μικρό ενδιαφέρον...

Σ2: Η αναγκαιότητα το έβγαλε αυτό το πράγμα, για να μπορούν οι άνθρωποι αυτοί να ενταχθούν στο κοινωνικό σύνολο.

ΕΡ: Και εδώ τώρα πώς το βλέπεις το θέμα... υπάρχουν προβλήματα; Σαφώς και θα υπάρχουν στη συνύπαρξη...

Σ2: Κοίταξε καταρχάς ήθελα να σου πω ότι είχε δημιουργηθεί σε κάποια φάση αντιπαλότητα πιο παλιά, όταν άρχισαν τα παιδιά να πηγαίνουν και σε κάποιες τάξεις του Δημοτικού... Ξέραν μεν ελληνικά, αλλά υπήρχε αντιπαλότητα, αντιπαράθεση και κάποια προσπαθούσαν να επιβληθούν, επειδή για παράδειγμα πιέζονταν. Θυμάμαι ένα περιστατικό: ήρθε ένας μαθητής και μας λέει ότι ο τάδε, που ήταν αλλοδαπός, έχει τσεκούρι... φούντωσε το πράγμα. Σε κάποια άλλη φάση είχαμε πριν από πολλά χρόνια στην πρώτη φάση χρυσαυγιάκια και γραφεία εδώ στην Καλλιθέα και φαινότουσαν πολύ και τότε υπήρχε μια προσπάθεια εκφοβισμού. Τα παιδιά όμως που είναι μετανάστες και αλλοδαποί και έχουν πάει Δημοτικό είναι ενσωματωμένα και δεν τους πειράζουν και τους θεωρούν δικούς τους και σε δραστηριότητες και σε εκδρομές και στην Περιβαλλοντική και στις δράσεις ήταν αγαπημένα τα πράγματα.

ΕΡ: Οπότε κάνετε και δράσεις τέτοιες, για να τα φέρετε σε επαφή... γίνονται τέτοια..

Σ2: Θέλω να σου πω ότι τα τελευταία 4,5 χρόνια τα παρακολουθώ από μακριά! Δεν έχω μπει μέσα στην καρδιά του πράγματος, για να... Τα παιδιά όταν είχαν συνήθως μάθημα μαζί μου, πήγαιναν και έκαναν μάθημα στη Ζώνη. Όποτε λίγη επαφή είχα με τα παιδιά αυτά, ειδικά ως προς το γνωστικό επίπεδο των μαθηματικών... θα έλεγα ότι εκεί επειδή οι ανάγκες τους ήταν μεγαλύτερες σε άλλα πράγματα, μάλλον εκεί δεν έδιναν τόση σημασία. Ένα, δυο παιδιά ξεχώριζαν και μπορούσαν να ακολουθήσουν το κανονικό πρόγραμμα του Λυκείου. Και μάλιστα η πιο χαρακτηριστική περίπτωση είναι ένα παιδί από το Πακιστάν, που είχε μεγάλο πρόβλημα... τα ξέρει και ο διευθυντής ίσως στα πει... τον ψήσαμε, ας πούμε, να περνάει διάφορες φάσεις, αλλά με το σχολείο δέθηκε. Τον βοήθησε πολύ. Είναι γεγονός ότι ο Ηλίας, ο διευθυντής το πήρε πολύ ζεστά το θέμα και ήταν όλα παιδιά του. Δεν ήθελε κανένα να χαθεί σε καμία φάση. Ό, τι ζητήθηκε από εμάς να ενισχύσουμε οικονομικά, έχει βάλει και ο ίδιος αρκετά πράγματα μόνος του, από την τσέπη του. Εμάς ό, τι μπορούσαμε από την ΕΛΜΕ συνδράμαμε σε κάποιες φάσεις και κάναμε 2 φορές και κάποιες εκδηλωσούλες. Η διευθύντρια του Γυμνασίου που συστεγαζόμαστε βοήθησε και αντάλλαξαν δώρα με το δικό

μας σχολείο. Αυτό έγινε 3 χρονιές και μετά πέσαμε στην Πανδημία. Γενικώς το κλίμα ήταν ήρεμο. Τα παιδιά ένιωθαν ασφάλεια μέσα στο χώρο εδώ! Δεν είχαμε ρατσιστικά επεισόδια. Πιθανά στην πρώτη φάση να ζορίζονταν κάποιοι συνάδελφοι.

ΕΡ: Υπάρχει δηλαδή αυτό από συναδέλφους;

Σ2: Στην πρώτη φάση υπήρξε. Μπαίνοντας στο Α' επίπεδο κάποια παιδιά στη τάξη πιθανόν να τους δυσκόλευε και επειδή έμπαινε και το θέμα θα τους περάσουμε, δε θα τους περάσουμε τα πολλά παιδιά δεν τα περνάγαμε και κάποια κάνανε και ξανακάνανε την ίδια τάξη. Κάτι πιο γενικό και συμφιλιοτικό, δηλαδή κάποια κουζίνα κτλ δεν κάναμε. Μπορεί να τα είχαμε στο μυαλό μας, αλλά δεν μπορέσαμε να τα κάνουμε. Αυτά θα ήθελε να συμμετέχουν και οι γονείς και κάτι τέτοιο δεν έγινε.

ΕΡ: Κάνετε όμως πολύ σημαντικά πράγματα...

Σ2: Σε Γυμνάσιο αυτό μπορεί να γίνει πιο εύκολα. Σε Λύκειο είναι πολύ δύσκολο να γίνει. Πάντως είναι πολύ σημαντικό ότι πολλά παιδιά, αν δεις και τα απολυτήρια, το 60% δεν είναι ελληνικής καταγωγής. Βέβαια σε κάποια παιδιά οι γονείς τους μπορεί να ζουν εδώ και 20 χρόνια. Δηλαδή ναι μεν είναι η καταγωγή τους από Αλβανία, αλλά έχουν κάνει όλη τη βαθμίδα την εκπαιδευτική, όποτε είναι ενταγμένοι διαφορετικά από αυτά που είναι στη ... και οι Αιγύπτιοι μπορεί να είναι εδώ είναι εδώ και χρόνια.

ΕΡ: Πάντως καταλαβαίνεις ότι στο σχολείο αυτό ότι δεν υπάρχει ένας σύλλογος διεκπεραιωτικού... φαίνεται ότι έχετε σχέσεις μεταξύ σας... ότι κάνετε πράγματα ... αυτό φαίνεται ότι το βγάζει ο σύλλογος αυτός προς τα έξω... το συζήτησα και με άλλους συναδέλφους σου. Καταλαβαίνεις κατευθείαν ότι υπάρχει ένα νοιάξιμο για αυτό το σχολείο. Δεν ισχύει κάνω τη δουλειά μου και φεύγω.

Σ2: Το σχολείο, κοίταξε να δεις, έχει κάνει πολλά πράγματα. Έχει κάνει σε διάφορους τομείς και σε αυτό νομίζω πως είναι κάτι θετικό. Δεν ξέρω ποσό αυτό θα το ενστερνιστεί ο επόμενος διευθυντής.

ΕΡ: Αυτό ήθελα να ρωτήσω. Θεωρείς δηλαδή ότι είναι καταλυτικός ο ρόλος της διεύθυνσης. Έτσι δεν είναι;

Σ2: Νομίζω ότι σε ένα βαθμό λόγω του ότι θα υπάρχουν τα παιδιά, θα κρατηθεί το σχολείο, αλλά πολλοί ξέρω ότι προσπαθούν να το πολεμήσουν.

ΕΡ: Οπότε θεωρείς ότι ένας άνθρωπος μπορεί να το προωθήσει;

Σ2: Ναι. Πρέπει να υπάρχει ένας άνθρωπος να το προωθήσει και δυστυχώς εγώ φεύγω φέτος από το σχολείο, αλλά μπορώ μόνο να προσφέρω συνεπικουρικά και όχι να το αναλάβω μόνος μου. Νιώθω ότι θέλει πολύ τρέξιμο... θέλει συνεννόηση με τους από πάνω. Πρέπει πάντα να βρίσκεσαι σε συνεννόηση αν κάποιο παιδί χαθεί, αν κάνει να έρθει 5 μέρες πρέπει να ψάξεις να δεις το γίνεται κτλ.

ΕΡ: Ξέρεις τι τελευταίο θα ήθελα να ρωτήσω αν μπορείς εύκολα να βρεις μπελά, ενώ από την άλλη δύσκολα σε αμείβουν ή σε ενθαρρύνουν; Μπορείς να βρεις τελικά δύσκολα μπελά από τους από πάνω ιεραρχικά για ένα παιδί που για παράδειγμα χάνεται, που δεν έρχεται, μπορεί να βρεθεί εκτεθειμένο το σχολείο ή δεν νοιάζεται κανείς είτε για το καλό είτε για το κακό; Αυτό δεν έχω καταλάβει.

Σ2: Όχι! Επειδή γι' αυτό το παιδί έρχεται πάντα και ένας που έχει τα χαρτιά και τα λοιπά, εσύ έχεις την εντύπωση ότι έχεις ένα μέρος της ευθύνης ως προς το ότι να μάθεις τι γίνεται! Δηλαδή επειδή πολλά από αυτά τα παιδιά δε μένουν καν στην Καλλιθέα. Ερχόντουσαν 4,5 από το ξενοδοχείο που ήταν σε μια Κατάληψη και έρχονταν από εκεί. Ας πούμε εγώ μια εμπειρία που έζησα γιατί ένα παιδί έφυγε μαζί με τη μαμά της, η Ζιχάντ, που έφυγε μέσα στην πανδημία και τις δέχτηκαν στο Βερολίνο. Ο μπαμπάς της και ο αδερφός έμειναν πίσω. Αυτό ήταν ένα γλυκύτατο πλάσμα, αλλά δεν είχε μάθει πολλά ελληνικά, αλλά ήταν κοντά... είχε κάνει και ένα βίντεο για το σχολείο. Ήρθε ο πατέρας της και δεν ήξερε καθόλου ελληνικά. Ήταν από το Αφγανιστάν και ήταν εκπληκτικός. Μας ευχαρίστησε όλους για το πώς αντιμετωπίσαμε το παιδί του και πραγματικά εγώ τη γνώρισα ένα μήνα... όταν πηγαίναμε να στρώσουμε και να μάθει να αρχίσει να δουλεύει, πέσαμε στην πανδημία και δεν είχαμε σχεδόν καμία επικοινωνία στην Τηλεεκπαίδευση μαζί της. Παρόλα αυτά ήταν συγκινητικός ο τρόπος του πατέρα της, επειδή ένιωθε ποσό το σχολείο αγκάλιασε το παιδί του. Ο πατέρας ήρθε πραγματικά με ένα μεγάλο ευχαριστώ. Αυτές είναι οι μικρές στιγμές που αξίζουν.

ΕΡ: Πολύ ενδιαφέροντα όσα μας είπατε ! Σας ευχαριστώ πολύ.

Σ2: Τίποτα. Να είσαι καλά.

(ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 3: Διευθυντής, κ. Ζαχαρόπουλος.)

ΕΡ: Κύριε Ζαχαρόπουλε είναι το μόνο σχολείο, γενικό Λύκειο στην Δ' Αθήνας το συγκεκριμένο.

Σ3: Είναι και η Σιβιτανίδειος που το κάνουν να συγκεντρώσουν κόσμο, γράφουν τέτοια παιδιά και δεν παρακολουθούν, είναι δύσκολο να παρακολουθήσουν.

ΕΡ: Εσείς θα θέλατε να κάνετε μια αναδρομή; Πως ξεκίνησε όλο αυτό στο συγκεκριμένο σχολείο;

Σ3: Διότι υπήρχε μέχρι το 2015 μεγάλο πρόβλημα προσφύγων με τα γνωστά θέματα που προέκυψαν τότε και αυτό είχε επεκταθεί από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό ήταν και στο Γυμνάσιο. Φίλοι μου είχαν αναλάβει, από παλιά φίλοι, να κάνουν το πρόγραμμα αυτό στο Υπουργείο Παιδείας, ας πούμε ο Νίκος ο Μπελαβίλας και η Αλεξάνδρα η Ανδρούτσου καθηγήτριας στο Παιδαγωγικό τμήμα και λόγω γνωριμιών τους έπεισα και με παρέμβαση του Υπουργείου Παιδείας να γίνει αυτό και στο Λύκειο. Το Υπουργείο Παιδείας επί Υπουργίας Φίλη, δέχτηκε αμέσως και μπήκε σε Πανελλήνια κλίμακα να μπορούν να παρακολουθήσουν τα παιδιά του Λυκείου, αυτές οι ηλικίες. Την 1η χρονιά που λειτούργησε εδώ, εμείς είχαμε πολύ μεγάλη προσέλευση, διότι στην περιοχή γενικά ήταν αρκετοί πρόσφυγες γιατί έβρισκαν εύκολα και φθηνά σπίτια για να τους νοικιάσουν οι δομές. Και απ' ότι θυμάμαι την πρώτη χρονιά είχαμε 18 παιδιά τα οποία ήταν πρόσφυγες. Πολλά ήταν τότε από τη Συρία, το Κουρδιστάν, το Αφγανιστάν, από γενικά, από το Ιράν το Ιράκ γενικά από εμπόλεμες περιοχές. Βέβαια μέσα σε αυτό ήταν και μετανάστες, μετανάστες που ήταν και λίγο πρόσφυγες, που ήταν και οικονομικοί μετανάστες, αλλά όχι ακριβώς, ας πούμε ήταν ορφανά παιδιά από την Γκάνα, διάφορα παιδιά τα οποία αντιμετώπιζαν προβλήματα στη χώρα τους, που θα μπορούσες να τους πεις και πρόσφυγες με τη γενική έννοια. Την πρώτη χρονιά τα κατατάσσαμε τα παιδιά αυτά σύμφωνα με τις εγκυκλίους με βάση τη δήλωση τους σε σχέση με τα πόσα χρόνια φοίτησαν στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, για να κάνουμε μια αναγωγή σε ποια τάξη θα τους βάλουμε. Έτσι αναγκαστήκαμε να βάλουμε παιδιά στη Γ' Λυκείου με βάσει τη δήλωση πόσα χρόνια φοίτησαν στη χώρα τους, τα οποία ήταν αδύνατον να συνεχίσουν στη Γ' Λυκείου. Παρ' όλα αυτά έπρεπε να μπουν στην Γ' Λυκείου. Κάποια άλλα παιδιά στην Α' Λυκείου κάποια άλλα στη Β' Λυκείου. Τα παιδιά που πήγαν στη Γ' ακόμα δεν έχουν τελειώσει το σχολείο, γιατί δυσκολεύτηκαν πάρα πολύ, για να αντεπεξέλθουν. Κάποια όμως που μπήκαν από την Α' Λυκείου και συνέχισαν και προσπάθησαν τα κατάφεραν και τώρα έγιναν μαθητές της Γ' Λυκείου και έχουν αποφοιτήσει κιόλας.

ΕΡ: Υπήρχε ξεκάθαρο Νομοθετικό πλαίσιο που έδινε οδηγίες, πως θα γίνουν όλα αυτά, ή πηγαίνατε βήμα βήμα και σε συνεννόηση;

Σ3: Δύσκολο. Δεν υπήρχε μόνο ότι αυτούς θα τους κατατάσσετε. Βεβαίως όλα τα παιδιά ήταν σε διαδικασία χορήγησης της ιδιότητας του πρόσφυγα, το οποίο ήταν ένα έντυπο προσωρινό, το οποίο ίσχυε για κάποιους μήνες. Είχαν αυτά τα έντυπα κάποιοι είχαν και τις βεβαιώσεις ότι είναι πρόσφυγες και από εκεί και μετά, με βάση, αυτοί δεν είχαν διαβατήρια, στερούνταν εγγράφων, δεν είχαν ήταν αδύνατον να τους ζητήσεις χαρτιά, τι να ζητήσεις; Αφού πολλά από τα παιδιά αυτά είχαν 10 χρόνια να πάνε σε σχολείο, γιατί περιπλανιόντουσαν ανά τον κόσμο. Οπότε το Υπουργείο είχε βρει αυτή τη λύση και του γράφαμε με τη δήλωση τους, Αυτό είχε κάποια προβλήματα. Βέβαια στην πορεία αυτό άλλαξε και πια κατατάσσονται όλα στην Α' Λυκείου.

ΕΡ: Όλα στην Α' Λυκείου;

Σ3: Όλα εδώ και 2 χρόνια κατατάσσονται στην Α' Λυκείου ανεξάρτητα πόσα χρόνια φοιτούσαν στη χώρα τους, το οποίο είναι και πιο σωστό γιατί στην Α' Λυκείου υπάρχει μια πιο μεγάλη ευαισθησία, ευελιξία στο ότι μπας και μάθουν τη γλώσσα και σιγά σιγά, γιατί να τα βάλεις κατευθείαν στη Γ' Λυκείου και στα δύσκολα μαθήματα είναι δύσκολο να αντεπεξέλθει. Γιατί στη Γ' Λυκείου ας πούμε στα μαθηματικά κάνουμε δύσκολα πράγματα. Ένα κοριτσάκι που ήτανε από το Λίβανο που ήρθε με μεταγραφή σε εμάς από το 7^ο Λύκειο Ν. Σμύρνης, την είχαν γράψει εκεί πέρα με την ίδια διαδικασία στην Γ' Λυκείου και ήρθε σε εμάς στη Γ' Λυκείου και ακόμα η Αλά δεν έχει τελειώσει το σχολείο, γιατί τώρα έμαθε τη γλώσσα. Δουλεύει, αλλά συνεχίζει να είναι στη Γ' Λυκείου και είναι η 3η χρονιά που φοιτά στη Γ' Λυκείου, όσο και να θέλει να τελειώσει είναι δύσκολο, γιατί μπαίνουν και άλλα θέματα βιοπορισμού πια. Είχε ξαδέλφια εδώ και τη μαμά της, ο μπαμπάς της είναι με 2 μεγάλες αδελφές στο Λίβανο, οπότε τίθεται θέμα επιβίωσης. Παρ' όλα αυτά όμως το παιδάκι ερχόταν 2 χρόνια συνεχώς στο σχολείο στη Γ' Λυκείου μια χρονιά της έκανα και εγώ μάθημα στην κατεύθυνση, αλλά δεν καταλάβαινε τίποτα. Αυτό.

Ο λόγος που ξεκίνησα αυτή τη διαδικασία και μπήκαμε στο δύσκολο αυτό παιχνίδι, είναι κυρίως λόγω της προσωπικής άποψης για το πώς πρέπει να είναι το σχολείο. Το σχολείο πρέπει να είναι ανοιχτό και να δέχεται όλα τα παιδιά, να δίνει ευκαιρίες και δυνατότητες και να εξασφαλίζεται έτσι ένα ήπιο κλίμα για όλα τα παιδιά είτε είναι ξένα είτε είναι Ελληνάκια. Πολλώ μάλλον αυτά που ήταν ταλαιπωρημένα παιδιά και είναι προτιμότερο ένα παιδί που είναι 17 χρονών να είναι σε ένα προαύλιο σχολείου, με άλλα παιδιά της ίδιας ηλικίας, άλλα

μεγαλύτερα, άλλα μικρότερα και να συμμετέχει σε μια διαδικασία από το να είναι στις πλατείες με τόσα προβλήματα που πιθανόν αντιμετωπίζει πειρασμούς και προβλήματα στο δε σπίτι να χάνεται μέσα στο διαδίκτυο ή να βρίσκεται σε μια απόγνωση. Γι' αυτό λοιπόν καλύτερα μέσα στο χώρο του σχολείου όπου και θα ακούει πράγματα και θα κοινωνικοποιηθεί και θα παίξει και θα ερωτευθεί και θα διασκεδάσει, θα δει τις αντιθέσεις και θα δει και άλλα παιδιά πως συμπεριφέρονται. να βρουν το δρόμο τους. Τώρα αν τα καταφέραμε με τα παιδιά αυτά, νομίζω ότι κάτι έγινε και με τα παιδιά, αλλά και με τους συναδέλφους. Καταρχήν οι συνάδελφοι την πρώτη φορά που τους μίλησα γι αυτό δεν έφεραν καμία αντίρρηση. Το να μην φέρουν όμως σε ένα Λύκειο οι συνάδελφοι αντίρρηση σε συνεδρίαση και να αποφασίσουμε να μπορούμε σε αυτό και να βγαίνει ομόφωνα η απόφαση, σημαίνει ότι αυτός που το εισηγείται το πιστεύει και επίσης έχει και τα εχέγγυα να το υποστηρίξει.

ΕΡ: Και το εμπνέει σε όλους.

Σ3: Αυτό έχει να κάνει και με την προσωπική μου στάση ζωής που 41 χρόνια είμαι σε αυτό το μετερίζι το να βοηθούμε και να δίνουμε τη δυνατότητα στους ανθρώπους είτε είναι παιδιά, είτε είναι συνάδελφος να τους βοηθάμε να βρουν το δρόμο τους. Ενώ η αρχική ένσταση, για παράδειγμα μιας μάνας ήταν μάλλον ότι δεν ήθελε να κάθεται τα παιδί της με το προσφυγάκι, αλλά η αντιμετώπιση από την πλευρά μου ότι θα μάθει καλύτερα αγγλικά την χαλάρωσε και την έκανε να δεχτεί ότι είναι καλό να μιλάει συνέχεια αγγλικά, γιατί κάνει εξάσκηση.

ΕΡ: Οπότε εσείς δεν είχατε κάποιο γονιό να έρθει και να πει εγώ θα πάσω το παιδί μου από το σχολείο γιατί δεν θέλω...

Σ3: Όχι. Ίσα ίσα που πολλοί γονείς χαιρόντουσαν ιδιαίτερα που υπήρχε αυτή η δυνατότητα στο σχολείο, μάλιστα τα παιδιά τριπλά χαίρονταν. Και αυτό φάνηκε γιατί αμέσως τα προσέγγιζαν τα παιδιά, αμέσως έκαναν παρέες, αμέσως τα έπαιζαν, στα διαλείμματα ήταν μαζί τους.

ΕΡ: Αυτό θα ρωτούσα τους βλέπατε και στα διαλείμματα;

Σ3: Βεβαίως έπαιζαν μαζί βόλεϊ, συμμετείχαν όταν πχ, ήθελα να δώσω παπούτσια σε ένα παιδί, δεν μπορούσα να αγοράζω, γιατί ξόδεψα πολλά χρήματα για την ιστορία αυτή, και όταν κάποια μέρα θυμάμαι είπα χρειάζομαι ένα ζευγάρι 43 νούμερο παπούτσια αθλητικά ήρθαν 5 από τα παιδιά αμέσως. Το ότι έφερνα από διάφορους φίλους μου και συγγενείς ρούχα και τα βάζαμε στις καθαρίστριες σε 2 καναπέδες, τη δουλειά την έκαναν τα υπόλοιπα

παιδιά τα έβαζαν στη σειρά, με νούμερα, μεγέθη και μετά τα δίνανε και έπαιρνε τα παιδιά και τους έλεγα διαλέξτε, ελάτε να πάρετε και αυτά ήταν όχι μόνο παπούτσια, αλλά και ρούχα και μπουφάν. Και τέτοια πράγματα έφερναν όχι μόνο οι συνάδελφοι από τα σπίτια τους, αλλά και οι δικοί μου φίλοι και γνωστοί φέρνανε , ας πούμε, ακόμα και η γιατρός που πήγαινα να γράψω συνταγές για την πεθερά μου, μου έδινε κάθε μήνα 50 ευρώ.

ΕΡ: Δεν το πιστεύω.

Σ3: Γιατί με ήξερε. Ήξερε με είχε δάσκαλο και αυτή και ήξερε ότι κάτι κάνω, το είχε μάθει και μου έλεγε πάρε και 50 ευρώ για τα παιδάκια κάθε φορά που πήγαινα στη Ν. Σμύρνη, Θεοδωροπούλου Βάσω, αλλά με ήξερε γιατί όταν εγώ ήμουν Προϊστάμενος ήταν ακριβώς από πάνω και υπήρξε και για ένα διάστημα μαθήτριά μου στη Ν. Σμύρνη και εντάξει είχαμε σχέση και κάθε φορά μου έδινε 50 ευρώ. Εντάξει τα χρήματα αυτά τα έδιναν να φάνε τα παιδιά τυρόπιτες, να τους αγοράσω παπούτσια ή φόρμες ή οτιδήποτε. Όταν είχαν έρθει ένα κοριτσάκι από το Κουρδιστάν, το οποίο μου τηλεφώνησαν από την Πάτρα οι κοινωνικοί λειτουργοί, ότι ήταν ένα χρόνο που έψαχνε να βρει σχολείο για να μπει στη διαδικασία και όταν τους είπα, βεβαίως να έρθετε. Μου είπε η κοινωνική λειτουργός ότι 2 χρόνια ψάχνουμε να βρούμε σχολείο από την Πάτρα μέχρι την Αθήνα και βρήκαμε εσάς, με το πρώτο τηλεφώνημα. Όταν ήρθε το κοριτσάκι αυτό, ήταν από το Κουρδιστάν αυτό ήταν και ένα άλλο παιδί που είχε έρθει εκείνες τις ημέρες, δεν θυμάμαι τώρα από ποια χώρα ήταν, να θυμηθώ λιγάκι, ήταν η Μαχμονίρ από το Αφγανιστάν, ήταν οι πρώτες μέρες εκείνης της χρονιάς και ήταν οι πρώτες μέρες που η Μαχμονίρ είχε έρθει, ενώ είχε έρθει την προηγούμενη χρονιά για 2 μέρες στο σχολείο, αποφάσισε να έρθει το Σεπτέμβρη κανονικά για το σχολείο, πιο μπροστά δεν μπορούσε, γιατί είχε σκαμπανεβάσματα, ήθελε τη μαμά της, που ήταν στη Γερμανία με το άλλο της παιδί. Εν πάση περιπτώσει, όταν χρειάστηκε να κάνουν γυμναστική και ο γυμναστής είπε ότι χωρίς αθλητικά παπούτσια δεν τους δέχονταν και φόρμες και ρώτησα μια άλλη μαθήτριά, πάλι της Α΄ Λυκείου τη Φαρίν, η μαμά σου από πού ψωνίζει ρούχα; Ρώτησε τη μαμά σου και όντως μου είπε και της λέω «έλα αύριο το πρωί». Όντως ήξερε αραβικά η Φαρίν και με βοήθησε πάρα πολύ στις μεταφράσεις. Πήγαμε λοιπόν σε ένα μαγαζί που είναι εδώ κοντά που πουλάει ρούχα. Τα έβαλα σε ένα όροφο να ψωνίσουν φόρμες και για το ένα κοριτσάκι και για το άλλο, για το σχολείο. Ψώνισαν εγώ ήμουν διακριτικός περίμενα στις σκάλες, γιατί αυτά δοκίμαζαν. Έπειτα κατεβήκαμε στον παρακάτω όροφο όπου είχε μπλουτζίν. Κατεβαίνοντας μετά θέλανε και άλλο μπλουτζίν. Τα βάζω μέσα να διαλέξουν. Κοιτάζανε αυτά τα σκισμένα που είναι της μόδας. Εν πάσει περιπτώσει στο τέλος του διαδρόμου υπήρχαν και αθλητικά παπούτσια τους λέω «πάρτε και

τα αθλητικά να κάνετε γυμναστική». Πάντως πήρανε από 2-3 τσάντες η κάθε μία. Όταν πήγαμε να πληρώσουμε, τους είπα στην υπάλληλο η μια τσάντα για τη μία η άλλη για την άλλη. Δίνω την κάρτα μου να πληρώσω και θυμάμαι όταν τους έδωσα τις τσάντες η Μιρέτ ήρθαν και οι δύο και μου φίλησαν το χέρι. Αυτό είναι μια σκηνή που μου έχει μείνει. Πώς λειτουργούσαν τα παιδιά, πώς κτίστηκαν οι σχέσεις και πώς λειτουργούσαν τα παιδιά στην πορεία. Εγώ δεν είμαι πλούσιος, αλλά προτίμησα να στερηθώ μια ταβέρνα ή ένα δικό μου ρούχο, για τα δώσω στα παιδάκια αυτά, διότι νομίζω ότι έπιασαν τόπο. Αυτό φάνηκε από την πορεία των παιδιών αυτών από την αγάπη που έδειξαν, αλλά και από την ευγνωμοσύνη που έδειξαν και δείχνουν ακόμα. Το κοριτσάκι από το Κουρδιστάν είχε ηλικιωμένους γονείς και δεν ξέρω τώρα, χάθηκε. Ίσως το παντρεύανε δεν ξέρω που βρίσκεται. Η άλλη και τώρα ήταν εδώ στο σχολείο και έφυγε. Δηλαδή είδαν και άλλα παιδάκια ότι το σχολείο είναι μια μεγάλη αγκαλιά που μπορεί να τα αγκαλιάσει όλα τα παιδιά και να μπουν από κάτω, να βρουν στοργή και συνθήκες μάθησης. Κυρίως όμως βρήκαν ένα χώρο αναφοράς που ήταν επιθυμητά δεν είχε ρατσισμό που δεν είχε διακρίσεις, που τα παιδιά ανά πάσα στιγμή μπορούσαν για οποιοδήποτε θέμα αντιμετωπίζουν, να έρθουν στο γραφείο και να μιλήσουν γι αυτό. Ας πούμε είχα πει σε κάτι αγοράκια, το ένα ήταν από τη Συρία το άλλο από την Γκάνα, τα οποία ήταν θεονήστια και τα έβλεπα εγώ, γιατί αυτό από την Γκάνα παραπατούσε...

ΕΡ: Αυτά ήταν ασυνόδευτα;

Σ3: Ασυνόδευτα. Αυτά τα κοριτσάκια που σας είπα ήταν με τους γονείς τους εδώ. Η Μαχμονίρ ήταν με τον μπαμπά της και τα 2 αγόρια αδέρφια της και η μαμά της και το 3^ο και 4^ο παιδί ήταν στην Γερμανία σε πρόγραμμα συνένωσης οικογενειών. Το άλλο κορίτσι ήταν με τους ηλικιωμένους γονείς της εδώ.

ΕΡ: Τα αγοράκια αυτά τα νηστικά, τα θεονήστια;

Σ3: Τα νηστικά αυτά λοιπόν, όταν είχα πει στο κυλικείο στη Μαρία, θα έρχονται και θα παίρνουν τι θέλουν μια τυρόπιττα και να τους δίνεις και ένα χυμό. Και όταν μετά από 10-15 μέρες ρώτησα τη Μαρία να πληρώσω, τι έκαναν αυτά τα παιδιά; Δεν πήραν τίποτα; Είχαν πάρει ελάχιστα. Τα φώναξα και τους είπα γιατί δεν πήρατε, να φάτε; Και μου απάντησαν: μόνο αν πεινάει κύριε. Δεν πήγαιναν να εκμεταλλευτούν αυτό.

ΕΡ: Απίστευτες καταστάσεις.

Σ3: Το αγοράκι αυτό ο Μουμπάρακ, ήταν από την Γκάνα, είναι ορφανός από τα 2 του χρόνια δεν έχει πάει ούτε μια μέρα σχολείο και εκεί δηλαδή ήταν αναλφάβητος. Ήταν ορφανός και

από τα 3 του χρόνια η μητριά του το έστειλε στα κτήματα να δουλεύει και όταν έφτασε 16-17 τα μεγάλα του αδέρφια του έβγαλαν εισιτήριο για την Ευρώπη και του έδωσαν 50 δολάρια. Όταν κατέβηκε από το αεροπλάνο είπε είμαι στην Ευρώπη. Ποια Ευρώπη του είπαν, είσαι στο Βελιγράδι. Μα λέει εγώ θέλω να πάω στην Ευρώπη και του είπαν πάρε το δρόμο αυτόν. Το παιδί παίρνει το δρόμο και περπάτησε 2 μήνες από το Βελιγράδι μέχρι την Αθήνα. Και όταν το ρώτησα μετά, που έφτασε στα χέρια μου, τι έτρωγες στο δρόμο; Είπε ό,τι έβρισκα, κύριε.

ΕΡ: Μόνο του;

Σ3: Μόνο του. Και μετά από 2 μήνες ήρθε στην Αθήνα φτάνοντας στα χέρια μας. Το βοηθήσαμε αρκετά.

ΕΡ: Δηλαδή να ρωτήσω κάτι; Αυτό το παιδί πως δεν χάθηκε σε όλο αυτό; Ποιοι βρέθηκαν και το έφεραν εδώ;

Σ3: Δεν ξέρω.

ΕΡ: Δεν το ξέρετε.

Σ3: Όμως τα περισσότερα παιδιά πάνε κατευθείαν στις Διεθνείς οργανώσεις, στην Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. Κάπου πάνε και τα κατατοπίζουν και ξέρανε ότι στην Δ' Αθήνας αυτό το σχολείο υπήρχε. Είναι πολλές οι περιπτώσεις των παιδιών που πέρασαν από εδώ. Βέβαια η κάθε μια είναι ειδική περίπτωση, γιατί το κάθε παιδί κουβαλούσε το δικό του βίωμα. Ας πούμε ήταν 2 αγόρια από το Αφγανιστάν, το ένα είχε έρθει με μεταγραφή από το Νεστόριο Καστοριάς, όπου φοίτησε ένα χρόνο στο σχολείο και το άλλο δεν ξέρω πως βρέθηκε εδώ. Τα παιδάκια αυτά, εδώ στην Καλλιθέα, υπάρχει ένας κύριος ο οποίος έχει φτιάξει ένα σπίτι 3^ο όροφο για να φιλοξενεί 35 ασυνόδευτα παιδιά.

ΕΡ: Σαν ξενώνας.

Σ3: Το είχε κάνει ο μπαμπάς του για την κόρη του, αλλά τελικά η κόρη του πήγε στη Γλυφάδα και μένει. Αυτός λοιπόν όταν ήρθε από την Αγγλία από τις σπουδές του, το έφτιαξε αυτό για να δέχεται 35 παιδιά με άριστες συνθήκες μαγειρίσες κλπ. εκεί πήγαν τα 2 παιδιά αυτά τα ασυνόδευτα και ήρθαν σχολείο, γιατί είναι κοντά. Το ένα από τα παιδιά αυτά, επειδή ήταν λίγες μέρες εδώ δε μιλούσε καθόλου ελληνικά, το άλλο παιδί επειδή φοίτησε κάποιους μήνες στην Καστοριά κάτι ήξερε. Τα υπόλοιπα παιδιά η Μαχμονίρ, με βοηθούσαν στη μετάφραση, γιατί ήταν Αφγανάκια. Αυτά έπαιζαν και τα 2 πολύ καλό βόλεϊ. Αυτά δεν είχαν ανάγκη, γιατί στο σπίτι που ανέφερα που φιλοξενούνταν το παιδί τους έδινε και τρόφιμα και

ρούχα. Όταν μια μέρα μου είπαν ότι δεν θα έρθουμε αύριο και θα πάμε στο γιατρό, εγώ νόμιζα πως θέλουν γιατρό, οδοντίατρο και τέτοια να τους κλείσω εγώ ραντεβού. Την άλλη μέρα που ρώτησα σε ποιο γιατρό πήγατε μου λέει το άλλο παιδάκι πήγαμε σε ψυχολόγο κύριε. Δεν πήγανε όμως σε ψυχολόγο, αλλά σε ψυχίατρο. Και όταν ρώτησα για ποιο λόγο πάτε, αυτά κοιμόντουσαν στο ίδιο δωμάτιο, πάνω κάτω. Ο κοντούλης στο από κάτω και το πιο ψηλό παιδί από πάνω. Ο κοντούλης λοιπόν που ήξερε και μίλαγε στην ερώτηση μου απάντησε: Γιατί κύριε δεν κοιμάται το βράδυ. Γιατί δεν κοιμάται το βράδυ; Ρώτησα. Τι έχει; Το παιδί αυτό έχασε και τους δύο γονείς στον πόλεμο και τα δύο αδέρφια του και ήταν μόνο του και ήταν αδύνατον να κοιμηθεί τα βράδια. Παρόλα αυτά συμμετείχε στο σχολείο, ήταν βέβαια θλιμμένο. Ωστόσο το άλλο παιδί τον βοήθησε πάρα πολύ. Ήταν συνεχώς μαζί του και έτσι, φαντάζομαι, μπόρεσε να αντιμετωπίσει όλη αυτή τη μοναξιά που ένιωθε και όλο αυτό το πένθος που βίωνε χωρίς γονείς και αδέρφια. Ήταν πάντα στο σχολείο ένα παιδί που κουβαλούσε ένα μεγάλο φορτίο. Τέτοιες ιστορίες.

ΕΡ: Είναι όμως τόσο σημαντικό. Αυτό που διαβάζω τώρα στη βιβλιογραφία, η κάθε περίπτωση, σου λέει για την εξατομίκευση, ότι δεν μπορείς να τα ισοπεδώνεις και το λάθος που γίνεται από πάνω είναι αυτό. Ότι προβάλλεται το ίδιο.

Σ3: Είναι όμως δύσκολο να ξέρεις και να σου ανοιχτούν τα παιδιά και να σου μιλήσουν για τα βιώματά τους. Θέλει χρόνο αυτό και θέλει αν σου έχουν εμπιστοσύνη, ιδιαίτερα αν τα βιώματα αυτά είναι τραυματικά. Το κάθε παιδί θέλει το δικό του χειρισμό, πόσο μάλλον αυτά που έχουν και μεγάλο φορτίο. Από μοναξιά, από ανέχεια, από διάφορα πράγματα, πόλεμο. Η Μαχμονίρ έχει 12 χρόνια που λείπει από το σπίτι της που δεν ξέρει που βρίσκεται. Από το Αφγανιστάν πήγε Ιράν, στο Ιράκ, στην Τουρκία, πέρασε από τη Συρία για να πάει Τουρκία και από Τουρκία στην Ελλάδα. Πού να σταθεί; Τώρα είναι εδώ και 4 μήνες στην Γερμανία και θέλει να γυρίσει Ελλάδα. Θέλω να γυρίσω λέει στην Ελλάδα και να σπουδάσω.

ΕΡ: Γενικά σας έχουν κάνει παράπονα για ρατσιστική... όχι στα σχολεία η κοινωνία πως τα αντιμετωπίζει;

Σ3: Δεν έμπαινα σε τέτοιες συζητήσεις.

Ε: Ούτε τα ίδια σας έκαναν.

Σ3: Δε βρήκα όμως και σημάδια, γιατί τα παιδιά αυτά ,επειδή είχαν αναπτύξει σχέσεις αν τους φέρονταν με ρατσιστικό τρόπο θα το εκδήλωναν. Άσε που είχαν τέτοια παιδεία τα περισσότερα και δεν έμπαινα σε καβγάδες. Ήταν με τρόπους και συμπεριφορές αξιοθαύμαστες. Ενώ κάποια παιδιά που είναι από την Αλβανία και προηγούμενα χρόνια

Ξέρω ότι αυτοί έκαναν παράπονα. Αυτή τη στιγμή οι Αλβανοί φέρονται ρατσιστικά. Επίσης τα παιδιά από την Αίγυπτο, γιατί τα τελευταία 2 χρόνια έχουμε πολλούς μετανάστες από την Αίγυπτο που οι γονείς τους δουλεύουν εδώ και φέρνουν τα παιδιά τους. Αυτοί είναι γκέτο. Δύσκολα μπαίνουν και είναι μόνοι τους. Παιδιά που γεννήθηκαν εδώ είναι άλλο πράγμα, λέω γι αυτούς που ήρθαν πριν 3 χρόνια που οι γονείς τους δουλεύουν εδώ. Αυτοί είναι δύσκολα παιδιά και δύσκολο να τα προσεγγίσεις γιατί έχουν μάθει σε ένα σύστημα να τρώνε ξύλο στα σχολεία τους. Εδώ το βρήκαν ότι δεν επιτρέπονται αυτά και είναι άλλο και ειδικά στο σχολείο αυτό που λειτουργεί με δημοκρατικό τρόπο και θεωρούν ότι όλα επιτρέπονται. Δεν είναι όμως έτσι. Γιατί προσπαθούμε να τους εμπνεύσουμε το σεβασμό προς το σχολείο, όχι να αρχίσουμε να τιμωρούμε και να ρίχνουμε σφαλιάρες. Τα περισσότερα όχι όλα δεν μπορείς να τα κουμαντάρεις. Υπήρχαν όμως εξαιρέσεις αλλά ο κανόνας είναι ότι από τα 20 παιδιά που είναι από την Αίγυπτο τα περισσότερα που έχουν έρθει εδώ και 2 χρόνια, είναι να μην μπορούν να ενσωματωθούν και γι' αυτό και θέλουν να γυρίσουν πίσω. Οι γονείς τους μάλλον θα τα γυρίσουν πίσω, γιατί δεν υπάρχει λόγος. Δεν σημαίνει όμως ότι δεν είναι και παιδιά ευσυνείδητα τα οποία ορθοποδούν και μπαίνουν σε μια σειρά. Ας πούμε ένας που ήταν πέρυσι εδώ και το έπαιζε μάγκας, γιατί είναι ωραίο παιδί τον αφήσαμε στην ίδια τάξη. Αντέδρασε ο πατέρας του. Εγώ είπα στον πατέρα του ότι έπρεπε να μείνει δεν έκανε τίποτα όλη τη χρονιά. Φέτος όχι απλά πέρασε, αλλά πέρασε και με 14, 5. Κατάλαβε, γιατί έπεσε πολύ ξύλο από τον πατέρα του. Ο πατέρας του είναι μορφωμένος άνθρωπος, διερμηνέας του Ο.Η.Ε. εδώ, ξέρει γλώσσες έχει τελειώσει Πανεπιστήμιο και δεν μπορούσε να ανεχθεί ότι ο γιός του, τον οποίο έφερε για καλό εδώ, ενώ είχε εμπειρία, πήγε στο Διαπολιτισμικό και τα βρήκε σκούρα του είπε θα σε πάω σε αυτό το σχολείο και ο μικρός τα φόρτωσε στον κόκορα. Δεν έκανε τίποτα την πρώτη χρονιά. Όταν όμως τον στρίμωξε ο πατέρας του, όχι απλά έκανε, αλλά μπήκε σε ένα παιχνίδι και αυτό έχει σημασία. Δεν έχασε το τρένο όπως τα άλλα παιδιά. Γιατί είναι άλλα που δεν πρόκειται με τίποτα, γιατί αν χάσεις 1,2 χρονιές το τρένο τελείωσε.

ΕΡ: Να ρωτήσω κάτι; Η στελέχωση τώρα οι εκπαιδευτικοί που έρχονται αποκλειστικά γι' αυτό είναι αναπληρωτές έτσι; Οπότε αργούν να έρθουν στο σχολείο.

Σ3: Έτσι και αλλιώς στην καλύτερη των περιπτώσεων ήρθαν λίγο πριν τα Χριστούγεννα. Μια φορά ήρθαν τον Νοέμβριο. Μετά... και δεν είναι μόνο αυτό ότι μπορεί να καθυστερήσουν μια χρονιά μας άλλαξαν 3 φορές τους καθηγητές, διότι οι αναπληρωτές είναι μειωμένου ωραρίου, 15 ωρών το ωράριο, και δεν έχουν την δυνατότητα να πάνε σε άλλο σχολείο για άλλες 15, άρα είναι μειωμένου ωραρίου. Όταν όμως τους καλεί για πλήρες

ωράριο προτιμούν εκείνο και αφήνουν αυτό. Αυτό έγινε μια χρονιά 3 φορές έφυγαν οι καθηγητές και ήρθαν άλλοι. Δούλεψαν 1-2 εβδομάδες και πάνω που πήγαν να γνωριστούν, αλλαγή.

ΕΡ: Οπότε αυτό είναι πρόβλημα, είναι από τα πιο αρνητικά.

Σ3: Βέβαια δεν έχει σημασία και στην καραντίνα μέσα, τώρα τα παιδιά αυτά που να βρουν e-mail, που να βρουν διαδίκτυο. Τα περισσότερα από αυτά δεν έχουν δυνατότητα. Αν ήταν από το Σεπτέμβρη οι καθηγητές εδώ ή από τις αρχές Οκτώβρη θα έμπαιναν σε μία σειρά, θα μπορούσαν να γνωρίσουν τους καθηγητές. Τώρα ήρθαν οι συνάδελφοι αυτές οι δύο, τα παιδιά ήταν στην καραντίνα από το διαδίκτυο τι να πουν και τι να κάνουν και πόσα παιδιά μπορούσαν να συνδεθούν. Ενώ το δια ζώσης θα τους έδειχνε στον πίνακα κάτι, τα χρώματα. Τις πρώτες 2 χρονιές, επειδή ήταν πολλά που δεν ήξεραν καθόλου ελληνικά, ένα από τα παιδάκια που τους έκανα, στο διάλειμμα στο προαύλιο, γιατί εγώ σε όλα τα διαλείμματα ήμουν στο προαύλιο σαν τον μπάστακα μέσα στη μέση έρχονταν τα ξενάκια και στην προσπάθειά του να μάθουν ξεκίναγα και έλεγα π.χ. Δευτέρα του έπιανα το χέρι και συνέχιζα και έλεγε και αυτό. Μια έλεγε τον Μάρτιο Μάριο. Αυτό ήταν καλό παιχνίδι. Μετά τους έλεγα σε ποιο σχολείο πας; Έλεγα ποιος είναι ο Διευθυντής, πως τον λένε; Είναι καλός; Ποιος είναι ο Υποδιευθυντής; Τι μάθημα κάνει; Και μαζεύονταν 4-5 γύρω ήταν και λίγο παιχνίδι και λίγο εξοικείωση έτσι να μάθουν την γλώσσα. Ειδικά η Αλά από το Λίβανο ήταν ένα πολύ καλό παιδί και συνεσταλμένο ήξερε πάρα πολύ καλά γαλλικά και αγγλικά και είχε συνδεθεί πάρα πολύ με το σχολείο. Αυτή δεν υπήρχε περίπτωση, μέχρι παρεξηγήσεως, κάθε πρωί να μην έρθει και στο διάλειμμα ακόμα και με αγκάλιαζε, της έλειπε ο πατέρας της. Όταν γνώρισα τη μαμά της και της λέω πως ξεκίνησε η μαμά σου με 5 παιδιά μικρά, το μικρότερο το είχαν βάλει Δευτέρα Δημοτικού και βρήκε μια δουλειά λαντζιέρισσα στη Συγγρού και σε πρώτη φάση για ένα χρόνο τα συντηρούσε, για να φάνε 5 παιδιά και η μαμά. Όταν την ρώτησα λοιπόν που βρήκε η μαμά σου τη δύναμη και πήρε 5 παιδιά και ήρθε από το Λίβανο εδώ, μου απάντησε ότι «η μαμά μου κύριε είναι πολύ δυνατός άνθρωπος».

ΕΡ: Αυτό απάντησε;

Σ3: Μετά δυσκολεύτηκαν οι άνθρωποι, αλλά το Σεπτέμβρη που ήρθε μου είπε ότι η μαμά της ξαναβρήκε δουλειά. Η Αλά δουλεύει στο Παγκράτι, εε... στα Πατήσια σε ένα καφέ. Βγήκαν και τα παιδιά στη δουλειά.

ΕΡ: Ψάχνουν να βρούνε λύση και τα παιδιά.

Σ3: Και η μαμά της μια λεπτοκαμωμένη γυναίκα, που φαινόταν ότι ήταν με τσαγανό, που δεν άντεχε το ξύλο που έτρωγε από τον άντρα της και άφησε τις 2 μεγάλες κόρες εκεί που ήταν στο Πανεπιστήμιο και πήρε τα άλλα και έφυγε. Το κορίτσι αυτό δεν έχει πόνο μέσα της;

ΕΡ: Με τι αίσθηση φεύγετε; Τι σας μένει;

Σ3: Με τα παιδιά αυτά;

ΕΡ: Και γενικά όλο αυτό που το πήρατε πάνω σας μαζί με το Σύλλογο και είπατε θα ξεκινήσουμε και όπου μας βγάλει.

Σ3: Εγώ φεύγω με μια πολύ καλή αίσθηση ότι έκανα αυτό που έπρεπε να κάνω. Δεν θα έλεγα το καθήκον μου, αλλά πιστεύω ότι το βαθύτερό μου είναι αρκετά ικανοποιημένο, γιατί μπόρεσα σε κάποια παιδιά να δώσω ένα χέρι βοήθειας. Τώρα αυτά είναι δύσκολο να τα καταγράψεις και δεν ξέρει τι καταγράφεται σημασία έχει να μπορείς να γράφεις στις συνειδήσεις και στις καρδιές των ανθρώπων. Νομίζω ότι τα περισσότερα παιδιά από αυτά κάτι πήραν από το σχολείο. Εγώ φεύγω έτσι γεμάτος με τις αποσκευές, αλλά δεν ξέρω οι συνάδελφοι πως βίωσαν την παρουσία των παιδιών αυτών στις τάξεις γιατί και να έχεις από κάτω ένα παιδί το οποίο εσύ να του κάνεις Άλγεβρα και αυτό να μην καταλαβαίνει και να πρέπει να το αγνοείς ή να πας δίπλα να το βοηθήσεις αυτό είναι δύσκολο πράγμα, αλλά φαντάζομαι ότι είναι συνάδελφοι οι οποίοι μπόρεσαν και έκαναν βήματα, έστω και λιγάκι να πάνε παραδίπλα και κάποιοι οι οποίοι θα αδιαφόρησαν. Εμάς ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι να απλώσουμε το χέρι και γι' αυτά τα παιδιά, τα οποία είναι στο περιθώριο, μέσα σε εισαγωγικά, νομίζω γενικότερα ότι σαν δράση αυτή ήταν εξαιρετική ήταν πολύ κουραστική όχι τόσο σε σχέση με τα διαδικαστικά και τα γραφειοκρατικά. Αυτό είναι τζιμάνια τα άτομα που βλέπεις εδώ, όμως είναι κουραστικό το τι φορτίο κουβαλάς, όταν φεύγει από το σχολείο και όταν έρχεσαι να συναντήσεις τα παιδιά αυτά, γιατί εγώ ξέρω τις λεπτομέρειες, γιατί πάνω κάτω μου έχουν πει τα παιδιά τι έχουν συναντήσει. Οπότε πολλά από αυτά τα πράγματα είναι ψυχοφθόρα και λες γιατί να υπάρχουν πόλεμοι, γιατί να υπάρχουν όλα αυτά. Εγώ ας πούμε θυμάμαι το 1989 σε ένα από τα βιβλία που έχω γράψει μαθηματικών, σε εκείνο τον πρόλογο έλεγα, με αφορμή μια διδασκαλία που είχα παρακολουθήσει στο Στρογγυλό Λύκειο σε ένα συνάδελφο, θυμάμαι ότι έγραφα δεν έχει σημασία, σημασία έχει να προσεγγίσουμε όλα τα παιδιά της τάξης, ανεξάρτητα ποια είναι, ακόμα και η τελευταία μαθήτρια. Μάλιστα εκείνη την ημέρα είχαμε μια μαθήτρια που είχε κίτρινα, μωβ βαμμένα μαλλιά και καθόταν στο τελευταίο θρανίο. Ακόμα και αυτή πρέπει να βρούμε τρόπο να την προσεγγίσουμε και να έρθουμε πιο κοντά της, τότε θα έρθει και το ενδιαφέρον για το πρόσημο της διακρίνουσας

που μας ενδιαφέρει εμάς στα μαθηματικά. Αυτό είναι και το πιο σημαντικό που νομίζω ότι πρέπει να μας διακατέχει σαν εκπαιδευτικούς.

ΕΡ: Το Α και το Ω είναι.

Σ3: Να τα προσεγγίσουμε να τους μιλήσουμε σε μια γλώσσα, δύσκολο βέβαια αυτό, αλλά τα παιδιά όταν βλέπουν ότι πραγματικά τα αγαπάς και ότι πραγματικά ενδιαφέρεσαι, γιατί αυτά, αμέσως τα αναγνωρίζουν και δεν πρόκειται ποτέ να σου χρεώσουν κακία. Εγώ έχω μια συνήθεια ας πούμε εκτός από την Έφη που δεν την ακουμπάω, γιατί θα μου ρίξει καμιά ανάποδη, να πιάνω έτσι τους ανθρώπους, πολλές φορές με τα παιδιά θέλω να έχω μια απτική σχέση. Αυτό που σας έλεγα πιο πριν με την Αλά, αν με έβλεπε κάποιος γονιός ότι η Αλά ερχόταν στην αγκαλιά μου ή και άλλα παιδιά, καλά αν ήμουν στην Αμερική θα με είχαν βάλει μέσα δεν υπήρχε περίπτωση. Όμως 41 χρόνια που συμβαίνει αυτό, γιατί ξέρω εγώ τι συμβαίνει, δεν βρέθηκε κανείς γονιός να πει ότι αυτός εδώ κάτι κάνει.

ΕΡ: Να το παρεξηγήσει.

Σ3: Να το παρεξηγήσει. Εμένα όταν τα παιδιά έρχονται και μου λένε θα μου πάρετε την πίεση ή όταν μου λένε διάφορα σημαίνει ότι με εμπιστεύονται και καταλαβαίνουν ποιος έχει πονηρούς σκοπούς και ποιος όχι. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει συνεχώς να σπέρνουμε, τώρα πότε θα φυτρώσει και πότε θα καρπίσει και πότε θα δώσει σοδειά δεν το ξέρεις μπορεί και ποτέ. Ένας στίχος της Αλεξίου λέει :Αν ήταν το έδαφος σου πρόσφορο να σου έφτιαχνα τραγούδια από φώσφορο. Δεν ξέρεις πότε θα δώσει καρπούς. Θέλω να πιστεύω ότι και εμείς εδώ κάναμε σοβαρά πράγματα παρά τις δύσκολες συνθήκες. Το να βρεις συν 2 αίθουσες να βάλεις τα παιδιά μέσα είναι σπουδαίο πράγμα. Ό, τι μπορέσαμε κάναμε.

ΕΡ: Φέτος υπήρχε διαρροή;

Σ3: Φέτος υπήρχε διαρροή. Ένα πολύ καλό παιδί από τη Γουινέα πολύ συνεσταλμένο φαινόταν παιδί εξελίξιμο. Όταν έκλεισε τα 18 αυτά δεν μπορούσαν να μείνουν στο σπίτι αυτό με την ενηλικίωσή τους, τους νοικιάζει η Ύπατη Αρμοστεία ένα διαμέρισμα και τους στέλνει 4 και τους δίνει ένα επίδομα 120 ευρώ το παιδί, τους πληρώνει το ενοίκιο και το νερό και ρεύμα και πρέπει με τα 120 ευρώ να ζήσουν μόνοι τους. Αυτό λοιπόν έφυγε από εδώ και πήγαν σε ένα σπίτι στη Νίκαια και συνέχιζε να έρχεται εδώ. Μετά του είπαν, γιατί άλλαξε πολιτική η Κυβέρνηση ότι σε 2 μήνες θα φύγεις. Πού θα πας; Δεν ξέρω κύριε μου είπε. Ήρθε 2-3 φορές μέσα στην καραντίνα να μου πει «κύριε να επικοινωνήσετε με τον Διευθυντή του σπιτιού αυτού», αλλά ήταν απόφαση της Κυβέρνησης να τα στείλει στις χώρες τους, γιατί

δεν είχαν το προφίλ του πρόσφυγα ήταν οικονομικοί μετανάστες. Αυτό είναι στενόχωρο. Τουλάχιστον 10 γύρισαν πίσω. Ο Μουμπάρακ έχει γυρίσει σίγουρα πίσω, γιατί είναι 19.

ΕΡ: Τώρα το πλαίσιο είναι πολύ αυστηρό, ασφυκτικό.

Σ3: Είναι με τα πιστόλια από πάνω και δεν τους αφήνουν να προχωρήσουν. Βέβαια με αυτό που έγινε το 2015 ήταν στην κορύφωση του ο πόλεμος και στη Συρία, τώρα στο Αφγανιστάν μπορεί να αναζωπυρωθεί πάλι, κάτι γίνεται εκεί με τους Ταλιμπάν.

ΕΡ: Έφυγαν οι Αμερικάνοι τώρα, οπότε οι Ταλιμπάν πήραν πάλι τα πρωτεία. Είναι πώς θα το εργαλειοποιήσει και ο Ερντογάν τώρα, απίστευτο.

(ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 4: ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ ΤΑΞΗ ΖΕΠ.)

ΕΡ: Μπορείτε να μας πείτε πώς βρεθήκατε σε αυτό το χώρο; Πώς προέκυψαν οι ΖΕΠ, δηλαδή πως βρεθήκατε εδώ;

Σ4: Κοιτάζτε εγώ διορίστηκα στη Δευτεροβάθμια, οπότε με το τυπικό διορίστηκα τον Γενάρη κανονικά και μου ανακοίνωσαν ότι θα είμαι σε τάξη ΖΕΠ. Εγώ αυτή την τάξη δεν την γνώριζα ήταν η πρώτη μου φορά που αναλάμβανα μια τέτοια τάξη και αυτό ήταν μια πρόκληση για μένα. Όπως σας είπα, αγαπώ τη δουλειά μου, οπότε ό, τι μπορώ καλύτερο κάνω. Σαφώς στην αρχή υπήρχαν κάποια ερωτηματικά, όμως πραγματικά σας μιλώ, επειδή κατάλαβα περί τίνος πρόκειται, επειδή μου είπαν μετανάστες, το πρώτο που αισθάνθηκα, ήταν αυτοί οι άνθρωποι, αυτά τα παιδιά έχουν ανάγκη από στήριξη από ανθρωπιά κυρίως την οποία βρήκαν σε αυτό εδώ το σχολείο, το οποίο δεν σας κρύβω, μια εξαιρετική συνεργασία με τον Διευθυντή μας, την Υποδιευθύντρια μας, οι οποίοι ανέλαβαν και απ' ότι ξέρω πήραν την πρωτοβουλία, με πολλή ανθρωπιά ανέλαβαν αυτή την πρωτοβουλία να έχουν αυτήν την τάξη ΖΕΠ. Δεν ξέρω από εκεί και πέρα τις κινήσεις της Δευτεροβάθμιας, γιατί σας λέω δεν ξέρω. Αυτό που ξέρω σαν καθηγήτρια είναι ότι πραγματικά έχω αυτές τις τάξεις και αντιλαμβάνομαι πως έχουν ανάγκη να είναι, έχουν ανάγκη από στήριξη και μέσω της Κυβέρνησης και μέσω του Κράτους. Απαιτείται μια πιο συστηματική προσπάθεια, να ξέραμε περισσότερο τις ανάγκες τους, να ενισχυθεί το υλικό, να ενισχυθεί η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών πάνω σε αυτό ή δυνατόν με σεμινάρια δεν ξέρω πώς.

ΕΡ: Δηλαδή δεν είχατε καμία επιμόρφωση, τίποτα; Σας είπαν να πάτε έτσι απλά;

Σ4: Ακριβώς. Σαν φιλόλογος εννοείται ότι εντάξει την ελληνική γλώσσα τη γνωρίζουμε μπορούμε να κάνουμε κάποια πράγματα, μαθαίνεις εγχειρίδια. Απλώς παρατηρώ ότι τα παιδιά αυτά δεν έχουν σταθερό καθηγητή. Φανταστείτε ας πούμε ένα παιδί να μην έχει καθηγητή 4 μήνες, μετά να έχει , μετά να μην έχει ή να ξανά έχει τον ίδιο, γιατί με ρωτάγανε τα παιδιά, κυρία θα σας έχουμε του χρόνου. Για να συνηθίσει ένα παιδί, ένας μαθητής θέλει ένα διάστημα με τον καθηγητή του να εξοικειωθούμε. Τα παιδάκια δεν σας κρύβω ήταν τόσο, τόσο καλά με τις δυσκολίες ζωηρά πολύ, ήταν και αγόρια. Εγώ έκανα ότι μπορούσα με το υλικό να τους δίνω, με τις ανάγκες τους και ατομικά και ομαδικά.

EP: Το υλικό το οποίο το βρίσκατε μόνη σας;

Σ4: Όχι με βοήθησε πολύ η Σύμβουλός εξαιρετική. Πήγα και την συμβουλευτήκα αμέσως, συμβουλευτήκα τον Διευθυντή, δηλαδή πήρα κάποια ενημέρωση. Οι άνθρωποι ήταν πάρα πολύ συνεργάσιμοι με βοήθησαν έβαλα βέβαια και το δικό μου πνεύμα. Προσπάθησα να καταλάβω όσο μπορούσα τις ανάγκες τους, έβαζα επιπλέον βιβλιογραφία, τους κινητοποίησα κατά κάποιο τρόπο, διότι ξέρετε εκτός τους ότι είχαν τη δυσκολία του να μην έχουν καθηγητή, πράγμα το οποίο τους κοστίζει ψυχολογικά, είχαν ήδη και άλλες δυσκολίες αυτά τα παιδιά π.χ. ο πατέρας άρρωστος, το παιδί δούλευε, χιλιάδες δυσκολίες. Εκείνη την ώρα τι να πεις; Μην κάνεις φασαρία; Από ένα σημείο και μετά καταλαβαίνεις ότι δεν έχουν τις ίδιες ανάγκες, δεν έχουν όλα τις ίδιες ανάγκες. Εννοείται ότι όλα αυτά τα παιδάκια όλοι οι μαθητές αξίζουν το καλύτερο, εννοείται ότι όλοι έχουν δυσκολίες. Απλώς εγώ στις ΖΕΠ αυτό παρατήρησα.

EP: Χρειάζεται μια διαφοροποίηση, έτσι δεν είναι;

Σ4: Σίγουρα έχει να κάνεις με την τάξη, βέβαια μπορεί του χρόνου να είχα μια άλλη τάξη, αν με ξαναδιόριζαν σε μια τέτοια και να αντιμετώπιζα κάτι άλλο, όμως αυτά τα παιδιά που είδα εγώ, γι' αυτά μπορώ να μιλήσω δεν μπορώ να μιλήσω για κάτι άλλο, αυτό που έχω να πω εγώ είναι μπράβο που υπάρχουν τέτοιες προσπάθειες, όπως η δική σας που γίνονται έρευνες, που εκπαιδεύονται οι άνθρωποι, που ας πούμε ο Διευθυντής παίρνει την πρωτοβουλία να έχει τέτοιες τάξεις στο σχολείο. Αυτά τα παιδιά ξέρετε τους κάνει καλό να είναι όλα μαζί. Χωριστά είναι φασαριόζοι και αυτό δυσκολεύει και ήμουν κάθετη, γιατί δεν μπορεί να μην έχουν και την αντιμετώπιση που θα έχει κάθε μαθητής, αλλά βλέπεις ότι βλέπουν τους φίλους τους, κάπως αισθάνονται αυτή τη ζεστασιά, γιατί είναι μετανάστες, νιώθουν την νοσταλγία.

ΕΡ: Με τους άλλους μαθητές πως τους βλέπατε; Με τους μαθητές που είναι Ελληνόκκια στο σχολείο, στο διάλειμμα;

Σ4: Να σας πω τους είχαν αγκαλιάσει, εγώ αυτό έβλεπα. Έβλεπα ότι τα παιδιά τους είχαν αγκαλιάσει και πιστεύω ότι σε αυτό βοήθησε πάρα πολύ ο Διευθυντής. Έβλεπα μια πολύ καλοσυνάτη συμπεριφορά, μια πάρα πολύ γλυκιά αντιμετώπιση και τα ίδια βέβαια προσπαθούσαν να ενσωματωθούν. Εγώ το ενίσχυα όσο μπορούσα. Στην τάξη προσπαθούσαμε να πιάνουμε και καμιά κουβέντα να τους λέω παιδιά καταλαβαίνω τις ανάγκες σας να ξέρετε ότι υπάρχουν και χειρότερα και τους έθετα και παραδείγματα σχολείων που είναι σε πιο δυσμενείς περιοχές, όπως στην Αφρική. Προσπαθούσαμε να δουλέψουμε το υλικό τους έλεγα κοιτάζτε το περισσότερο, γιατί έβλεπα ότι είναι και αγόρια στην εφηβεία. Δύσκολες τάξεις, δύσκολες ηλικίες και έβλεπα και λέω ότι τα ελληνικά δεν θα σας χρησιμεύσουν μόνο σε εισαγωγικά για το ακαδημαϊκό, θα πιάσετε δουλεία θα μπορείτε να επικοινωνήσετε, να ενσωματωθείτε καλύτερα. Είναι σημαντικό να τους θέτεις στόχο από την αρχή, γιατί τα παιδιά είναι και ιδιαίτερα ζωνρά και επαναστατικά, ανάλογα δηλαδή πρέπει να τους βάλεις να μάθουν λέω παιδιά αυτό θα σας χρησιμεύσει στη ζωή σας, δεν είναι μόνο ότι κάνε την άσκηση ή γράψε το κείμενο, τους έθετα και το πρακτικό κομμάτι.

ΕΡ: Ένιωθαν την ανάγκη να προβάλλουν πράγματα για τον πολιτισμό της χώρας τους;

Σ4: Κοιτάζτε το έθεσα αυτό από την αρχή. Τους είπα να μου φέρνετε ό, τι σας φαίνεται ενδιαφέρον για τη χώρα σας, για τον πολιτισμό σας τους έβαλα και εργασίες, μου έλεγαν κάποια πράγματα, γιατί μερικά δεν είχαν τον χρόνο. Δεν ανταποκρίνονταν όλα σε όλες τις χρονικές στιγμές και αυτό εν μέρει οφείλεται και σε αυτό που σας είπα στο ότι κάπου χάνουν και το χρόνο. Σου λέει τώρα τι πρέπει να ανταποκριθώ από τον Γενάρη μέχρι το Μάιο. Πριν δεν είχα τίποτα. Ωστόσο κάνουμε μια προσπάθεια όλοι μαζί τους «λέω παιδιά είμαστε μια ομάδα» και ό, τι μπορούσαν κάνανε. Δεν αφομοίωσαν όλα τα πράγματα του μαθήματος, κατάλαβαν ωστόσο κάποια έτσι την ουσία του πράγματος. Αν λάβεις υπόψιν ότι μερικά λείπανε, γιατί δουλεύανε τι να πεις εκεί; Δηλαδή και ο ίδιος ο καθηγητής έχει μεγάλη δυσκολία να συντονίσει.

ΕΡ: Απίστευτο.

Σ4: Αλλά αξίζει τον κόπο. Αξίζει και αν έτσι οι άνθρωποι οι ιθύνοντες βάλουν τα δυνατά τους και εκείνοι που πιστεύω ότι υπάρχει πρόθεση, εγώ σας λέω είχα μια εξαιρετική συνεργασία με τη Σύμβουλο, αν ακόμη περισσότερο...

ΕΡ: Πάντως αυτό που λέτε.... Συγγνώμη που σας διακόπτω υπάρχει μια πολύ καλή σχέση και προσπάθεια βλέπω από το καθηγητή και από τους από πάνω που είναι ο Διευθυντής και ο Σύμβουλος, τώρα δεν ξέρω κατά πόσο αυτό φτάνει ακόμα πιο ψηλά.

Σ4:Κοιτάζτε αυτά τώρα δεν είναι δυστυχώς δικά μας θέματα, πάντα υπάρχουν αυτά αλλά να πούμε κιόλας ότι

ΕΡ: Πάντως υπάρχει καλή πρόθεση σίγουρα.

Σ4:Σίγουρα, αλλά να πούμε ότι δεν φτάνει μόνο ο καθηγητής, διότι ο Διευθυντής πρέπει να γίνει το σύστημα, διότι το παιδί, τι θα σου πει, όταν βλέπει την κυρία, και έχει μάθει το καημένο και κρατιέται σου λέει τώρα θα τον έχω του χρόνου. Δηλαδή μου έλεγαν» κυρία δεν θα σας έχουμε;» και τους απαντούσα ότι δεν εξαρτάται από εμένα,! μακάρι να είμαι.

ΕΡ: Ζουν μια προσωρινότητα.

Σ4: Μπράβο! οπότε κοιτάζτε είναι ήδη φορτισμένα είναι ήδη μερικά «στιγματισμένα», γιατί δυστυχώς αυτό είναι θέμα δεν πρέπει να υπάρχει ρατσισμός. Όλοι προσπαθούμε για το καλύτερο! κανείς δεν είναι τέλειος. Τα παιδιά νιώθουν αυτή την ανθρωπιά η οποία υπήρχε τόσο πολύ και από τον Διευθυντή, από τον άνθρωπο αυτόν, τον κ. Ζαχαρόπουλο και καταλάβαιναν και τις δικές μας ανάγκες, γιατί και εγώ ήμουν σε συνεχή επαφή λόγω του ότι ήμουν και καινούργια συνάδελφος, δηλαδή όταν υπάρχει σύμπνοια και με την συνάδελφο ήταν πολύ καλό αυτό το κομμάτι. Όταν λοιπόν ενισχυθεί, οργανωθεί λίγο καλύτερα, σας λέω τώρα αυτό είναι δική μου ευχή, δεν μπορούμε να ξέρουμε, όμως όσο αγωνιζόμαστε.

ΕΡ: Ακριβώς έτσι.

Σ4: Αν δεν αγωνιστείς, δεν θα καταφέρεις και τίποτα. Αυτό είναι το μότο της ζωής μου. Αν δεν αγωνιστείς με τα λάθη με τα σωστά σου...

ΕΡ: Πολύ σωστά.

Σ4: Και γι' αυτό αξίζει έτσι και η δική σας προσπάθεια και μπράβο σας, γιατί πρέπει να παλεύουμε για την ισότητα, να νιώθουν ότι έχουν και αυτά δικαιώματα και υποχρεώσεις που έχουν οι μαθητές σε μια τάξη. Δεν είσαι εξαίρεση. Ούτε επειδή είσαι μετανάστης, εγώ θα σου φερθώ διαφορετικά. Τώρα από εκεί και πέρα το υλικό για μένα μακάρι να ενισχυθεί γιατί εννοείται ότι έψαξα εγώ πολύ βρήκα βιβλιογραφία που τους έδωσα. Μακάρι να υπάρξουν εκτός από τα επίσημα εγχειρίδια και άλλα, γιατί ξέρετε καμιά φορά πηγαίναμε και με τις ανάγκες.

ΕΡ: Έτσι.

Σ4: Να μπορεί να διανεμηθεί. Δεν ξέρω! τώρα αυτά τα ξέρουν οι υπεύθυνοι πως γίνονται, αλλά απλά αυτό είναι η ευχή μια καθηγήτριας.

ΕΡ: Οπότε εξέλιξη είδατε;

Σ4: Κοιτάζτε είδα εξέλιξη! εννοείται δεν περιμένεις θαύματα δεν θα σας πω ψέματα.

ΕΡ: Ήταν μια δύσκολη χρονιά.

Σ4: Διότι δεν μπορείς να πεις «φύγε», επειδή το παιδί δουλεύει και έρχεται κατάκοπο, τι θα του πεις μετά; Κάνε ότι μπορείς! μια άσκηση είναι καλό να κάνεις. Πιστεύω ότι καταλάβανε! τους κινητοποιείς! τους δίνεις κίνητρο! τους δίνει στόχο! Κάναμε πράγματα στην τάξη, αν λάβεις υπόψη και την φετινή χρονιά του Κορωνοϊού που τσάκισε τα παιδιά αυτά.

ΕΡ: Έτσι ακριβώς. Σχολική διαρροή παρατηρήθηκε; Δηλαδή κάποιοι που ξεκίνησαν και να τους χάσατε στην πορεία;

Σ4: Όχι. Μόνο ένα που μετανάστευσε απ' ότι μας είπε ο Διευθυντής, επειδή άλλαξε χώρα αυτό ξέρω τα άλλα εκτός από 2 που δεν παρακολουθούσαν από την αρχή, δεν εμφανίστηκαν ποτέ.

ΕΡ: Πολύ θετικό αυτό.

Σ4: Δεν είδα. Ίσα ίσα που θέλανε να έρθουνε.

ΕΡ: Αλήθεια ε;

Σ4: Ναι! δηλαδή δεν είδα εγώ ότι δεν ερχόντουσαν. Εγώ προσπάθησα να δημιουργήσω ένα φιλικό κλίμα, μια ομάδα είμαστε μια ομάδα να υπάρχει μια αρμονία. Είναι δύσκολες ηλικίες. Είναι δύσκολη ήδη και η δική τους θέση. Βέβαια βάζω και όρια. Δε θα επιτρέψω την αδιαφορία. Πρέπει να καταλάβουν ότι σε οποιοδήποτε σχολείο και να ήτανε αυτή την αντιμετώπιση έχεις σαν μαθητής. Να καταλάβουν τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις τους μέσα σε μια τάξη.

ΕΡ: Τους γονείς τους βλέπατε να έρχονται;

Σ4 : Δεν ερχόντουσαν! εγώ βέβαια είχα ανοιχτή πρόσκληση, γιατί είχαν ώρες γονέων. Το είχα θέσει «παιδιά, αν θέλουν οι γονείς σας μπορούν να έρχονται». Εγώ ένα γονιό άκουσα στο WEBEX, ο οποίος ο άνθρωπος ανησυχούσε έχουν και αυτοί τις ανάγκες τους.

ΕΡ: Θεωρείτε ότι είναι και η ανασφάλεια, επειδή δεν ξέρουν τη γλώσσα;

Σ4: Μπορεί.

ΕΡ: Πολύ βασικό.

Σ4: Κοιτάζετε είναι πολύ επίπονα μερικά πράγματα. Κάθε παιδί που περνάει κάτι τέτοιο, δηλαδή βλέπεις ότι αυτό είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο, δηλαδή τα παιδιά να έχουν ό, τι το καλύτερο, χωρίς βέβαια να φτάνουμε στο άλλο άκρο, αλλά είναι δύσκολα τα πράγματα. Εγώ από τη φετινή χρονιά, γιατί και εγώ είχα τις δυσκολίες μου σαν καθηγήτρια. Έχω μια αίσθηση πώς να σας το πω, καταρχήν ότι έκανα ό, τι μπόρεσα .

ΕΡ: Πολύ σημαντικό.

Σ4: Το πάλεψες, έλαβες υπόψιν τα παιδιά πρώτα απ' όλα και πραγματικά είναι συγκινητικό το ότι κλείνει αυτή η χρονιά και έτσι πώς να πω... δηλαδή μου έχει μείνει μια πολύ καλή αίσθηση.

ΕΡ: Τι ωραίο αυτό, θα το ρωτούσα στο τέλος. Άρα δεν το μετανιώσατε με τίποτα.

Σ4: Με τίποτα.

ΕΡ: Θα ξαναδουλέυατε λοιπόν;

Σ4: Θα ξαναδούλευα! μακάρι να είχα και αυτά τα παιδάκια.

ΕΡ: Τι ωραία.

Σ4: Μακάρι να είχα και άλλα παιδιά! εντάξει έχουν πώς να πω... είναι μια πρόκληση για τον εκπαιδευτή, ξέρετε... προσφέρεις.

ΕΡ: Σίγουρα νιώθεις ότι προσφέρεις κάτι παραπάνω! εντάξει.

Σ4: Να νιώθεις ότι προσφέρεις. Πάντα προσφέρουμε έτσι σαν εκπαιδευτικοί! είναι η θέση μας τέτοια. Με αυτά τα παιδιά ιδιαίτερα, όταν βλέπεις ότι είναι τόσο ταλαιπωρημένα μερικά δηλαδή στην τάξη, ας πούμε τα βλέπεις ίσως λίγο περισσότερο. Δεν ξέρω βέβαια και σε άλλα τμήματα και με Ελληνάκια συμβαίνει αυτό. Ωστόσο λες άστα έχουν βρει και τους φίλους τους, νιώθουν ότι μπορούν να νιώσουν καλά, η ψυχολογία τους παίζει ρόλο. Δηλαδή πιστεύω ότι ένας εκπαιδευτικός αυτής της τάξης πρέπει να δίνει έτσι θέση, προβάδισμα στην ψυχολογία του μαθητή.

ΕΡ: Είναι ωραίος όμως ο ενθουσιασμός αυτός που έχετε. Είναι πολύ ωραίο.

Σ4: Θέλω να πω, ένας άνθρωπος εννοείται που έχει περισσότερη εμπειρία σε αυτές τις τάξεις θα πει περισσότερα, αλλά πιστεύω ότι δεν το μετάνιωσα, γιατί είδα ότι τα παιδιά λειτουργούσαν είναι και να λειτουργήσει και ο μαθητής δηλαδή δεν είσαι πάντα ούτε εσύ ο

τέλειος ούτε να ξέρεις τι θα κάνεις, αλλά αν δεις ότι κάτι λειτουργεί και κάνει καλό στα παιδιά...

ΕΡ: Και καμιά φορά ίσως τίθεται το δίλημμα. Εμπειρία σίγουρα χρειάζεται! δεν το συζητάμε, αλλά μήπως η αγάπη τελικά πολλές φορές...

Σ4: Η αγάπη, η σχέση που αναπτύσσεις με το μαθητή.

ΕΡ: Η αγάπη υπερκαλύπτει.

Σ4: Ναι σε αυτό ναι. Πχ έλεγα δεν το έκανες αυτό παιδί μου. Ναι κυρία δεν το έκανα δηλαδή οι ίδιοι έχετε δίκιο, δεν το έκανα, αλλά πρέπει, αν γίνει, δηλαδή με συζήτηση. Πάντα με συζήτηση.

ΕΡ: Αυτό.

Σ4: Γιατί είναι και ευάλωτα.

ΕΡ: Η κοινωνία έτσι είτε η τοπική είτε η ευρύτερη, εξέφραζαν έτσι παράπονα μη αποδοχής;

Σ4: Όχι ίσα ίσα που έλεγαν πόσο τους άρεσε εδώ.

ΕΡ: Τι ωραία.

Σ4: Και πολύ ωραία η ερώτησή σας. Πόσο τους αρέσει εδώ ότι στην πατρίδα τους έχουν προβλήματα έτσι και λόγω ανισοτήτων, και το καταλάβαινα ότι εδώ έχουν βρει μια χώρα η οποία είναι ελεύθερη και επικοινωνούνε και έχουν τους φίλους τους. Εγώ έθεσα έτσι και το θέμα ότι «παιδιά να μορφωθείτε, να κάνετε ό, τι καλύτερο, να προσπαθήσετε και για το πανεπιστήμιο». Τους έδωσα τέτοια ερεθίσματα, ότι η γνώση...

ΕΡ: Έτσι.

Σ4: Η μόρφωση είναι αυτό που θα σας κάνει ανεξάρτητους, αυτόνομους και σωστούς ανθρώπους, ας πούμε κάπως έτσι το λέγαμε και προσπαθούσα πολύ να το δώσω αυτό, σε συνδυασμό με αυτό που τους δίδασκα και το υλικό, το οποίο ήταν εμπλουτισμένο είχε και πιο εύκολα πράγματα και πιο δύσκολα, για να πάμε λίγο και στο πρακτικό κομμάτι, πάντα τους ρωτούσα... ξεκίνησα και εγώ με ένα υλικό, γιατί και εμείς οι καθηγητές, ξέρετε μπαίνουμε σε μια τάξη τέτοια απότομα, να το πούμε και αυτό.

ΕΡ: Σοκ.

Σ4: Και λες τώρα; Θα σου πάρει και ένα α' χρόνο, αλλά ευτυχώς λειτούργησε άμεσα, δηλαδή είδα περίπου που βρίσκονταν.

ΕΡ: Ανακλαστικά γρήγορα.

Σ4: Ναι! Ναι ! κάποια παιδιά τα βόλεψα και πιο... ας πούμε, αν ήθελαν κάτι πιο ατομικό, αλλά τελικά τα βρήκαμε, τους έδωσα και το πιο δύσκολο, γιατί πίστευα σε αυτά και λίγο πιο εύκολα στην αρχή. Έτσι και δουλέψαμε και με οπτικοακουστικό υλικό. Ό, τι μπορούσα... έτσι και αυτά! ναι εντάξει! εκεί κύλησε ωραία πιστεύω και καλά.

ΕΡ: Πολύ ενδιαφέροντα αυτά.

Σ4: Ήταν σας λέω μια χρονιά και πραγματικά πολύ ιδιαίτερη... χάρηκα πολύ που τα είπαμε!

ΕΡ: Και εγώ χάρηκα πάρα πολύ.

(ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 5 : ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ)

ΕΡ: Θα ήθελα να μου πείτε, πόσα χρόνια εργάζεστε σε σχολείο που έχει μέσα τάξη Ζ.Ε.Π.;

Σ5: Συνολικά εργάζομαι από το 2004. Άρα 10, με τάξη ΖΕΠ τα τελευταία 4-5 χρόνια.

ΕΡ: Άρα είναι αρκετά. Πώς ξεκίνησε η διαδικασία να μπει στο σχολείο, να δημιουργήσει τάξη ΖΕΠ, ήταν από πάνω οδηγία;

Σ5: Έγινε πρόταση από τον Διευθυντή. Προφανώς άνοιξε ο Διευθυντής παράθυρο. Θα έγινε πρόταση από την Δευτεροβάθμια, αν επιθυμούμε, το έφερε στο Σύλλογο και έτσι ξεκίνησε η διαδικασία σχηματισμού τέτοιων Τάξεων Υποδοχής τέτοιων μαθητών προσφύγων και δημιουργία τμημάτων μετά στην πορεία. Εγώ μάλιστα έκανα και ελληνικά, ως δεύτερη γλώσσα, σε 2-3 παιδάκια που έρχονταν στα διαλείμματα και έφτιαχνα τις ασκήσεις στα Νέα Ελληνικά. Υπήρχαν μέθοδοι και διορθώναμε, αν είχαν λάθη ορθογραφικά, γραμματικά ή συντακτικά.

ΕΡ: Άρα ήταν καθαρά δική σου η θέληση να τα βοηθήσεις. Ήταν εξτρά όλο αυτό.

Σ5: Όχι αυτά. Αυτά δεν ήταν σε τμήμα ακόμα, ήτανε ενταγμένα σε τμήματα κανονικά. Ακόμα δεν είχαν γίνει, αν θυμάμαι καλά, τα ΖΕΠ έγιναν τα τελευταία 3 χρόνια. Τα παιδάκια πριν ήταν σκόρπια.

ΕΡ: Δηλαδή σας τα έφερναν ξαφνικά στην τάξη και σας έλεγαν αυτά τα παιδάκια θα τα έχετε όλη τη χρονιά;

Σ5: Ναι, ακριβώς.

ΕΡ: Σας είχε επιμορφώσει κάποιος, σας είχε δείξει κάποια πράγματα; Τι βιβλία μπορείτε να έχετε παραπάνω για δική σας βοήθεια;

Σ5: Όχι.

ΕΡ: Μόνοι σας καθαρά.

Σ5: Ναι μόνοι μας. Εφόσον ήρθαν στο σχολείο, πρωτοβουλία ήταν η δική μας όρεξη, θέληση. Ήταν κάτι το διαφορετικό, το βλέπαμε και κάπως έτσι.

ΕΡ: Ακριβώς! το φαντάζομαι. Προβλήματα, εντοπίζεις, βλέπεις να υπάρχουν στην καθημερινότητα του σχολείου;

Σ5: Εντάξει! όλα αυτά είναι βέβαιο δεν είναι. Αυτά τα παιδιά, πολλά, ήταν μεγαλύτερα σε ηλικία. Δεν μιλάμε ότι ήταν..

ΕΡ: Ήταν μεγαλύτερα σε ηλικία;

Σ5: Ε ναι! γιατί, κάποια ήταν ίσως και ενήλικες, οι οποίοι είχαν περιπλανηθεί 2-3 χρόνια. Δεν ήταν στο σχολείο. Κάποια δεν είχαν καν την διάθεση. Μπορεί να έμπαιναν σχολείο, αλλά δεν καταλάβαιναν τη γλώσσα. Λογικό είναι αυτό, να μην μπαίνουν σε κάποιο μάθημα, να κάθονται μεταξύ τους, να γκετοποιούνται και να κουβεντιάζουν έξω. Δηλαδή να μην θέλουν. Δεν μπορούσαν να προσαρμοστούν όλα τα παιδιά.

ΕΡ: Υπήρχε σχολική διαρροή, τον πρώτο καιρό; Δηλαδή έβλεπες ότι ξεκινούσαν...

Σ5: Υπήρχε. Κάποια παιδιά, μετά από ένα μήνα, δεν εμφανίστηκαν καθόλου μέχρι το τέλος της χρονιάς. Χάθηκαν ή έφυγαν στο εξωτερικό, χωρίς να πουν τίποτα ή βρέθηκαν αλλού. Υπήρχαν και αυτές οι περιπτώσεις. Και τώρα, φέτος...

ΕΡ: Πάντως, τώρα θα έχει ομαλοποιηθεί κάπως, έτσι δεν είναι; Τώρα που υπήρχαν συστηματικά οι τάξεις;

Σ5: Ναι, ναι! είναι πιο ελεγχόμενο και ξέραμε τουλάχιστον ότι είναι αυτά τα άτομα, τα συγκεκριμένα, που παρακολουθούν.

EP: Και αυτό πως το βλέπετε; Δηλαδή έχουν στόχους, δηλαδή λένε αν θέλουν να σπουδάσουν, αν θέλουν να συνεχίσουν ή να φύγουν; Τι τάση υπάρχει κυρίως;

Σ5: Εντάξει, εγώ δεν έχω προσωπική επαφή με τις τάξεις ΖΕΠ, για να ξέρω, δηλαδή να μπορούσε να γίνει, να υπήρχε επικοινωνία, που να εξωτερικεύσει τις προθέσεις, τις επιθυμίες. Αλλά υπάρχουν, χαιρόμαστε, όταν ακούμε από τον Σύλλογο, κάποια παιδιά... Ίσως ελάχιστα, αλλά βρήκαν τον δρόμο τους, δηλαδή άλλος έχει ανοίξει δραστηριότητα με μαγαζί στην Αθήνα με κομπιούτερ. Δηλαδή σώθηκαν ή βρήκαν έστω μια προστασία και μια ευκαιρία μέσα από το σχολείο μετά.

EP: Έτσι έχετε ακούσει περιστατικά να έχουν βιώσει εκτός του σχολείου bullying; εννοώ η κοινωνία, έτσι να τα έχει λίγο... ή είναι ευχαριστημένα από το πώς ζουν στην Ελληνική πραγματικότητα;

Σ5: Εντάξει δεν είναι εύκολο. Τα ίδια ψυχολογικά είναι επιβαρυνμένα. Δεν έχω ακούσει για bullying. Πάντως απ' ότι ξέρω εκεί που κάθονται στις μονάδες, στις δομές φιλοξενίας, υπήρχε μετακίνησή τους από το ένα μέρος στο άλλο. Τους άλλαζαν προάστιο, περιοχή. Προφανώς κάποιοι θα αντιδρούσαν, αυτό υποθέτω. Δηλαδή από το κέντρο της Αθήνας ή από την Αχαρνών τους πήγαιναν στον Βύρωνα, από τον Βύρωνα μετά τους πήγαιναν κάπου αλλού, αυτό. Μετακίνηση είχαν συνέχεια και μετά έρχονταν σχολείο από μακριά, δεν ήταν και κοντά. Είχαν πρόβλημα με τις συγκοινωνίες! δεν ξέρω.

EP: Οι γονείς υπάρχουν; Δηλαδή έρχονται σχολείο, έχουν κάποια παρουσία;

Σ5: Όχι.

EP: Όχι.

Σ5: Όχι, ποτέ δεν είδαμε. Εγώ ποτέ δεν είδα γονέα ή κηδεμόνα ή κάποιον. Συνήθως υπήρχε κάποιος από τη Μ.Κ.Ο. που ερχότανε, που ήταν στην ευθύνη τους το σχολείο. Κάποια στιγμή είχε γίνει και ένα ωραίο φιλμ, βίντεο με κάποιες έτσι, πώς ξεκινούσαν από τη δομή να έρθουν, πώς έβλεπαν το σχολείο, όλη αυτή την... με χαρά και με την ευκαιρία που προστατευμένα πλέον, θα έβρισκαν ένα δρόμο να προχωρήσουν. Τέλος πάντων αυτό.

EP: Γενικά η τοπική κοινωνία έχει δώσει το παρόν; Υπάρχει κάποια δραστηριοποίηση, να βοηθήσουν;

Σ5: Όχι δεν έχουμε.

ΕΡ: Καθόλου, ε;

Σ5: Όχι. Πέρα από το σχολείο δεν έχω ακούσει κάτι άλλο για την επικοινωνία, γι' αυτά τα άτομα, όχι.

ΕΡ: Τώρα έχει στο διάλειμμα, πώς συνυπάρχουν με τα παιδάκια τα Ελληνάκια... υπάρχει έτσι...

Σ5: Συνήθως, γίνεται η καλύτερη συνύπαρξη θα έλεγα είναι μέσα από το παιχνίδι. Όταν παίζουν μπάλα ή μπάσκει, αυτό τα βοηθάει, συμμετέχουν και δεν νιώθουν ίσως καμία διαφοροποίηση.

ΕΡ: Έτσι τσακωμούς στα διαλείμματα, υπάρχουν;

Σ5: Όχι.

ΕΡ: Όχι ε; πολύ ευχάριστο αυτό.

Σ5: Ναι δηλαδή δεν εντόπισα... δεν διέκρινα ποτέ μέχρι τώρα εντάσεις. Αν ήταν, σπάνια περίπτωση. Γενικά δεν υπήρξαν ποτέ αντιπαραθέσεις, εντάσεις, να υπάρχει δυσφορία, από την πλευρά των άλλων παιδιών, των Ελλήνων, που πάνε σχολείο.

ΕΡ: Και κάτι τελευταίο. Επειδή άκουσα και από τους άλλους συναδέλφους, από το ίδιο το σχολείο, έτσι θετικά γενικά σχόλια, ποιο θεωρείτε ότι είναι το κλειδί της επιτυχίας του σχολείου αυτού; Δηλαδή, γιατί, για το μέγεθος του προβλήματος....

Σ5: Το ενδιαφέρον.

ΕΡ: Το ενδιαφέρον...

Σ5: Το ενδιαφέρον. Να δείξεις ότι υπάρχουν αμερόληπτα συναισθήματα, μια πατρική προστασία, να το πω σε εισαγωγικά, ότι είναι και αυτά παιδιά και έχουν το δικαίωμα να βρουν το δρόμο τους, να ζήσουν και μάλιστα με ένα παρελθόν ίσως με αναμνήσεις οδυνηρές. Και φυσικά το σχολείο είναι ένας χώρος προστασίας, κάλυψης κοινωνικής, τους δίνει τη δυνατότητα τουλάχιστον να μην γυρίζουν στο δρόμο όλη μέρα. Αυτό είναι το ενδιαφέρον, δηλαδή και από πλευράς Διευθυντή. Εννοείται αυτή η συμπαράσταση! να τους προστατέψεις, να τους καλύψεις, να τους βοηθήσεις σε ό, τι πρόβλημα υπάρχει, αυτό.

ΕΡ: Ευχαριστώ πάρα πολύ.

(ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 6: ΦΥΣΙΚΟΣ)

Σ6: Ένα πλεονέκτημα που έχει το σχολείο γι αυτά τα παιδιά είναι ότι έρχονται και πάνε ήδη παιδιά τα οποία γνωρίζουν καλά Ελληνικά, αλλά ταυτόχρονα γνωρίζουν και τη γλώσσα των παιδιών που έρχονται. Αν εξαιρέσουμε δηλαδή κάποια παιδιά από την Αφρική, που εκεί έχουμε θεματάκι, δυστυχώς, αυτοί ξέρουν συνήθως Γαλλικά, βέβαια δεν ξέρει πολύς κόσμος Γαλλικά, αλλά κάπως μπορείς να συνεννοηθείς. Αν εξαιρέσουμε τα παιδιά από την Αφρική λοιπόν, οι υπόλοιποι, ειδικά οι Αιγύπτιοι βρίσκουν εύκολα...

ΕΡ: Τους βρίσκεις πιο ενσωματωμένους δηλαδή πιο εύκολα να μπουν στο ...

Σ6: Δεν είναι τόσο ότι ενσωματώνονται πιο πολύ είναι ότι είναι εύκολο γι αυτούς να κάνουν παρέες.

ΕΡ: Εσύ πόσα χρόνια είσαι στο σχολείο αυτό;

Σ6: Συνολικά έχω κάνει 4-5 χρονιές.

ΕΡ: Αρκετές χρονιές είσαι. Θεωρείς ότι είναι σημαντική η Διεύθυνση σε αυτά τα σχολεία; Δηλαδή ο Διευθυντής παίζει ρόλο;

Σ6: Τεράστιο.

ΕΡ: Τεράστιο ε;

Σ6: Κοίτα εδώ έχουμε τα πράγματα με τον εξής τρόπο. Έχουμε τον Διευθυντή, ο οποίος το πήρε πάνω του και ήταν αυτός που ζήτησε να κάνουμε τμήμα υποδοχής, ώστε να διευκολύνουμε τα παιδιά. Ο Σύλλογος ήταν αρκετά διστακτικός, να σου πω την αλήθεια, αλλά επειδή ο Διευθυντής είναι καλός και ξέρει τη Διοίκηση πάρα πολύ καλά και γενικά τον αγαπάμε, απ' ότι κατάλαβα ο Σύλλογος στην πλειοψηφία, γιατί υπήρχαν και κάποιοι που δεν εκφράστηκαν, αλλά είπαμε εντάξει, κάνε το.

ΕΡ: Οπότε έκανε την αρχή ο Διευθυντής και ακολούθησαν και οι υπόλοιποι.

Σ6: Ναι, δηλαδή ο Διευθυντής το πήρε πάνω του καθαρά. Εκείνος έκανε την αρχή, τη μέση, το τέλος. Δηλαδή στη μέση πιο πολύ είναι ότι η Υποδιευθύντρια έκανε τα τεχνικά... πολύ καλή.

ΕΡ: Εσείς τώρα, η τοπική κοινωνία, δηλαδή ο Δήμος, σας βοηθάει;

Σ6: Κοίτα από το Δήμο, ένα καλό, τελευταία είναι ότι αυτός που είναι υπεύθυνος για εμάς, δεν είναι καραγκιόζης. Είναι άνθρωπος, που ήταν καθηγητής, τώρα δεν είναι, ούτε έρχεται κουστουμαρισμένος, ο προηγούμενος μας ερχόταν με κοστούμι, έβγαζε όλη την ώρα φωτογραφίες, στο Facebook, με τα παιδιά και όπου υπήρχε εκδήλωση, εκεί ερχόταν. Έταζε διάφορα και τίποτα δεν γινόταν. Ήταν γελοίο αυτό πραγματικά. Ενώ αυτός ο άνθρωπος είναι ήρεμος, τα χέρια του όλων είναι δεμένα, δεν υπάρχουν πολλά χρήματα, αυτό είναι γνωστό, αλλά τουλάχιστον ο άνθρωπος είναι σοβαρός. Και βλέπεις ότι προσπαθεί να κάνει δουλειά, όσο μπορεί. Δεν έρχεται για Δημόσιες σχέσεις.

ΕΡ: Όλα για τη βιτρίνα δηλαδή; Για το φαίνεσθαι;

Σ6: Τώρα όμως σχετικά με τους μετανάστες, ο Δήμος δεν είναι πολύ παρόν, ίσως γιατί και εμείς δεν του έχουμε ζητήσει κάτι συγκεκριμένο, κατ' ανάγκη. Ίσως και να του έχουμε ζητήσει κάτι και να το έχει δώσει ή να μην το έχει δώσει... δεν ξέρω. Είναι λεπτομέρειες που δεν ξέρω.

ΕΡ: Εσύ θεωρείς ότι από πάνω, από το Υπουργείο βοηθάει; Σας έχει επιμορφώσει κάποιος, σας έχει πει ότι πρέπει να κάνετε αυτά για να είναι πιο εύκολο το μάθημά σας;

Σ6: Το Υπουργείο βολεύτηκε και ως εκεί.

ΕΡ: Εσύ πότε θυμάσαι τελευταία επιμόρφωση, να σας πουν θα ακολουθήσετε αυτές τις γραμμές;

Σ6: Ναι βέβαια. Κάθε μέρα, κάθε μήνα(γέλια).

ΕΡ: Τελευταία φορά δηλαδή πριν 5 χρόνια, όταν πρωτοήρθα, που είπαν ότι υπάρχει καινούργιος σύμβουλος εκεί. Οκ;

Σ6: Επιμόρφωση σε τι;

ΕΡ: Διαπολιτισμική, τον ιδιαίτερο χειρισμό που χρειάζεται, τα μαθήματα χρειάζονται έναν άλλο χειρισμό;

Σ6: Καμιά επιμόρφωση! Ποτέ!

ΕΡ: Ούτε η Σύμβουλος δηλαδή έχει έρθει;

Σ6: Με τη Σύμβουλο έχει γίνει κουβέντα.

ΕΡ: Κουβέντα όμως.

Σ6: Μπορεί να είχαν ειπωθεί κάποια πράγματα στο Σύλλογο, αλλά δεν έχει γίνει... δηλαδή η Σύμβουλος έκανε ό, τι μπορούσε, αλλά δεν υπήρχε κάτι, να περάσουμε ένα σεμινάριο, ας πούμε.

ΕΡ: Κατάλαβα.

Σ6: Ειπώθηκαν κάποια πράγματα τότε που ήταν να αναλάβουμε, ήταν και η Σύμβουλος, γιατί γενικά είναι καλή η Σύμβουλος. Αλλά..

ΕΡ: Το θέμα είναι τι αρμοδιότητα της έχουν δώσει, έτσι δεν είναι;

Σ6: Και αρμοδιότητες, επίσης δεν μπορεί να είναι και παντού. Δηλαδή δεν μπορεί να κάνει και αυτό. Δεν είναι δουλειά της να κάνει επιμόρφωση. Η δουλειά της είναι να κατευθύνει. Τα βλέπει παιδαγωγικά, πώς κινείται το σχολείο.

ΕΡ: Εσύ στο δικό σου μάθημα τώρα, θεωρείς ότι είναι από τα μαθήματα τα δύσκολα, σε εισαγωγικά, για τέτοια παιδιά; Γιατί στη γλώσσα μου είπαν τα κορίτσια ότι είναι δύσκολα. Τώρα ξεκινάνε από το μηδέν.

Σ6: Να σου πω πως δεν ενδιαφέρονται τα περισσότερα να μάθουν έτσι και αλλιώς τη γλώσσα.

ΕΡ: Αλήθεια;

Σ6: Ναι.

ΕΡ: Δηλαδή εσύ τι έχεις καταλάβει για τη νοοτροπία;

Σ6: Ότι έρχονται γιατί τους λένε. Πρώτον έχουν πάρα πολλά παιδιά, έρχονται από Αθήνα, που έρχονται από δομές. Βάζουν δηλαδή ότι εμείς δεχόμαστε, έχουμε Τάξεις Υποδοχής. Δηλαδή η ΜΚΟ μας παίρνει τηλέφωνο.

ΕΡ: Ααα... η ΜΚΟ είναι ..

Σ6: Και μας λέει, θέλω να σου στείλω κόσμο.

ΕΡ: Και από εκεί και πέρα τίποτα. Σα ενημερώνουν ότι το παιδί είναι ασυνόδευτο;

Σ6: Γι' αυτό ενδιαφέρεται ο Διευθυντής. Νομίζω υπάρχει μια πρώτη ενημέρωση προς τον Διευθυντή. Αλλά να ξέρεις ο ίδιος τα καλεί τους λέει, έλα εδώ, τι θέλεις εδώ τι γίνεται. Υπάρχουν κάποιες πιθανές εκδοχές της ιστορίας. Από τη μια είναι να συνεχίσει το πλάνο, ως έχει, αυτό είναι η πιο πιθανή. Μια άλλη εκδοχή είναι να έχουμε μια μεταβατική κατάσταση για τα παιδιά που ήδη είναι εδώ, να μην πάρουμε άλλα από Αθήνα και τέτοια και είχαν και ένα να κλείσουν απευθείας τα τμήματα υποδοχής. Αν ο καινούργιος Διευθυντής, αν και νομίζω.. γιατί στην αρχή θα αναλάβει η Εύα, οπότε μάλλον.. δεν θα έχει έρθει άλλος Διευθυντής.

ΕΡ: Πωπω! υπάρχει ενδεχόμενο να κλείσει εντελώς, ε;

Σ6: Κοίτα έχουμε παιδιά της περιοχής, έχουμε κυρίως μαθήτριες, τελειώνουν το Δημοτικό, κυρίως για Αίγυπτο, πάνε πίσω στην Αίγυπτο και έρχονται εδώ, για να πάρουν το απολυτήριο του Λυκείου. Το κάνουν, για να μην πάθει κάτι η τιμή τους πίσω στην Αίγυπτο. Οπότε και τα παιδιά που είναι εδώ χρόνια, δεν μιλάνε ελληνικά. Επίσης κάποιοι είναι από Αθήνα, αλλά υπάρχουν παιδιά που είναι πράγματι πρόσφυγες. Πέρα από τους μετανάστες που μας έρχονται, έρχεται παιδί από την Αφρική, που δεν ξέρει ούτε το όνομά του στα Αφρικάνικα. Έρχεται στην Α' Λυκείου και λέει κατά δήλωσή του ότι είναι η ηλικία του αυτή.

ΕΡ: Κατά δήλωσή του... σωστό και αυτό.

Σ6: Εντωμεταξύ είχε ρυτίδες. Και έλεγε ότι είναι 15 ετών, γιατί τους συμφέρει να το πουν. Μπαίνουν και οι υπόλοιποι μέσα και έβλεπαν μαύρα μεγάλα παιδιά, που δεν μιλάνε, τρομοκρατούνταν και τα ίδια.

ΕΡ: Τι τρομερή κατάσταση έχετε να διαχειριστείτε!

Σ6: Γιατί στην αρχή της χρονιάς, είχαμε βάλει για την πρώτη μέρα μόνο, στο Α1 τα παιδιά αυτά, και τρομάζανε τα υπόλοιπα. Επίσης από τα παιδιά που έρχονται από το Δήμο, είναι μερικοί που ενδιαφέρονται και είναι αδέρφια φοιτητών, εγώ ας πούμε, βλέπω τα κορίτσια

που θέλουνε να μάθουνε και έχουμε παιδιά Γ' Λυκείου, είναι από τις καλύτερες μαθήτριες, τα δε αγόρια ούτε ελληνικά, δεν ενδιαφέρονται να μάθουν. Γενικά είναι κυριολεκτικά τα ζώα μου αργά. Πώς λέμε πως είναι κάποιοι στον ήλιο και λιάζονται; Αυτό το στυλ. Βλέπω μεγάλη διαφορά στα αγόρια και τα κορίτσια, και δεν ξέρω που οφείλεται. Μήπως γενικά συνηθίζεται να κάθεται ο άντρας και η γυναίκα να δουλεύει;

ΕΡ: Έχουν μεγαλώσει με τα στερεότυπα αυτοί.

Σ6: Οι κοπέλες θέλουν να φύγουνε να πάνε πανεπιστήμιο και το βλέπουν ως διέξοδο, δεν ξέρω πάντως... δηλαδή ακόμα και αγόρια που είναι καλά, είναι γενικά και χάρη στο Διευθυντή δεν είχαμε ουσιαστικό πρόβλημα στο σχολείο. Το πιο πολύ που μας κάνανε είναι ότι μας έκαναν 3-4 παιδιά από την Αίγυπτο κατάληψη 3,4 φορές. Αλλά ήταν τελικά ένας σχεδόν, ο οποίος έμπαινε μέσα και έκανε κατάληψη μόνος του.

ΕΡ: Τα άλλα δεν δημιουργούσαν πρόβλημα καθόλου ε;

Σ6: Τα έβλεπες καμιά φορά μερικά, αλλά δεν ήταν μόνο από την Αίγυπτο, παιδιά, που πήγαιναν πάνω παρεούλα και κάθονταν σε συγκεκριμένα μέρη.

ΕΡ: Πάντως έχετε πολλές εμπειρίες. Δηλαδή ένας καθηγητής που είναι σε αυτό το σχολείο έχει δει τόσα πράγματα, καμία σχέση. Εγώ δεν έχω να πω κάτι στο Μοσχάτο, ήταν μια ρουτίνα στο 2ο.

(ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 7:ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ ΤΑΞΗ ΖΕΠ)

ΕΡ: Θα ήθελα να μου πεις πόσα χρόνια ασχολείσαι με το κομμάτι των ΖΕΠ.

Σ7:Είναι ο 2ος χρόνος.

ΕΡ: Πώς σου φαίνεται γενικά έτσι σαν εμπειρία;

Σ7: Πάρα πολύ ωραία εμπειρία. Τα παιδιά είναι πάρα πολύ ευγενικά και πολύ συνεργάσιμα. Ιδίως φέτος δηλαδή οι σχέσεις μας ήταν άριστες.

ΕΡ: Αλήθεια ε;

Σ7: Ναι, ναι.

ΕΡ: Παρ' όλη δηλαδή την πανδημία και τα πολύ δύσκολα, ούτως ή άλλως, δεδομένα;

Σ7: Ναι! παρ' όλα αυτά είχαν πάρα πολύ μεγάλη διάθεση να μάθουν πράγματα, μάλιστα το συγκινητικό ήταν ότι μου έλεγαν πολύ συχνά, να κάνουμε περισσότερες ώρες μάθημα ελληνικών.

ΕΡ: Δεν το πιστεύω.

Σ7: Θέλανε πάρα πολύ. Ήταν πάρα πολύ ήσυχα, φρόνιμα, συνεργάσιμα και στα διαδικτυακά μαθήματα και στα δια ζώσης.

ΕΡ: Δηλαδή δεν απέφευγαν τα διαδικτυακά μαθήματα.

Σ7: Καθόλου, καθόλου και ήταν πάντα στην ώρα τους. Αυτό μου έκανε τρομερή εντύπωση.

ΕΡ: Αλήθεια ε;

Σ7: Ναι!! ναι.

ΕΡ: Εσύ τώρα σαν πληθυσμό πως το είδες, δηλαδή υπάρχουν παιδιά που είναι από συγκεκριμένες χώρες τα περισσότερα είναι ανακατεμένα;

Σ7: Τα περισσότερα παιδάκια που είχα εγώ ήταν από Αίγυπτο. Είχα και από το Ιράν, αλλά τα περισσότερα από Αίγυπτο.

ΕΡ: Και πώς... στη συνεργασία ποια είδες έτσι πιο...

Σ7: Όλα.

ΕΡ: Όλα.

Σ7: Όλα, τα παιδιά... ναι πραγματικά, ήταν πάρα πολύ καλές οι σχέσεις μας. Δεν ξέρω, πραγματικά δηλαδή και στο τέλος ήταν και πολύ συγκινημένα και μου έλεγαν στενοχωριόμαστε που θα τελειώσουν τα μαθήματα των ελληνικών και πως δυστυχώς λείπει του χρόνου θα ξανακάνουμε, γιατί δεν ξεκινούν από την αρχή τα παιδιά τα μαθήματα, ξεκινούν στη μέση της χρονιάς συνήθως.

ΕΡ: Αυτό θα ήθελα να μου το πεις. Ήθελα να ρωτήσω από πριν. Δηλαδή εσείς τότε καλείστε να πάτε στα σχολεία;

Σ7: Εε... πέρυσι είχε ξεκινήσει, νομίζω ένα τμήμα τον Νοέμβριο, φέτος όμως ήταν τον Γενάρη και Φλεβάρη μετά.

ΕΡ: Τόσο αργά ήτανε;

Σ7: Αλλά έχουν πάρα πολύ μεγάλη διάθεση για μάθηση τα περισσότερα παιδιά και τουλάχιστον τα φετινά αυτά, που είχα εγώ φέτος.

ΕΡ: Και εσείς τώρα, πριν μπείτε στην τάξη, υπάρχει κάποιο σεμινάριο, κάποια επιμόρφωση που γίνεται;

Σ7: Εε... ειδικά φέτος εγώ επειδή είμαι 2η χρονιά δεν χρειάστηκε να μιλήσω με κάποιον. Υπάρχει μια υπεύθυνη όμως της Δευτεροβάθμιας, η οποία είναι διαθέσιμη και φυσικά μπορούμε να τη ρωτήσουμε ό, τι θέλουμε.

ΕΡ: Πάντως, θέλω να πω, δεν υπάρχει κάτι, πώς το λένε, μεθοδευμένο, ότι θα σας πουν να έρθετε τάδε μέρες να πάρετε έτσι μια επιμόρφωση, να .. όχι έτσι; Δηλαδή πιο πολύ μόνοι σας ψάχνετε, απ' ότι κατάλαβα.

Σ7: Ναι! περισσότερο ναι.

ΕΡ: Και τα βιβλία τώρα όλα αυτά; Το υλικό;

Σ7: Μπορεί να έτυχε κιόλας βέβαια! δεν ξέρω! μπορεί κάποιες άλλες φορές να υπάρχει, να γίνεται.

ΕΡ: Όχι! το έχω ακούσει και από άλλους, γιατί να φανταστείς, και εμείς μπήκαμε στην τάξη και εξετάσαμε παιδιά χωρίς να ξέρω καν εγώ το Σεπτέμβρη. Δεν υπήρχε καθόλου προσωπικό. Και στο θέμα των βιβλίων τώρα σε καθοδηγεί κάποιος ή πάλι η επιλογή είναι του εκπαιδευτικού;

Σ7: Υπάρχουν κάποια συγκεκριμένα εγχειρίδια σχολικά, η σειρά «ΓΕΙΑ ΣΑΣ». Από εκεί και πέρα όμως, επειδή αυτά απευθύνονται ίσως και σε πιο μικρές ηλικίες, το προσαρμόζουμε εμείς. Πάλι εμείς κάνουμε την επιλογή, δηλαδή εγώ ακολούθησα αυτό το εγχειρίδιο. Βασικά γιατί είχε πολλά χρήσιμα πράγματα, αλλά φυσικά ανάλογα και με τις ανάγκες της τάξης. Δηλαδή τους προσέθετα πράγματα, τους έφερνα επιπρόσθετο υλικό, αν θεωρούσα ότι κάποια άσκηση ήταν υπερβολικά εύκολη και το επίπεδο της τάξης ήταν πιο υψηλό, ίσως να μην την έκανα και να την αντικαθιστούσα με κάποια άλλη άσκηση, οπότε κατά την κρίση μας. Βασικά η τάξη σε οδηγεί.

ΕΡ: Και κάτι άλλο που θα ήθελα να ρωτήσω. Έχω ακούσει ότι γενικά στο εξωτερικό θεωρείται ιδανικό να υπάρχει συνεργασία σχολείων, δηλαδή σχολεία που έχουν ΖΕΠ μεταξύ τους να δημιουργούν ένα πυρήνα, να μπορούν εκπαιδευτικοί να λένε τον καημό τους, να... να... να... Έχεις παρατηρήσει εσύ κάτι να υπάρχει στην Ελλάδα;

Σ7: Όχι. Βέβαια εγώ είναι η 2η χρονιά που το κάνω αυτό, δεν ξέρω δηλαδή να υπάρχει κάτι τέτοιο.

ΕΡ: Όσον αφορά τώρα στην τοπική κοινωνία, υπάρχει δηλαδή βλέπατε εσείς από το Δήμο, τώρα να έρχεται κάποιος να σας ρωτάει τι ανάγκες έχετε, αν χρειάζεστε κάτι;

Σ7: Όχι, όχι.

ΕΡ: Αυτό μου είπαν και της Γενικής παιδείας οι υπόλοιποι. Τώρα, όσον αφορά στις σχέσεις των παιδιών με τα παιδιά τα Ελληνάκια του σχολείου, πώς τα έβλεπες, στο διάλειμμα, στην τάξη; Αν εσύ έμπαινες και σε μαθήματα...

Σ7: Όχι! όχι

ΕΡ: Όχι.

Σ7: Μόνο στη ΖΕΠ. Εντάξει κάποια παιδιά κάνανε φίλίες, αλλά περισσότερο τα έβλεπα με παιδιά, ας πούμε, τα κοριτσάκια από την Αίγυπτο κάνανε μεταξύ τους παρέα. Απ' ότι όμως μου έλεγαν είχαν και παρέες Ελληνάκια, αλλά ένα κορίτσι, ας πούμε, από το Ιράν που είχα εγώ, μου έλεγε ότι έχω ανάγκη από φίλες. Της έλεγα εγώ να πάμε μαζί στο διάλειμμα να βγούμε να σε συστήσω. Βέβαια ήταν και άτυχο αυτό το κοριτσάκι φέτος, γιατί δεν κάναμε πολλά δια ζώσης μαθήματα, οπότε δεν είχε και την ευκαιρία. Της έκανα εγώ πάρα πολύ παρέα στο διάλειμμα και γενικά την ενθάρρυνα να γνωρίσει κάποια άλλα παιδιά.

ΕΡ: Μάλιστα. Οπότε και το πλαίσιο φέτος ήταν πάρα πολύ δύσκολο. Δηλαδή γενικά θα μπορούσε.... Με τους γονείς τι γίνεται; Δηλαδή οι γονείς, πολλά είναι και ασυνόδευτα, φαντάζομαι, έτσι δεν είναι;

Σ7: Τα δικά μου όχι.

ΕΡ: Εσύ δεν είχες;

Σ7: Τα δικά μου όχι! όχι.

ΕΡ: Είδες ενδιαφέρον να έρχονται να ρωτάνε;

Σ7: Όχι, όχι δεν θα το έλεγα. Περισσότερο κάποιο τηλέφωνο που πήρα, δηλαδή είχα επικοινωνία μαζί τους, αλλά κάποιοι από αυτούς δεν ξέρουν ελληνικά καλά να συνεννοηθούν.

ΕΡ: Αυτό θα ρωτούσα. Υπάρχει πρόβλημα στην συνεννόηση. Ουσιαστικά δηλαδή σκέφτονται τα παιδιά τους να είναι οι μεταφραστές και τους βοηθάνε σε δουλειές .

Σ7: Κατά κάποιο τρόπο ναι.

ΕΡ: Πολύ δύσκολο αυτό φαντάζομαι. Τώρα ο Σύλλογος των διδασκόντων γενικά πώς λειτουργεί; Είσαστε ένα! μαζί αποφασίζετε δράσεις που θα γίνουν, αν ήταν βέβαια φυσιολογικές οι συνθήκες, τουλάχιστον πέρυσι. Είναι πιο αυτόνομο το κομμάτι των ΖΕΠ;

Σ7: Ναι! δυστυχώς.

ΕΡ: Για τη διεύθυνση του σχολείου; Γιατί γενικά θεωρητικά λένε ότι είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος του Διευθυντή, ότι το παίρνει πάνω του πάρα πολλές φορές, ειδικά στην Ελλάδα. Το παρατήρησες εσύ τα 2 χρόνια που έχεις δουλέψει ότι είναι σημαντικό όντως αυτό;

Σ7: Με δική του φαντάζομαι πρωτοβουλία λειτουργεί το ΖΕΠ. Νομίζω ότι είναι και από τα λίγα σχολεία κιόλας που έχουν αναλάβει αυτή τη δράση, οπότε είναι ένα κατόρθωμα. Από εκεί και πέρα ο Διευθυντής, ο κ. Ζαχαρόπουλος έρχεται σε επικοινωνία ο ίδιος με τα παιδιά, με τους γονείς τους, οπότε εντάξει εγώ δεν είμαι παρούσα κιόλας, οπότε κάνει πάρα πολλή δουλειά ο άνθρωπος, που εντάξει εγώ δεν είμαι παρούσα την ώρα που οτιδήποτε κάνει.

ΕΡ: Άρα υπάρχει πάρα πολύ το κομμάτι άτομο, έτσι από ότι βλέπω. Δηλαδή και το πώς θα δουλέψει το άτομο στη ΖΕΠ

Σ7: Ναι! Ναι! σωστά.

ΕΡ: Εσύ δηλαδή... τι σου άφησε σαν αίσθηση; Δηλαδή είσαι ευχαριστημένη από όλο αυτό;

Σ7: Εγώ είμαι ευχαριστημένη, γιατί τα παιδιά έμαθαν, δεν έγινε κάποιο επίσημο διαγώνισμα φέτος, ίσως και λόγω της κατάστασης, αλλά εγώ τα εξέταζα τα παιδιά και τα εξέταζα και μάλιστα τους άρεσε αυτό, δηλαδή και προφορικά και επαναληπτικά διαγωνίσματα.

ΕΡ: Το θέλανε δηλαδή;

Σ7: Ναι! Ναι! το θέλανε, γιατί ήθελα και εγώ να βλέπω την πρόοδο τους να μην νιώθουν δηλαδή ότι έρχονται και φεύγουν τουρίστες και το ήθελαν και μάλιστα μου έλεγαν «κυρία τα διορθώσατε, πως τα πήγαμε;». Ένα κορίτσι είχε πάρει 17 στα 20, θυμάμαι, και μου λέει «πωπω δεν τα πήγα καλά , έκανα πάρα πολλά λάθη».

ΕΡ: Μεγάλο ενδιαφέρον.

Σ7: Ενώ της εξήγησα ότι το 17 είναι ένας καλός βαθμός, ήταν και αυστηρά με τον εαυτό τους. Δηλαδή έβλεπα ότι, όταν έκαναν κάποιο λάθος, πεισμώνανε. Αυτό με έκανε πάρα πολύ χαρούμενη, το γεγονός ότι έδειξαν τρομερό ενδιαφέρον.

ΕΡ: Αυτό το έκαναν, γιατί σου έχουν πει ότι έχουν στόχο να κάνουν κάτι, να σπουδάσουν; Το έβλεπαν μακροπρόθεσμα;

Σ7: Ένα παιδί μου είπε ότι θέλει να φύγει στη Γερμανία. Τα υπόλοιπα παιδιά μου είπαν ότι θέλουν να παραμείνουν εδώ στην Ελλάδα και θέλουν να σπουδάσουν.

ΕΡ: Έχουν στόχο.

Σ7: Ναι! Ναι!

ΕΡ: Είναι μια διέξοδος γι' αυτά εδώ, έτσι;

Σ7: Ναι! Ναι!

ΕΡ: Οπότε εσύ, αν ήθελες να κρατήσεις έτσι κάποια πράγματα, και να πεις τι θα μπορούσε να γίνει για τους επόμενους εκπαιδευτικούς που θα έρχονται στη ΖΕΠ, για να λειτουργήσει λίγο καλύτερα, τι θεωρείς ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να υπάρχει στη ΖΕΠ, για να εξασφαλιστεί ο εκπαιδευτικός να κάνει το έργο του όσο το δυνατόν καλύτερα; Προϋπόθεση σημαντική;

Σ7: Για να λειτουργήσει καλύτερα, ίσως να υπάρχει μεγαλύτερη επικοινωνία, αυτό που είπατε εσείς στην αρχή, ίσως με κάποια άλλα σχολεία, ίσως κάποιες άλλες δράσεις, ίσως και οι καθηγητές μεταξύ μας και των άλλων μαθημάτων. Αλλά εγώ νομίζω ότι εγώ έκανα ό, τι ήταν ανθρωπίνως δυνατό δηλαδή, για να λειτουργήσει καλά, και τα παιδιά τα είδα ευχαριστημένα. Τώρα τι άλλο θα μπορούσε να γίνει δεν ξέρω.

ΕΡ: Δηλαδή αυτό που έχω διαβάσει ότι είναι μόνο αναπληρωτές οι εκπαιδευτικοί στη ΖΕΠ; Είχα διαβάσει κάπου ένα Φ.Ε.Κ., δεν θυμάμαι τώρα τη χρονολογία βέβαια.

Σ7: Αυτό δεν το γνωρίζω, πιθανότατα.

ΕΡ: Πάντως γενικά εσύ από την εμπειρία σου, είναι αναπληρώτρια και η άλλη κοπέλα εδώ;

Σ7: Είναι αναπληρώτρια ναι! γιατί έχει μειωμένο ωράριο.

ΕΡ: Άρα αυτό δεν θα ήταν μια σημαντική προϋπόθεση να υπάρχει ένα μόνιμο πλέον προσωπικό να ξέρει και ο εκπαιδευτικός ότι από Σεπτέμβρη θα είναι στο σχολείο, έτσι δεν είναι;

Σ7: Και να ξεκινάνε νωρίτερα τα μαθήματα! αυτό ναι. Αυτό που σας είπα και προηγουμένως που είναι και το παράπονο των παιδιών. Θυμάμαι δηλαδή ότι πέρυσι περίμεναν και περίμεναν και ήταν πολύ καιρό χωρίς καθηγητή, γιατί είχε έρθει ένας εκπαιδευτικός, μετά τον πήραν αλλού και έφυγε και έμειναν χωρίς μαθήματα τα παιδιά. Οπότε είναι νομίζω σημαντικό να ξεκινάνε από την αρχή της χρονιάς.

ΕΡ: Και μια τελευταία ερώτηση.

Σ7: Και ίσως συγγνώμη...

ΕΡ: Ναι, ναι...

Σ7: Κάτι που έγραψα και στην έκθεσή μου: θα μπορούσε ίσως να συνδεθεί το πρόγραμμα ΖΕΠ με το πιστοποιητικό ελληνομάθειας, για να υπάρχει ένα παραπάνω κίνητρο για τα παιδιά. Αυτό δηλαδή.

ΕΡ: Πολύ ωραία ιδέα αυτή. Πάρα πολύ ωραία. Γενικά εσύ παρατήρησες να υπάρχει σχολική διαρροή, τώρα βεβαία ήταν και η Τηλεεκπαίδευση, δηλαδή τα παιδιά που ξεκινήσανε μαζί σου τα είδες να ολοκληρώνουν ή κάποια εξαφανίστηκαν στην πορεία;

Σ7: Περισσότερο κάποια καθυστέρησαν να ξεκινήσουν, δεν εξαφανίστηκαν στην πορεία.

ΕΡ: Οπότε ολοκλήρωσαν κανονικά τη χρονιά! γιατί γενικά στη Γαλλία π.χ. υπάρχει μεγάλο ποσοστό σχολικής διαρροής. Υπάρχουν παιδιά που λένε «εγώ πρέπει να δουλέψω, πρέπει να επιβιώσω».

Σ7: Ναι! Ναι! ίσως γι' αυτό ξεκινάνε κάποια παιδιά και στην Τηλεεκπαίδευση είχα μιλήσει εγώ με κάποια παιδιά και με γονείς και μου λέγανε «δεν έχουμε τα μέσα. Δεν έχουμε διαδίκτυο ή εργαζόμαστε και άμα ανοίξει το σχολείο, τότε θα μπορούσαμε να έρθουμε». Βέβαια κάποια δεν ξεκίνησαν ποτέ. Δεν ήρθαν ποτέ στο σχολείο.

ΕΡ: Σωστά.

Σ7: Υπάρχουν πάρα πολλά προβλήματα.

ΕΡ: Πάντως έχεις ωραία αίσθηση. Έτσι γενικά ακούω από τα παιδιά.

Σ7: Ναι! πολύ ωραία αίσθηση νιώθεις.

ΕΡ: Τι ωραίο αυτό!

Σ7: Όντως και πέρυσι και φέτος. Εδώ θα ήθελα να πω επίσης ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό το να υπάρχει στο σχολείο ένας Ψυχολόγος, για να στηρίζει τα παιδιά γενικά, αλλά και ειδικότερα τα συγκεκριμένα παιδιά, ώστε να μπορούν να κοινωνικοποιηθούν, να ενσωματωθούν και να συζητήσει μαζί τους για τα όποια προβλήματα αντιμετωπίζουν.

ΕΡ: Φαντάζομαι ότι είναι και πολλά σημαντικά προβλήματα. Έτσι θυμάμαι ότι στην αρχή ο κ. Ζαχαρόπουλος μας είχε πει ότι ένα παιδί είχε χάσει και τους δύο γονείς του στο Αφγανιστάν.

Σ7: Βέβαια, οικογενειακά προβλήματα, επιβίωσης, πάρα πολλά τα προβλήματα σχολικής ζωής. Οπότε είναι πάρα πολύ σημαντικό νομίζω αυτό, να υπάρχει ένας άνθρωπος ειδικός, που να είναι κοντά στα παιδιά. Πέρα από τον καθηγητή, γιατί και εγώ προσπαθούσα, έκανα λίγο τον ψυχολόγο, για να είμαι ειλικρινής.

ΕΡ: Βέβαια!

Σ7: Ναι προσπαθούσα και μέσα από εργασίες να γνωρίσω τα παιδιά περισσότερο, ώστε να τα αντιμετωπίσω και εγώ με τον πιο ενδεδειγμένο τρόπο και ήμουν πάρα πολύ κοντά στα παιδιά, αλλά νομίζω ότι χρειάζεται και ένας ψυχολόγος.

ΕΡ: Σίγουρα πάρα πολύ χρήσιμη πληροφορία! Σας ευχαριστώ πάρα πολύ!

Σ7: Παρακαλώ! να είστε καλά.

(ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 8:ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ)

ΕΡ: Λαμπρινή, θα μπορούσες να μου περιγράψεις έτσι σε λίγες γραμμές αυτό το γενικό πλαίσιο των παιδιών που μπαίνουν στην τάξη; Δηλαδή πρέπει να κρατάτε κάποιες συγκεκριμένες οδηγίες ή είναι ο καθένας κατά βούληση, κατά κρίση δική του. Πώς λειτουργείτε;

Σ8: Θα έλεγα ότι συνδυάζουμε και τα δύο. Όπως κάθε συνάδελφος, όταν διδάσκει τηρεί ένα συγκεκριμένο, ακολουθεί ένα συγκεκριμένο πλαίσιο. Παιδαγωγικά όμως λειτουργεί εξαστομικευμένα. Τα παιδιά αυτά, επειδή ακριβώς πρόκειται για διαφορετικές κατηγορίες, σε εισαγωγικά, σε σχέση με το επίπεδο ελληνομάθειας. Καταλαβαίνεις ότι χρειάζεται και διαφορετική αντιμετώπιση το καθένα από αυτά. Υπάρχουν παιδιά τα οποία δεν καταλαβαίνουν καθόλου ελληνικά, παιδιά τα οποία μπορούν να επικοινωνήσουν, παιδιά τα οποία γράφουν. Κάθε περίπτωση είναι διαφορετική. Εμείς κοιτάζουμε, έχουμε ενημερωθεί από πριν για την αντίστοιχη περίπτωση και ανάλογα συμπεριφερόμαστε στο κάθε παιδί.

ΕΡ: Εσύ θεωρείς ότι αυτό το διαφορετικό, γιατί είναι διαφορετικά παιδιά, για το ελληνικό σχολείο έχει θέση; Το αντιλαμβανόμαστε ή προσπαθούμε ουσιαστικά να το αφομοιώσουμε και το προσπερνάμε σαν να μην τρέχει τίποτα;

Σ8: Αυτό έγκειται στην ευαισθησία του κάθε εκπαιδευτικού. Θέλω να πιστεύω ότι έτσι γίνεται.

ΕΡ: Γενικά εσύ αντιμετώπισες προβλήματα; Θεωρούσες ότι αν ήσουν σε μια τάξη που δεν είχε τέτοια παιδιά θα ήταν πιο εύκολος ο ρόλος σου, η δουλειά σου;

Σ8: Δεν θα το θέσω σε επίπεδο ευκολίας, θα το θέσω σε επίπεδο πρόκλησης, παιδαγωγικής πάντα. Θεωρώ ότι παιδαγωγικά, για να μπορέσουμε ακριβώς να είμαστε, σε εισαγωγικά «πάλι αποτελεσματικοί και επαρκείς» στο αντικείμενο της διδασκαλίας μας, το οποίο δεν είναι μόνο γνωστικό, αλλά κυρίως παιδαγωγικό, κάθε συνάδελφος θεωρώ ότι προκαλείται από την διαφορετικότητα των μαθητών του, να μπορέσει να αντεπεξέλθει και να επιμορφωθεί και δυστυχώς να αυτοεπιμορφωθεί, όπως είθισται τον τελευταίο καιρό.

ΕΡ: Πρόλαβες την ερώτησή μου. Αυτό τώρα με την επιμόρφωση τι γίνεται; Δηλαδή στην αρχή της χρονιάς υπάρχει κάποιο σεμινάριο που γίνεται, έρχεται κάποιος να σας συμβουλευθεί ή, όπως λες, ο καθένας προσπαθεί με δικά του μέσα;

Σ8: Θα μπορούσα να πω ότι υπάρχει ενδιαφέρον από την πλευρά της Συμβούλου μας, από την πλευρά του Διευθυντή μας, που είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι και οι δύο τους στο θέμα, και γι' αυτό ακριβώς λειτουργούν τα τμήματα. Από εκεί και πέρα όμως θεωρώ ότι σε ένα σημαντικό κομμάτι έχει να κάνει με την ευαισθησία του κάθε εκπαιδευτικού. Δηλαδή δεν γνωρίζω κατά πόσο κάποιος συνάδελφος θα απαντήσει το ίδιο. Μπορεί κάποιος να πει ότι εγώ δεν έχω επιμορφωθεί. Θεωρώ ότι θα έπρεπε να υπάρχει μεγαλύτερο κομμάτι επιμόρφωσης, στήριξης σε αυτό που γίνεται, γιατί αυτό είναι αληθινά παιδαγωγικό. Είναι η ουσία της διδασκαλίας. Το να μπορέσεις να ανταποκριθείς στις μαθησιακές απαιτήσεις. Έχουν βιώσει καταστάσεις που δεν περιγράφονται κάποια από αυτά. Αλλά καταλαβαίνεις ότι όλοι μας είμαστε μπροστά σε μια όχι απλά πρόκληση, σε μία κατάσταση έκτακτης ανάγκης για κάποια παιδιά και πρέπει να επιμορφωθούμε. Δεν μπορεί από μόνοι μας να τα κάνουμε αυτά. Μακάρι να μπορούσαμε, αλλά θεωρώ ότι αν δεν το αντιμετωπίσουμε σοβαρότερα το θέμα δεν θεωρώ ότι είμαστε επαρκείς.

ΡΕ: Θεωρείς ότι άλλες χρονιές ήταν πιο εύκολη η λειτουργία; Τώρα η πανδημία ίσως να εμπόδιζε τις επιμορφώσεις. Παρέμβαση από το Υπουργείο; Εσύ έχεις εμπειρία πολλά χρόνια, φαντάζομαι, έτσι δεν είναι;

Σ8: Εντάξει εγώ είμαι 20 χρόνια στο Δημόσιο και τα τελευταία 15 χρόνια στο σχολείο.

ΕΡ: Είσαι τόσα πολλά χρόνια; Έχεις μεγάλη εμπειρία.

Σ8: Εντάζει αρκετά θεωρώ σε όλα τα επίπεδα. Και κακά τα ψέματα σε ένα παιδί που έχει όλα αυτά τα προβλήματα, φέρει το βάρος όλων εκείνων των λόγων που τον οδήγησαν να φύγει από την πατρίδα του και να έρθει σε ένα ξένο περιβάλλον, κυρίως θέλει ψυχολογική υποστήριξη και από τον εκπαιδευτικό. Αυτό που μπορεί να του προσφερθεί μέσα από την απόσταση της διδασκαλίας της εξ αποστάσεως, το λέει και η λέξη, δεν παύει να υπάρχει απόσταση, δεν έχουμε οπτική επαφή με τα παιδιά, δεν μπορείς να τα ακουμπήσεις, να τα αγκαλιάσεις, να τα στηρίξεις, να τα συμβουλευσεις. Εγώ είδα μεγάλη διαφορά με προηγούμενα έτη.

EP: Ψυχολόγος δηλαδή υπάρχει να έρθει κάθε δύο βδομάδες, μια φορά το μήνα;

Σ8: Υπάρχει μέσα από πρωτοβουλία του σχολείου. Του Διευθυντή συγκεκριμένα.

EP: Δηλαδή ο ρόλος του Διευθυντή, απ' ότι καταλαβαίνω, παίζει μεγάλο ρόλο.

Σ8: Ο ρόλος του Διευθυντή γενικά θεωρώ ότι σε όλους τους τομείς εργασίας, η ηγεσία πολλές φορές κατευθύνει και τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί και την ψυχολογία στις σχέσεις των εργαζομένων και τον τρόπο γενικότερα που συμμετέχουν πολλές φορές ή δεν συμμετέχουν στην ίδια τη διοίκηση οι συνάδελφοι. Πάντως το σχολείο είναι: συμμετέχουμε, νοιαζόμαστε, ενδιαφερόμαστε όλοι μαζί, κάνουμε αυτό το οποίο ο καθένας μπορεί να προσφέρει. Αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό και γίνεται αντιληπτό κατευθείαν από τα παιδιά, γιατί είναι ό, τι χρειάζεται ένα παιδί. Δεν θα πω ηλικιακά στην εφηβεία, θα πω ένα παιδί χρειάζεται τη ζεστασιά, τη θαλπωρή, το νοιάξιμο να το πω απλά, το οποίο δυστυχώς εκλείπει από πολλά σχολεία και από την εποχή μας γενικά.

EP: Και φαντάζομαι πως θα το αντιλαμβάνονται αυτά τα παιδάκια που καλά καλά δεν ξέρουν τη γλώσσα, πως θα νιώθουν τη αγάπη.

Σ8: Η γλώσσα αυτή της αγάπης, όπως είπατε δεν έχει να κάνει ούτε με γλώσσα, γι' αυτό μίλησα για απτική επαφή, για το βλέμμα, το πώς θα κοιτάξεις το παιδί μέσα στην τάξη. Αυτό δεν μπορεί να το νιώσεις από τον υπολογιστή. Το πώς θα το κοιτάξεις στο διάλειμμα να δεις αν είναι εντάξει, αν του συμβαίνει κάτι, αν είναι απομονωμένο, αυτό δεν μπορείς να το κάνεις. Και σε αυτό το σχολείο αποδείχθηκε έμπρακτα ότι αν μη τι άλλο, υπήρξε πρόθεση να δοθούν αυτά, αυτή η ζεστασιά στα παιδιά. Και το λέω έτσι, κατά κάποιο τρόπο απόλυτα, γιατί είδα και τις αντιδράσεις των παιδιών. Είδα παιδιά τα οποία ήρθαν εδώ να αγκαλιάσουν, να δώσουν λουλούδια, να δώσουν τα δώρα. Δεν είναι δηλαδή μια εκτίμηση θεωρητική αυτό το πράγμα που σας λέω, έχει να κάνει με το τι είδα. Είδα βέβαια και την αμηχανία μετά τον Κορωνοϊό, παιδιά τα οποία έλεγαν «θέλω να σε αγκαλιάσω, ενώ δεν μπορώ». Ένα ευχαριστώ

με απλά λόγια! αυτό είναι πάνω από γλώσσες, πάνω από συνθήκες, πάνω από όλα αυτά τα οποία μας διαφοροποιούν. Είναι αυτό που μας ενώνει αυτό το σχολείο με αυτά τα χρόνια υποδοχής προσφύγων έτσι, όπως λειτουργεί. Θεωρώ ότι αυτό το πέτυχε και είμαι πολύ περήφανη γι' αυτό, που υπήρξα και εγώ μέρος αυτής της επιτυχίας.

ΕΡ: Τι ωραία αυτά που λέτε! πολύ συγκινητικά. Άρα τώρα τι να λέμε για θεσμικό πλαίσιο; Είναι ο άνθρωπος δηλαδή πάνω απ όλα όσο και το θεσμικό πλαίσιο και να σας κάλυπτε απόλυτα από εκεί και πέρα..

Σ8: Ναι! θεωρώ ότι αυτό είναι πάνω από θεσμικά πλαίσια. Είναι ανθρώπινες σχέσεις, ανθρώπινη επαφή. Υπάρχουν σχολεία που λειτουργούν με τον νόμο και το πλαίσιο, αλλά μόνο με αυτά δεν το πετυχαίνουν. Το συγκεκριμένο σχολείο θεωρώ ότι πέτυχε σε αυτό.

ΕΡ: Υπάρχει σχολική διαρροή; Εσύ στα χρόνια αυτά πέρα από την πανδημία που είναι και μια ιδιαίτερη περίπτωση πώς τα βλέπεις; Έφευγαν παιδάκια όσο περνούσε η χρονιά;

Σ8: Όσο περνούσε η χρονιά δεν μπορώ να σου πω ότι έβλεπα παιδάκια να φεύγουν, έβλεπα όμως κάποια παιδιά... Δεν αναφέρεστε στους πρόσφυγες συγκεκριμένα; Στις τάξεις υποδοχής προσφύγων αναφέρεστε ή γενικά;

ΕΡ: Γενικά! έτσι όπως τα έβλεπες εσύ.

Σ8: Γενικά παρατηρούσα ότι απλά υπήρχαν κάποιοι μαθητές, οι οποίοι ενώ φαίνονταν στον κατάλογο δεν τους γνώριζες ποτέ. Δεν έβλεπα να φεύγουν.

ΕΡ: Και στην Υποδοχή προσφύγων;

Σ8: Στην Υποδοχή προσφύγων υπήρξαν κάποια παιδιά τα οποία επίσης τα έβλεπες έρχονταν γράφονταν και δεν τα ξαναέβλεπες. Δεν μπορώ να μιλήσω όμως γενικά και να πώ ότι ναι. Υπήρξαν κάποιες περιπτώσεις, αλλά δεν θεωρώ ότι χαρακτηρίζει ότι είχαμε διαρροή. Υπήρχαν όμως κάποιες περιπτώσεις που τους έβλεπες ότι έρχονταν, τους έκανα εγώ τα τεστ ελληνομάθειας, τα κατατάσσαμε και μετά έβλεπες ότι δεν εμφανίζονταν, δεν ξέρω για ποιους λόγους. Μπορεί να έφευγαν και από τη χώρα... δεν γνωρίζω.

ΕΡ: Γενικά με τους γονείς υπήρχε επικοινωνία; Έβλεπες γονείς;

Σ8: Σε ένα μερίδιο παιδιών, η αλήθεια είναι ότι έβλεπες και τους γονείς. Βέβαια γι' αυτό κατάλληλοι είναι οι συνάδελφοι που δίδαξαν σε αυτές τις τάξεις, γιατί καταλαβαίνετε ότι εγώ έκανα αρχαία ελληνικά. Να έρθει εμένα ο άνθρωπος να με βρει να μου πει τι; Ενώ τον καθηγητή της Τάξης Υποδοχής, φαντάζομαι ότι ίσως τον συναντήσει περισσότερο από εμένα.

ΕΡ: Σωστό.

Σ8: Δεν μπορώ να πω ότι είχαμε τόσο πολύ επαφή με τους γονείς. Κάποιοι γονείς όμως εμφανίζονταν και τακτικά. Είχανε επικοινωνία και τηλεφωνική νομίζω. Προσωπικά δεν μπορώ να πω ότι είχα επαφή με γονείς. Όχι .

ΕΡ: Φτάνοντας προς το τέλος τώρα. Θεωρείς ότι η τοπική κοινωνία τα αγκαλιάζει αυτά τα σχολεία, δηλαδή υπάρχει κάποια σύνδεση, κάποιες εκδηλώσεις που μπορούν να γίνουν γι αυτά τα παιδιά; Κάποιες δραστηριότητες που μπορεί να χρηματοδοτηθούν;

Σ8: Επειδή δεν ζω σε αυτήν την τοπική κοινωνία, έχω αντιληφθεί όμως ότι υπάρχει διάθεση γι' αυτό που λέτε. Δεν μπορώ όμως τεκμηριωμένα να σας απαντήσω, γιατί δεν ζω εδώ. Ίσως κάποιος δημότης Καλλιθέας θα ήταν πιο κατάλληλος.

ΕΡ: Εσύ θα μπορούσες μέσα από τη δική σου εμπειρία να προτείνεις κάτι που θεωρείς το Α και το Ω γι' αυτά τα σχολεία; Είναι ο κινητήριος μοχλός ότι με αυτό θα μπορούσε να πάει καλύτερα η κατάσταση, έστω ή κάτι άλλο;

Σ8: Καταρχάς πριν σας απαντήσω, να σας πω κάτι το οποίο μου έκανε τελευταία ιδιαίτερη εντύπωση. Η αγάπη με την οποία τα παιδιά υποδέχονταν τα παιδιά αυτά μέχρι και την τελευταία στιγμή. Δεν αντιλήφθηκα ποτέ μα ποτέ, κάποια δυσφορία, κάποιο βλέμμα διαφορετικό, σε εισαγωγικά, πολλές φορές τα παιδιά προσπαθούσαν να μάθουν στην αντίστοιχη ξένη γλώσσα, για να επικοινωνήσουν με τα παιδιά αυτή, πράγμα που μου έκανε εντύπωση. Σε κάποια περίπτωση γονιός μαθητή ίσως έδειξε δυσφορία. Από τα πρώτα χρόνια που άρχισε η Τάξη Υποδοχής προσφύγων, κάμαν μάθημα στο παιδί, δηλαδή ο διπλανός μάθαινε ελληνικά στο παιδί με φυλλάδιο. Του έλεγε ότι αυτό το λέμε έτσι, δηλαδή υπήρξε αυτή η θερμή, η έννοια ότι ελάτε θέλουμε να είστε συμμαθητές μας. Αυτό το οποίο θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό. Από εκεί και πέρα να μιλήσω για υποδομές; Υποδομές δεν υπάρχουν δυστυχώς, ούτε για αυτούς που δεν είναι πρόσφυγες στο σχολείο. Πολύ σημαντικό όμως θεωρώ ότι διαμορφώνεται ένα κλίμα, θα πω ανοχής, διάθεσης να αγκαλιάσουν έναν άνθρωπο, ο οποίος έρχεται σε ένα περιβάλλον και πολλές φορές δεν είναι η επιλογή του να έρθει σε αυτό. Δηλαδή αναγκάζεται τελικά, γιατί είναι πρόσφυγας, αλλιώς θα ήταν απλά ένας μετανάστης. Αυτό λοιπόν θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό, μαζί βέβαια με τις αντίστοιχες υποδομές. Πάνω από τις υποδομές όμως, είναι να διαμορφώνεται ένας άνθρωπος από εμάς τους συναδέλφους, από τους γονείς, από την τοπική κοινωνία, από το πνεύμα της Πολιτείας, να διαμορφώνεται ένας άνθρωπος, ο οποίος να αγαπά τον συνάνθρωπό του. Τελεία(με δάκρυα).

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΜΕ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΑΛΛΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας αρνήθηκε να ηχογραφηθεί, γιατί αυτό τον έκανε να αισθάνεται άβολα, όπως μας είπε και προτίμησε να κρατήσουμε χειρόγραφες σημειώσεις για όσα διημεύθησαν. Γενικά δεν ήταν ιδιαίτερα πρόθυμος να μιλήσει και θεωρούμε ότι σε αυτήν του την αρνητική στάση συνέβαλλαν και η μη επανεκλογή του ως διευθυντή, καθώς και η εκ παραδρομής ενημέρωσή του για τη γνωριμία της ερευνήτριας με τη νέα διευθύντρια.

Η συγκεκριμένη σχολική μονάδα έχει ακόμα Τάξεις Υποδοχής ΖΕΠ και μάς ανέφερε μετά από σχετική ερώτηση για το αν λειτουργεί εύρυθμα το σχολείο του, ότι είναι ευχαριστημένος από τις σχέσεις των παιδιών με τους εκπαιδευτικούς της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας όσο και των παιδιών μεταξύ τους ανεξάρτητα από την καταγωγή τους. Τίποτα δεν ήταν εύκολο αρχικά, αλλά κατάφεραν μέσα από συλλογική δουλειά και συγκρούσεις με μια γενικευμένη δυσπιστία να κερδίσουν την εμπιστοσύνη της τοπικής κοινωνίας και της σχολικής κοινότητας στο σύνολό της. Στην αρχή ανέφερε ότι υπήρχαν γονείς που είχαν ενστάσεις, γιατί πίστευαν ότι θα επηρεαζόταν αρνητικά η επίδοση των παιδιών τους, ότι θα υποβαθμιζόταν η ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ότι θα υπήρχαν τσακωμοί και αναστάτωση γενικά μεταξύ των ντόπιων μαθητών και των μαθητών/τριών προσφύγων και μεταναστών/στριών. Ο διευθυντής πραγματοποίησε πολλές ενημερώσεις προς τους γονείς σε συνεργασία με τη Σύμβουλο της περιοχής και σε συνεργασία με υπεύθυνους από το Υπουργείο Παιδείας και από το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, καθώς και από γνωστούς του Συντονιστές που εργάζονταν στη Δομή προσφύγων στο Σχιστό. Μέσα από

πολλή προσπάθεια και επιμονή κατάφερε να ενημερώσει όσο μπορούσε πιο συστηματικά τους γονείς και κηδεμόνες και να αμβλύνει αρκετά τις αντιδράσεις τους. Στη συνέχεια με την καθοριστική βοήθεια του Συλλόγου Διδασκόντων εργάστηκαν ομαδικά και συστηματικά χωρίς να κοιτάνε ωράριο εργασίας και προσφέροντας αδιάκοπα τις υπηρεσίες τους στις ανάγκες που προέκυπταν συνεχώς λόγω της νέας σχολικής πραγματικότητας που διαμορφώθηκε στο σχολείο μετά την άφιξη των νέων μαθητών με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο. Τους βοήθησαν καταλυτικά οι ντόπιοι μαθητές/τριές που τους αγκάλιασαν με αγάπη και λειτούργησαν βοηθητικά προς τους/τις μαθητές/τριες πρόσφυγες και μετανάστες.

Ισχυρίστηκε ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση συνέδραμε καταλυτικά στην εύρυθμη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής είτε με την ανάληψη των δωρεάν μετακινήσεων προς και από το σχολείο των προσφύγων και μεταναστών μαθητών και μαθητριών που διέμεναν στις γύρω περιοχές είτε με την εξασφάλιση δωρεάν στέγης σε ΜΚΟ που φρόντιζαν για τη φιλοξενία προσφύγων είτε με τη συστηματική παροχή υλικοτεχνικής Υποδομής στο συγκεκριμένο σχολείο. Γενικά ο Δήμος στάθηκε ουσιαστικά στο πλευρό των εκπαιδευτικών, των μαθητών/τριών και της Διεύθυνσης, όποτε αυτό χρειάστηκε. Τέλος, ο συγκεκριμένος Διευθυντής επισήμανε ότι βοήθησε αρκετά στην εδραίωση των Τάξεων Υποδοχής η ίδια η τοπική κοινωνία, η οποία παρά τις όποιες αρχικές επιφυλάξεις, είναι μια περιοχή με έντονα προσφυγικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο ήδη από την ίδρυσή της στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, οπότε ταίριαζε αρκετά με την τοπική ιδιοσυγκρασία η αποδοχή των προσφύγων και μεταναστών μαθητών/τριών και κατ' επέκταση η εύρυθμη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής. Κατέληξε στη διαπίστωση ότι τίποτα δεν ήταν εύκολο στην όλη διαδικασία ίδρυσης και λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής, αλλά δεν το μετάνιωσε ούτε στιγμή, γιατί το σχολείο έχει το ρόλο της αποδοχής και της συμπερίληψης πάνω απ' όλα και δεν μπορεί να «εθελotuφλεί» μπροστά στην πολυπολιτισμική πραγματικότητα που βιώνει η χώρα μας και η Ευρώπη γενικά. Επίσης, τόνισε την ανάγκη ο Έλληνας εκπαιδευτικός να είναι σε θέση να ανταποκρίνεται στις νέες εκπαιδευτικές συνθήκες που προκύπτουν και να συμμετέχει ενεργά υπέρ πάντα του συμφέροντος των μαθητών/τριών του ανεξάρτητα από την καταγωγή τους, κάτι που πίστευε ότι κατάφεραν σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό οι εκπαιδευτικοί στο σχολείο του. Τέλος, εξέφρασε την έντονη δυσφορία του ότι ο αγώνας που έδωσε όλα αυτά τα χρόνια δεν αναγνωρίστηκε από το Υπουργείο Παιδείας, αφού τον αντικατέστησαν με ένα άτομο που δεν έχει καμία προηγούμενη εμπειρία από Τάξεις Υποδοχής και δεν έχει ξαναδιοικήσει σχολείο στο παρελθόν. Γι' αυτό και φάνηκε ιδιαίτερα ανήσυχος για την

απρόσκοπτη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής στη συγκεκριμένη Σχολική Μονάδα. Ωστόσο διατήρησε μια αισιοδοξία ότι οι συνάδελφοι του δε θα επιτρέψουν να πάει χαμένη η προσπάθεια τόσων χρόνων. Δε θέλησε να προσθέσει κάτι άλλο και ευχήθηκε όλα να πάνε καλά για χάρη του συνόλου των μαθητών/τριών του σχολείου του και ότι ο ίδιος πάντα θα προσπαθεί να προσφέρει στο σχολείο που υπηρέτησε τόσα χρόνια και το αγάπησε πραγματικά.

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2, 4, 6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ειλικρινά και ιδιαιτέρως τον Α΄ Επιβλέποντα Καθηγητή μου, κ. Σιμόπουλο Γεώργιο για την καθοριστική καθοδήγησή του, τις πολύτιμες παρατηρήσεις του, το παιδαγωγικό του ενδιαφέρον και την τόσο σημαντική ψυχολογική του υποστήριξη, όταν ένιωθα ότι δε θα τα καταφέρω. Χωρίς τη βοήθεια του δε θα είχα καταφέρει να ολοκληρώσω την παρούσα Διπλωματική και τις Σπουδές μου στο ΕΑΠ. Διέθεσε χωρίς φειδώ τον πολύτιμο χρόνο του και ήταν παρών, όποτε και αν τον χρειάστηκα προσπαθώντας να με οργανώσει και να με κατατοπίσει ουσιαστικά σε όλα τα προβλήματα που συναντούσα κατά την εκπόνηση της παρούσας εργασίας. Σε μια περίοδο πολύ δύσκολη για μένα, κατά την οποία η

αυτοπεποίθησή μου είχε αγγίξει το ναδίρ, ήταν πάντα ευγενικός, πρόσχαρος, γεμάτος κατανόηση και στάθηκε πρότυπου δασκάλου. Ειλικρινά θεωρώ ότι το ΕΑΠ είναι πολύ τυχερό να διαθέτει τόσο άρτιους γνωστικά και ηθικά επιστήμονες. Το ελάχιστο που μπορώ να κάνω ως φοιτήτριά του είναι να του απευθύνω τις ειλικρινείς ευχαριστίες μου και να εκφράσω το θαυμασμό μου για όσα προσφέρει τόσο στην Εκπαίδευση όσο και στην κοινωνία με τη συνολική του στάση και δράση.

Ευχαριστίες θα ήθελα να εκφράσω και στη Β' Επιβλέπουσα, κα. Καρακατσάνη Δέσποινα, η οποία ως μέλος της Επιτροπής μου έκανε την τιμή να διαβάσει και να αξιολογήσει την παρούσα εργασία.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ αξίζει επίσης στους αξιόλογους καθηγητές και καθηγήτριες του ΕΑΠ του τμήματος Επιστήμες της Αγωγής, που με βοήθησαν πολύ μέσα από τις σπουδές μου να αποκτήσω εφόδια και να βελτιωθώ προσωπικά και επαγγελματικά. Ειδικά θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου, κ. Σπύρο Αραβανή και την καθηγήτριά μου, κα. Γιαννακοπούλου Ελένη, που με ενέπνευσαν μέσα από τη διδασκαλία τους και την αγάπη τους για το διδακτικό τους αντικείμενο και το αληθινό τους ενδιαφέρον για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες τους.

Ευχαριστίες πολλές σε όλους και όλες που με βοήθησαν ουσιαστικά στην παρούσα Έρευνα και κυρίως τον τέως Διευθυντή του 4^{ου} ΓΕΛ Καλλιθέας, τον κύριο Ζαχαρόπουλο Ηλία, ο οποίος στάθηκε μια πραγματική αποκάλυψη ήθους και μεγαλοψυχίας, αγάπης προς το συνάνθρωπο, καθώς και πηγή έμπνευσης για εμένα. Ο άνθρωπος αυτός θα λειτουργεί πλέον ως πρότυπο για μένα για τον τρόπο διδασκαλίας, διοίκησης και συμπεριφοράς. Ένα μεγάλο ευχαριστώ στη σημερινή διευθύντρια και στους εξαιρετικούς συναδέλφους του 4^{ου} ΓΕΛ Καλλιθέας, οι οποίοι και το 2021 και το 2023 με εμπιστεύτηκαν και μου πρόσφεραν απλόχερα τον ελεύθερο χρόνο τους, για να μοιραστούν μαζί μου τις ανησυχίες τους, τους προβληματισμούς τους και τις προσδοκίες τους για τις Τάξεις Υποδοχής και γενικά για το σημερινό πολυπολιτισμικό σχολείο. Ένα ευχαριστώ θα ήθελα να εκφράσω και στο Διευθυντή του 3^{ου} ΓΕΛ Πειραιά, ο οποίος παρά τους ενδοιασμούς του και την αρνητική διάθεση μοιράστηκε μαζί μας πολύτιμους προβληματισμούς για τις Τάξεις Υποδοχής.

Τέλος ένα πολύ μεγάλο ευχαριστώ στην επιστήθια φίλη μου, κα. Δήμητρα Στεφάνου που με βοήθησε ψυχολογικά και ουσιαστικά με τις διορθώσεις της και επισημάνσεις της τόσο στην παρούσα Έρευνα, αλλά και καθόλη τη διάρκεια των σπουδών μου στο ΕΑΠ. Ένα πολύ μεγάλο ευχαριστώ στο φίλο και συνάδελφο, κ. Ανδρέα Ηλιόπουλο για την καταλυτική του

Μαρία Κατσουράνη

Οι Τεχνικές Υποστήριξης στην Ελλάδα: προκλήσεις, προοπτικές και ο ρόλος του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας.
Μελέτη περίπτωσης

βοήθεια με τις σημαντικές τεχνικές του διορθώσεις και επισημάνσεις, καθώς και στη φίλη και συνάδελφο, κα. Ελένη Μιχοπούλου για τις πολύτιμες συμβουλές της, την αγάπη και την ψυχολογική της υποστήριξη. Κλείνοντας, ευχαριστώ ιδιαίτερα το σύζυγό μου, κ. Ζάχαρη Παναγιώτη για την απεριόριστη στήριξή του και την αγάπη του στις δύσκολες στιγμές όλων αυτών των επίπονων χρόνων των Σπουδών μου και για το χρόνο που στερήθηκε την παρουσία μου λόγω διαβάσματος.